

Budapest Főváros XIV. Kerület Zugló Önkormányzata

Megalapozó vizsgálat - Helyzetfeltárás és helyzetelemzés

Készült a
KMOP-6.2.1/K-13-2014-0002
„Közép-Magyarországi Operatív Program –
Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban –
Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”
című projekt keretében.

2015. május 8.

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

HitesyBartuczHollai Euroconsulting Kft.
Cím: 1054 Budapest, Vértanúk tere 1, félemelet 7.
Tel: +36-1-319-1790
Fax: +36-1-319-1381
E-mail: info@hbhe.hu
Honlap: www.hbhe.hu

Budapest Főváros Városépítési Tervező Kft.
Cím: 1061 Budapest, Andrásy út 10.
Tel: +36-1-317-5318
Fax: +36-1-317-3296
E-mail: bfv@bfvt.hu
Honlap: www.bfvt.hu

Erhardt Andrea
Hollai Krisztina
Kalmár Ágnes
Séra Zsolt
Tóth Gábor

HitesyBartuczHollai Euroconsulting
HitesyBartuczHollai Euroconsulting
HitesyBartuczHollai Euroconsulting
HitesyBartuczHollai Euroconsulting
HitesyBartuczHollai Euroconsulting

Ökrös László / TT 01-6090
Balla Mariann / É-01-4620
Lelkes Mihály / TRk-T 01-2320
Pogány Aurél / TK 01-5060
Tatai Zsombor / K/2 01-5263
Horváth Adrienn
Orosz István / TE/TH 05-1585

BFVT Kft. – településtervező
BFVT Kft. – településtervező
BFVT Kft. – településtervezési közlekedési szakági tervező
BFVT Kft. – településtervezési zöldfelületi és tájrendezési szakági tervező
BFVT Kft. – településtervezési zöldfelületi és tájrendezési szakági tervező
BFVT Kft. – közműtervező
BFVT Kft. – településtervezési energiaközmű és hírközlési szakági tervező

Varga András
Herczeg Béla
Jordán Péter

Városkutatás Kft. - antiszegregációs szakértő
Városkutatás Kft. - antiszegregációs szakértő
Pestterv Kft. - településtervezési vízközmű szakági tervező

Tartalomjegyzék

I. MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT – HELYZETFELTÁRÁS	10
I.1. Településhálózati összefüggések, a Kerület helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok	11
I.2. fejlesztési és rendezési környezet, illeszkedés	15
I.3. A kerület társadalma.....	43
I.3.1. Demográfia	43
I.4. A település humán infrastruktúrája.....	64
I.4.1. A kerület nevelési-oktatási intézményrendszere	64
I.4.2. Egészségügy	74
I.4.3. Szociális, valamint gyermekjóléti és gyermekvédelmi ellátás	78
I.4.4. Esélyegyenlőség biztosítása.....	96
I.4.5. Kultúra, szabadidő	104
I.4.6. Sport	106
I.5. A kerület gazdasága	110
I.5.1. A kerület gazdasági súlya, szerepköre	110
I.5.2. A kerület főbb gazdasági ágazatai, jellemzői.....	111
I.5.3. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)	120
I.6. Az önkormányzat gazdálkodása.....	123
I.6.1. Költségvetés.....	123
I.6.2. Vagyongazdálkodás	128
I.6.2. Ingatlan gazdálkodás	130
I.6.4. Utak kezelése és állapota	134
I.6.5. Gazdasági program	137
I.6.6. Településfejlesztés.....	137
I.7. Településüzemeltetési szolgáltatások	140
I.7.1. Jogszabályi háttér	140
I.7.2. Fővárosi önkormányzati hatáskörben biztosított településüzemeltetési szolgáltatások	140
I.8. A táji és természeti adottságok vizsgálata.....	142
I.9. Zöldfelületi rendszer vizsgálata	144
I.10. Az épített környezet vizsgálata.....	151
I.10.1. AZ épített környezet értékei.....	151
I.10.2. Területfelhasználás vizsgálata	156
I.10.3. Telekstruktúra.....	161
I.10.4. Az építmények vizsgálata.....	163
I.10.5. Az épített környezet konfliktusai, problémái	171
I.11. Közlekedés	175
I.12. Közművesítés	182
I.12.1. Vízi közművek	182
I.12.2. Energiaellátás, energiagazdálkodás.....	184
I.12.3. Elektronikus hírközlés	188
I.13. Környezetvédelem	190
I.13.1. Talaj.....	190

I.13.2.	Felszíni és a felszín alatti vizek.....	190
I.13.3.	Levegőtisztaság és védelme	191
I.13.4.	Zajterhelés	192
I.13.5.	Hulladékkezelés	193
I.14.	Katasztrófavédelem, területfelhasználást korlátozó, befolyásoló tényezők.....	196
I.14.1.	Építésföldtani korlátok	196
I.14.2.	Vízrajzi veszélyeztetettség.....	196
I.14.3.	Egyéb	196
I.14.	Városi klíma	198

Ábrajegyzék

1. ábra: Központrendszer közlekedési és funkcionális összetettsége.....	12
2. ábra: A sikeres város stratégiájának alapelemei.....	16
3. ábra: OTrT Szerkezeti Tervlap kivonata	32
4. ábra: BATrT Szerkezeti Tervének kivonata	33
5. ábra: TSZT 2015 kivonat.....	35
6. ábra: Zuglói Budapest zónarendszerében	37
7. ábra: Zuglói beépítésre szánt területeinek beépítési sűrűségének bsá értékei	40
8. ábra: Kialakult és változással érintett területek aránya.....	41
9. ábra: ZKVSZ kivonat	42
10. ábra: A XIV. kerület népességszámának alakulása és annak Budapest népességszámához viszonyított aránya, 1870-2011.	43
11. ábra: A budapesti kerületek lakónépességének változása, 2001-2013.	44
12. ábra: A természetes szaporodás, ill. fogyás mértéke a fővárosi kerületekben. 2001-2013 évek arányainak átlaga.	45
13. ábra: Ezer főre jutó vándorlási különbözet, 2001-2013.....	45
14. ábra: A XIV. kerület népességének korcsoportonkénti szerkezete.....	46
15. ábra: A gyermek- és fiatalok életkor szerinti korcsoportos megoszlása a kerületben, 2001-2013	47
16. ábra: A kerület népességének korcsoporti összetétele, 2011-2013.....	48
17. ábra: A XIV. kerület és Budapest demográfiai fenntarthatósági mutatói, 2001-2013	49
18. ábra: A XIV. kerület kerületrészeinek népességszáma és annak aránya a kerület teljes népességén belül, 2011.	49
19. ábra: A kerületrészek népességének korcsoporti összetétele, 2011.	50
20. ábra: A fővárosi kerület lakosságának iskolázottsága, 2001-2011.	51
21. ábra: A népesség iskolai végzettsége a XIV. kerület kerületrészeiben, 2011.	51
22. ábra: A budapesti kerületek lakosságának gazdasági aktivitása és munkanélküliségi rátája, 2011.	52
23. ábra: A gazdaságilag aktív népesség aránya a XIV. kerület kerületrészeiben, 2011.	53
24. ábra: Foglalkoztatási arány a XIV. kerület kerületrészeiben, 2011.	53
25. ábra: A munkanélküliek aránya a XIV. kerület kerületrészeiben, 2011.	54
26. ábra: Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya, 2011	55
27. ábra: Az álláskeresők számának változása a XIV. kerületben, 2001-2013.	55
28. ábra: A XIV. kerület és szomszédinak álláskeresői az aktív korú népesség százalékában, 2001-2013.	56
29. ábra: A munkaerő-forgalom a kerületekben és Budapesten, 2011.	57
30. ábra: Az ezer lakosra jutó adózók száma Budapest kerületeiben, 2012.....	57

31. ábra: Egy adófizetőre jutó személyi jövedelemadó alapot képező jövedelem, 2012.....	58
32. ábra: A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya Zuglói kerületrészeinek aktív korú lakosai arányában, 2011.	58
33. ábra: A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya Zuglói kerületrészeiben	59
34. ábra: A XIV. kerület lakosságának nemzetiségi összetétele, 2001-2011.	61
35. ábra: A népesség vallás és felekezet szerinti megoszlása a kerület egyházi közösségekhez tartozó lakosságának arányában, 2001-2011.	63
36. ábra: Zuglói óvodák kapacitás kihasználtsága, 2001-2013	65
37. ábra: Általános iskolai tanulók száma, 2001-2013.....	68
38. ábra: Zuglói általános iskolák kapacitás-kihasználtsága, 2001-2013	68
39. ábra: Középiskolai feladatellátási helyek száma Zuglóban, 2001-2013	71
40. ábra: A kerületben működő gimnáziumok, szakközépiskolák és szakiskolák tanulói létszáma, 2001-2013	72
41. ábra: Zuglói középiskolák kapacitás-kihasználtsága, 2001-2013	73
42. ábra: Zuglói szakiskolák kapacitás-kihasználtsága, 2001-2013.....	73
43. ábra: Az egészségügyi alapellátás és járóbeteg-szakellátás intézményei Zuglóban	75
44. ábra: A Családsegítő Központ forgalmának adatai, 2010-2014.	83
45. ábra: A Zuglói Egyesített Bölcsődék elhelyezkedése	86
46. ábra: Zuglói Egyesített bölcsődék kapacitás-kihasználtsága, 2001-2013	87
47. ábra: Rendszeres szociális segélyben részesülők száma és az egy főre eső segély összege, 2009-2013.....	94
48. ábra: Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők száma és az egy főre jutó támogatás összege, 2009-2013	95
49. ábra: Sajátos nevelési igényű gyermekek száma az önkormányzati fenntartású óvodákban, 2014/2015	101
50. ábra: Sportlétesítmények elhelyezkedése Zuglóban	107
51. ábra: Bruttó hozzáadott érték az egyes budapesti kerületekben, 2010, 2012.	110
52. ábra: Bruttó hozzáadott érték alakulása Zuglóban és Budapesten, 2001-2012	111
53. ábra: Az ezer főre jutó regisztrált vállalkozások száma Budapesten és Zuglóban, 2001-2013.....	112
54. ábra: A működő vállalkozások sűrűsége az egyes budapesti kerületekben 2011-ben és 2012-ben	113
55. ábra: Regisztrált és működő, valamint ezen belül a jogi személyiségű vállalkozások száma Zuglóban, 2001-2012	114
56. ábra: A működő vállalkozások megoszlása a főbb nemzetgazdasági ágak szerinti ágak szerint, 2001-2012	115
57. ábra: A foglalkoztatottak főbb nemzetgazdasági ágak szerinti megoszlása, 2011	117
58. ábra: Működő vállalkozások megoszlása Zuglóban és Budapesten a nemzetgazdasági ágak szerint, 2012	117
59. ábra: Az egy főre jutó vendégéjszakák száma Budapesten és a kerületekben, 2003, 2013.	118
60. ábra: Vendégéjszakák és vendégek száma kereskedelmi szálláshelyeken Zuglóban, 2001-2013.	119
61. ábra: FHB lakásárindex alakulása, 1998 -2014.....	120
62. ábra: Helyi önkormányzatok saját folyó bevételei 2004, 2011.....	125
63. ábra: Egy főre jutó önkormányzati folyó bevétel, 2004, 2011.....	125
64. ábra: A kerületek bevételeiből iparűzési adó mennyisége és az egy főre eső értéke, 2011	126
65. ábra: Erdő- és zöldterületek lakóterületektől való távolsága	149
66. ábra:Zöldfelületi intenzitás érték, 2010.....	150
67. ábra: Második katonai felmérés (1806-1869).....	151
68. ábra: Harmadik katonai felmérés (1869-1887).....	151
69. ábra: Budapest XIV. 1903.....	151
70. ábra: Zuglói szabályozási terve 1917-ből.....	152
71. ábra: Zuglói régészeti területei	153
72. ábra: Zuglói műemlékei, továbbá fővárosi védett épített környezeti elemei.....	154
73. ábra: Beépített és nem beépített területek megoszlása	157
74. ábra:Beépítésre szánt kategóriáknak megfelelő (beépített) területek megoszlása	157

75. ábra : Beépítésre nem szánt kategóriáknak megfelelő beépítetlen területek megoszlása	157
76. ábra: XIV. kerület kerületrészei	159
77. ábra: Jellemző telekméret területi megoszlása (m ²)	161
78. ábra: XIV. kerület közigazgatási területén lévő ingatlanok tulajdoni megoszlása	162
79. ábra: Önkormányzati tulajdonú ingatlanok megoszlása	162
80. ábra: fővárosi önkormányzati tulajdonú ingatlanok megoszlása	162
81. ábra XIV. kerület közigazgatási területén lévő ingatlanok tulajdoni megoszlása	162
82. ábra: Önkormányzati tulajdonú ingatlanok	163
83. ábra: Közigazgatási intézmények és templomok	165
84. ábra: Közép-, és felsőoktatási intézmények	165
85. ábra: Óvodák elhelyezkedése a lakóterületek (szürke) viszonyában területi lefedettséggel	165
86. ábra: Általános iskolák elhelyezkedése a lakóterületek (szürke) viszonyában területi lefedettséggel	165
87. ábra: Egészségügyi intézmények	166
88. ábra: Bölcsődék elhelyezkedése a lakóterületek (szürke) viszonyában területi lefedettséggel	166
89. ábra: Kulturális intézmények	167
90. ábra: Sport, rekreáció	167
91. ábra: Jellemző beépítési mérték területi megoszlása (%)	168
92. ábra: Átlagos szintszámok.....	168
93. ábra: A beépítési sűrűség jelenlegi bsá értékei	169
94. ábra: A területfelhasználási egységek fejlesztési potenciálja (bsá érték lehetséges növekménye)	169
95. ábra: Zugló térképe a II. világháború után épült lakótelepek elhelyezkedésével.....	170
96. ábra: A XIV. kerület krízis- és veszélyeztetett tömbjei – 2011	171
97. ábra: Barnamezős területek Zuglóban.....	172
98. ábra: Közúthálózat	176
99. ábra: Közösségi közlekedési hálózat	178
100. ábra: Ivóvíz főnyomó vezetékek	182
101. ábra: Csatorna főgyűjtő hálózat	183
102. ábra: Villamosenergia-ellátás	184
103. ábra:Éves villamosenergia-felhasználás megoszlása	184
104. ábra:Villamosenergia-felhasználás szektoronként 2013. évben	184
105. ábra: Gázellátás	185
106. ábra: Távhőellátás.....	186
107. ábra: Környezeti állapot.....	194
108. ábra: Építésalkalmassági térkép	196
109. ábra: Budapest felszínhőmérsékleti anomáliájának átlagos júniusi szerkezete délutáni időszakban 2013-ban (műholdfelvételek alapján).....	198

Táblázatok jegyzéke

1. táblázat: Óvodai feladatellátási helyek száma Zuglóban, 2001-2013	64
2. táblázat: Önkormányzati fenntartású óvodák férőhelyeinek száma	64
3. táblázat: Általános iskolai feladatellátási helyek száma Zuglóban, 2001-2013	67
4. táblázat: KLIK fenntartásában működő általános iskolák kapacitás-kihasználtsága, 2010-2015.....	69

5. táblázat: Férőhelyek száma és a tanköteles korú gyermekek várható száma egyes zuglói általános iskolákban a 2015/2016-os tanévben	70
6. táblázat: Gimnáziumi, szakközépiskolai és szakiskolai oktatás intézményei Zuglóban	72
7. táblázat: Sajátos nevelési igényű gyermekek oktatási-nevelési intézményei Zuglóban	74
8. táblázat: Felnőtt és gyermek járóbeteg-szakrendelések Zuglóban	76
9. táblázat: Személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokat biztosító intézmények Zuglóban	79
10. táblázat: Hajléktalanok nappali intézményeinek befogadóképessége és átlagos forgalma	84
11. táblázat: Személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti szolgáltatásokat biztosító intézmények Zuglóban	85
12. táblázat: Ellátásban részesülő és védelembe vett gyermekek száma Zuglóban, 2012-2014.....	88
13. táblázat: A gyermekjóléti tevékenység keretében kezelt problématípusok és az érintett gyermekek száma, 2014 .	89
14. táblázat: Az 1993. évi III. törvény által nevesített pénzbeli és természetbeni ellátások módosulása	92
15. táblázat: Lakásfenntartási támogatásban részesülők száma és az egy főre eső támogatás összege, 2003-2013	93
16. táblázat: Adósságcsökkentési támogatásban részesülők száma és az egy főre eső támogatás összege, 2003-2013	94
17. táblázat: Önkormányzati bérlakások komfortfokozat szerinti megoszlása, 2003-2015.	97
18. táblázat: Sajátos nevelési igényű tanulók száma a KLIK által fenntartott általános és középiskolákban, 2014/2015. tanév	101
19. táblázat: Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XIV. Kerületi Tagintézményében ellátott gyermekek, tanulók száma	103
20. táblázat: SWOT	109
21. táblázat: Bruttó hozzáadott érték gazdasági ágak szerint, 2010	112
22. táblázat: A működő vállalkozások száma Zuglóban, 2001-2012.....	114
23. táblázat: Működő vállalkozások (vállalkozási demográfia szerint) - GFO'11 (db), 2012.....	116
24. táblázat: A kereskedelmi szálláshelyek egységeinek száma, Zuglóban	119
25. táblázat: Egyéb szálláshelyek főbb mutatói.....	119
26. táblázat: Átlagos lakásárak Zuglóban.....	121
27. táblázat: Helyi adóbevételek alakulása (ezer Ft), 2007, 2010, 2013.....	126
28. táblázat: A központi költségvetésből származó önkormányzati bevételek alakulása 2012-2013-ban.....	127
29. táblázat: Az Önkormányzat 2014 évi költségvetés kiadási előirányzata, millió forintban.....	127
30. táblázat: A Polgármesteri Hivatal 2014 évi költségvetés kiadási előirányzata, millió forintban.....	127
31. táblázat: A Polgármesteri Hivatal 2014 évi költségvetés kiadási előirányzata, millió forintban.....	128
32. táblázat: Lakott és üres lakások 2011-ben és 2015-ben	130
33. táblázat: Bérlakások megoszlása alapterület szerint, 2003, 2015	131
34. táblázat: Szociális alapú lakbérek változása, 2007-2015	131
35. táblázat: Költségalapú lakbérek változása, 2005-2015.....	132
36. táblázat: Üres, nem lakás céljára szolgáló helyiségek száma, 2015.....	133
37. táblázat: Bérbe adott, nem lakás céljára szolgáló helyiségek száma, 2015	134
38. táblázat: Országos szintű kapcsolatrendszer közúti elemei.....	175
39. táblázat: Országos szintű kapcsolatrendszer vasúti elemei.....	175
40. táblázat: Fővárosi szintű kapcsolatrendszer közúti elemei.....	175
41. táblázat:Fővárosi szintű kapcsolatrendszer közösségi közlekedési elemei	175
42. táblázat: Az átmenő forgalom meghatározó okai.....	176
43. táblázat: Jelentősebb tempó 30, lakó-pihenő övezetek.....	177
44. táblázat: Jelentős átszálló forgalommal rendelkező csomópontok.....	177
45. táblázat: Önálló kerékpáros infrastruktúrával rendelkező útvonalak	179
46. táblázat: A gyalogos közlekedés meghatározó útvonalai	180
47. táblázat: Rákos-patak vízminősége, 2012	191
48. táblázat: A KLIK által fenntartott egyes intézményeket érintő fejlesztési igények.....	202
49. táblázat: Az egyes rendelők fejlesztési igényei.....	204

50. táblázat: Intézmények akadálymentesítettsége 207

Rövidítések jegyzéke

BATrT	Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terve
BKISZ	Budapest Komplex Integrált Szennyvízelvezetése ITS Budapest stratégia 2020 - Integrált Településfejlesztési Stratégia
BP ITS 2020	Településfejlesztési Stratégia
BTFK	Budapest Területfejlesztési Konceptiója
Budapest 2030	Hosszú távú Fejlesztési Konceptió
FÓTEP	Fővárosi Területfejlesztési Program
FRSZ	Budapest főváros rendezési szabályzata – 5/2015. (II.16.) Főv. Kgy. rendelet
OFTK	Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió
OTrT	Országos Területrendezési Terv
PMTFK	Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió
Tftv	A területfejlesztésről és területrendezésről szóló – módosított – 1996. évi XXI. törvény
TSZT 2015	Budapest főváros településszerkezeti terve – 50/2015. (I.28.) Főv. Kgy. határozat
VÉSZ	Városligeti Építési Szabályzat
Főv. Kgy.	Fővárosi Közgyűlés
MFAV	Millenniumi Földalatti vasút
MÁV	Magyar Állam Vasutak

I. MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT – HELYZETFELTÁRÁS

I.1. TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK, A KERÜLET HELYE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN, TÉRSÉGI KAPCSOLATOK

Budapest illetve a kerület szerepe a nemzetközi, az országos és a regionális térszerkezeti és funkcionális kontextusban.

Budapest nemzetközi és országos szerepe

Budapest az európai városhálózat tagjaként 1,7 millió fős lakosságával a jelentősebb európai városok közé tartozik. Nemzetközi, ezen belül is makroregionális szerepköre jelentős, de a Főváros és várostérsége együttes fejlesztésével, fejlődésével ezt a pozíciót tovább kell erősíteni az ország egészének versenyképessége érdekében. A KSH adatai alapján Magyarországon belül Budapesten termelődött meg a GDP 38 %-a 2011-ben (míg lakossági súlya csak 17,6 %), a beruházások 38 %-a szintén itt valósult meg (2013), az egyetemi és kutatási központok kiemelkedő koncentrációja hozzájárult ahhoz, hogy a versenyképesség egyik legfontosabb jellemzője, az országban kutatás-fejlesztésre fordított éves ráfordítás közel 60 %-a itt realizálódjon. Budapest a szolgáltatási szektor dominanciája mellett olyan ágazatok kiemelkedő központja, mint a kreatív ipar, IKT szektor, gyógyszeripar. Budapest az ország első számú turisztikai fogadóterülete, kulturális kínálata és épített öröksége nemzetközi viszonylatban is jelentős. Budapest központú az ország légi forgalma, és a közlekedési hálózatok történeti kialakulása nyomán ez a legfontosabb közúti és vasúti csomópont. A forgalom magas koncentrációját a lakosság száma és a város gazdasági jelentősége eredményezi. Budapest logisztikai pozíciót az itt metsződő három Európai közlekedési folyosó is erősíti, melynek egyik eleme maga a Duna vízi útja. A főváros „vonzereje”, népszerűsége erősödik, ami mind a lakosságszámban, mind a turisztikai adatokban jól tükröződik. Az elmúlt 10 évben Budapest népessége növekedni tudott, a Budapestről történő elvándorlás 2007-től megfordult, így a főváros migrációs egyenlege pozitív tendenciát mutat.

A főváros és vele együtt élő környezete (közel 3 millió fő, az ország lakosságának mintegy 30%-a) együtt alkotja a budapesti funkcionális várostérséget, a budapesti gazdasági tér még ennél is nagyobb kiterjedésű és jelentőségű. Budapest és várostérsége a népesség, a jövedelem és a tőkekoncentráció tekintetében kiemelkedő az ország más térségeihez viszonyítva és ezzel arányosak a közlekedés terén jelentkező terhelések, igények. A térségen belüli intézményesített együttműködés alacsony hatékonyságú, az együttműködés szintje jelenleg nem megfelelő, a térségi pozíció megerősítése érdekében szorosabb kapcsolat szükséges.

A Budapesti várostérség nemzetközi, országos és regionális szerepkörének alakításában Zugló is szerepet játszik sajátos adottságaival, megvalósított fejlesztéseivel, ugyanakkor ezen szerepkörök önálló értelmezése a kerület szintjén csak korlátozottan tehető meg. A kerületek mindegyike hozzájárult ennek a kivételes pozíciónak a kialakításához, és a jövőben a komparatív előnyökre építve és egymással együttműködve érhető el előrelépés szinte minden fontos területen.

A kerület szerepe a településhálózatban

Zugló szerepét mind nemzetközi, mint térségi kitekintésben alapvetően meghatározza a kerület Budapesten belüli elhelyezkedése: annak ellenére, hogy a kerület a belső kerületekhez tartozik, **több országos jelentőségű közlekedési elem is érinti.**

A városon belüli közúti és vasúti gyűrűk közül a Hungária gyűrű az Árpád híddal és a Rákóczi híddal, a Budapest–Cegléd vasútvonal Zugló megállóhelyével, valamint a Körvasút is érinti a kerületet, illetve, összvárosi szintű kapcsolatot biztosítva Zugló területeinek. A külső kerületek felé a Nagy Lajos király útja és csatlakozó útvonala ad kapcsolatot. Ugyanakkor ezek a hálózati elemek súlyos környezeti problémákat is okoznak a forgalomnak köszönhetően.

Zugló kapcsolatait a körirányú elemek mellett a sugárirányú elemek is jelentős mértékben befolyásolják, ezek az országos és regionális kapcsolatokat jelentő M3 autópálya fővárosi bevezető szakasza, Kerepesi út – 3. sz. főút, a Budapest-Szob vasútvonal, a Budapest-Cegléd vasútvonal, és a Gödöllői HÉV. **Tipikus jellemző a vasút nagyarányú jelenléte.** Ebből ugyanakkor Zugló – a megfelelő ráhordás és/vagy a minőségi szolgáltatás és környezeti állapotok hiánya miatt – gyakorlatilag nem profitál, viszont a hátrányait annál inkább érzi (zárványterületek, zaj, gazdátlan területek komplex problémái).

A főutakon kívül hiányosak a szomszédos kerületekkel – különösen a XIII. kerülettel – a városszerkezeti kapcsolatok. **Zugló erőteljesen izolált a vasútvonalak és országos főutak bevezető szakaszai által.** A belső kerületek felé nincs elválasztó vasútvonal, itt a Városliget és a Stadionok területe képez markáns határt.

A város hálózati rendszere és területeinek jellemzői mellett meghatározóak azok a közösségi helyszínek, lokális kisközpontok, melyek a város működésében alapvető sűrűsödéseket jelentenek. Fontosak, mert a legtöbb esetben egyben közlekedési csomópontokhoz, jellemzően közösségi közlekedés átszállóhelyeihez kapcsolódva jöttek és jönnek létre.

Zugló területén több közlekedési csomópont is található, ami fővárosi, illetve a közigazgatási határon is túlmutató jelentőségű. Az Örs vezér terén, a Bosnyák téren, a Stadionoknál, Zugló vasútállomásnál és a Mexikói útnál hatalmas átszálló forgalom bonyolódik, amelyek közül csak az Örs vezér terén alakult ki olyan komplex funkció kínálat, amely komolyabb megállító erővel is bír.

A központ- és a közlekedési rendszer funkcionális összetettségét mutatja az alábbi ábra:

1. ábra: Központrendszer közlekedési és funkcionális összetettsége

Forrás: Budapest 2030

A kerület funkcionális és területi kapcsolatai

Zuglónak a belső és átmeneti zóna részeként **nincs Budapesten kívüli szomszédos települése**. Közigazgatási szempontból **szomszédos a XIII., IV., XV., XVI., X., VIII., VII. és VI. kerületekkel**. Zugló karaktere, területhasználata és városszerkezeti-hálózati és társadalmi kapcsolatrendszere, pozíciója révén erős szálakkal kötődik a belvároshoz. Bár ezek a sajátosságok alapvetően a Városligethez viszonylag közel fekvő területekre igazak, Zugló külsőbb területein sem alakultak ki nagy, összefüggő gazdasági területek.

A kerület egészében **a lakófunkció domináns**. Ugyanakkor kiemelendő, hogy **a zuglói vállalkozások lakosságszámra vetített aránya a budapesti átlagnál magasabb**. Túlnyomó többségük a szolgáltató szektorban működik. A kerület vállalatai több munkahelyet biztosítanak, mint a foglalkoztatható helyi lakosság. **A foglalkoztatási szerep a kerületen túlmutató jelentőségű.**

A kiskereskedelmi és tartós fogyasztási cikkeket árusító üzletek száma Zuglóban alacsony, az ezekre irányuló kereslet a kerületből inkább kifelé irányul.

A munkahelyek és szolgáltatások fővároson belüli elhelyezkedéséből következik, hogy a kerületek között jelentős a napi ingázás, sokirányúak, szorosak és sokrétűek ezen a területen a kapcsolatok. A főváros környéki települések esetében a XIV. kerület leginkább mint foglalkoztató jelenik meg, illetve egyes nagyobb kereskedelmi egységek jelentenek vonzerőt.

Zugló kerületen túlmutató jelentősége leginkább az idegenforgalom területén mutatkozik meg. A Városliget intézményei nemzetközi szintű vonzerővel rendelkeznek. Azonban ez a turizmusban betöltött szerep véget is ér a Városliget határán, a kerület többi részét nem érinti. A liget mellett **a Stadionok területe a másik, országos jelentőségű intézményeknek helyet adó nagy területű létesítmény**, ami meghatározó Zugló szerepét illetően. Összetett szolgáltatások nyújtására alkalmas zóna alakult itt ki a sport- és rendezvényszervező funkciók területén. Hasonlóan **országos jelentőségű terület kialakítására alkalmas potenciált jelent a Rákosrendező térsége.**

A kerület kapcsolatait elemezve ki kell emelni a **Rákos-patakot**, amely zöldfelületi, ökológiai, sport és rekreációs szerepével fontos kerületeken átnyúló szerkezeti tengely, ugyanakkor jelenlegi állapotában nem képes megfelelően betölteni ezeket a funkciókat.

Zugló intézményi funkcióit tekintve elmondható, hogy az **általános iskolák** némelyike jelentős számban fogad más kerületekből is gyerekeket. A **középiskolák** tekintetében pedig Zugló egyértelműen komoly befogadó Budapestről és a városon kívülről egyaránt, a kerületben működő több középiskola is országos híré. Ugyancsak jelentős, öszvárosi és országos funkcionális szerepet jelentenek a kerületben működő **felsőoktatási intézmények, kórházak, fogyatékkal élő személyeket segítő és ellátó intézmények, valamint sportegyesületek és sportlétesítmények.**

SWOT

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
Kiváló elérhetőség.	Szomszédos kerületektől izoláló vasúti pályák.
Kedvező belső úthálózat.	Nagy átmenő forgalom. (M3 autópálya forgalma a Városligeten és a Hősök terén halad át.)
Helyi vállalkozások magas száma.	Kiskereskedelmi, tartós fogyasztási cikket árusító üzletek alacsony száma.
Országos jelentőségű intézményeket befogadó övezetek: Városliget, Stadionok.	Struktúrálatlan, funkcióhiányos kerületközpont.
Fővárosi jelentőségű intézmények: középiskolák, felsőoktatási intézmények, kórházak, fogyatékkal élő személyeket ellátó intézmények, sportlétesítmények.	Elhanyagolt, kihasználatlan Rákos-patak és környezete.

LEHETŐSÉGEK

S-Bahn koncepció megvalósítása jelentősen növelné a kötöttpályás kapcsolatok mennyiségét, minőségét.
Kiváló közlekedési kapcsolatokkal rendelkező, nagy méretű fejlesztésre alkalmas terület: Rákosrendező.
Kormányzati fejlesztések erősíthetik a kerület nemzetközi, országos és fővárosi szerepét.

VESZÉLYEK

A kerületben lévő oktatási, egészségügyi, sport és kulturális intézményekre, valamint az állami tulajdonban, fenntartásban és vagyonkezelésben lévő területekre nincs rálátása és ráhatása a kerületnek.
A kormányzati fejlesztések kerületi elképzelésekkel való összhangjának biztosítása kérdéses.

FEJLESZTÉSI KIHÍVÁSOK

- A Fővárossal és a szomszédos kerületekkel történő intenzívebb együttműködés.
- A Kormánnyal való folyamatos párbeszéd.

I.2. FEJLESZTÉSI ÉS RENDEZÉSI KÖRNYEZET, ILLESZKEDÉS

Területfejlesztési és Fővárosi településfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata, hatályos kerületfejlesztési döntések bemutatása. Területrendezési tervekkel való összefüggések és településrendezési tervi előzmények vizsgálata.

I.2.1. Területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata

A területfejlesztésről és területrendezésről szóló – módosított – 1996. évi XXI. törvény (Tftv.) szerint a **területfejlesztés**: „az országra, valamint térségeire kiterjedő társadalmi, gazdasági és környezeti területi folyamatok figyelése, értékelése, a szükséges tervszerű beavatkozási irányok meghatározása, rövid, közép- és hosszú távú átfogó fejlesztési célok, koncepciók és intézkedések meghatározása, összehangolása és megvalósítása a fejlesztési programok keretében, érvényesítése az egyéb ágazati döntésekben.” A területfejlesztést megalapozó egyik fejlesztési dokumentum a **területfejlesztési koncepció**, amely „az ország, illetve egy térség átfogó távlati fejlesztését megalapozó és befolyásoló tervdokumentum, ami meghatározza a térség hosszú távú, átfogó fejlesztési céljait, továbbá a fejlesztési programok kidolgozásához szükséges irányelveket, információkat biztosít az ágazati és a kapcsolódó területi tervezés és a területfejlesztés szereplői számára”.

Az országos, illetve térségi tervek a fővárost értelemszerűen érintik, javaslatot tesznek a fejlesztési irányokra. Az országos és a térségre vonatkozó valamennyi hatályos dokumentum egybehangzóan rögzíti a térség kiemelkedő jelentőségét, a közép-európai és a magyarországi térszerkezetben betöltött meghatározó szerepét.

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény a fővárosi önkormányzat számára az ellátandó feladatok terén számos változást hozott, megjelent a megyei önkormányzatok feladatát képező területfejlesztés és -rendezés is. Budapest nehezen illeszthető a megyék terv-rendszerébe, mert a településfejlesztési és területfejlesztési koncepció is ugyanazon közigazgatási területre vonatkozóan készült. A fővárost – így Zuglót is – a következő területfejlesztési dokumentumok érintik:

- Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (továbbiakban: OFTK), ami a 1/2014. (I.3.) OGY határozat mellékleteként került elfogadásra,
- a Fővárosi Közgyűlés 2014. június 30-i ülésén elfogadott Budapest Területfejlesztési Koncepciója (továbbiakban: BTFK), valamint
- a Fővárosi Közgyűlés 215/2015.(02.25.) határozatával elfogadott Fővárosi Területfejlesztési Program (továbbiakban: FŐTEP).

A szomszédos Pest megye területfejlesztési dokumentum, a Pest Megyei Területfejlesztési koncepció (továbbiakban: PMTFK) megállapításai is érintik közvetetten a fővárost, a kerületeket.

Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK)

Az Országgyűlés a nemzeti jövőkép elérése érdekében négy hosszú távú, 2030-ig szóló átfogó fejlesztési célt jelölt ki. A négy cél a társadalom és gazdaság egészének szól, beleértve a társadalom és a gazdasági környezethez való viszonyulást és a környezeti szempontokat is. Az átfogó célok a gazdasági és társadalmi fordulatot célozzák meg, az alábbiak szerint:

- értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés,
- népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom,
- természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme,
- térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet.

2. ábra: A sikeres város stratégiájának alapelemei

Forrás: OFTK

Az átfogó célok megvalósulása érdekében az Országgyűlés megerősítette az OFTK tizenhárom specifikus célkitűzését, köztük hét szakpolitikai jellegű célt és hat területi célt. A célok a társadalom és a gazdaság egészének, valamint minden ágazatnak, térségi és helyi szereplőknek szólnak, továbbá kirajzolják azokat a fejlesztési súlypontokat is, amelyekre a középtávú – fókuszált – fejlesztési feladatok épülhetnek:

Szakpolitikában érvényesítendő specifikus célok

versenyképes, innovatív gazdaság

gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság

életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás, az élelmiszer-feldolgozóipar fejlesztése

kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I

értéktudatos és szolidáris öngondoskodó társadalom

jó állam, szolgáltató állam és biztonság

stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, környezetünk védelme

Területi specifikus célok

Az ország makro-regionális szerepének erősítése

A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat

Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése / az egyes nagyterületek megújulását biztosító fejlesztések

Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése

Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés elősegítése

Összekapcsolt terek: az elérhetőség és mobilitás biztosítása

Az OFTK **térszerkezeti és térhasználati elveket** is megfogalmaz, a térségi fejlesztésekben, fejlesztési beavatkozások során mind a tervezésben, mind a végrehajtás során tekintettel kell lenni a természeti

erőforrásokat védő térszerkezetre és a fenntarthatóságot biztosító területhasználatra, „zöldmezős fejlesztések helyett barnamezős fejlesztések szükségesek”. „A takarékos és átgondolt területhasználat a legfontosabb térhasználati elvek egyike, a takarékos helyhasználatot érvényesíteni kell a településfejlesztésben is. A városok szétterülésének elkerülése, a tagolt és kompakt városszerkezet kialakítása az agglomerációs településeket is erősen érinti, valódi térségi szintű térszervezési feladat. A vidékies területhasználatnál is kerülni kell a talajpusztulást, visszafordíthatatlan talajvízcsökkenést okozó tevékenységeket. Az infrastruktúra-fejlesztések tervezésénél az ezt figyelembe vevő megoldásokat kell támogatni.”

Az OFTK **Budapest területfejlesztési igényei és feladatai** című fejezetében a főváros pozicionálása mellett a következő fejlesztési irányok kerültek kijelölésre:

- A térségi pozíció erősítése a földrajzi, geopolitikai adottságok kihasználásával.
- Az összmagyarság identitásának erősítése a Kárpát-medence kulturális központjaként.
- Összehangolt fejlesztések a várostérségben – feladatmegosztás megszervezése.
- Egységes Budapest – hatékony közigazgatási rendszerrel.
- A népesség megtartása vonzó, egészséges életkörülmények biztosításával, az esélyegyenlőség megerősítésével és a rugalmas lakásstruktúra kialakításával.
- Kezdeményező város- és térségfejlesztés, tudás- és készség alapú gazdaságfejlesztés, zöld gazdasági kultúra meggyökereztetése, valamint a turizmusban rejlő gazdasági lehetőségek kihasználása.
- A gazdasági fejlődést lehetővé tevő differenciált területi kínálat biztosítása.
- A város és a Duna együttélésének megteremtése.
- Kiegyensúlyozott városi térszerkezet kialakítása differenciált központrendszerrel, a kompakt város elvének megvalósítása.
- A területhasználat és a közlekedés integrált fejlesztése, a városi közösségi közlekedés súlyának növelése.

Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió (PMTFK)

Pest megye és Budapest egy fejlesztési térség, a fejlesztési és rendezési irányok összehangolása fontos feladat. Pest megye jövőképeinek alapja a diverzitás megtartása és erősítése a gazdaság, a kultúra, a média, a köz- és a szakoktatás, a felsőoktatás és a tudomány területein egyaránt. Ez jelenti egy olyan növekedés alapját, amely munkahelyeket teremt, nagyobb jövedelmet, kezelhető kockázatokat és a környezet, az erőforrások megkímélését - azaz fenntartható növekedést.

Pest megye specifikus céljai

Az együttműködések intézményesítése a térségi szereplőkkel, a megye belső intézményfejlesztése, menedzsment szervezetének felállítása.

Társadalmi megújulás: Testben és lélekben egészséges, együttműködő egyén és közösségek.

Pest megye térségének nemzetközi és országos multimodális közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése a transzfer szerep ellátása és hálózatos térstruktúra kialakulása érdekében.

A térség kohéziójának javítása érdekében a megye belső közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése, kiemelten kezelve a térségközpontok és vonzáskörzetük közlekedését és az elővárosi közlekedést.

Adottságokra épülő munkamegosztásban együttműködő policentrikus települési struktúra kialakítása.

A gazdaság teljesítményének, hatékonyságának és stabilitásának erősítése; több lábon álló gazdaság; a technológia és

tudásintenzív, valamint a foglalkoztatást erősítő ágazatok kiegyensúlyozott fejlesztése.

Gazdasági húzóteréseink innovációs teljesítményének, versenyképességének, exportjának növelése

Kreatív, tudáslapú társadalom, korszerű gyakorlati tudás biztosítása, az oktatás intézményrendszerének infrastrukturális és tartalmi megújítása, a kultúra, kulturális értékek megőrzése és fejlesztése, a térségi- és helyi identitás erősítése.

Egészséges társadalom, a megye lakossága egészségi állapotának javítása, kiemelt hangsúlyt fektetve az egészséges életmódra és a prevencióra

A közösségek megújítása, a családi értékek előtérbe helyezése, „családbarát” megye, a társadalmi bizalom erősítése

Tervezett, koordinált térségfejlesztés, takarékos területhasználat, épített és környezeti értékek megóvása és fejlesztése

A megye területfejlesztési koncepciója és a BTFK szoros együttműködésben készült, így az összhang biztosított. A két terv számos azonos elemet tartalmaz a térségre vonatkozóan.

Budapest Területfejlesztési Koncepciója (BTFK)

A területfejlesztési koncepció megfogalmazza a térség 2030-ra elérni kívánt jövőképét, térstruktúráját, valamint a 2020-ra szóló átfogó és stratégiai célokban előirányzott célállapotot. A koncepció célrendszerében a fejlesztési alapelvek – egyben, mint horizontális célok – olyan szemléleti alapvetések, amelyeket a célrendszer minden egyes elemére vonatkozóan következetesen alkalmazni kell: az élıhetőséget, a fenntarthatóságot, az esélyegyenlıségeket.

Az átfogó célok Budapest meglévı értékeire és sokszínűségére alapoznak, meghatározva azokat az irányokat, melyek az integrált fejlesztési elvek érvényesülése mellett Budapest jövőjének fejlesztési alapjait képezik. Az átfogó célok elérését kilenc stratégiai (specifikus) cél segíti.

Forrás: BTFK

Fővárosi Területfejlesztési Program (FŐTEP)

A 2014-2020-as tervezés tekintetében a megyék¹ elsődlegesen a területi operatív programokhoz készíthetik el fejlesztési javaslataikat. A Közép-magyarországi régióban a Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program (VEKOP) biztosíthatja részben a finanszírozás alapját. A Tftv. 5.§ n) pontja szerint a **területfejlesztési program** „a területfejlesztési koncepció alapján kidolgozott középtávú cselekvési terv”. A területfejlesztési program stratégiai, valamint operatív programrészből áll.

BTFK stratégiai céljai közül, várhatóan 6 célhoz rendelhető uniós társfinanszírozás

Tudásalapú, versenyképes, innovatív és „zöld” gazdaság

Hatékony városszerkezet kialakítása - kompakt város

A környezeti erőforrások védelme és fenntartható használata, a természeti értékek és táji adottságok megőrzése

Budapest komplex szerepkörének megfelelő közlekedési rendszer megteremtése

Befogadó, támogató, aktív társadalom

Rugalmas és korszerű lakásstruktúra kialakítása

A stratégiai célok nem minden elemükben támogathatók, viszont egyes támogatási területeik összekapcsolhatók, ezért a tartalmukat a FŐTEP 5 prioritás-tengely alá rendezi.

Prioritástengely	Intézkedések
I. Gazdaságfejlesztés a versenyképes, innovatív és „zöld” Budapestért	1.1. Technológiai innováció és tudástranszfer hatékonyságának javítása 1.2. Felhasználóbarát városkormányzás kialakítása 1.3. Turizmus, mint gazdasági húzóágazat 1.4. Várostérségi együttműködés
II. Településfejlesztési beavatkozások a hatékony városszerkezetért	2.1. Vegyes területhasználat kialakítása - a Dunával együtt élő város 2.2. Barnamezős területek funkcióváltása 2.3. Differenciált központrendszer létrehozása 2.4. Értékvédelem – értékteremtés 2.5. A lakásállomány optimalizálása
III. Környezeti fejlesztések Budapest fenntartható fejlődéséért	3.1. Zöld- és egyéb biológiailag aktív felületek megőrzése, növelése, természetvédelem 3.2. Zaj- és légszennyezés csökkentése 3.3. Korszerű hulladékgazdálkodás és talajvédelem 3.4. Korszerű vízgazdálkodás 3.5. Energiahatékonyság és klímavédelem
IV. Közlekedésfejlesztés Budapest komplex szerepkörének szolgálatában	4.1. Nemzetközi és országos közlekedési kapcsolatok fejlesztése 4.2. Térségi közlekedés fejlesztése 4.3. A fővárosi közösségi közlekedés fejlesztése

¹ Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 15/A. § (1) bekezdése alapján a főváros területén – a kerületi önkormányzatok hatáskörébe tartozó fejlesztési feladatok kivételével – a megyei önkormányzat feladatait Budapest Főváros Önkormányzata látja el.

4.4. A fővárosi egyéni közlekedés fejlesztése

V. Társadalmi beavatkozások a befogadó, támogató és aktív Budapestért

5.1. Befogadó és támogató társadalom

5.2. A társadalmi, gazdasági környezet változásaihoz való alkalmazkodás segítése

5.3. A humán szolgáltatások optimalizálása

5.4. A kulturális kínálat bővítése

A dokumentum elfogadás előtt áll, minisztériumi hozzájárulással ugyan rendelkezik, de amíg az operatív programok országos szinten nem kerülnek elfogadásra, és a pontos források nem ismertek, nem véglegesíthető.

1.2.2. Fővárosi településfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (továbbiakban: Étv.) szerint a „településfejlesztés feladata a településen élők számára a települési élet- és környezetminőség javítása, a környezetbiztonság erősítése, a települési erőforrásokra építő, az erőforrások fenntarthatóságát biztosító, hosszú és rövid távú fejlesztési irányok, célok és az azok elérését biztosító programok és eszközök meghatározása.”

„A **településfejlesztési koncepció** hosszú távra rendszerbe foglalja az önkormányzat településfejlesztési szándékait, ennek keretében a területi adottságok és összefüggések figyelembevételével meghatározza a település jövőképét, javaslatot tesz a helyi környezet, társadalom, gazdaság és az infrastruktúra átfogó fejlesztésére, a műszaki, az intézményi, valamint a táji, természeti és ökológiai adottságok fenntartható hasznosítására. A településfejlesztési koncepcióban foglaltakat a települési önkormányzat döntéseiben érvényesíti.

Az **integrált településfejlesztési stratégia** a rendelkezésre álló és bevonható források ismeretében meghatározza a településfejlesztési koncepcióban meghatározott célok megvalósítását egyidejűleg szolgáló beavatkozásokat, programokat, továbbá a megvalósítás eszközeit és nyomon követését.”

Zugló területét a többszintű önkormányzati rendszer, valamint a fejlesztési tervek egymásra épülése (tervhierarchia és az időtávok különbözősége) miatt több fővárosi és kerületi településfejlesztési dokumentum is érinti. A hatályos fővárosi településfejlesztési dokumentumok a következők:

- Budapest 2030 Hosszú távú fejlesztési koncepció (továbbiakban: Budapest 2030),
- ITS Budapest stratégia 2020 (továbbiakban: BP ITS 2020).

A kerületi településfejlesztési döntéseket a 2.3. fejezet tárgyalja.

A főváros hatályos hosszú távú településfejlesztési koncepciója Budapest teljes közigazgatási területére tartalmazza a településfejlesztés irányát. A Budapest 2030 767/2013.(IV.24.) Főv. Kgy. határozattal került jóváhagyásra, előíranyozza a 2030-ig elérendő hosszú távú célokat. Ezt követően a törvénynek megfelelően új középtávú program vált szükségessé. Ennek megfelelően került kidolgozásra a fővárosi új stratégiája, a BP ITS 2020, ami a 923/2014. (VI.30.) Főv. Kgy. határozattal került elfogadásra.

Budapest 2030

A városfejlesztési koncepció az Étv. szerint a Fővárosi Közgyűlés által elfogadott olyan várospolitikai dokumentum, amely Budapest jövőbeni kialakítására vonatkozik.

A meglévő értékekre építve a következő jövőképet fogalmazza meg a koncepció:

Budapest élhető és vonzó, egyedi karakterű főváros, az ország és a várostérség innovatív gazdasági és kulturális központjaként az európai városhálózat megbecsült tagja.

A koncepció 4 átfogó célt határoz meg, amely Budapest meglévő értékeire és sokszínűségére alapoz, meghatározva azokat az irányokat, melyek az integrált fejlesztési elvek érvényesülése mellett Budapest jövőjének fejlesztési alapjait képezik:

- Budapest az Európai városhálózat erős tagja,
- Fenntartható, érték- és tudásalapú gazdaság,
- Egészséges, harmonikus, sokszínű városi környezet,
- Javuló életminőség, harmonikus együttélés.

A célok meghatározása a szemléleti alapvetések (élhetőség, fenntarthatóság, esélyegyenlőség) és az átfogó célok alapján történt. A kitűzött 17 cél és az átfogó célok viszonyát az alábbi táblázat mutatja be, egy-egy cél, ugyan eltérő mértékben, de egyszerre több átfogó célt is szolgál.

C É L O K		ÉLHETŐSÉG, FENNTARTHATÓSÁG, ESÉLYEGYENLŐSÉG ERŐSÍTÉSE A NÉPESSÉGMEGTARTÁS ÉRDEKÉBEN			
		BUDAPEST AZ EURÓPAI VÁROS- HÁLÓZAT ERŐS TAGJA	ÉRTÉK- ÉS TUDÁSALAPÚ, FENN- TARTHATÓ GAZDASÁG	HARMONIKUS, SOKSZÍNŰ VÁROSI KÖRNYEZET	JAVULÓ ÉLETMINŐSÉG, HARMONIKUS EGYÜTTÉLÉS
1.	Kezdeményező városfejlesztés	■	■	■	■
2.	Partnerség – a jövő közös tervezése a térségben és országosan	■	■	■	■
3.	Egységes Budapest	■	■	■	■
4.	Budapest nemzetközi és európai szerepkörének erősítése	■	■	■	■
5.	Egészséges környezeti feltételek megteremtése	■	■	■	■
6.	Klímavédelem és hatékony energiafelhasználás	■	■	■	■
7.	Egyedi városkarakter értékalapú megőrzése és fejlesztése	■	■	■	■
8.	A Dunával együtt élő város	■	■	■	■
9.	Hatékony és kiegyensúlyozott városszerkezet - kompakt város	■	■	■	■
10.	A barnamezős területek a városfejlesztési célterületei	■	■	■	■
11.	Intelligens mobilitás	■	■	■	■
12.	Tudás-, készség- és zöldalapú gazdaságfejlesztés	■	■	■	■
13.	Önfenntartó városgazdálkodási rendszer	■	■	■	■
14.	A kulturális sokszínűség megőrzése és fejlesztése	■	■	■	■
15.	Humán szolgáltatások optimalizálása	■	■	■	■
16.	Igényekhez igazodó, rugalmas lakásstruktúra megteremtése	■	■	■	■
17.	Befogadó, támogató és aktív társadalom	■	■	■	■

Forrás: Budapest 2030

BP ITS 2020

Az ITS szerepe, hogy bemutassa azokat a konkrétabb ágazati és területi fejlesztési irányokat, projekteket, melyet Budapest Főváros Önkormányzata középtávon kíván megvalósítani a Budapest 2030 hosszú távú céljainak elérése érdekében.

Miközben a FŐTEP elsősorban a gazdaságfejlesztést helyezi fókuszba, a főváros integrált településfejlesztési stratégiája a Fővárosi Önkormányzat által előkészítendő, koordinálandó, megvalósítandó fejlesztéseket, projekteket helyezi a középpontba – természetesen összehangolva és illeszkedve a Főváros egész területére elfogadott, illetve párhuzamosan készülő területfejlesztési dokumentummal. A stratégia időtávja illeszkedik az EU programozási ciklusához, tehát az a 2014 és 2023 (2020-at követően a projektek megvalósítására további 3 év áll rendelkezésre) között megvalósítani tervezett fejlesztéseket és fejlesztési irányokat foglalja magában.

A Budapest 2030-ban meghatározott átfogó célok elérését középtávon két specifikus cél szolgálja:

- Gazdasági teljesítmény növelése (gazdasági teljesítményét nemzetközi szinten erősítő budapesti várostérség);
- Életminőség feltételeinek javítása (minőségi nagyvárosi életfeltételek).

A specifikus célok elérését középtávon öt tematikus és egy kiemelt területi cél mentén kívánja Budapest Főváros Önkormányzata megvalósítani.

Tematikus célok

1. Kezdeményező, együttműködő városfejlesztés

A városfejlesztés kezdeményező, együttműködő jellegét erősítő intézmény- és eszközrendszer, valamint koordinációs mechanizmusok kialakítása.

2. Vállalkozás- és beruházásbarát gazdasági környezet

A foglalkoztatást bővítő és a hozzáadott értéket előállító gazdasági szereplők működésének, együttműködésének, piacszerzésének támogatása.

3. Intelligens városműködés

A városi, várostérségi közszolgáltatások hatékonyságának javítása a kooperáció, valamint a környezettudatos és innovatív megoldások alkalmazásával.

4. Sokszínű, értékőrző, zöld nagyvárosi környezet

Élhetőbb, a társadalmi igényeknek megfelelő városi környezet feltételeinek kialakítása, a gazdasági prosperitást, társadalmi kohéziót és régió-túlmutató szerepkört egyaránt szolgáló infrastruktúrák fejlesztésével.

5. Nyitott, szolidáris és aktív budapestiek (tematikus cél)

Az egyéni és közösségi öngondoskodás, felelősségvállalás, az esélyegyenlőség, valamint Budapest befogadó jellegének erősítése.

Területi cél

6. Dunával együtt élő város

A Duna, a Duna-partok és a dunai szigetek közösségi és gazdasági adottságainak integrált fejlesztése.

Az ITS-ben meghatározott célokkal kapcsolatosan olyan eszközök és konkrét projektszintű beavatkozások kerültek megfogalmazásra, amelyek Zugló fejlesztési szándékait közvetett vagy közvetlen módon pozitívan támogatják.

➤ 2. cél Vállalkozás- és beruházásbarát gazdasági környezet / Barnamezős és alulhasznosított területek Programja

- 2.1.4. Rákosrendező - használaton kívüli egykori MÁV területek hasznosításának előkészítése, koordinálása, terület-előkészítés

➤ 3. cél Intelligens városműködés / Intelligens, kooperatív közlekedés Programja

- 3.2.7. Astoria-Thököly út – Újpalota villamosvonal, a Rákóczi út humanizálása
- 3.2.9. 3-as villamos északi meghosszabbítása
- 3.2.13. Nagy Lajos király útja fejlesztése meglévő nyomvonalon (Füredi út – Erzsébet királyné útja között)
- 3.2.16. M2-es metró – Gödöllői HÉV kapcsolat, Gödöllői HÉV felújítása I. ütem
- 3.2.17. M1-es metró (MillFAV) rekonstrukciója és hosszabbítása
- 3.2.25. Budapesti és regionális kerékpáros közlekedés fejlesztése és kerékpáros szolgáltatás-fejlesztés
- 3.2.26. B+R rendszerű kerékpártárolók létesítése

➤ 4. cél Sokszínű, értékőrző, zöld nagyvárosi környezet

4b) Fürdőváros Program

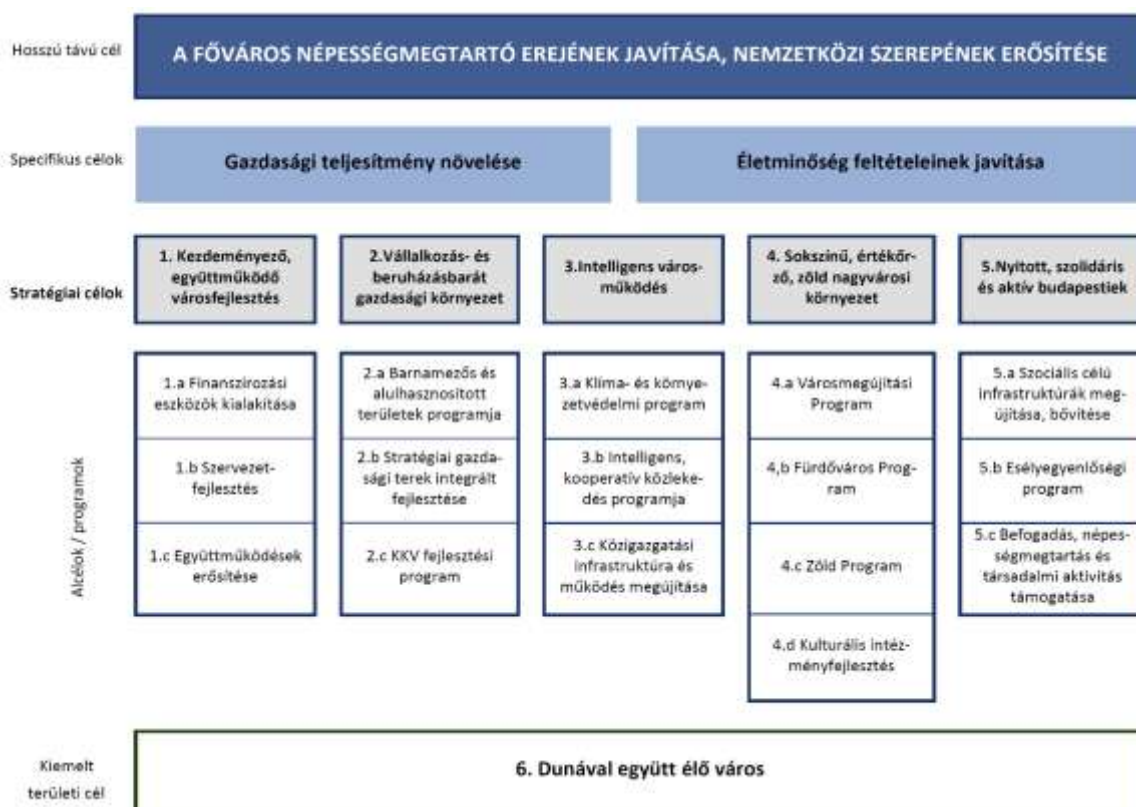
- 4.2.2. Széchenyi Gyógyfürdő gépészeti rekonstrukciója
- 4.2.7. Egyéb fejlesztések (Paskál, Pesterzsébeti Strandfürdő, Csillaghegyi strand)

4c) Zöld Program

- 4.3.1. Városliget integrált fejlesztése
- 4.3.3. Rákos-patak integrált fejlesztése
- 4.3.9. Budapest Térségi Zöld Terv
- 4.3.10. Zöldterület fejlesztési keret

4d) kulturális intézményfejlesztési program

- 4.4.2. FÁNK - az egykori Vidámpark területének hasznosítása, új attrakciók kialakítása (Pannon Park, Mesepark)

Forrás: BP ITS 2020

Tematikus Fejlesztési Programok (TFP)

A területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény hatályos rendelkezései alapján a Fővárosi Önkormányzat feladata a Budapest területére eső fejlesztési elképzelések összehangolása; a fejlesztési tervezés koordinációja. E feladatkörből adódóan, egyben egy új terműfajt létrehozva, zajlott le a Tematikus Fejlesztési Programok (TFP) tervezési folyamata a budapesti területi szereplők (elsősorban a kerületi önkormányzatok és a Fővárosi Önkormányzat) részvételével. Intenzív közös munka során, 2014 tavaszán kerültek lefektetésre a 2014-2020-as időszakra vonatkozó fejlesztési elképzelések három, majd 2014 őszétől egy, összvárosi koordinációt igénylő témakörben, a kapcsolódó gazdasági, civil és szakmai szervezetek bevonásával:

- Duna menti területek összehangolt fejlesztése;
- Barnamezős területek fejlesztése;
- Szociális városrehabilitációs programok;
- Gazdaságélénkítés és munkahelyteremtés tematikus fejlesztési program.

A TFP-k kitűzött céljai:

- a hosszú távú fejlesztési együttműködés kialakítása a fővárosban;
- a fejlesztések közötti szinergiák lehetőségének megteremtése;
- a főváros területére érkező uniós fejlesztési források felhasználásának koordinálása;
- e témák vonatkozásában Integrált Területi Beruházás megvalósításának előkészítése.

I.2.3. Hatályos kerületfejlesztési döntések bemutatása

ZUGLÓ TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA (2011)

Budapest Főváros XIV. Kerület Zuglói Önkormányzat Képviselő-testülete a 629/2001. (XII.18.) sz. határozattal jóváhagyott településfejlesztési koncepcióját a 25/2011. (I.27.) sz. határozatával aktualizálta.

A koncepció tematikus javaslatai:

- A kerületben vissza kell fogni a tömeges, lakópark jellegű lakásépítést.
- Meg kell határozni a kerületi önkormányzat hatáskörébe utalt és önként vállalt alapellátási feladatok körét, volumenét, rendeltetési egység-számát, egyéb jellemző értékeit.
- Az Önkormányzat bővítsse a piaci alapon működő bérlakás hálózatot, természetesen személyre szóló, egyedi elbírálás alapján adható szociális támogatással kombinálva.
- A helyi intézményi, közigazgatási és egyéb ellátó funkciók minőségi, mennyiségi és területi felülvizsgálata.
- A lakosság közép- és felső szintű tanulásának, kulturált szórakozási és művelődési lehetőségének megteremtése, pihenő és sportolásra alkalmas területek kijelölése.
- Turisztikai célforgalmat vonzó létesítmények megtartására, kulturált üzemeltetése.
- Területek jelentőségének megfelelő építési feltételek/elvárások megfogalmazása.
- Önkormányzati tulajdonú ingatlanok építési övezeti besorolásának módosítása kedvező paraméterekre.
- 10 éven belül a közterületi elárusító pavilonok megszüntetése.
- A tömbbelsőik zöldfelületei elépítésének megakadályozása.
- A Rákosrendezői pályaudvar déli deltája és a Bosnyák tér kivételével - további, 6000 m2 nettó kereskedelmi szinterületet meghaladó méretű bevásárló központ, kereskedelmi létesítmény nem helyezhető el.
- Benzinkút csak kapcsolt funkcióként létesíthető.

ZUGLÓ FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ 2012- 2020

Zugló új Fejlesztési Koncepciójának elfogadásáról Budapest Főváros XIV. Kerület Zuglói Önkormányzat Képviselő-testülete a 895/2012 (X.25.) határozatával döntött.

Zugló Fejlesztési Koncepció 2012-2020 című dokumentumot az Élhető Zugló Ma és Holnap – Stratégia 2012-2020 című és az Átfogó helyzetfeltárás, szükséges és ajánlott beavatkozások Zuglóban 2012-2020 között című, tartalmilag és szerkezetileg egymáshoz szorosan illeszkedő kötetek együtt alkotják.

Élhető Zugló Ma és Holnap – Stratégia 2012-2020

A 12 fő stratégiai beavatkozási terület – Fő célkitűzések

- Élhetőség – gazdaság – gazdagság
 - A helyi, a belső kereslet kiszolgálására építő kiskereskedő, vendéglátó KKV hálózat megerősödése, helyi munkahelyteremtés.
 - A kerület minőségi lakó- és rekreációs funkcióit támogató egészségügyi-, sport-, kulturális szolgáltató cégek fejlődése.
 - A kerületi turizmus fejlődése: a Városligeten kívüli turisztikai attrakciók számának növekedése, a turizmushoz
 - kapcsolódó szolgáltató vállalatok számának és gazdaságosságának növekedése.
 - A helyi vállalatok helyi társadalmi szerepvállalásának növekedése.
- Környezeti fenntarthatóság a zöldfelületek fejlesztésével

-
- A Zuglót leginkább sújtó közlekedési környezetterhelés csökkentése.
 - A kerület zöld karakterének megőrzése, a közterületi zöldfelületek fenntartási színvonalának növelése.
 - A kiemelt, fővárosi jelentőségű zöldfelületek (Városliget, Rákospatak mente) rekonstrukciója, biológiai aktivitásának növelése.
-
- Biztonságos és rendezett közterületek.
 - A fővárosi közbiztonsági tevékenységek jobb összehangolása, szorosabb együttműködés a főváros és a kerületek között.
 - Jobb közbiztonság megteremtése, a lakosság biztonságérzetének javítása Zuglóban.
 - A közterületek rendjének és rendezettségének erősítése lakossági és civil támogatással.
 - 2014-ig 50%-kal csökkenteni a bűnözést a kerületben.
-
- Közlekedésfejlesztés az élhetőség jegyében
 - A tranzitforgalom további csökkentése.
 - A gépkocsik közterületen történő, biztonságos és kulturált tárolásának elősegítése, a parkolási feszültségek oldása – az új szabályozási tervi korlátok által is.
 - A közösségi közlekedés minőségi fejlesztése, a vasútvonalak integrálása a helyi közlekedésbe.
 - A kerékpáros közlekedés további térnyerésének elősegítése.
-
- Sokszínű és minőségi oktatás fenntartása
 - A közoktatás minőségének, sokszínűségének – felelős önkormányzati költségvetés-gazdálkodás figyelembe vételével történő – megőrzése;
 - Jónevű, patinás helyi iskolák megtartása, fenntartása, amennyiben a törvény erre lehetőséget ad;
 - Tehetséggondozás, esélyteremtés a hátrányos helyzetű gyermekek sikeres továbbtanulása érdekében.
-
- Városkép – Városközpont: értékmegőrzés és megújulás összhangja az épített környezetben, kiemelt fejlesztések
 - A kiemelt jelentőségű helyi projektek középtávú megvalósítása; elsőként a város szövetébe szervesen illeszkedő intézményi, igazgatási, kereskedelmi és szolgáltató funkciókat is magában foglaló kerületközpont létrehozása.
 - A fővárosi hatáskörű területek fejlesztésének előmozdítása.
 - Az új épületek városképi illeszkedését elősegítő szabályozási rendszer kialakítása, a kerület egységes közterületi arculatának megteremtése.
 - A kerület gazdag építészeti örökségének jó állapotban való megőrzése az utókor számára.
-
- Élénk helyi kulturális és közösségi élet, lokálpatriotizmus erősítése
 - A zuglóiak helyi kötődésének, lokálpatriotizmusának, közösségi aktivitásának erősítése, különös tekintettel a fiatalok bevonására.
 - A kerület saját fenntartású kulturális-közösségi tereinek növelése, egyenletesebb területi megoszlás elérése.
 - Hagyományőrzés és értékteremtés.
-
- Sport, rekreáció, egészséges zuglóiak
 - A meglévő sportlétesítmények minőségi megújítása.
 - Tömegsportra alkalmas terek, pályák, termek kialakítása.
 - Sport- és egészség összekapcsolására alkalmas, családokat, tehát több korosztályt megszólító sport és egészségvédelmi mozgósítás.
 - Önkormányzati tanuszoda megépítése.
 - Zuglói identitást hordozó többfunkciós sportcsarnok létrehozása.
 - Részvétel a versenysport és utánpótlás zuglói megszervezésében: finanszírozási keretrendszer kialakulásának elősegítése, támogatása.
-

- Aktív, minőségi időskor elősegítése
 - Az időszűgy egyik fő stratégiai kérdésként történő kezelése a kerületben.
 - Aktív, minőségi időskor elősegítése célzott beavatkozásokkal az előregedő Zuglóban.

- Befektetés a jövőbe – energiahatékonyság növelése
 - A magántulajdonban lévő lakások megújításának támogatása, ösztönzése.
 - Az önkormányzati bérlakásállomány modernizációja.
 - Az önkormányzat által fenntartott intézmények energiahatékony korszerűsítése.

- Sérülékeny társadalmi csoportok integrációjának, esélyegyenlőségének támogatása
 - A vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek megfelelő, átfogó, aktualizált kerületi esélyegyenlőségi program: helyzetfeltárás és legalább középtávú, 5 éves intézkedési terv mielőbbi elkészítése.
 - A horizontális uniós esélyegyenlőségi alapelvek beépítése a készülő programba.
 - A helyi sérülékeny társadalmi csoportok azonosítása, esélyegyenlőségük, integrációjuk támogatása komplex beavatkozásokkal.

- A helyi kommunikáció erősítése, partnerség
 - A különböző fontos helyi szereplők közötti kommunikáció átfogó, minőségi és mennyiségi javítása egy, a széles helyi nyilvánosság által elfogadott stratégia alapján.
 - Minél szélesebb helyi nyilvánosság elérése, megszólítása, bevonása a közcélú, önkormányzati kommunikációba.
 - A helyi szereplők köreinek minél szélesebb bevonása a közös célok megvalósításába.

ZUGLÓ INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA (2009)

A hatályos IVS az Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium Területfejlesztési és Építésügyi Szakmai Államtitkársága, Városrehabilitáció 2007-2013-ban Kézikönyv városok számára (Bp. 2007. október 5.) tervezési dokumentum alapján készült.

Zugló stratégiai fontosságú szerepet tölt be Budapest, a pesti oldal életében. Pest „tüdeje”, ennek megfelelően az egyik legfontosabb településfejlesztési cél a kerülettel kapcsolatban Zugló zöldövezeti jellegének megtartása a szükséges fejlesztések mellett.

Az IVS Jövőkép és célrendszer fejezetében került rögzítésre Zugló hosszú távú jövőképe, melynek főbb célkitűzései:

- Zugló megerősíti és továbbépíti országos, agglomerációs, fővárosi, és átmeneti övezeti fókuszpozícióját, intézményközponti szerepét és fokozza versenyképességét az üzleti, turisztikai és K+F szolgáltatások vonatkozásában,
- Zugló megőrzi és tovább erősíti a Zugló márkanévhez kötődő Zöld-Zugló karaktert, megfelelően a környezeti erőforrások megőrzésével és fejlesztésével, valamint a hatékony település gazdálkodással kapcsolatos 21. századi kihívásoknak,
- Zugló megőrzi és tovább erősíti a felsőfokú képzettségű lakosság és foglalkoztatottak magas arányára, valamint kitűnő oktatási, kulturális, egészségügyi és K+F intézményeire épülő kiemelkedő társadalmi és munkaerő piaci státuszát

A jövőkép elérése érdekében megfogalmazott célkitűzések:

- Zugló kiépíti hiányzó intézményi, kereskedelmi, igazgatási központját
- A Budapest metropolisz térség egyik legjelentősebb rekreációs, kulturális, turisztikai zónája fejlesztésének elindítása
- Zugló pozícióját veszélyeztető folyamatok megállítása, megfordítása
- Zugló iskolavárosi pozíciójának erősítése, sajátos zuglói arculatú iskolák, campusok kialakulása
- Aktív gazdaságfejlesztő program elindítása és működtetése
- Menedzsment típusú, nyitott-szolgáltató önkormányzat megteremtése

A stratégia hét fejleszteni kívánt akcióterületet jelöl ki a kerületben, ezen fejlesztési elképzelések megvalósítását a 2009-2015 közötti időszakra ütemezte.

FŐVÁROSI/REGIONÁLIS/ORSZÁGOS JELENTŐSÉGŰ „KIEMELT” AKCIÓTERÜLETEK

ZUGLÓ ÚJ KERÜLETKÖZPONTJA AKCIÓTERÜLET FEJLESZTÉSÉNEK CÉLJA:

A Bosnyák tér térségében egy összvárosi jelentőségű kerületi alközpont, Zugló városszerkezeti pozíciójához méltó intézményi és kereskedelmi központ kiépítése.

RÁKOSRENDEZŐ AKCIÓTERÜLET FEJLESZTÉSÉNEK CÉLJA:

A Rákosrendező területének városi szövetbe integrálása kitűnő városszerkezeti pozíciójának kihasználásával.

VÁROSLIGET ÉS INTÉZMÉNYEI AKCIÓTERÜLET FEJLESZTÉSÉNEK CÉLJA:

Budapest egyik legnagyobb parkja és rekreációs kínálata átfogó megújítása a lakossági rekreációs igények korszerű és magas igény szintű kiszolgálása, továbbá a park és intézményei nemzetközi turisztikai vonzerejében rejlő lehetőségek kihasználása érdekében.

PUSKÁS FERENC STADION ÉS INTÉZMÉNYEI AKCIÓTERÜLET FEJLESZTÉSÉNEK CÉLJA:

A terület nemzetközi sportközponttá fejlesztése, a konferencia és rendezvényturizmus jelentős növelése.

RÁKOS-PATAK ZÖLDFOLYOSÓ AKCIÓTERÜLET FEJLESZTÉSÉNEK CÉLJA:

Egy egységes haránt irányú fővárosi zöldfolyosó program részeként a kerületre eső szakaszok kiépítésének elindítása, partnerségben a Fővárossal, egyúttal felértékelve a környező lakóterületeket.

KOMPLEX TÁRSADALMI-KÖRNYEZETI MEGÚJÍTÁST IGÉNYLŐ TERÜLETEK INTEGRÁLT PROGRAMJAI

CSEREI-PROGRAM AKCIÓTERÜLET FEJLESZTÉSÉNEK CÉLJA:

A városszerkezeti szempontból igen kedvező adottságú, Stefánia út - Thököly út - Hungária körút által bezárt térség ingatlanpiaci újra-pozícionálásának elősegítése, a terület társadalmi-környezeti szempontból legrosszabb állapotú részeinek felértékelésével, sajátos zuglói karakter erősítésével.

TÁBORNOK - VÁRNA UTCA PROGRAM AKCIÓTERÜLET FEJLESZTÉSÉNEK CÉLJA:

Zugló társadalmi-környezeti szempontból legrosszabb állapotú területének megújulásának felgyorsítása.

A FŐVÁROSI /REGIONÁLIS/ORSZÁGOS JELENTŐSÉGŰ „KIEMELT” AKCIÓTERÜLETEKHEZ KAPCSOLÓDÓ PROGRAMOK

- Thököly út- Csömöri út megújítása
- Nagy Lajos király útja rendezése

- Ceglédi vasútvonal zuglói szakaszának felújítása, új Városliget-állomás építése, Zugló állomás és térsége megújítása a 4-es metró építés összehangolásával
- Panelprogram prioritást élvező területei

Integrált Városfejlesztési Stratégia 2008-2009 felülvizsgálata (2012)

A felülvizsgálat javaslata az új stratégia célrendszerére és a kijelölhető főbb célokra

Általános célok:

- ZUGLÓ város-identitás
- fenntartható életminőség
- fenntartható versenyképesség

Konkrét célok:

I. IDENTITÁS

- a „középosztály” kerülete (karaktert kell adni a városnak)
- magas minőségű épített (új és felújított) ingatlanok
- fejlett infrastruktúra (fővárosi, kerületi)
- zöld (sok zöld felület, preferált megújuló energia)
- minőségi kultúra, oktatás, sport és rekreáció

II. ÉLETMINŐSÉG

- jól szervezett, egyenletesen terhelt közlekedés, P+R
- rendezett ingatlanok, rendezett utcák, felújított útfelületek
- fejlett egészségügyi ellátás
- kulturált vásárlást biztosító kereskedelmi központok
- jól kiépített rekreációs zónák (Városliget, Rákospatak)
- multifunkcionális sportközpontok (profi- és tömegsport)
- polgárbarát, akadálymentes önkormányzati ügyintézés
- több ponton nyílt WI-FI elérhetőség
- szelektív hulladékgyűjtés, jelentős megújuló energiahasználat
- fejlett szociális ellátó rendszer

III. VERSENYKÉPESSÉG

- profi, befektetésorientált önkormányzati vagyonkezelés
- profi vállalkozásfejlesztési intézményrendszer és versenyképes helyi adópolitika
- a támogatott gazdasági szektorok, szegmensek kiválasztása
- a lokális gazdasági hálózatok, kooperációk kialakításának lehetőségei
- együttműködés a helyi és fővárosi gazdaságfejlesztési és érdekvédelmi intézményrendszerrel

Hatályos fejlesztési döntések Zugló vonatkozásában

- Az új nemzeti közgyűjteményi épületegyüttesről és a megvalósítás előkészítéséhez szükséges intézkedésekről szóló 1031/2013. (I. 30.) Korm. határozat.
- Az új nemzeti közgyűjteményi épületegyüttesre vonatkozó koncepció második ütemeként a Városliget átfogó hasznosítási koncepciójáról szóló 1397/2013. (VII. 2.) Korm. határozat

- A Liget Budapest projekt megvalósításával összefüggő egyes kérdésekről szóló 1227/2014. (IV. 10.) Korm. határozat
- A Magyar Művészeti Akadémia működésével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 2013. évi CLVII. törvény
- 2465/2012.(XI.28.) és 224/2013.(II.27.) számú Fővárosi Közgyűlési határozatok - A Fővárosi Állat- és Növénykert (FÁNK) bővítéséről
- A Kormány 1384/2011. (XI. 15.) Korm. határozata a budapesti Istvánmező rehabilitációs programjáról, kiemelten a Budapesti Olimpiai Központ integrált rekonstrukciójáról (2011–2020)
- 1353/2011. (X. 20.) Korm. határozat az Andrássy negyed részeként az új nemzeti közgyűjteményi épületegyüttes megvalósításához és a Hősök tere forgalomcsillapításához szükséges intézkedésekről

Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések

KREATIV DENTAL KSZT (Vezér utca - Gödöllői utca - Fischer István utca - Bonyhádi út)

Beruházó vállalásai	Határidő
elvégzi a Vezér utca (hrsz.: 39627) Gödöllői utca és Bonyhádi út közé eső szakaszán a kifizetendő szervízút és parkolók, valamint járda építési munkáit, a járda és a szervízút közötti zöldsáv kialakításával együtt, valamint a Gödöllői utca 75. szám alatti (hrsz: 39685/4) Z-KK övezeti besorolású közkert zöldfelületi rehabilitációját, a felszíni személygépkocsi parkolók megszüntetésével	a beruházás használatbavételi engedélyezési eljárásának elindításáig
állja az 1.3. pontban szereplő munkák tervezetése, engedélyeztetése és kivitelezése során felmerülő valamennyi költséget	
az 1.3. pont szerinti munkák engedélyeztetése, illetve kivitelezésének megkezdése előtt a műszaki terveket és a műszaki tartalmat egyezteteti az Önkormányzattal	

VÁROSLIGET MH. KSZT (Kacsóh Pongrác út - 29834/3 hrsz.-ú KL-VA övezet - Erzsébet királyné útja - Hungária körút)

Beruházó vállalásai	Határidő
a beruházás megvalósíthatósága érdekében vállalja a beruházással összefüggésben megkötött és a jövőben megkötésre kerülő - mindenkor hatályos - Támogatási szerződések-, egyéb szerződések szerinti munkák elvégzését, finanszírozását	
a beruházás megvalósíthatósága érdekében vállalja a beruházással összefüggésben szükséges kisajátítási eljárások teljes körű lebonyolítását és finanszírozását	
az Önkormányzatnak a tárgyi projekttel összefüggésben - saját költségén megvalósítandó - további beruházási kötelezettsége nem merül fel, a kisajátítással kapcsolatos kártalanítási kötelezettség az Önkormányzatot nem terheli	

VÁROSLIGETI DELTA KSZT (Dévényi utca – Szegedi út – 29834/10 hrsz.-ú KL-VA övezet – Teleki Blanka utca – Szőnyi út – Kacsóh Pongrác út – Hungária körút – Varranó utca – 29737 hrsz.-ú KL-VA övezet – (28039/2) hrsz.-ú közterület – (27816/2) hrsz.-ú közterület)

Beruházó vállalásai	Határidő
a beruházás megvalósíthatósága érdekében vállalja a beruházással összefüggésben megkötött és a jövőben megkötésre kerülő - mindenkor hatályos - Támogatási szerződések-, egyéb szerződések szerinti munkák elvégzését, finanszírozását	

Az önkormányzatnak a - mindenkor hatályos támogatási és egyéb szerződések alapján megvalósuló - tárgyi projekttel kapcsolatban - saját költségén megvalósítandó beruházási kötelezettsége nem merül fel.

- amennyiben a projekt megvalósítására irányuló Támogatási Szerződés rendelkezése azt lehetővé teszi – közforgalom számára megnyitott magánúton kapcsolatot biztosít az új vasúti megálló és az M3-as autópálya bevezető szakasza között, időkorlátozás nélkül

- amennyiben a projekt megvalósítására irányuló Támogatási Szerződés rendelkezése azt lehetővé teszi – az I-XIV/SZ5 építési övezetet lehatároló, KL-VA-XIV övezet határán kialakítandó magánutat teljes hosszon – az M3 bevezető szakaszán a Kacsóh Pongrác úti felüljárótól a majdani Nagy Lajos király úti felüljáróig terjedő szakaszon – közforgalom elől el nem zárt magánútként engedélyeztetni

A Dévényi út mentén és a 6. pontban szereplő út mentén – amennyiben azt a környezetvédelmi hatóság jogerős határozatában kötelezően előírja és a projekt megvalósítására irányuló Támogatási Szerződés rendelkezése azt lehetővé teszi - zajvédő létesítményt épít illetve védőfásítást valósít meg az új vasúti megálló használatba vételéig.

- amennyiben a projekt megvalósítására irányuló Támogatási Szerződés rendelkezése azt lehetővé teszi – a gyalogos közlekedés biztosítása érdekében közvilágítással ellátott járdát épít ki Lőportárdúlló új vasúti megálló és a Teleki Blanka út között

KENYÉRGYÁR KSZT (Hungária körút - Hungária köz - Francia út - Semsey Andor utca)

Beruházó vállalásai

Határidő

Francia úton a Hungária köz és az Egressy út közötti szakaszon:

- új, 2x1 sávós közút építése kiemelt szegéllyel ... (műszaki tartalom)
- egyoldali, 1,5 m széles járda építése ... (műszaki tartalom)
- úttest és járda közötti sávban zöldfelület kialakítása és fasor ültetése
- közvilágítás kiépítése

a beruházás egyes fázisainak ideiglenes, illetve végleges használatbavételi engedélyeinek kiadását megelőzően

Semsey Andor utcában a Hungária köz és a Francia út közötti szakaszon:

- ingatlan felőli 1,5 m széles járda újjáépítése ... (műszaki tartalom)
- útburkolat és járda közötti 2,70-3,15 m széles sávban zöldfelület kialakítása és fasor ültetése
- utca ezen szakaszán a meglévő aszfalt útburkolat újraszönyegezése ... (műszaki tartalom)

Francia út Semsey utca és Hungária köz közötti szakaszán:

- az ingatlan felőli 1,5 m széles járda újjáépítése ... (műszaki tartalom)
- útburkolat és járda közötti mintegy 1,70 m széles zöldfelület felújítása, fasor ültetése
- a meglévő aszfalt útburkolat újraszönyegezése ... (műszaki tartalom)

Hungária köz Hungária körút és Francia út közötti szakaszán:

- az ingatlan felőli 1,5 m széles járda újjáépítése ... (műszaki tartalom)
- a meglévő aszfalt útburkolat újraszönyegezése ... (műszaki tartalom)

a beruházás egyes fázisainak ideiglenes, illetve végleges használatbavételi engedélyeinek kiadását megelőzően

Hungária körúton a Semsey Andor utca és a Hungária köz közötti szakaszán:

- az ingatlan felőli 4,0 m széles járda újjáépítése ... (műszaki tartalom)
- járda és telekhatár közötti kb. 5,0 m széles zöldfelület felújítása

a felsorolt, a tárgyi ingatlan felőli oldalon elhelyezkedő zöldfelületek és fasorok ápolása, gondozása (ingatlan eladása esetén kötelezettség átadása új tulajdonosnak)

a beruházás befejezésétől számított 10 évig

MOGYORÓDI KSZT (Mogyoródi út - Zászlós utca - Jurisich Miklós utca - Francia út)

Beruházó vállalásai	Határidő
a 32374/2 hrsz. alatt felvett ingatlanon épülő épületben a hatályos jogszabályoknak megfelelő 50 férőhelyes óvodát alakít ki, melynek tulajdonjogát a jogerős használatbavételi engedély birtokába térítésmentesen átad az Önkormányzatnak Beruházó vállalja, hogy a Budapest, XIV. kerület Zászlós u. 21-49. sz. alatti 32374/1, 32374/2, 32374/3, 32374/5, 32374/6, 32374/7 helyrajzi számú ingatlanokra tervezett beruházás (ún. Flóra lakópark) megvalósítása során (legyen az bármely itt említett helyrajzi számú telken épülő épület) a mindenkor hatályos jogszabályoknak megfelelő 50 férőhelyes óvodát alakít ki, amelynek tulajdonjogát a használatbavételi engedély jogerőre emelkedését követő 90 (kilencven) napon belül – de legkésőbb 2017. december 31. napjáig – térítésmentesen átadja az Önkormányzatnak.	2013. dec. 1. 2017. dec. 31.
Francia út kiépítése, közművek megépítése az ép.eng-ben meghatározottaknak megfelelően	az épületek használatbavételéig

1.2.4. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

A területfejlesztésről és területrendezésről szóló – módosított – 1996. évi XXI. törvény szerint a területrendezés feladata különösen „a környezeti adottságok feltárása és értékelése; a környezet terhelését, terhelhetőségét és a fejlesztési célokat figyelembe vevő területfelhasználásnak, az infrastrukturális hálózatok területi szerkezetének, illetve elhelyezésének – az ágazati koncepciókkal összhangban történő – megállapítása, az országos és térségi, továbbá a területrendezéssel kapcsolatos településrendezési célok összehangolása.”

Budapestet – ennek megfelelően Zuglót is – érintő területrendezési tervek:

- az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény (OTrT),
- a Budapesti Agglomeráció Területrendezési Tervéről szóló 2005. évi LXIV. törvény (BATrT).

Országos Területrendezési Terv – OTrT

3. ábra: OTrT Szerkezeti Tervlap kivonata

Forrás: http://gis.teir.hu/rendezes_otrt_tr_2013/

Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény 2. sz. mellékletét képző „Ország Szerkezeti Terve” c. tervlapja alapján a XIV. kerület egésze 1000 ha feletti települési térség területfelhasználási kategóriába sorolt.

A törvény további, Zuglót érintő mellékletei:

3/6. sz. melléklet – Világörökségi és világörökségi várományos terület övezete: a kerület egésze

3/7. sz. melléklet – Országos vízminőség-védelmi terület övezete: a kerület délnyugati pereme

Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terv – (BATrT)

4. ábra: BATrT Szerkezeti Tervének kivonata

Forrás: http://gis.teir.hu/rendezes_bp_agglo/

Térségi Szerkezeti Terv területfelhasználási kategóriái Zuglót érintően:

Városias települési térség

Nagy kiterjedésű zöldterületi települési térség – a Városliget területe

BATrT. Szerkezeti Terve által megjelölt, Zuglót érintő további elemek:

1. főút
2. térségi mellékút
3. egyéb országos törzshálózati vasútvonal, az országos vasúti törzshálózat tervezett eleme
4. országos kerékpárút törzshálózat eleme
5. erőmű
6. átvitt befolyásoló 120 kV-os elosztó hálózat
7. térségi ellátást biztosító 120 kV-os elosztó hálózat
8. térségi jelentőségű P+R

BATrT. Övezeti tervének Zuglót érintő mellékletei:

3.9. sz. melléklet –Országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete: a Városliget, Paskál strand és környéke, és a Bosnyák utca térsége

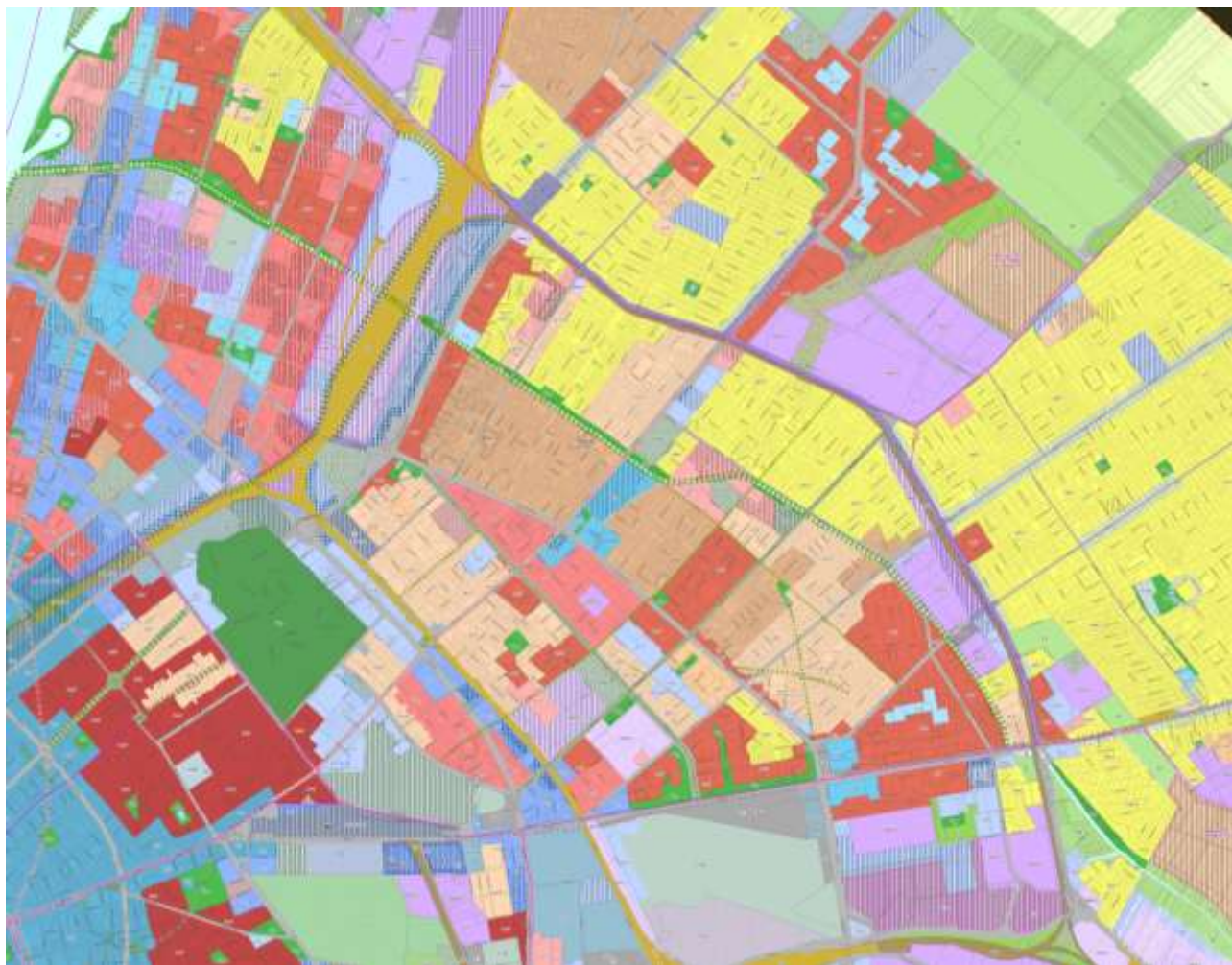
Kiemelt beruházásokra vonatkozó kormányhatározatok és rendeletek*TERVEZETT/FOLYAMATBAN LÉVŐ KIEMELT BERUHÁZÁSOK*

rendelet/határozat	projekt megnevezése	érintett terület
364/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet	Istvánmező rehabilitációs programja (Budapesti Olimpiai Központ)	Budapest, Ifjúság útja–Stefánia út–Thököly út–Dózsa György út–Kerepesi út által határolt és a Dózsa György út és a Kerepesi út által határolt területen egy önálló új stadion, kiegészítő létesítmények és az ezekhez tartozó parkoló építésére, a Budapesti Olimpiai Központ bővítésére Budapest XIV. kerület 29770 hrsz. területe
345/2012. (XII. 6.) Korm. rendelet	egyes közlekedésfejlesztési projektek	2.8. A budapesti elővárosi vasútvonalak rekonstrukciója 2.41. A MÁV Zrt. állomásfejlesztési és integrált ügyfélszolgálat fejlesztési program megvalósítása (Rákos, Rákoshegy, Kőbánya-Kispest, Kőbánya alsó, Zugló, Budapest-Déli pu., Budapest-Keleti pu., Budapest-Nyugati pu., állomások felvételi épületeinek felújításával). 3.9. A Budapest, 1-es villamosvonal rekonstrukciója és fejlesztése. 3.10. A Budapest, 3-es villamosvonal rekonstrukciója és fejlesztése. 3.20. Budapest, Kossuth Lajos utca – Rákóczi út tengely rekonstrukciója.
546/2013. (XII. 30.) Korm. rendelet	Liget Budapest projekt	(28056, 29732/1 hrsz.)
563/2013. (XII. 31.) Korm. rend.	új nemzeti közgyűjteményi épületegyüttes megvalósítása	(29732/1 hrsz.)
15/2014. (I. 30.) Korm. rend.	Nemzeti Stadionfejlesztési Program	Budapest Bozsik Stadion labdarúgó sportlétesítmény-fejlesztése

1.2.5. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti tervei /az adott település fejlesztését befolyásoló - vonatkozó megállapításai

Zuglónak az átmeneti zóna részeként nincs Budapesten kívüli szomszédos települése. Közigazgatási szempontból szomszédos a XIII., IV., XV., XVI., X., VIII., VII., és VI. kerületekkel, amelyekre vonatkozóan a Fővárosi Közgyűlés 50/2015. (I.28.) Kgy. határozatával elfogadott Budapest főváros településszerkezeti terve (továbbiakban: TSZT 2015) hatályos.

„Budapest főváros kétszintű önkormányzata (a főváros önkormányzati rendszere) a fővárosi és a kerületi szintű önkormányzatokból áll.” (Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény) Minden fővárosi kerületben települési önkormányzat működik, melynek feladata a helyi településrendezési szabályok megalkotása a *FŐVÁROSI TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV* alapján.

5. ábra: TSZT 2015 kivonat

A TSZT 2015 által meghatározott közlekedési infrastruktúra legjelentősebb közúthálózati eleme a Körvasút menti körút az Aquincumi és Albertfalvai Duna hidakkal, amelyek csak a szomszédos kerületek – IV.-XV.-XVI. – közigazgatási területét érinti, de jelentős tehermentesítő hatása befolyásolja majd Zugló fejlődését is. A XIV. kerületet és egy vagy több szomszédos kerületét is érintő közlekedési elemeket *A kerület településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata* fejezet ismerteti.

XIII. kerület – Angyalföld

Angyalföldet Zuglótól a Budapest-Szob, a Budapest-Veresegyház-Vác, és a Budapest-Esztergom vasútvonalak nagy kiterjedésű területe választja el egymástól (Rákosrendező). A két kerület összekapcsoló, jelentősebb fejlesztési terület nincs a TSZT 2015-ben. A kerülethatáron mindkét kerület sérült, roncsolt, alulhasznált területekkel jellemezhető, köszönhetően az önmagában megújulni, funkciót váltani képtelen, időben és térben nagy tehetetlenségű, szinte összes eredeti funkcióját elvesztett teherpályaudvarnak. Mindkét kerületben jelentős nagyságú változással érintett területek jelöltek a TSZT 2015-ben a kerülethatár mentén, de míg Angyalföldön elsősorban a lakóterületek átalakulása várható, addig Zuglóban a Rákosrendező területén elsősorban intézményi, gazdasági fejlesztésekkel lehet számolni.

A térségben a közlekedési fejlesztéseknek különleges jelentősége van, mert a javuló megközelíthetőség az értékükhöz képest alulhasznált területek gyors átalakulását indíthatja el. Zugló és Angyalföld összekötése a Nagy Lajos király útja és a Szegedi út között egyszerre javítja a nagytérségi összeköttetéseket, sűríti a mikro kapcsolatokat, javítja a funkcióváltó területek elérhetőségét és a közösségi közlekedési rendszerben fontos

regionális/városi átszállópontot hoz létre. Erre a többszörös hálóra jelentős hatású, vegyes funkciós területhasználat építhető fel.

IV. kerület – Újpest, XV. kerület – Újpalota és XVI. kerület – Árpádföld, Cinkota, Mátyásföld, Sashalom, Rákosszentmihály

Mindhárom kerület a körvasútsor mentén határos Zuglóval. A vasút elválasztó hatása következtében csak a főúthálózati elemek biztosítanak kapcsolatot. A TSZT 2015 a Füredi útnál és a Mogyoród útjánál a jelenlegi szintbeni közúti-vasúti keresztezések különszintűvé fejlesztését tartalmazza.

X. kerület – Kőbánya

A kerület a Kerepesi út mentén csatlakozik Zuglóhoz. Az M2 metróvonal és a Gödöllői HÉV vonal komoly elválasztó hatást jelent a X. és a XIV. kerületek között. A két kerületet összekapcsoló fejlesztési, vagy infrastruktúra fejlesztési elem nincs a TSZT 2015-ben. a Pongrácz úti vágánykapcsolat kialakítása a MÁV 1. sz. és 100. sz. vasútvonala között.

VIII. kerület – Józsefváros

Józsefváros a Dózsa György út illetve a Kerepesi út mentén csatlakozik Zuglóhoz. A VIII. kerületre vonatkozóan – *A kerület településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata* fejezetben nevesített közlekedési elemeken kívül – TSZT 2015-nek nincs Zugló fejlesztését befolyásoló eleme.

VI. kerület – Terézváros és VII. kerület – Erzsébetváros

A VI. és VII. kerületek egyaránt a Dózsa György út mentén csatlakoznak Zuglóhoz. Zugló fejlesztését befolyásoló eleme a TSZT 2015-nek a VI. és VII. kerületek vonatkozásában nincs.

1.2.6. A kerületre vonatkozó településrendezési tervi előzmények vizsgálata

A közelmúltban lezajlott jogszabályi változások a településrendezésben is változásokat okoztak. Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (Étv.) 14/A. § (2) bekezdés határozza meg a fővárosi településrendezési új eszközöket. Zuglót érinti

- a fővárosi településszerkezeti terv – Budapest főváros településszerkezeti terve (TSZT 2015),
- a fővárosi rendezési szabályzat (FRSZ),
- a Városligeti Építési Szabályzat (VÉSZ), valamint
- a fővárosi kerületi önkormányzat által megállapított kerületi építési szabályzat.

Az Étv. 2. § alapján a településszerkezeti terv „a településfejlesztési koncepcióban foglalt célok megvalósítását biztosító, a település szerkezetét, a területfelhasználást és a műszaki infrastruktúra-hálózatok elrendezését meghatározó terv”.

A fővárosi rendezési szabályzat pedig „a fővárosban a településrendezés és az építés összehangolt rendjének biztosítása érdekében az országos településrendezési és építési követelményeknek, valamint a főváros településszerkezeti tervének megfelelően a területfelhasználási egységek beépítési sűrűségét, meghatározott területek beépítési magasságát, a fővárosi infrastruktúra területbiztosítását megállapító fővárosi önkormányzati rendelet, amely telekalakítási és építésjogi szabályozási elemeket nem tartalmaz”.

A kerületi építési szabályzat (KÉSZ) a „fővárosi kerületben az építés rendjét a helyi sajátosságoknak megfelelően megállapító és biztosító önkormányzati rendelet” és a fővárosi településszerkezeti terv és a fővárosi rendezési szabályzat alapján készül.

Budapest XIV. kerület Zugló Önkormányzat Képviselő Testülete által a 19/2003. (VII.08.) ök. sz. rendeletével elfogadott kerületi városrendezési és építési szabályzat (ZKVSZ) és a Városliget területének kivételével a

kerület területén hatályban lévő szabályozási terv (ZKSZT) még a korábbi fővárosi tervi környezetben, korábbi jogszabályi háttér alapján készültek.

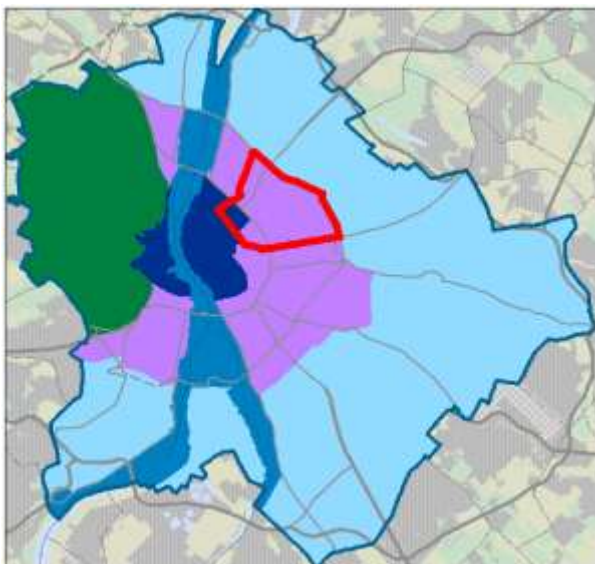
A kerület közigazgatási területén található Városligetre a 32/2014. (VII.15.) Főv. Kgy. rendelettel elfogadott Városligeti Építési Szabályzat hatályos. A Városligeti építési szabályzat jogszabályi környezete: a 2014. március 15-től hatályos Étv., a 2014. január 1-én hatályos Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény, a 2013. január 1-én hatályos Budapesti Agglomeráció Területrendezési Tervéről szóló 2005. évi LXIV. törvény és a 2014. január 1-én hatályos országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet előírásai az irányadóak a Városligeti törvény módosító rendelkezéseinek figyelembe vétele mellett.

Budapest főváros településszerkezeti terve (TSZT 2015) és Fővárosi rendezési szabályzat (FRSZ)

Budapest új településszerkezeti terve (a rendezési szabályzattal együtt) a főváros teljes közigazgatási területére készült. A TSZT 2015 az 50/2015.(I.28.) Főv. Kgy. határozattal, az FRSZ az 5/2015.(II.16.) Főv. Kgy. rendelettel került elfogadásra. A településszerkezeti terv hosszú távra szóló terv, 10 évet meghaladó időtávlatra készült.

Budapest településszerkezeti tervének biztosítani kell a települést alkotó kerületek közös értékeinek megőrzését, a kerületi önkormányzatok érdekeinek összehangolását, a város egységes szemléletű, de területileg differenciált fejlesztését annak érdekében, hogy Budapest ne 23 kerület halmaza, hanem egy város legyen.

A TSZT által megfogalmazottakat általános, jellemzően szerkezeti típusú, és a területfelhasználással összefüggő témakörökben a TSZT leírása, az Étv. szerint meghatározandó paramétereket a Fővárosi rendezési szabályzat közvetíti a kerületi szabályozás felé a kerületi szintű előírások kidolgozásához.

6. ábra: Zugló Budapest zónarendszerében

Forrás: TSZT 2015

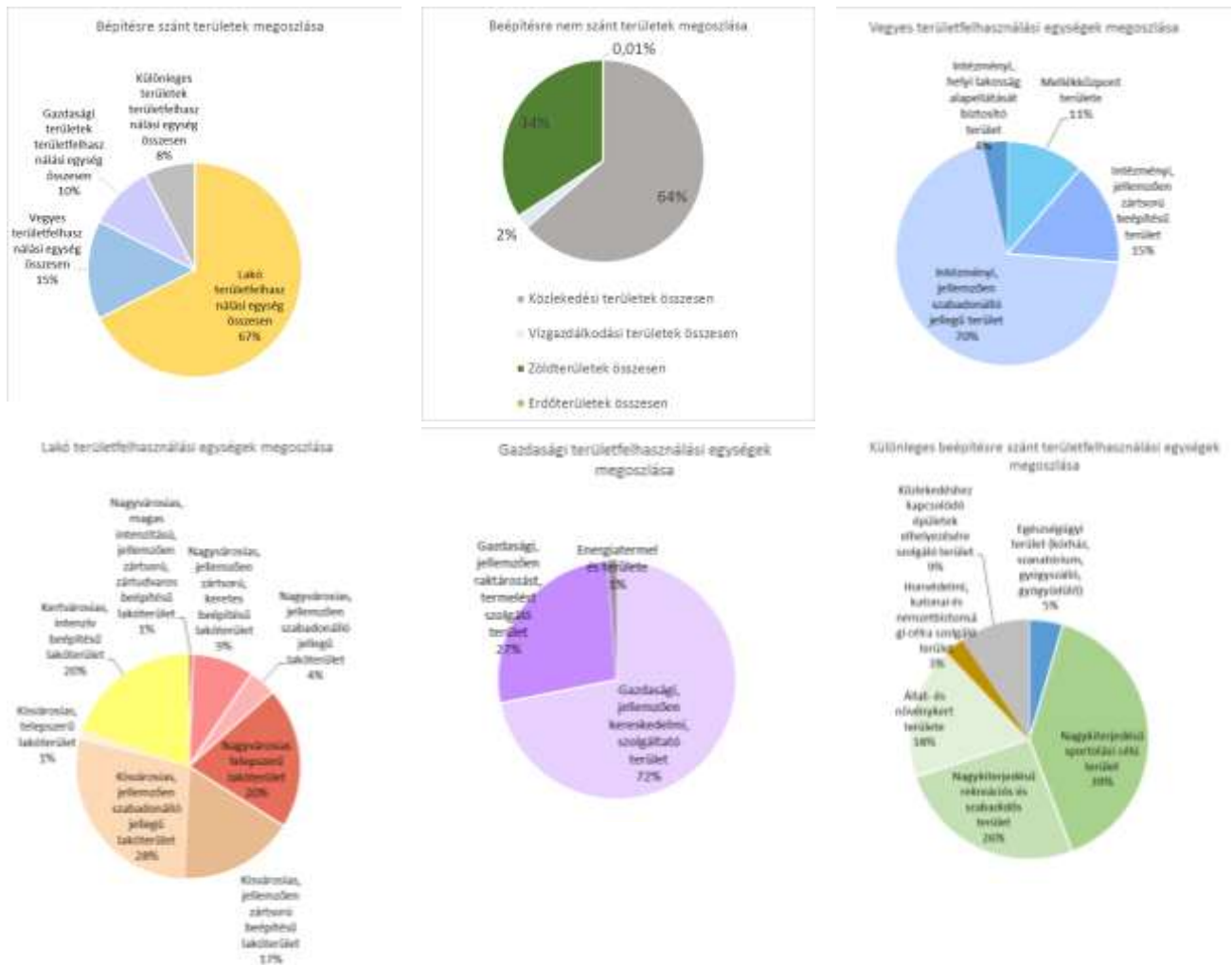
A XIV. kerület nagyrészt az átmeneti zónában helyezkedik el. A Thököly út – Dózsa György út – kerülethatar által közrezárt igen kis területe nyúlik csak a belső zónába.

A TSZT 2015 Zugló területén meghatározta a (tervezett) területfelhasználási egységeket a beépítésre szánt és a beépítésre nem szánt területeken egyaránt.

A kerület (1421,81 ha) 78%-a beépítésre szánt területfelhasználási egységbe sorolt, amelynek több mint harmada lakóterület. A beépítésre nem szánt területek nagy részét a közlekedési területek (64%) és a zöldterületek (34%) teszik ki.

Területfelhasználási egységek megoszlása Zuglóban

		ha			ha
Lakó területfelhasználási egység			Közlekedési területek		
Nagyvárosias, magas intenzitású, jellemzően zárt sorú, zártudvaros beépítésű lakóterület	Ln-1	5,92	Közúti közlekedési terület	KÖu	156,68
Nagyvárosias, jellemzően zárt sorú, keretes beépítésű lakóterület	Ln-2	85,04	Kötőpályás közlekedési terület	KÖk	91,99
Nagyvárosias, jellemzően szabadonálló jellegű lakóterület	Ln-3	38,38	Közlekedési területek összesen:		248,66
Nagyvárosias telepszerű lakóterület	Ln-T	196,28	Vízgazdálkodási területek		
Kisvárosias, jellemzően zárt sorú beépítésű lakóterület	Lk-1	161,63	Folyóvizek medre és partja	Vf	8,65
Kisvárosias, jellemzően szabadonálló jellegű lakóterület	Lk-2	269,67	Vízgazdálkodási területek összesen:		8,65
Kisvárosias, telepszerű lakóterület	Lk-T	13,63	Zöldterület		
Kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterület	Lke-1	189,98	Közpark, közpark	Zkp	40,64
Lakó területfelhasználási egység összesen:		960,53	Városi park	Zvp	92,76
Vegyes területfelhasználási egység			Zöldterületek összesen:		133,39
Mellékközpont területe	Vt-M	24,02	Erdőterület		
Intézményi, jellemzően zárt sorú beépítésű terület	Vi-1	31,79	Közjóléti erdő	Ek	0,01
Intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű terület	Vi-2	149,09	Erdőterületek összesen:		0,01
Intézményi, helyi lakosság alapellátását biztosító terület	Vi-3	7,62	Beépítésre nem szánt területek összesen:		390,72
Vegyes területfelhasználási egység összesen:		212,52			
Gazdasági területek területfelhasználási egység					
Gazdasági, jellemzően kereskedelmi, szolgáltató terület	Gksz-1	100,48			
Gazdasági, jellemzően raktározást, termelést szolgáló terület	Gksz-2	37,67			
Energiatermelés területe	Gip-E	1,70			
Gazdasági területek területfelhasználási egység összesen:		139,85			
Különleges területek területfelhasználási egység					
Egészségügyi terület (kórház, szanatórium, gyógyzálló, gyógyüdülő)	K-Eü	4,99			
Nagyterjedésű sportolási célú terület	K-Sp	43,10			
Nagyterjedésű rekreációs és szabadidős terület	K-Rek	28,07			
Állat- és növénykert területe	K-ÁN	19,55			
Honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület	K-Hon	2,82			
Közlekedéshez kapcsolódó épületek elhelyezésére szolgáló terület	K-Közl	10,37			
Különleges területek területfelhasználási egység összesen:		108,90			
Beépítésre szánt területek összesen:		1 421,81			

Az Étv. szerint az FRSZ egyik kiemelt feladata a területfelhasználási egységek beépítési sűrűségének meghatározása. Az FRSZ szerint a beépítési sűrűség kétféle értékre tagolódik, hogy a területhasználat kiszorgálásához szükséges parkolási infrastruktúra épületen belüli biztosítása támogatott legyen. A bsá jelű általános sűrűségi érték az általánosan elhelyezhető funkciók számára, a bsp jelű parkolási sűrűségi érték viszont kizárólag az épületen belüli parkolás céljára vehető igénybe.

Zugló területén a terv által meghatározott beépítési sűrűség bsá értéke a kerület nagyrészen 1,0-1,5 közötti érték. Nagyobb sűrűségű terület a Bosnyák tér és környéke, a Hungária körút és Thököly út menti területek és az Istvánmező ahol a jellemző érték 2,0 – 3,0 közötti. Ettől nagyobb megengedett sűrűség csupán a tervezett többszintes területfelhasználású területeken – MFAV (4,0), Bosnyák téri remíz (3,25) – fordul elő. Alacsony sűrűségű területrészek (0,6) mindösszesen a Szuglói körvasútsor menti kertvárosias lakóterületek, A TSZT számos, a kerületi tervszközben rugalmasan kezelhető elemet is tartalmaz a Szerkezeti terv tervlapjain és leírásában, amelyek részben a területfelhasználás leírásának figyelembevétele során érvényesülnek, részben maga az FRSZ tartalmaz ezekre vonatkozó rendelkezéseket, paramétereket. Ilyen például az átmeneti területfelhasználás lehetősége, amely Zuglóban négy területen került kijelölésre.

Területfelhasználási egység	Átmeneti területfelhasználási egység	Terület (ha)
Nagyvárosias, jellemzően szabadonálló jellegű lakóterület	Ln-3 Gazdasági, jellemzően raktározást, termelést szolgáló terület (Miskolci u. – Erzsébet királyné útja – Öv u.)	Gksz-2 3,29
Kisvárosias, jellemzően zárt sorú	Lk-1 Gazdasági, jellemzően kereskedelmi, szolgáltató terület –	Gksz-1 2,61

Területfelhasználási egység	Átmeneti területfelhasználási egység	Terület (ha)
beépítésű lakóterület	Alumíniumárugyár Zrt.– Erzsébet királyné útján	
Kisvárosias, jellemzően zárt sorú beépítésű lakóterület	Lk-1 Gazdasági, jellemzően raktározást, termelést szolgáló terület – Reanal-Ker Kft.	Gksz-2 1,09
Mellékközpont területe	Vt-M Közlekedéshez kapcsolódó épületek elhelyezésére szolgáló terület – Bosnyák téri remíz	K-Közl 0,96

7. ábra: Zugló beépítésre szánt területeinek beépítési sűrűségének bsá értékei

Forrás: FRSZ 2. melléklet – részlet

A TSZT 2015 meghatározza a város belső tartalékterületeit, jelentős mennyiségi fejlesztési potenciállal rendelkező területeket (jelentős változással érintett területek). Ezek a területek jelenleg részben használaton kívüliek, részben alulhasznosítottak. Zugló belső, mennyiségi területi tartalékai vegyes és gazdasági, valamint kisvárosias lakó területfelhasználási egységbe soroltak.

Zugló területén infrastruktúra függvényében igénybe vehető, változással érintett terület nem található.

Jelentős változással érintett területek	Terület (ha)
Nagyvárosias, jellemzően zárt sorú, keretes beépítésű lakóterület	Ln-3 14,8
Mellékközpont területe	Vt-M 9,2

Intézményi, jellemzően zárt sorú beépítésű terület	Vi-1	14,2
Intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű terület	Vi-2	63,0
Gazdasági, jellemzően kereskedelmi, szolgáltató terület	Gksz-1	67,9
Gazdasági, jellemzően raktározást, termelést szolgáló terület	Gksz-2	27,3
Állat-, és növénykert területe	K-ÁN	7,1
Nagyterjedésű sportolási célú terület	K-SP	38,8
Nagyterjedésű rekreációs és szabadidős terület	K-Rek	2,5

8. ábra: Kialakult és változással érintett területek aránya

Zugló déli határán lévő M2 metróvonal és a H8 Gödöllő-H9 Csömör HÉV vonalak összekötése tervezett, amely kapcsán a jelenlegi gyorsvasúti megállók is áthelyezésre kerülnek, illetve P+R rendszerű parkolók létesülnek.

A Thököly út–Csömöri út által alkotott útvonalon, Zugló súlyvonalában tervezett a belváros és a XV. kerület közötti kötöttpályás kapcsolat megvalósítása felszíni villamosként, vagy felszín alatt az M4 metróvonal meghosszabbításaként.

Az MFAV vonala meghosszabbításra kerül – Rákosrendező területén vagy a Kacsóh Pongrác út mentén – a körvasút vonaláig. A Szegedi úti felüljáró megépítése biztosítja Zugló és Angyalföld között a közvetlen villamos, közúti, és kerékpáros kapcsolatok létesítését.

A Hungária körút, a Nagy Lajos király útja, a Thököly út–Csömöri út, és a Kerepesi út mellett, valamint a rákos patak vonalában Angyalföld felé településszerkezeti jelentőségű kerékpáros infrastruktúra elemek létesülnek.

Városligeti építési szabályzat - VÉSZ

Az Országgyűlés 2013. december 17-i ülésén a Városligetnek és intézményeinek méltó megőrzése, megújítása és a Liget történelmi hagyományaihoz illeszkedő fejlesztése kiemelt nemzeti cél és állami feladat megvalósításának elősegítésére elfogadta a Városliget megújításáról és fejlesztéséről szóló 2013. évi CCXLII. törvényt. A Városligeti építési szabályzat hatálya a Városliget törvény alapján a Budapest közigazgatási területén fekvő, Hungária körút – Kacsóh Pongrác út – Hermina út – Ajtósi Dürer sor – Dózsa György út, valamint a Magyar Államvasutak Zrt. 29737 és 29834/3 helyrajzi számú vasúti területe által határolt területre terjed ki.

A Városligeti Építési Szabályzat tartalmát a Kormány által meghatározott program, illetve annak alapján a részleteiben kidolgozott Liget Budapest fejlesztési program határozta meg. A program alapján elkészült szabályozási tervet a 32/2014. (VII.15.) Főv. Kgy. rendelettel fogadta el a Főváros Közgyűlése.

Zugló Kerületi Városrendezési és Építési Szabályzata - ZKVSZ

A XIV. kerületben az egységes szerkezetű Zugló Kerületi Városrendezési és Építési Szabályzatának valamint Zugló Kerületi Szabályozási Tervének elfogadásáról szóló 19/2003. (VII.08.) sz. Ök. rendelet 41/2012. (IX. 6.) ök. rendelettel való módosítása 5 területen nem lépett hatályba, ott az 56/2011. (XI. 23.) ök. rendelettel egységes szerkezetbe foglalt ZKVSZ hatályos, továbbá a Városliget területére a 32/2014. (VII.15.) Főv. Kgy. rendelettel elfogadott építési szabályzata hatályos.

A ZKVSZ tervi mellékletei:

Az övezeti tervlap (1. melléklet), amely az övezetek, építési övezetek övezeti jelét és területi lehatárolását tartalmazza.

A ZKSZT (2. melléklet/1-12. szelvény) tervlapjai, amelyek a szabályozási elemeket tartalmazza.

A védelmi és korlátozási tervlap (3. melléklet/1-2. szelvény), ami tartalmazza a kerületi önkormányzat elővételi jogával terhelt ingatlanokat, továbbá mindazon értékvédelemmel, közlekedési és közműhálózatokkal kapcsolatos információkat, amelyek más törvényi, vagy rendeleti elhatározásokon alapulnak és a szabályzat előírásainak alkalmazását befolyásolják.

ZKVSZ (2012.) - ZKSZT (2012.)
 ZKVSZ (2003.) - ZKSZT (2003.)
 32/2014. (VII.15.) Főv. Kgy. rendelet

9. ábra: ZKVSZ kivonat

Forrás: http://www.zuglo.hu/kepek/dokutar/152/003R0019egyseges_41_2012.pdf?refres=2984

SWOT

ERŐSSÉGEK

Megújuló tervezési környezet (országos, térségi és helyi szinten egyaránt).

A fejlesztési dokumentumok kiemelt szerepet biztosítanak a városközpont és környéke fejlesztésének.

Szabad fejlesztési potenciál.

GYENGESÉGEK

A kerületi koncepcióban és stratégiában foglalt főbb célkitűzésekből, akcióterületek fejlesztési elképzeléseiből kevés valósult meg.

LEHETŐSÉGEK

A fővárosi fejlesztési és rendezési dokumentumok megfelelő háttérrel biztosítanak a kerületi fejlesztési lehetőségeknek.

VESZÉLYEK

FEJLESZTÉSI KIHÍVÁSOK

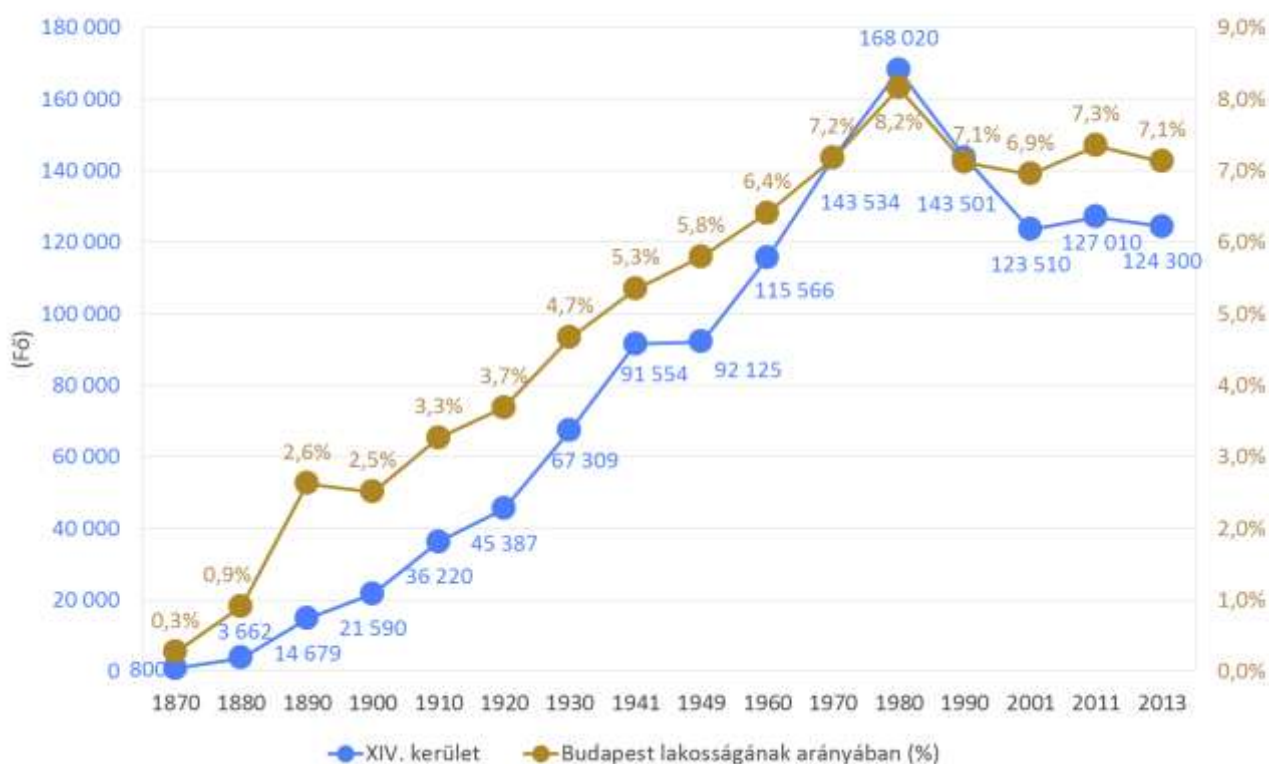
- Megújuló tervi környezetben rejlő lehetőségek kihasználása
- További együttműködés a szomszédos kerületekkel és a fővárossal.

I.3. A KERÜLET TÁRSADALMA

I.3.1. DEMOGRÁFIA

A népességszám alakulása

A magyar statisztika 1870-től végez modern kori népszámlálást, a jelenlegi területen elterülő kerület akkori lakosságszáma 800 fő volt. A 19. század végétől gyors népességszám-növekedés volt jellemző a kerületre, amely folyamatában jelentősebb megtorpanást a második világháború emberi veszteségei, majd az 1980-as évektől a főváros gazdaságának – főként központilag irányított - erőteljes fejlesztésének lelassulása okoztak. A kerület népességszáma a rendszerváltástól a 2001-es népszámlálásáig folyamatosan, közel 14%-al csökkent: 1990-ben 143.501 fő, 2001-ben 123.510 fő volt a népességszám. Ezt követően azonban enyhe ingadozás, növekedés volt jellemző napjainkig: 2011-ben 127.010 fő, 2013-ban 124.300 fő.

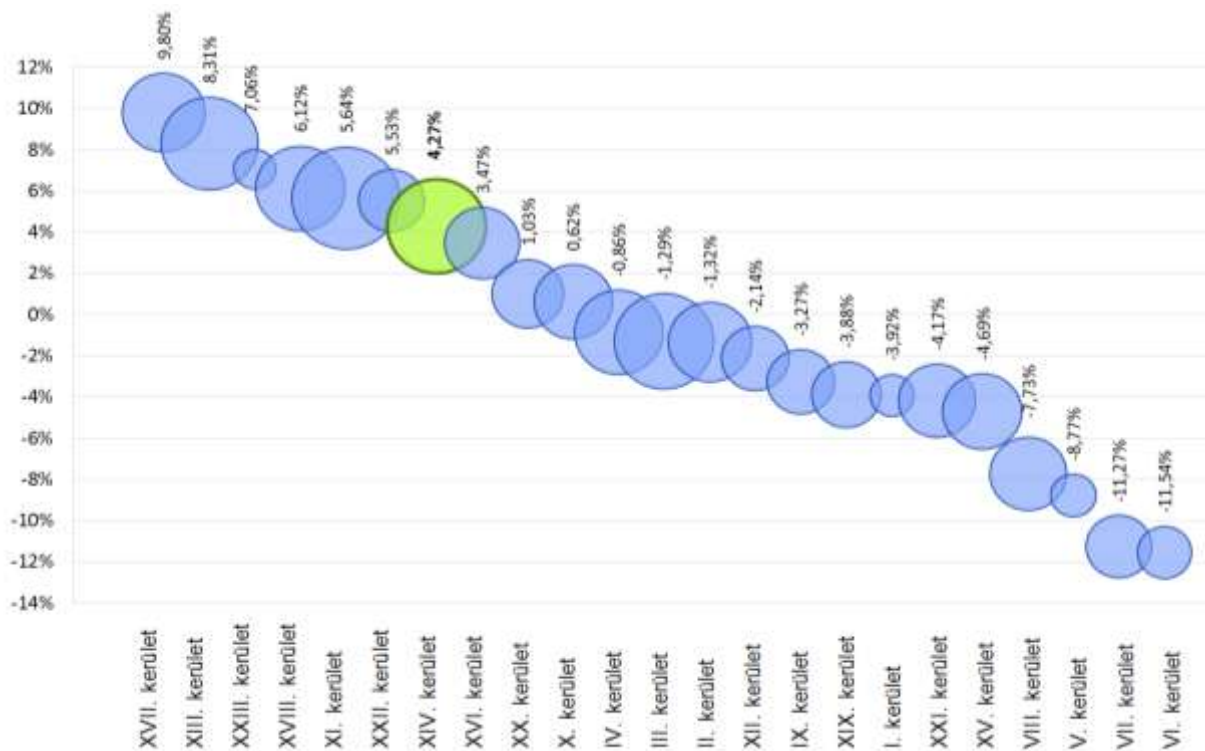

10. ábra: A XIV. kerület népességszámának alakulása és annak Budapest népességszámához viszonyított aránya, 1870-2011.

Forrás: KSH (népszámlálási adatok)

A népességváltozás folyamatát a 2001-2013 közötti intervallumon és kerületi összehasonlításban is szemügyre véve láthatjuk, hogy a főváros egészének ezen időszak alatti, gyakorlatilag stagnáló népességszámán belül a 23 kerület merőben eltérő képet mutat. A lakónépesség tekintetében a legnagyobb - 7% alatti - veszteséget egyértelműen a többnyire sűrűn lakott, több esetben leromlott ingatlanállománnyal rendelkező belső pesti kerületek szenvedték el, míg a külső (vagy külsőbb) kerületek döntő többségében növekedés volt megfigyelhető.

Zugló lakónépessége a vizsgált időszakban 4,27%-kal nőtt, amivel az összes kerület között a 7. legdinamikusabban gyarapodó kerületnek számít.

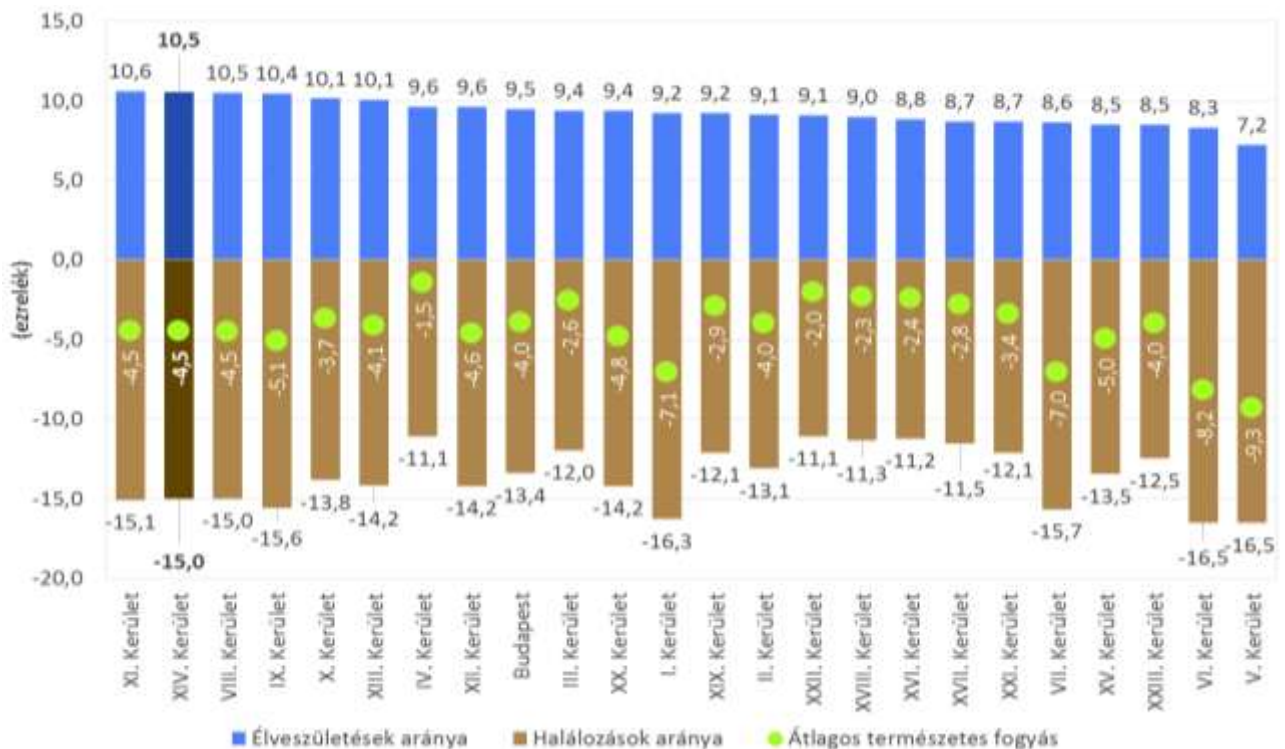
11. ábra: A budapesti kerületek lakónépességének változása, 2001-2013.

Forrás: KSH. A kerületeket szimbolizáló buborékok területe a területegységek népességszámával arányos.

A népességszám ilyen mértékű növekedése különösen pozitív folyamatnak tekinthető, ha azt vesszük alapul, hogy a kerületek több mint felénél csökkenés tapasztalható e téren. A kiemelt időszakra jellemző szuburbanizációs folyamat, illetve annak hatása is csak mérsékelten érezteti hatását Zuglóban.

Természetes népmozgalom és vándorlási különbözet

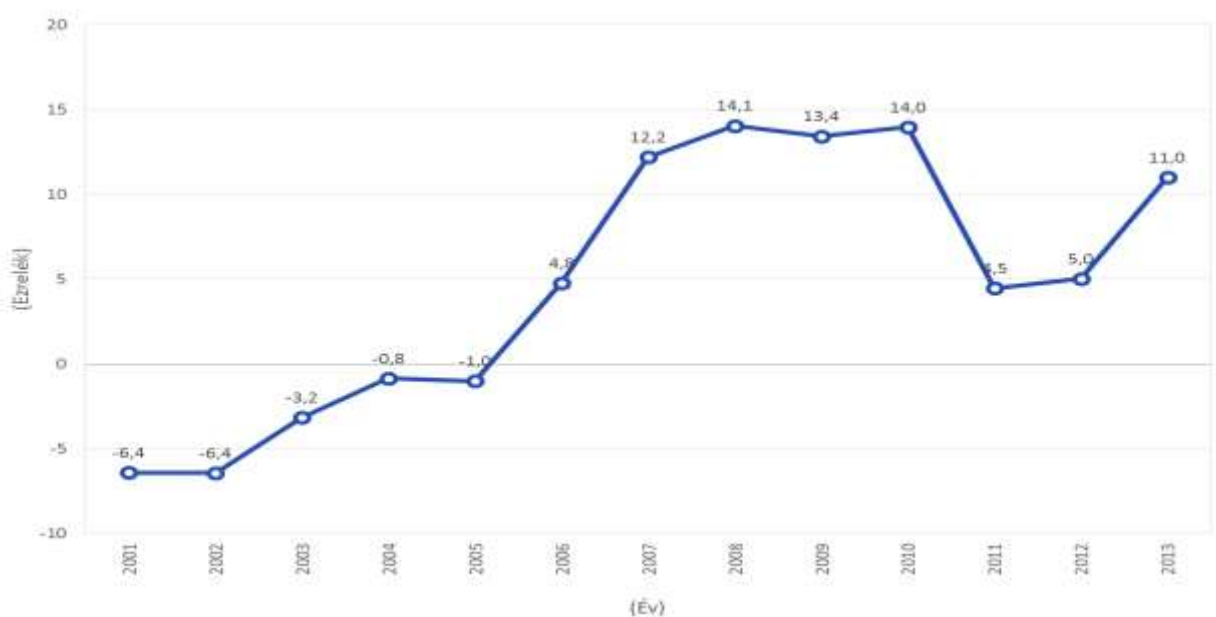
A természetes népmozgalmat meghatározó születési és halálozási arányszámok tekintetében megállapítható, hogy Zuglóban a 2001-2013-as időintervallumra számított ezer lakosra jutó élveszületések átlagos száma 10,5 fő, amivel a budapesti kerületek rangsorának élmezőnyében foglal helyet; egyedül a XI. kerület előzi meg e tekintetben 10,6 fős értékével. A Zuglót jellemző természetes fogyásért (-4,5 ezrelék) a nyers halálozási arányszám (15,0 ezrelék) nyers élveszületési arányszámnál magasabb értéke a felelős. Ezekkel az értékekkel kerületi szinten is kedvezőtlen pozíciót tudhat magáénak. **(Hiba! A hivatkozási forrás nem található.)** Demográfiai szempontból a legkedvezőbb arányról a IV. kerület esetében beszélhetünk: itt - a fővárosi 4,0 ezrelékes természetes fogyásától kedvezőbb – 1,5 ezrelékes népességapadás tapasztalható.

12. ábra: A természetes szaporodás, ill. fogyás mértéke a fővárosi kerületekben. 2001-2013 évek arányainak átlaga.

Forrás: KSH (állandó népességi adatok)

A XIV. kerület vándorlási különbözetét évenkénti bontásban vizsgálva láthatjuk, hogy a 2001-2002 közötti 6,4 ezrelékes csökkenés 2003-tól jelentős, tartós emelkedésre váltott a mutató esetében: 2006-ban már migrációs többlet jellemezte a kerületet (4. ábra). A vándorlási egyenleg a maximumát 2008-ban érte el, ekkor a mutató 14,1 ezrelékes többletet mutatott, és a magas érték egészen 2010-ig meg is maradt. Ezt követően azonban jelentős ingadozás tapasztalható a vándorlások egyenlegét illetően. 2011-2012 között az érték visszaesett 4 és 5 ezrelékre, majd ismét egy jelentősebb, 11 ezrelékes vándorlási többlet következett 2013-ban.

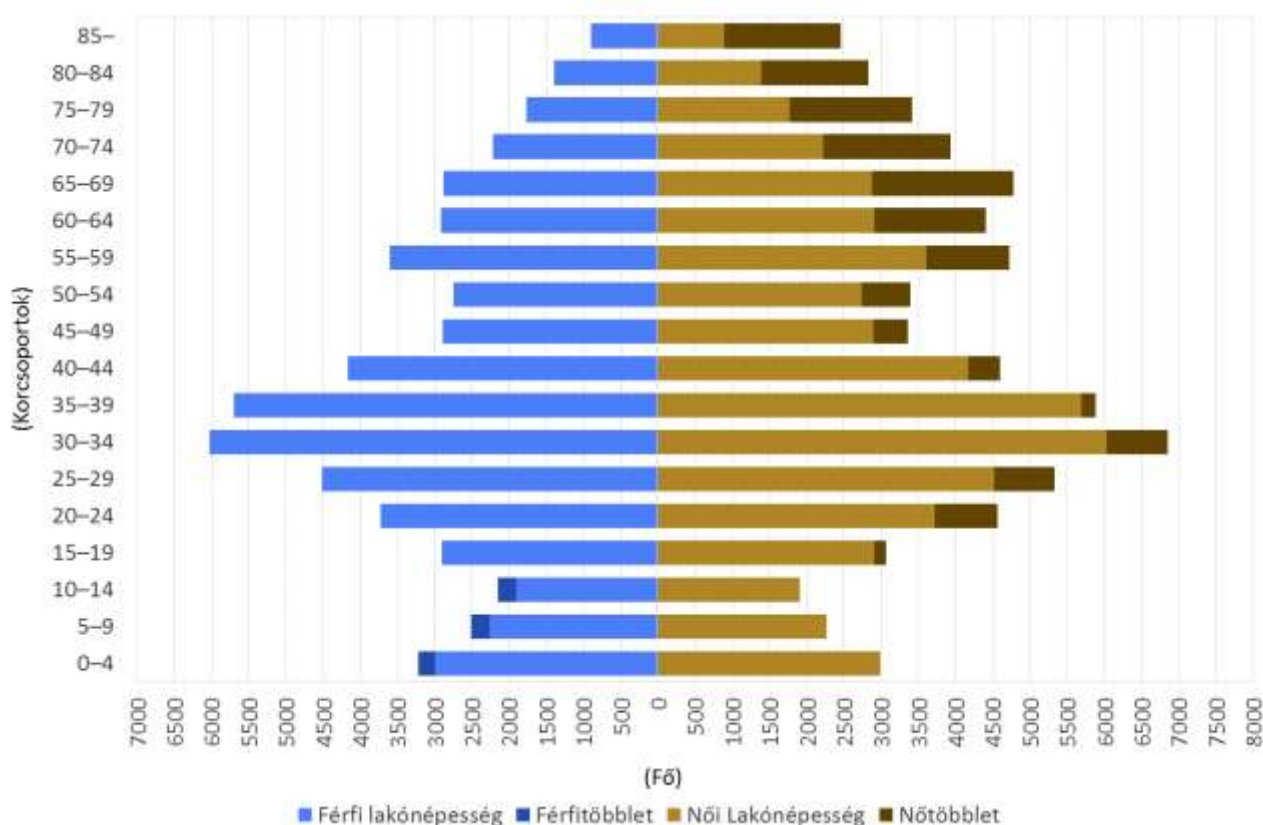

13. ábra: Ezer főre jutó vándorlási különbözet, 2001-2013.

Forrás: KSH (állandó népességi adatok, állandó és ideiglenes vándorlások)

A népesség nemek és korösszetétel szerinti vizsgálata

A kerület lakosságának kor és nemek szerinti összetételében az országoshoz hasonló jellemzők rajzolódnak ki, apró eltérésekkel: a fiatalabb korcsoportokban csupán 14 éves korig tapasztalható egyértelmű férfitöbblet, amely a 10-14 éves korcsoportban eléri a 12,7%-os különbségi mértéket. A nők 14 éves kor felett már nagyobb súllyal reprezentáltak, 55 éves kor felett a létszámbeli dominanciájuk különösen jelentőssé válik, majd a 80-84 éves korcsoportban számuk a férfiak számának már több mint kétszerese.

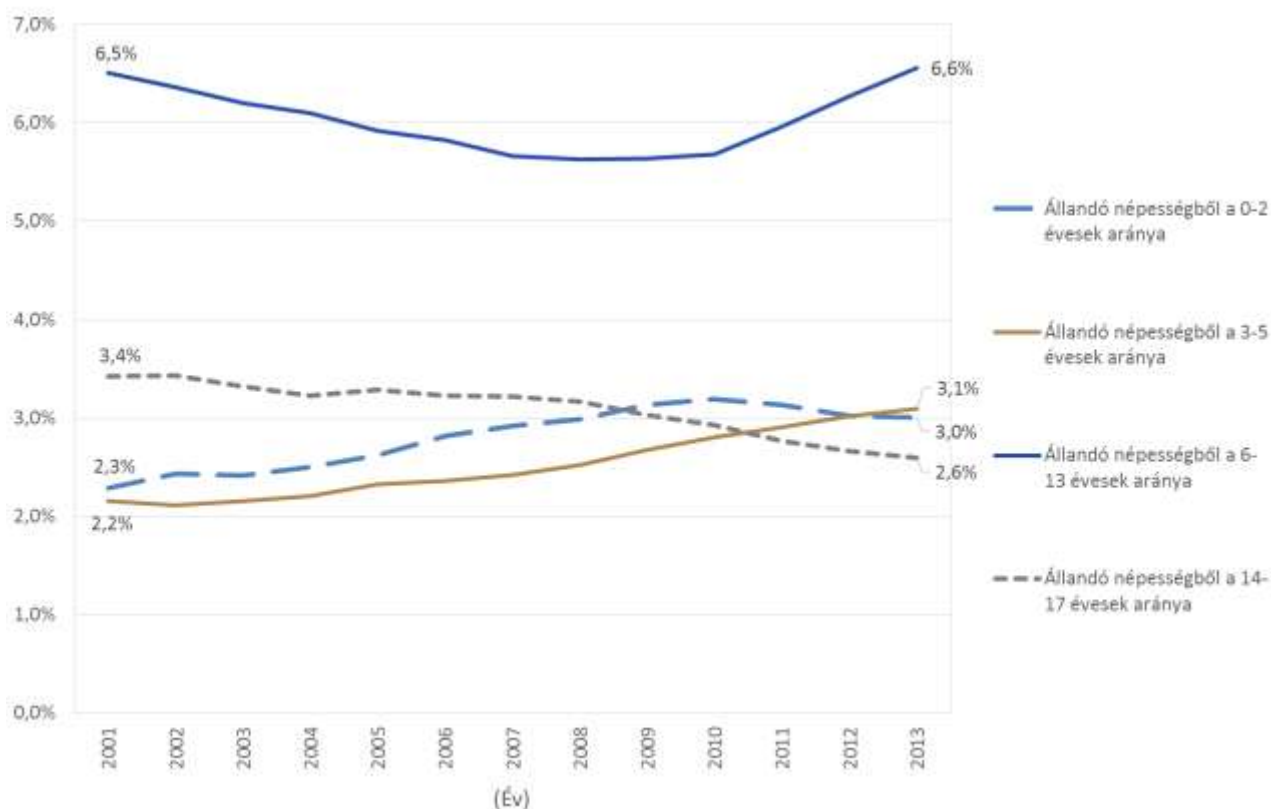
14. ábra: A XIV. kerület népességének korcsoportonkénti szerkezete

Forrás: KSH, Népszámlálás 2011.

Az egyenlő osztályközű, 5 éves korcsoportokra bontás mellett érdemes külön megvizsgálni a gyermekek és fiatalok esetében a köznevelési intézményváltáshoz kötődő korévek mentén felosztott korcsoportok elmúlt bő egy évtizedben történt létszámváltozását is. Erre vonatkozóan a KSH állandó népességi adatsorait használjuk, ami a lakónépesség két népszámlálás közötti továbbvezetett értékei okozta torzításoktól is mentes arányokat ad.

A 0-2 éves, vagyis harmadik életévüket még be nem töltött gyermekek száma a 2001-es 2.626 főről 2013-ra 850 fővel, 3.476 főre nőtt, ami 32,4%-os bővülést jelent. A korcsoport népességen belüli aránya a teljes időszakot vizsgálva emelkedett (2,3%-ról 3,0%-ra), azonban az is elmondható, hogy az utolsó két évben mind az abszolút számukat, mind pedig az arányukat tekintve is csökkenés figyelhető meg.

A 3-5 éves, óvodás korú gyermekek létszáma is növekedett, a 2001-es 2.472 főről fokozatosan növekvő ütemben 3.579 főre (2013), ami jelentős, 44,8%-os változásnak felel meg. Ahogy azt fentebb már említettük, a bölcsődés korú (0-2 éves) gyermekek létszámának és számarányának 2010-től megfigyelhető csökkenése ebben a korosztályban egyáltalán nem jelentkezik, sőt, a korcsoport lélekszámának növekedése tartósan növekvő trendet mutat. Ez az óvodai férőhelyek tervezésénél lehet fontos szempont.

15. ábra: A gyermek- és fiatalok életkor szerinti korcsoportos megoszlása a kerületben, 2001-2013

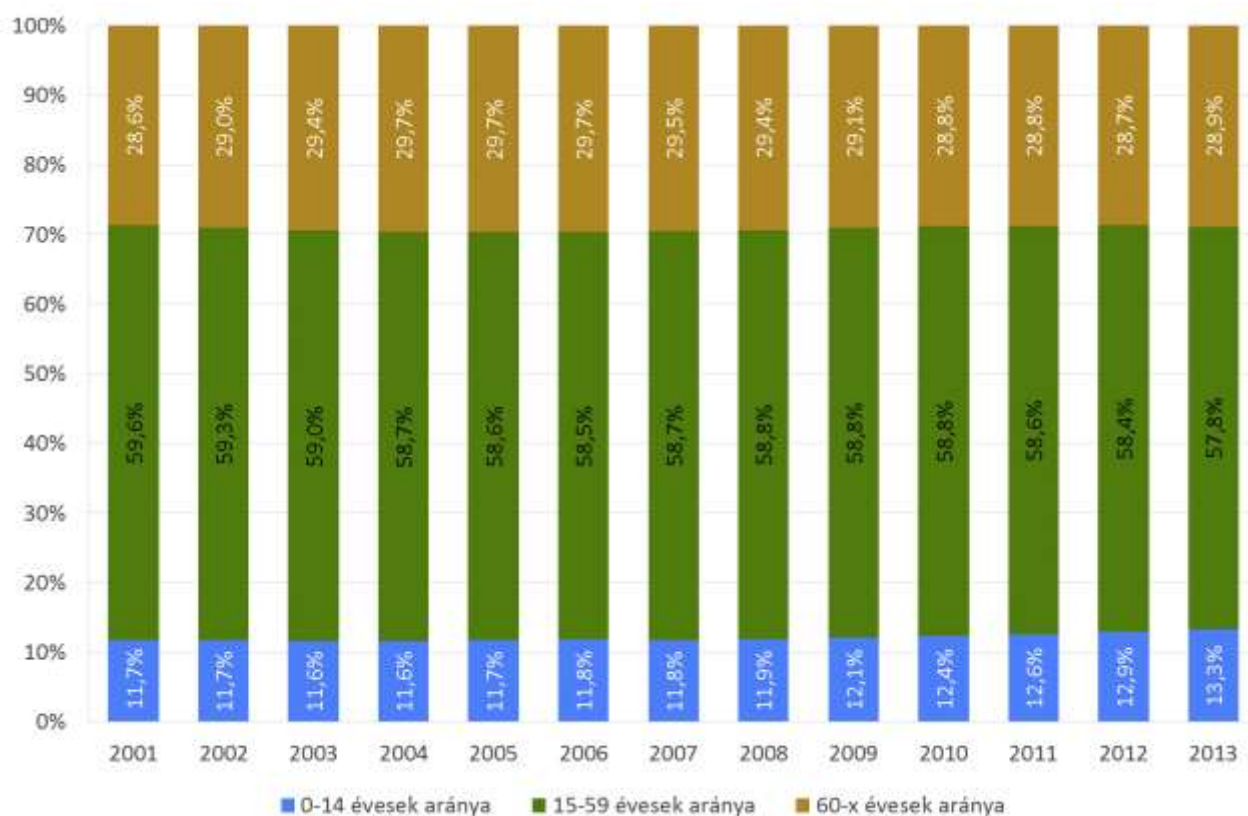
Forrás: KSH, állandó népességi adatok.

A 6-13 évesek a legnépesebb korosztály a gyermek- és fiatalok között. Részarányuk a vizsgált időszakban eleinte folyamatosan csökkent, majd a 2007-es mélypontot (6.415 fő) követően emelkedni kezdett (7.584 fő 2013-ban). Ezzel szemben a 14-17 éveseknél folyamatosan csökkenő trend figyelhető meg: 2004-2008 között az apadás ugyan lassulni látszott, 2008-tól a korcsoport azonban ismét gyorsuló ütemben veszített a teljes népességhez mért részesedéséből, a 2001-2013 időszak alatt 0,8%-ot. Mivel előbbi korcsoportnál növekvő létszám figyelhető meg, számítani kell arra, hogy ennek hatása néhány éven belül az utóbbi korcsoportban is megmutatkozik majd.

Korcsoporti beosztás

A kerület állandó népességén belül 15.367 fő volt a 15 éves kor alattiak száma 2013-ban (a teljes lakosság 13,3%-a), ami valamelyest kedvezőbb Budapest 13,1%-os átlagához képest. A kerület 15-59 év közötti lakosságának aránya a főváros átlagát alulmúlja (Zugló esetében 57,8%, Budapest 60,2%), a népesség 60 év feletti csoportja a kerületben értelemszerűen így jelentősebb arányt (28,9%) képvisel.

A 2001-től vizsgált időszak változásait tekintve az aktív korúak arányának folyamatos csökkenése figyelhető meg. A 15 év alatti lakosok aránya ezzel szemben fokozatosan emelkedik (1,6 százalékpontos növekedést követően 13,3% 2013-ban). Az időskorúak aránya 28-29% körül ingadozott az adott időszakban (2013-ban 28,9%). Az összképet tekintve tehát megállapíthatjuk, hogy a fiatalok lakosság aránya a munkaképes korú lakosság rovására növekszik. A folyamat következtében számottevően emelkedik az eltartott lakosság aránya a kerületben.

16. ábra: A kerület népességének korcsoporti összetétele, 2011-2013.

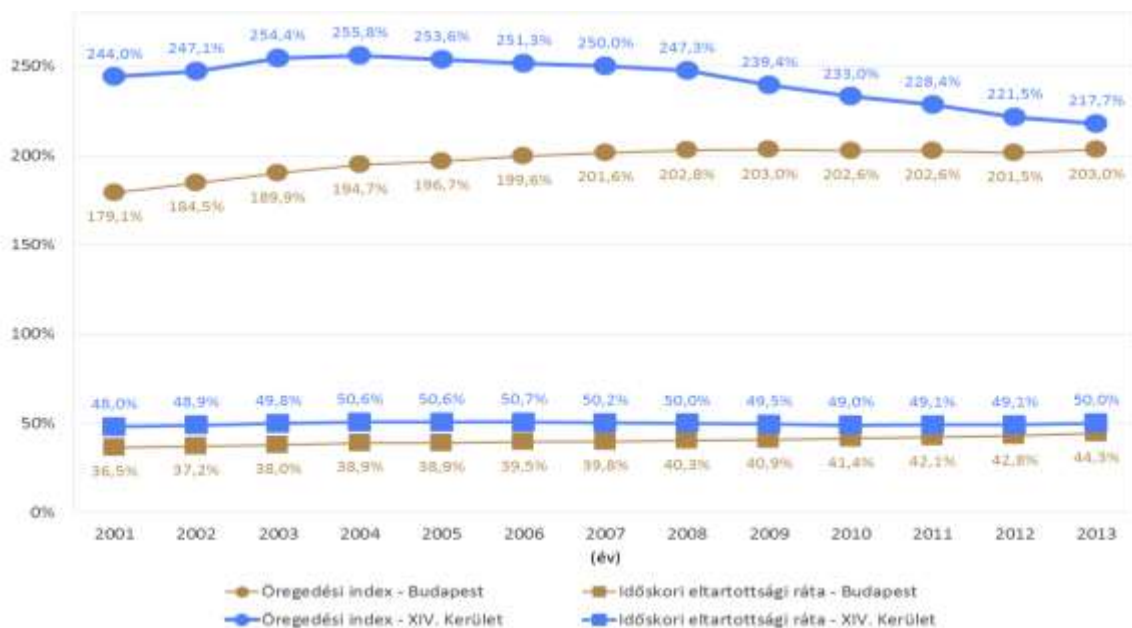
Forrás: KSH

Demográfiai fenntarthatóság

A népesség különböző korcsoportjainak egymáshoz viszonyított aránya a helyi ellátórendszer fenntarthatóságának jellemzésére alkalmazható.

A XIV. kerületben a 60 év felettieknek a 15-59 éves korúakhoz viszonyított arányát kifejező idős népesség eltartottsági rátája relatíve magas, jelentősen meghaladja a kerületek átlagát. 2013-ban a kerület száz 15-59 éves lakosára 50 időskorú személy eltartása hárul. A főváros egészének értéke ugyanebben az évben 44,3. A kerület vizsgált időszak alatti változása (2 százalékpont) azonban jóval a budapesti érték (7,8 százalékpont) alatt marad. Figyelemre ad okot továbbá az öregedési index – az időskorú népesség 15 év alatti lakosokhoz viszonyított – magas, 217,6%-os aránya is, amely azonban folyamatosan csökkenő tendenciát mutat.

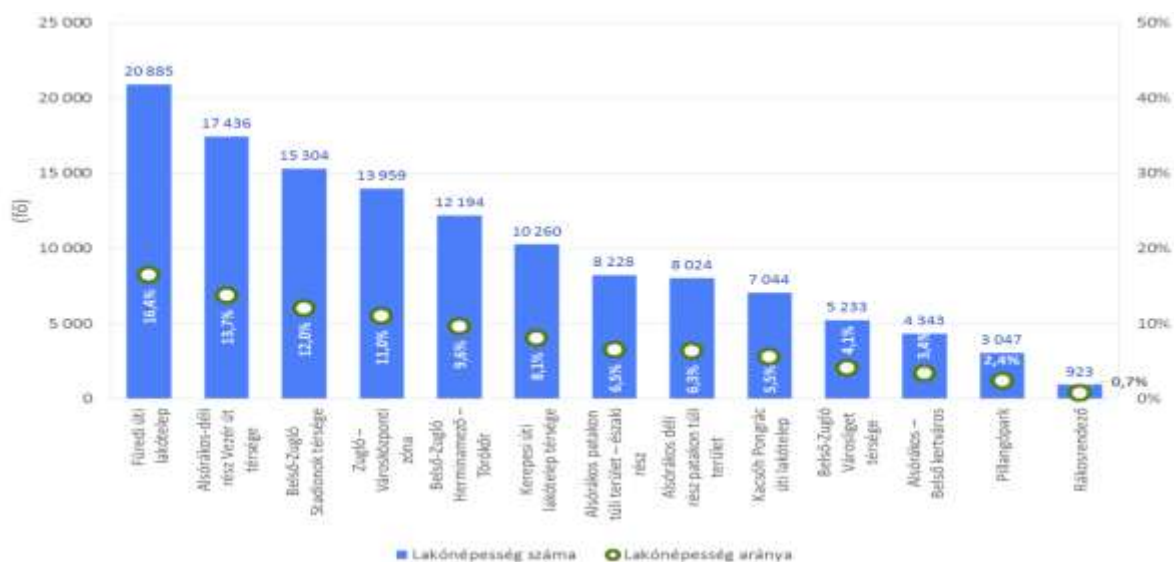
Megállapítható tehát, hogy a legtöbb budapesti kerülettől némiképp eltérően, a XIV. kerületben az időskorúak magasan stagnáló aránya mellett az elsődleges kihívást az aktívkorú népesség arányának csökkenése jelenti.

17. ábra: A XIV. kerület és Budapest demográfiai fenntarthatósági mutatói, 2001-2013
 Forrás: KSH

A kerületrészek népességi jellemzői

A legutóbbi népszámlálás időpontjában regisztrált 127.010 fő² lakónépesség 13, jelentős méretbeli különbségeket mutató kerületrész között oszlik meg. A kerület népességének közel egyharmada lakótelepeken lakik, melyből a legnagyobb méretű Füredi úti lakótelep 16,4%-kal (20.885 fő) részesedik. A második legnépesebb kerületrész a kisvárosias beépítésű Alsórákos-déli rész Vezér út térsége (17.436 fő), majd a városias - jellemzően zárt sorú, szabadon álló beépítésű terület - Belső-Zugló Stadionok térsége következik (15.304 fő).

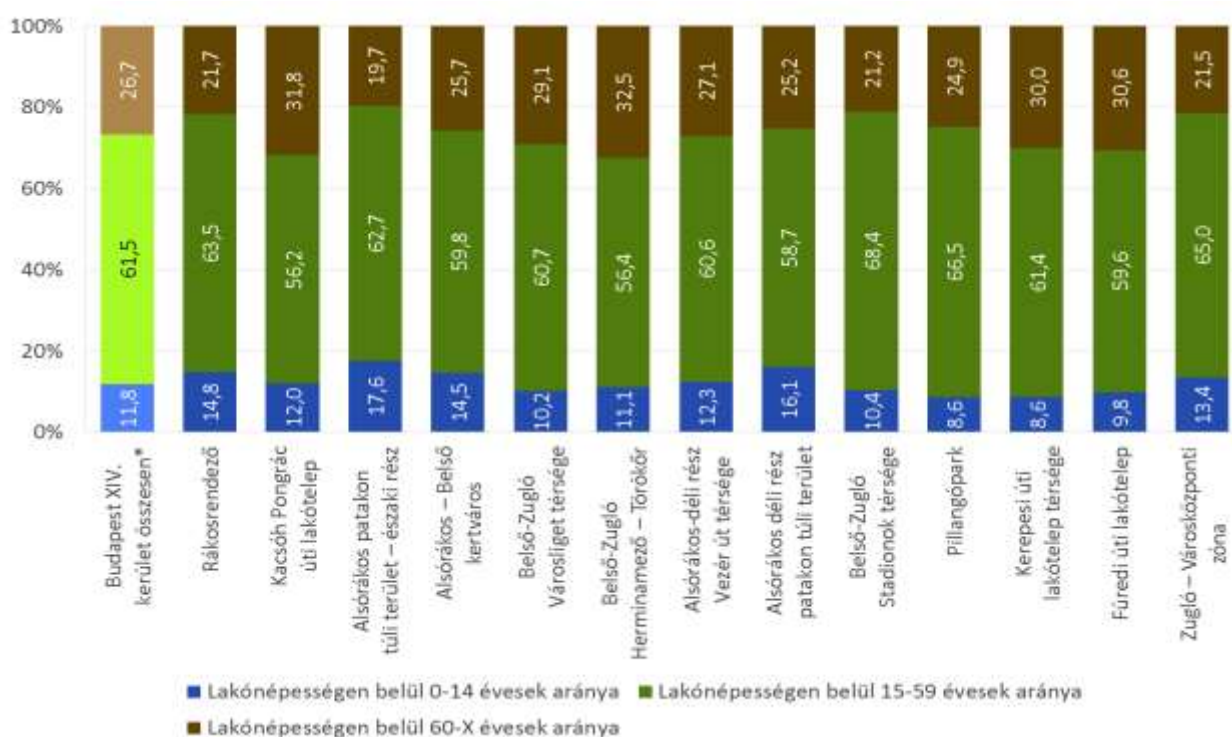

18. ábra: A XIV. kerület kerületrészeinek népességszáma és annak aránya a kerület teljes népességén belül, 2011.
 Forrás: KSH

² A lakcím nélküli hajléktalanok adatai nélkül.

A további, kerületrészi lebontásban szereplő adatok elemzése során figyelembe kell venni az összesen 13 kerületrész eltérő népességi súlyát, ami az adatok összehasonlítása során esetenként jelentős torzítást eredményez.

Jelentős különbségek rajzolódnak ki a kerületrészi szintű korcsoporti vizsgálatok során is: A legfiatalosabb korszerkezettel a viszonylag alacsony lakosságszámú kisvárosi, főként zárt sorú, szabadon álló házakból álló Alsórákos patakon túli terület – északi rész rendelkezik (a 15 év alattiak aránya 17,6%), ahol egyben a legkisebb arányban élnek időskorú lakosok (19,7%). Szintén alacsony 60 év feletti lakosság arányú kerületrész Rákosrendező, valamint az alacsony népességszámú Alsórákos déli rész patakon túli terület is. A fiatalok aránya Pillangópark, Kerepesi úti lakótelep térsége és a Füredi úti lakótelep esetében a legalacsonyabb, ezzel együtt az idősek aránya is a legmagasabbak közé tartozott a kerületrészek összehasonlításában: lakosságuk 2011-ben 25-31%-ban 60 év felettiekből állt.

19. ábra: A kerületrészek népességének korcsoporti összetétele, 2011.

Forrás: KSH

Képzettség

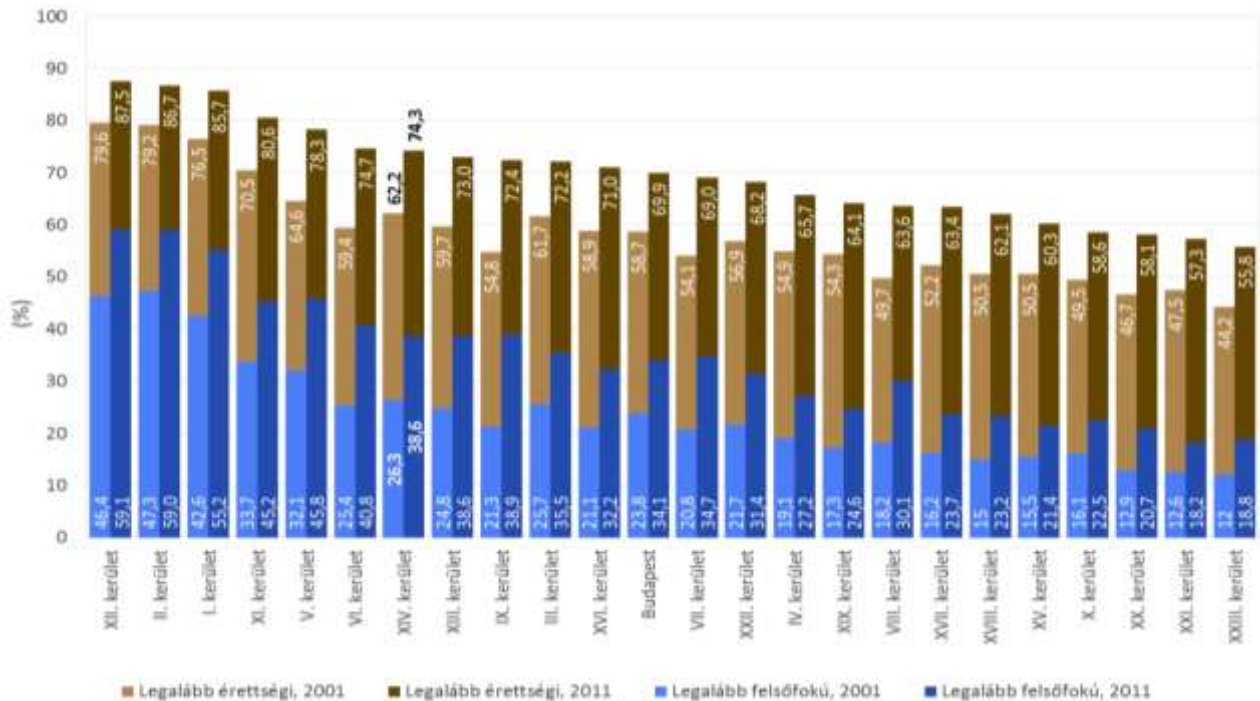
A legalább nyolc általános iskolai osztályt végzettek aránya számottevően emelkedett az 1900-as évek végére. Az ezredforduló után 2001 és 2011 között ebben csupán kismértékű növekedés volt tapasztalható Magyarországon: inkább a legalább érettségivel, vagy felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya emelkedett jelentős mértékben.

Az országos trendeknek megfelelően a XIV. kerületben is szinte teljesszűrévé vált az általános iskolai végzettség (a 15 év felettek körében 98,2%).

A kerület 18 év feletti lakosságán belül a legalább érettségivel rendelkezők aránya 2011-ben 74,3%, amivel a kerületi rangsor felső harmadában foglal helyet (a fővárosi átlag e tekintetben 69,9%).

Ezzel azonos, szintén kedvező pozíciót ér el Zugló a felsőfokú képesítést szerzetek aránya esetében: a 25 év felettek 38,6%-a rendelkezik ilyen végzettséggel, míg a többi kerület átlaga csupán 34,1%.

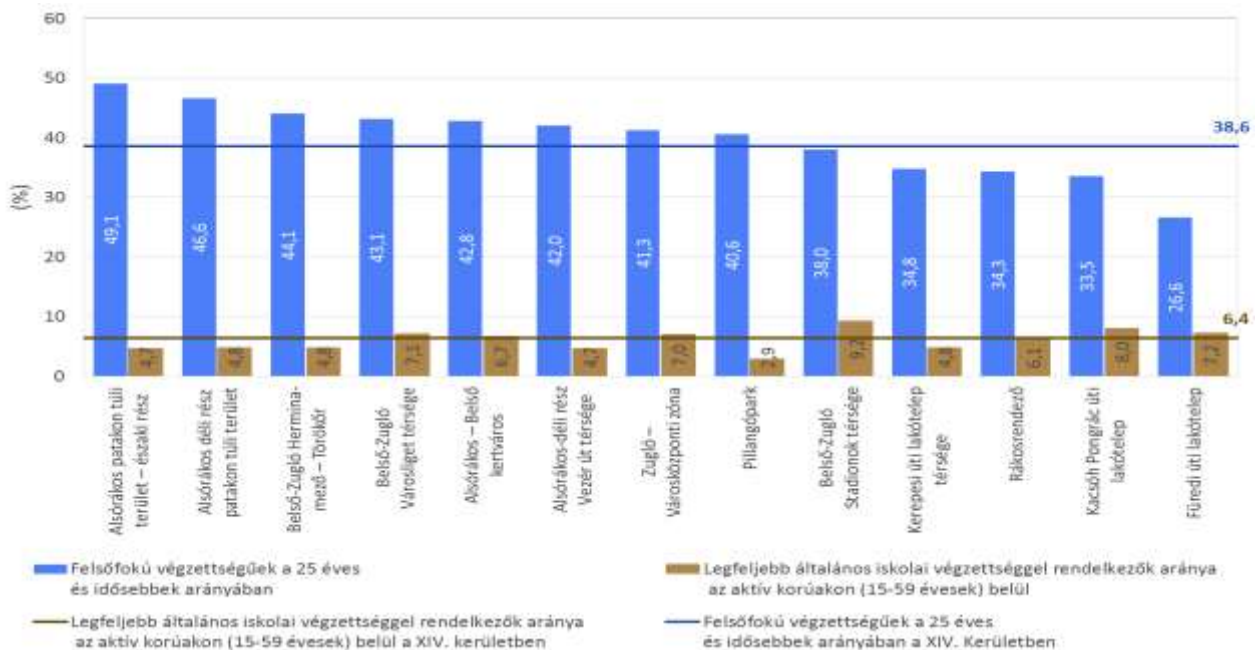
Összességében a XIV. kerületi végzettségi mutatók 2001 óta mért változásának mértéke némileg meghaladja a többi vizsgált kerület és település átlagával.

20. ábra: A fővárosi kerület lakosságának iskolázottsága, 2001-2011.

Forrás: KSH

A kerületrészek között markáns különbségek rajzolódnak ki: a legmagasabb felsőfokú végzettségi arányokkal Alsórákos patakon túli terület – északi rész és Alsórákos déli rész patakon túli terület kerületrészek rendelkeznek (a megfelelő korú népesség 49,1% és 46,6%-a rendelkezik ilyen végzettséggel). Ezzel éles ellentétben áll a Füredi úti lakótelep mutatója (26,6%), ahol ezzel párhuzamosan relatíve magas a csupán legfeljebb nyolc általános iskolai osztályt végzett aktív korú lakosok aránya (7,2%).

21. ábra: A népesség iskolai végzettsége a XIV. kerület kerületrészeiben, 2011.

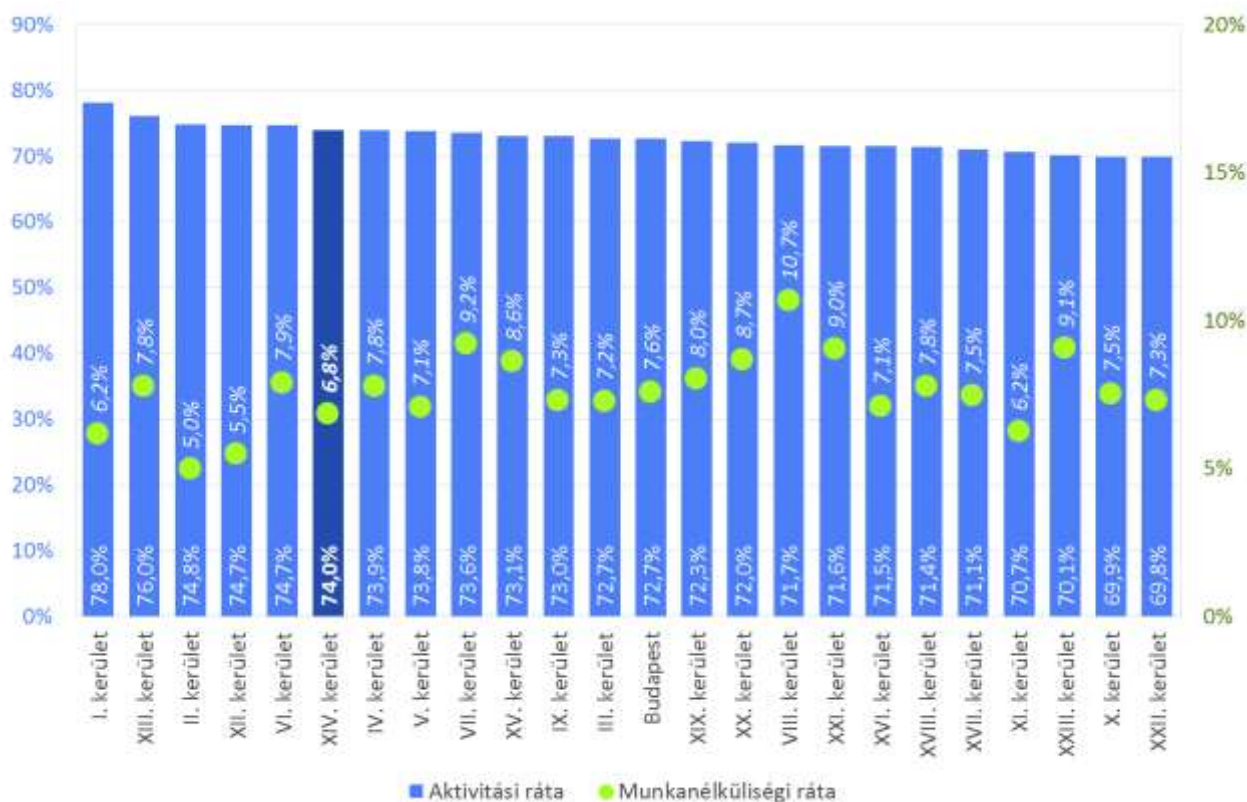
Forrás: KSH

Foglalkoztatottság

Aktivitási arány, munkanélküliség

A XIV. kerület lakosságából 57.327 fő volt foglalkoztatott és 5.845 fő volt munkanélküli 2011-ben, a gazdaságilag aktív népességet pedig ezek együttes száma adja: 63.174 fő. A hazai összehasonlításokban használt, 15-64 éves népességen belül vizsgált aktivitási arányszám a kerület esetében 74,0% volt 2011-ben, amelyek a főváros azonos mutatóinál kedvezőbbek (22. ábra: A budapesti kerületek lakosságának gazdasági aktivitása és munkanélküliségi rátája, 2011. 22. ábra).

2011-ben a gazdaságilag aktív népességen belül értelmezett munkanélküliségi ráta Zuglóban 6,8% volt; ami a főváros 7,6%-os értékénél kismértékben kedvezőtlenebb.

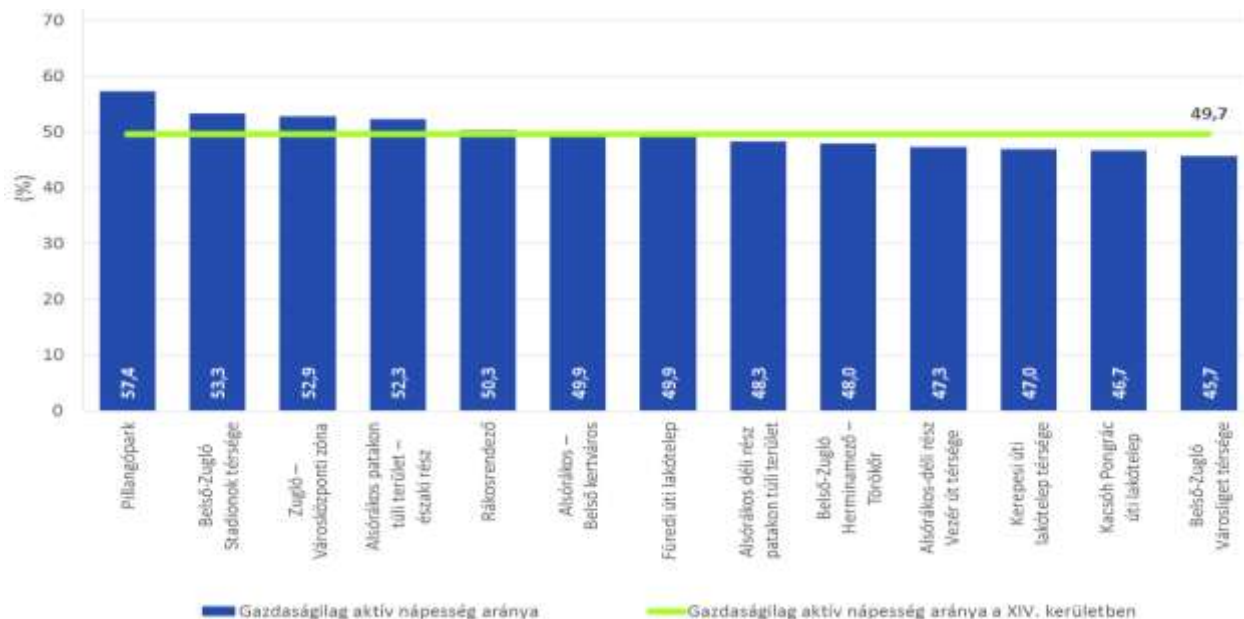

22. ábra: A budapesti kerületek lakosságának gazdasági aktivitása és munkanélküliségi rátája, 2011.³

Forrás: KSH

A kerületrészek között a teljes lakónépességen belül értelmezett gazdasági aktivitási ráta javarészt 45-53% között mozog (2011), jelentősebb eltérések csak az aktív korú népesség legnagyobb arányaival jellemezhető kerületrészek (Pillangópark, Belső-Zugló Stadionok térség és Városközponti Zóna), valamint a népességszám tekintetében marginális és alacsony 15-59 éves korú lakossági arányú kerületrészek (Rákosrendező és Alsórákos - Belső kertváros) között figyelhetők meg (23. ábra).

³ A gazdaságilag aktívak aránya a 15-74 éves korosztály, a munkanélküliségi ráta pedig a gazdaságilag aktívak százalékában értendő.

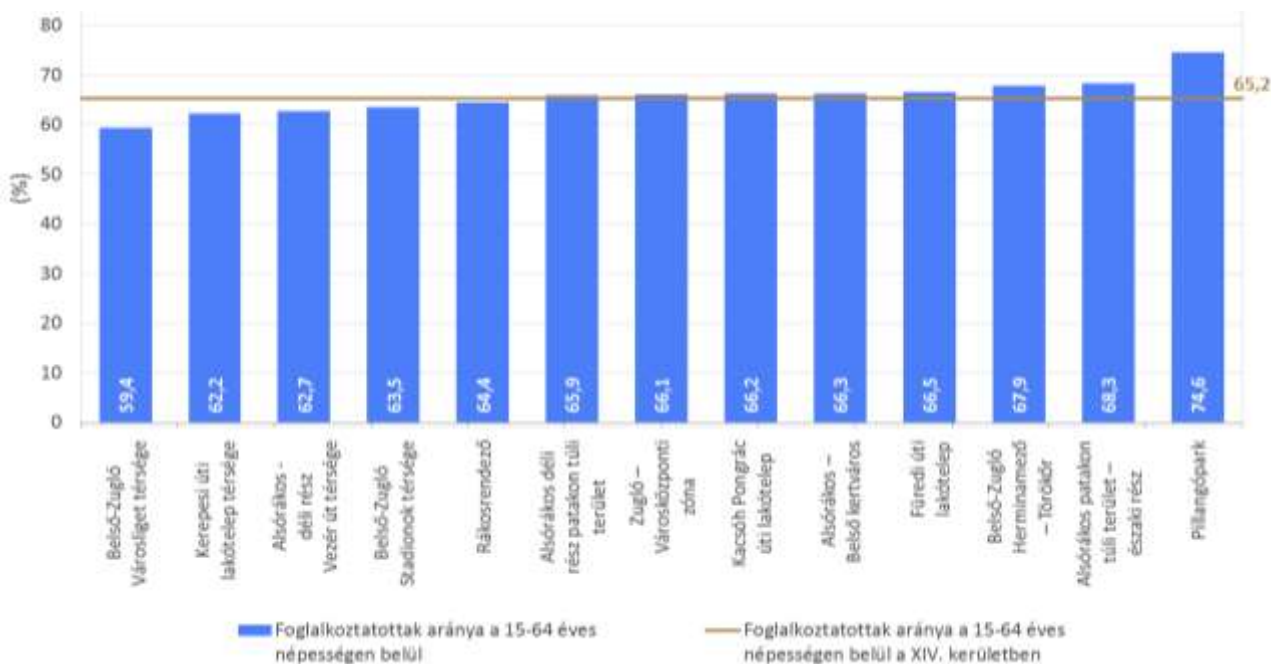

23. ábra: A gazdaságilag aktív népesség aránya a XIV. kerület kerületrészeiben, 2011.

Forrás: KSH. Az arány a lakónépességén belül értelmezett.

Foglalkoztatottsági arány

A 15-64 éves lakosságon belül számolt foglalkoztatottsági arány szoros kapcsolatban áll az aktivitási rátával, továbbá korrelál a végzettséggel kapcsolatos értékekkel is: a legkedvezőbb értékeket a Zugló központi kertvárosi részén található Pillangópark (74,6%), és a főként zárt sorú, szabadon álló házakból álló Alsórákos – patakon túli terület északi része (68,3%) esetében tapasztalhatjuk. A legkedvezőtlenebb arányok a 9,2%-ban csupán általános iskola 8 osztályt végzettek arányával jellemezhető Belső Zugló – Városliget térsége (59,4%), valamint a legalacsonyabb felsőfokú végzettségi aránnyal rendelkező kerületrészek közé tartozó Kerepesi úti lakótelep (62,2%), és Alsórákos – déli rész, Vezér út térsége (62,7%) esetében áll fenn.

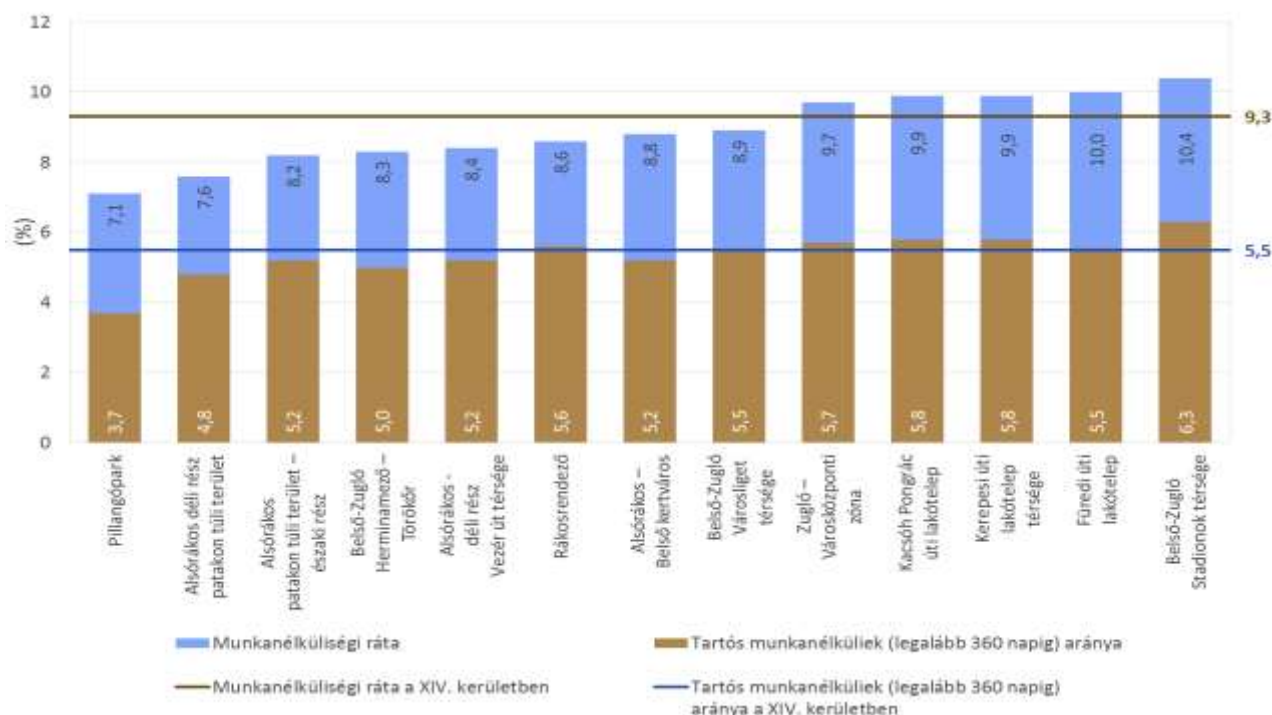

24. ábra: Foglalkoztatási arány a XIV. kerület kerületrészeiben, 2011.

Forrás: KSH

Munkanélküliség, tartós munkanélküliek

A kerületi munkanélküliségi ráta (a munkanélkülieknek a gazdaságilag aktív népességen belüli aránya, 2011-ben 9,3%) bizonyos fokú belső differenciáltságot rejt. Pillangópark gazdaságilag aktív lakosságának csupán 7,1%-a munkanélküli, és ebben a városrészben a legalacsonyabb a tartósan állástalanok aránya is. Ezzel szemben a szintén alacsony lakónépességű Belső Zugló – Stadionok térsége és a tőlük jelentősen népesebb Füredi úti lakótelep relatíve igen kedvezőtlen értékekkel hátrányosabb helyzetűek. Különösen kedvezőtlen továbbá a tartós munkanélküliek magas aránya esetükben.

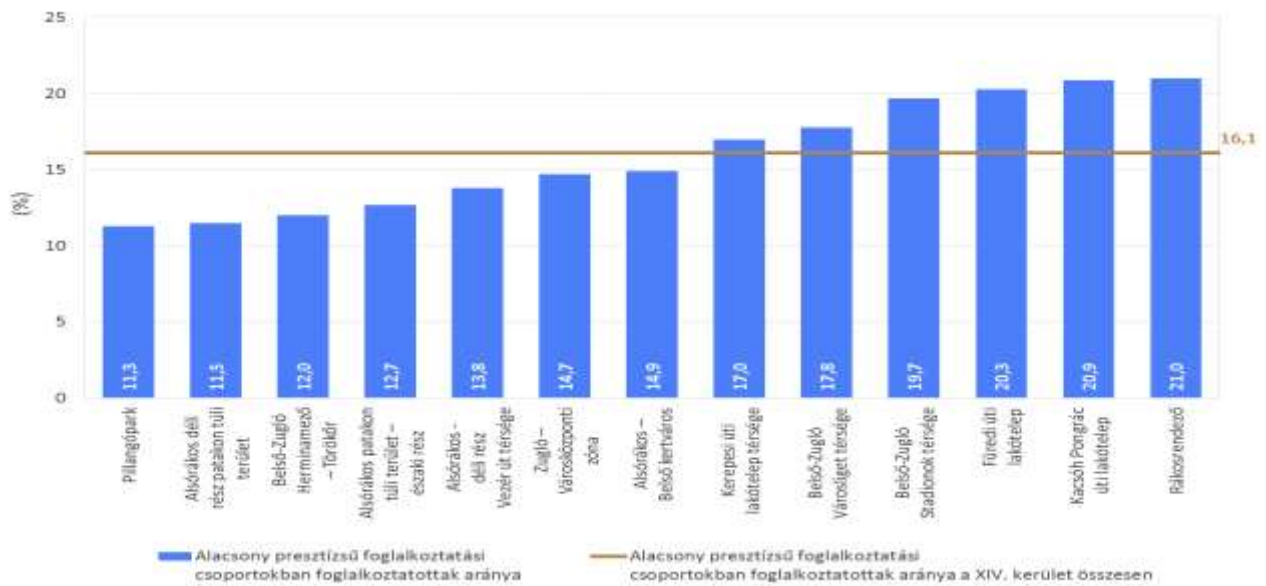

25. ábra: A munkanélküliek aránya a XIV. kerület kerületrészeiben, 2011.

Forrás: KSH

A KSH a 7., 8., és 9. kategóriájú foglalkoztatási főcsoportokat⁴ alacsony presztízsnak ítéli. Zugló kerületrészei között Rákostrendező értéke a legkedvezőtlenebb (foglalkoztatott lakosságának 21,0%-a végzett 2011-ben alacsony presztízű munkát), a második legrosszabb értékekkel a Kacsóh Pongrác úti lakótelep rendelkezik (20,9%). A legkedvezőbb arány az alacsony lakosságszámú Pillangóparkot (11,3%) és Alsórákos Déli rész – patakon túli területét (11,5%) jellemzi, de a 26. ábra alapján az is megállapítható, hogy a kerület központi része, és a lakótelepek hasonlóan rossz helyzetben vannak e szempontból.

⁴ A FEOR-08 foglalkozási főcsoportjai alapján: 7 – Ipari és építőipari foglalkozások; 8 – Gépkezelők, összeszerelők, járművezetők; 9 – Szakképzettséget nem igénylő (egyszerű) foglalkozások.

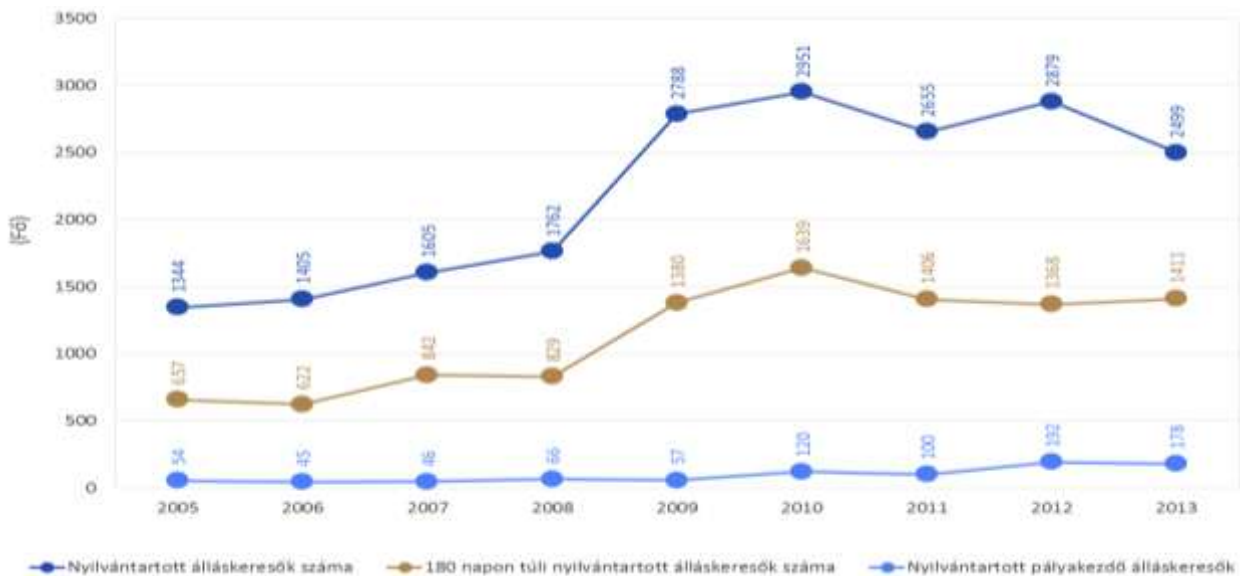
26. ábra: Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya, 2011

Forrás: KSH

Álláskeresők, fiatal álláskeresők

A kerületben a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat 2013-ban 2.499 fő álláskeresőt tartott nyilván. Közülük 1.411 fő (56,4%) számít tartósan (180 napon túl) munkakeresőnek. A fenti adatokat a 2007-es, a gazdasági válság előtt értékekkel összehasonlítva igen jelentős eltérést tapasztalunk: 2007-ben 1.605 fő álláskeresőt regisztráltak, aminél a 2013 évi érték 55,7%-kal magasabbak. A tendencia azonban 2011-től csökkenő irányt vett, amely az ebben az évben induló új közfoglalkoztatási rendszer hatásainak tudhatók be.

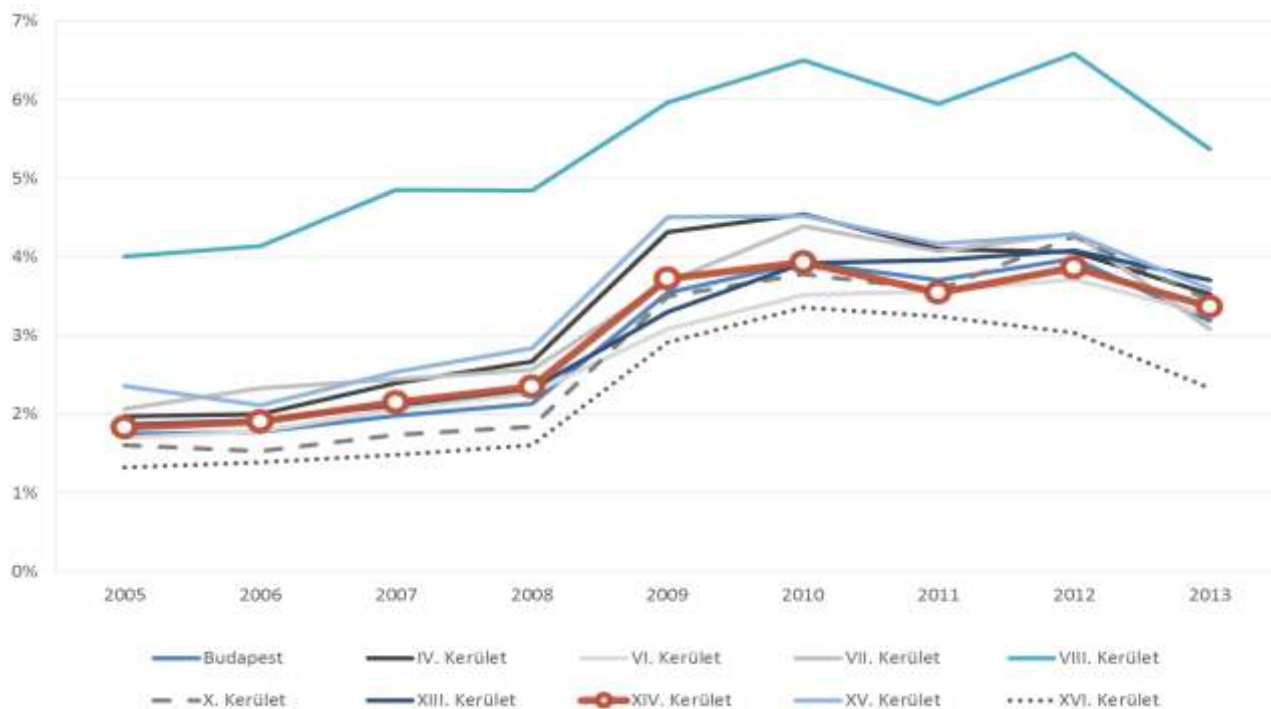
A hosszabb időszaki vizsgálatból kitűnik, hogy az álláskeresők száma a gazdasági válság első évétől, 2008-tól ugrott meg jelentősen: 2009-re 63,2%-al emelkedett a regisztrált álláskeresők száma, ami 2011-től állt először ingadozó, majd csökkenő pályára. A vizsgált 12 év alatt bekövetkezett növekedés 185,9%-ot tett ki, ami a 180 napon túli álláskeresők körében 214,7%, illetve a pályakezdő álláskeresők száma is szintén megugrott, 2013-ra a 3,2-szeresére növekedett (27. ábra).

27. ábra: Az álláskeresők számának változása a XIV. kerületben, 2005-2013.

Forrás: KSH

A kerület gazdaságilag aktív népességén belül értelmezett 9,3%-os munkanélküliségi arányától (2011.) jelentősen eltér a regisztrált álláskeresők aktív korú (15-59 éves) népességén belüli aránya (28. ábra). A gazdasági válság hatásaként érezhető megugrás látható – az érték a 2008-as 2,3%-ról 2012-re 3,9%-ra nőtt, majd 2013-ra 3,4%-ra csökkent, miközben a szomszédos kerületek mutatói között együttmozgás volt megfigyelhető.

28. ábra: A XIV. kerület és szomszédinak álláskeresői az aktív korú népesség százalékában, 2001-2013.

Forrás: KSH

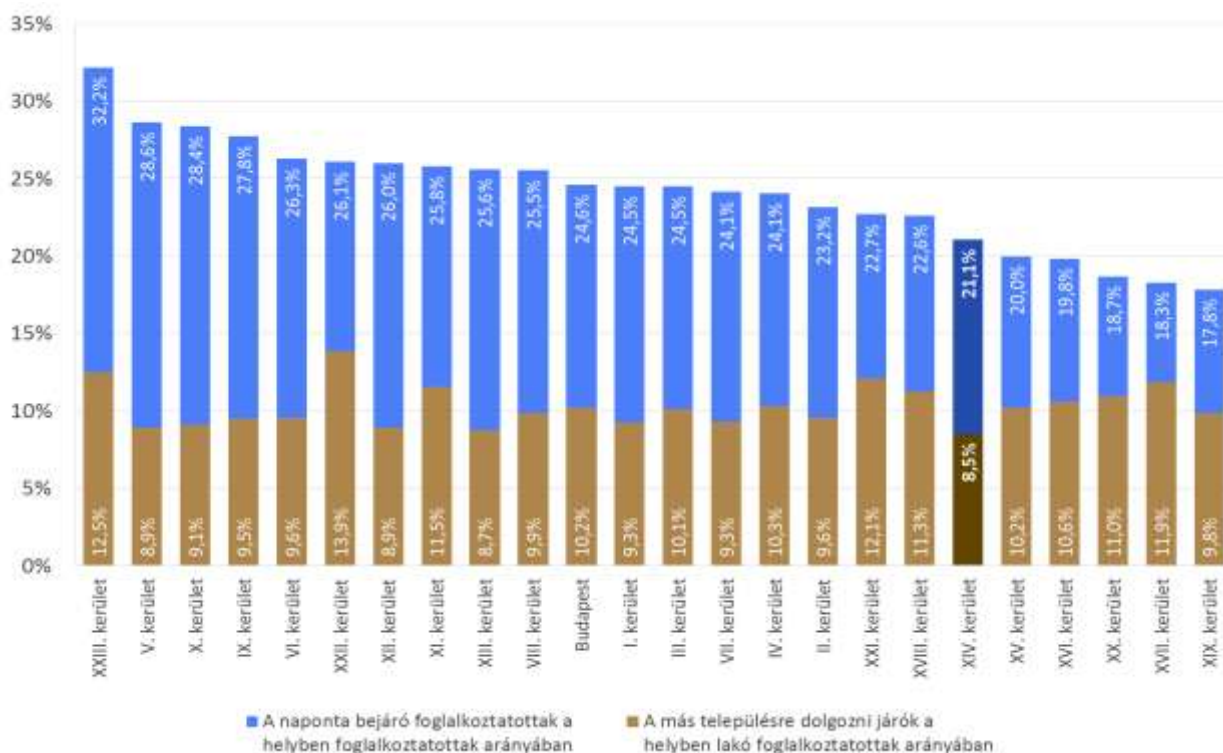
Közfoglalkoztatás

A XIV. kerület közfoglalkoztatásának helyzetét részletesen bemutató elemzést **Hiba! A hivatkozási forrás nem található. Hiba! A hivatkozási forrás nem található.** c. fejezet tartalmazza.

Ingázás

A 2011-es népszámlálás munkaerő-forgalomra vonatkozó adatai szerint a XIV. kerület foglalkoztatott lakosságának 8,5%-a jár naponta munkavégzés céljából más településre⁵, amely értéke a többi fővárosi kerülettel összevetve a legalacsonyabb. A kerületben foglalkoztatottakon belül a más településről bejáró dolgozók aránya a XIV. kerületben 21,1% (az több mint kétszerese a kerületből a más településre ingázókénak).

⁵ A más kerületbe, ill. más kerületből ingázók adatai nem állnak rendelkezésre.

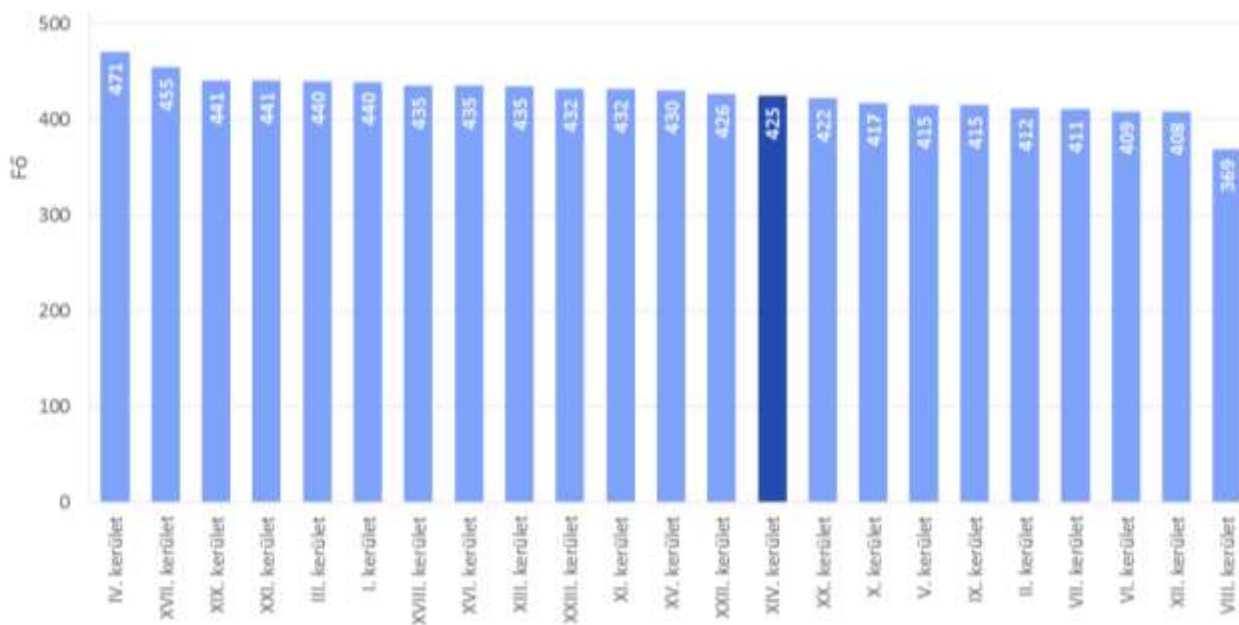
29. ábra: A munkaerő-forgalom a kerületekben és Budapesten, 2011.

Forrás: KSH

Életminőség, jövedelmi viszonyok

A népesség gazdasági helyzete az adózók számával és arányával, valamint a személyi jövedelemadó-alap nagyságával jellemezhető.

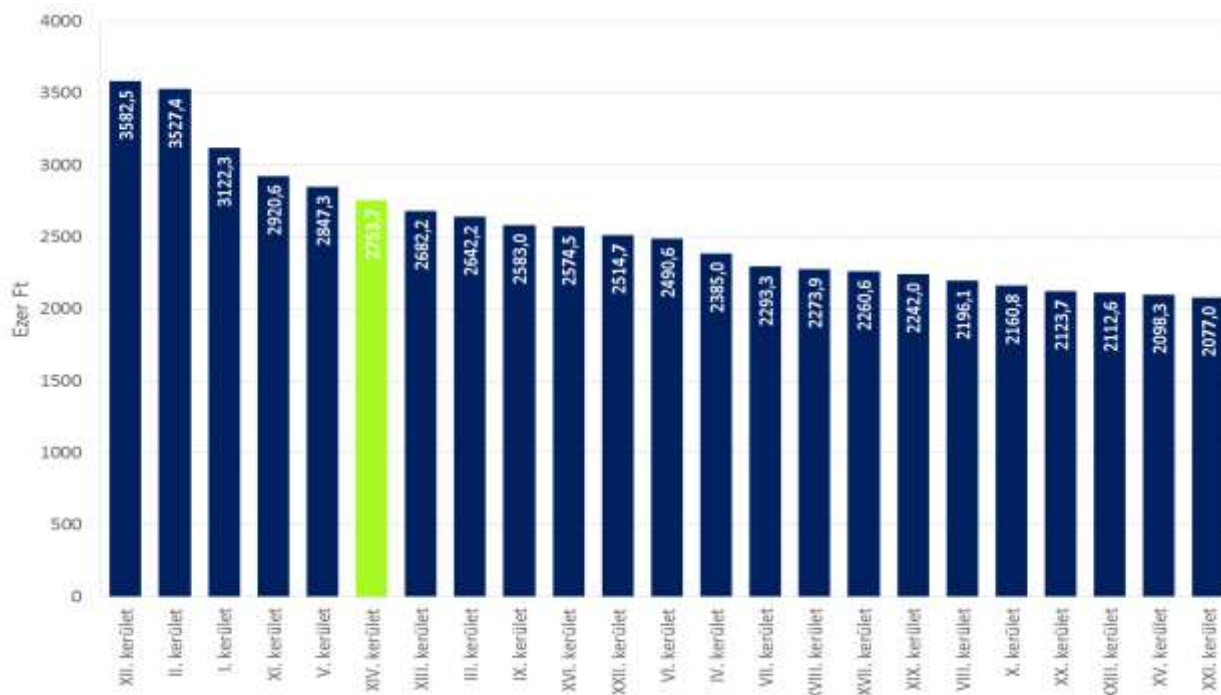
A XIV. kerületben az ezer lakosra jutó adózók száma 2012-ben 425 fő, amivel a vizsgált 23 kerület rangsorának 14. helyén található.

30. ábra: Az ezer lakosra jutó adózók száma Budapest kerületeiben, 2012.

Forrás: KSH

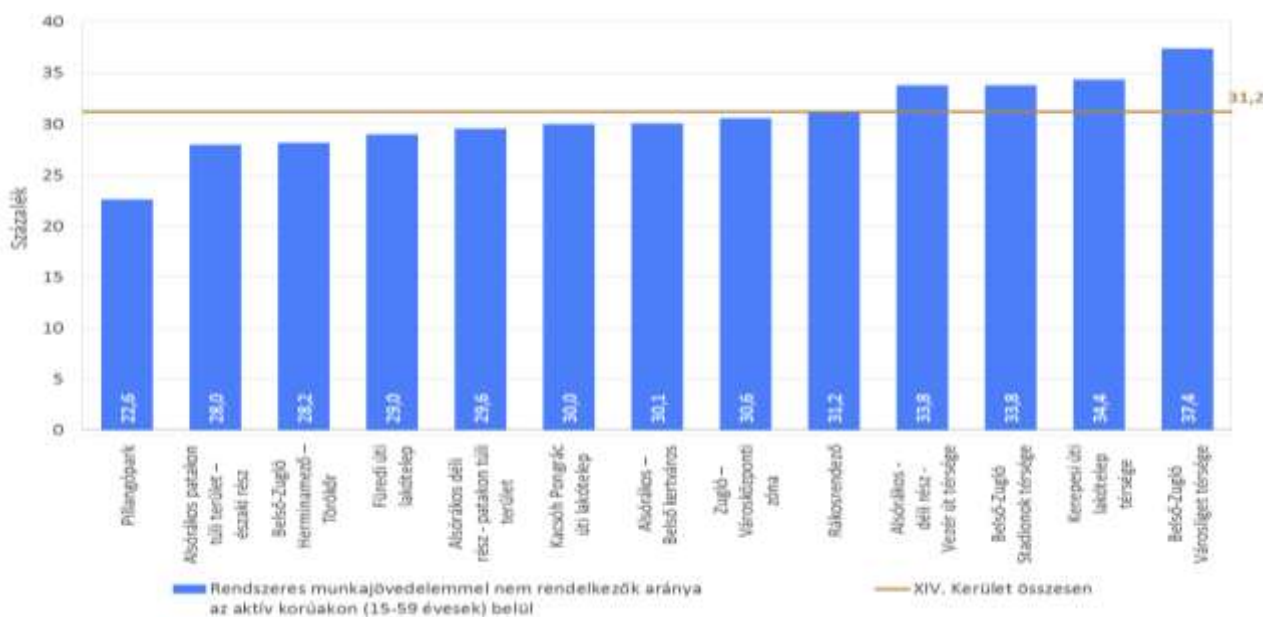
Zugló kereső lakossága a kerületek között a hatodik legmagasabb egy adófizetőre jutó adóalapot képező jövedelemmel rendelkezik: 2012-ben 2.753 ezer Ft. A jövedelem tekintetében csak olyan kerületek előzik meg, mint a XII., II., I., XI. és az V. kerületek.

31. ábra: Egy adófizetőre jutó személyi jövedelemadó alapot képező jövedelem, 2012.

Forrás: Nemzeti Adó- és Vámhivatal

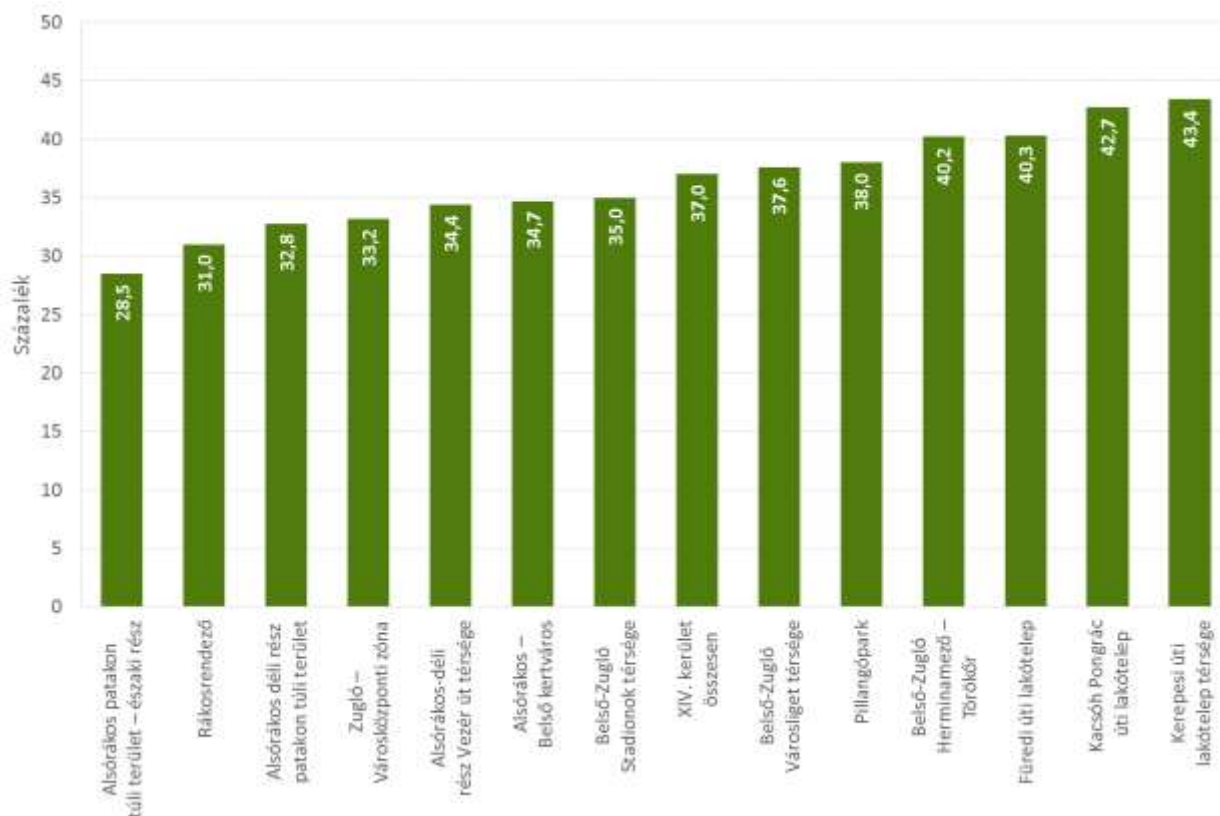
A kerületben a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya 31,2%-ot tett ki az aktív korúakon (15-59 évesek) belül 2011-ben (32. ábra). Ettől jelentősebb negatív irányú kiugrás csupán Belső Zugló – Városliget térsége (37,4%) és a Kerepesi út lakótelep térségének (34,4%) esetében figyelhető meg. Az aktív, és fiatalkorú lakossági hányadok és az egy adófizetőre jutó személyi jövedelemadó alapot képező jövedelem vizsgálva nem figyelhetünk meg szignifikáns összefüggést a kerületrészekben.

32. ábra: A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya Zugló kerületrészeinek aktív korú lakosai arányában, 2011.

Forrás: KSH

A lakosság életminőségének (szociális helyzetének) egy másik mutatója a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya, mely a XIV. kerület esetében 37% (33. ábra). A 23 kerületrész között fennálló különbségek esetében a fő differenciáló erő azok lakosságának korcsoporti összetétele: az idősödő korszerkezetű Kerepesi úti, a Kacsó Pongrác és Füredi úti lakótelepek esetében a legmagasabb ez az érték, ezzel szemben a nagyobb arányban fiatal családok által lakott kerületrészekben akár jóval 35% alatt van azon háztartások aránya, ahol nincs foglalkoztatott.

33. ábra: A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya Zugló kerületrészeiben

Forrás: KSH

A kerületi identitását erősítő tényezők

Történeti és kulturális adottságok

Zugló Kerületi Szabályozási Tervének Örökségvédelmi hatástanulmánya részletesen bemutatja a kerület történetét, mely sok ponton segít a kerület mai helyzetének, dinamikájának megértésében.

A Rákos-mező a középkorban lakatlan terület, a hadrakelések és országgyűlések színtere volt: itt tartották 1286-ban az első országgyűlést, itt emelték 1445-ben Hunyadi Jánost Magyarország kormányzói méltóságába. A terület beépítetlen még a XVIII. században is, amikor a mai Belváros újjáépítése mellett Pesten megindul a külvárosok megszületése (a mai Terézváros, Józsefváros, Ferencváros, illetve Lipótváros).

A mai kerület szerkezetének szempontjából egyrészt a Városliget XVIII. századi fokozatos létrejötte, az I. Lipót által a városnak ajándékozott terület, a városerdő fejlesztése, másrészt a mai Nyugati pályaudvar elődjének letelepítése és a Cegléd-Szolnok felé vezető vasútvonal megépítése volt meghatározó.

A következő nagy infrastrukturális, így szerkezeti változás a XIX. század végének terméke: ekkor alakították ki a Rákosrendező pályaudvart, valamint a Körvasutat. 1896-ra, a millenniumi ünnepekre elkészült a

főváros városközpontja és a Városliget között gyors kapcsolatot biztosító földalatti vasút. Ekkor rajzolták a mai kerületet markánsan megosztó Hungária körút első terveit is.

A beépülés és városiasodás a XIX. század közepétől indul: elsőként a mai Herminamező, majd Rákosfalva és Alsó-Rákos (Paskál-malom) kezdett kiépülni, de jellemző, hogy az első világháború végéig az egyes sűrűbben lakott területeken kívül a terület csak laza beépítettségű marad. A Városliget ugyanakkor a polgáriasodó pestiek egyik kedvelt séta- és találkozóhelyévé vált, a Hermina kápolna 1842. október 10-i alapkövetését, Zugló születésnapját követően felgyorsult a villák, a nyaralószállók és gyógy-intézmények építése. A Városligetben vásárok voltak, 1866-ban átadták az Állatkertet, a Felvonulási téren megépült a Műcsarnok, a Szépművészeti Múzeum, Vajdahunyad várának hasonmása, összesen több mint 200 kisebb-nagyobb épület. A Thököly út mellett és a Vár – Lánchíd - Andrássy tengely Városligeten túli meghosszabbítására hivatott Stefánia út mentén elegáns villanegyed jött létre.

A településszerkezetet a millenniumi építkezésekhez hasonlóan lényegileg megváltoztató, nagy beavatkozás az 1940-es évektől kezdődő tömeges lakásépítés volt. A szomszédos kerületekre vagy Ferencvárosra, Kőbányára jellemző iparosodás elkerülte Zuglót. A lakótelepek építése gazdaságos volt itt, hiszen a terület a belvároshoz közel esett és a kertes házak szanálása fajlagosan olcsó volt. A közel 25.500 lakás több hullámban készült el folyamatosan a Nagy Lajos király úti teleptől a Mogyoródi – Jerney úti lakótelepig.

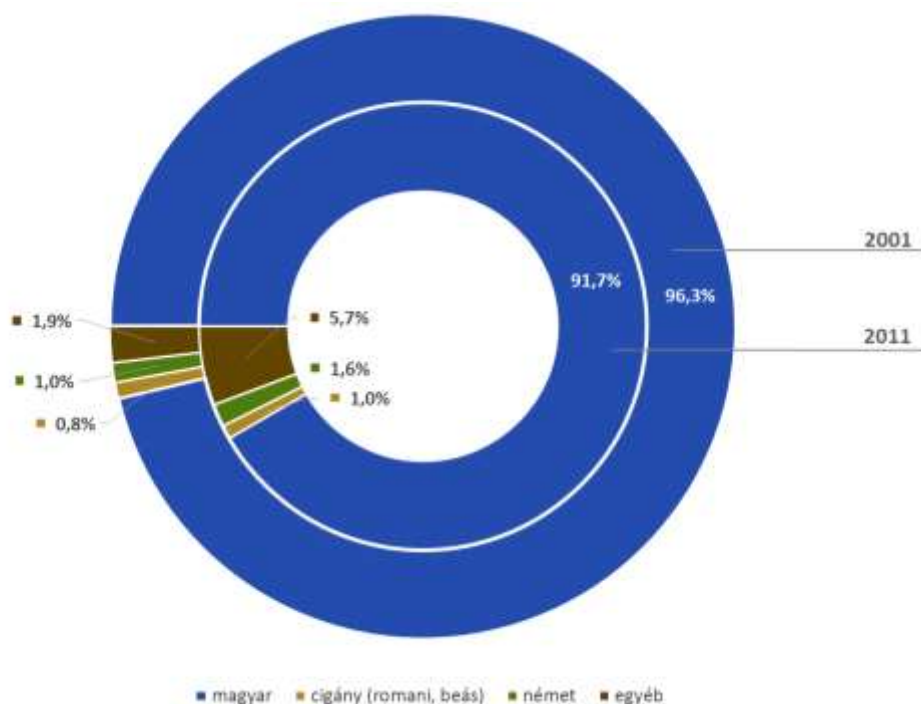
A lakosok kiszolgálására a lakóépületek mellett már a világháború előtt megépült az autóbusz-pályaudvar, az 1950-es években bővült a Népstadion, létrejöttek a munkahelyi funkcióknak helyet adó tömbök a Hungária körút, illetve a Stefánia környékén. 1970/1972-ben megépült a Deák teret / Déli pályaudvart és az Örs vezér terét összekötő metró, 1983-ban átadták az M3 autópálya Kacsóh Pongrác út mentén kialakított városi szakaszát.

Ennek a történeti fejlődés során kialakult szerkezetnek legmarkánsabb jellemzője a belvárosi és a külvárosi területek közötti átmeneti övezeti jelleg: a területet számos országos és /vagy fővárosi jelentőségű és/ vagy kerületközi kapcsolatot biztosító forgalmi tengely határolja, illetve szeli át. Ebből következik Zugló erőteljes elzártsága a többi kerülettől (vasútvonalak és országos főutak bevezető szakaszai által) és a zuglóiak számára egyik legnagyobb konfliktust jelentő átmenő forgalmi terhelés. Ennek következménye a Rákosrendezőn túli területek vagy a Hungária körüttől délre található kerületrészek kerületen belüli izoláltsága, de a belvárosból kiszorult nagy térigényű fővárosi intézmények nagy száma is.

A sajátos fejlődés következménye a másik markáns vonás, a többé-kevésbé egyenletes hálószerű tagoltság, amely – egy-egy forgalmi sűrűsödés-kereszteződés kitüntetett szerepétől eltekintve – mentes a történelmi városokat jellemző hierarchiától. Hiányzik a történelmi városközpont. A jelentősebb közlekedési csomópontok körül alakultak központok, valójában még a leginkább erre a funkcióra alkalmas Bosnyák tér is csak potenciáljaiban az, hiszen sem a piac, sem a templom nem vált domináns városszervező és közösségi téralakító erővé: a Bosnyák tér ma is leginkább közlekedési átszállóhely. Az Örs vezér tere, a Stadionok metrómegálló térsége vagy a Hősök tere a kerület peremén találhatóak, egyértelműen fővárosi és nem kerületi térszervező pontok.

Nemzetiségi összetétel

2001-ben a XIV. kerület lakosságának döntő hányada, 96,3%-a magyar nemzetiségűnek vallotta magát, ám 2011-re a magukat más nemzetiségűnek vallók arányában történt jelentős növekedés hatására - 4.365 főről 9.659 főre - a 2011-es népszámlálás önbevallásos adatai alapján arányuk 91,7%-ra csökkent (34. ábra). A második legnépesebb csoportnak számító német nemzetiségűek mellett növekedés tapasztalható a romák számában és arányában, ők a 2001-es népszámláláskor 964-en éltek a városban, ám számuk 10 év alatt 1.143 főre nőtt, ami ma még mindig jelentéktelennek mondható 1%-os részarányt jelent.

34. ábra. A XIV. kerület lakosságának nemzetiségi összetétele, 2001-2011.

Forrás: KSH

A népszámlálások azonban több torzítást is tartalmaznak: a nemzetiségi kérdés önbevalláson alapuló, többválasztásos rendszere miatt ugyanis csak a válaszadó lakosság kerül számításba, akik ráadásul több nemzetiséghez tartozónak is jelölhetik magukat. A statisztika tehát az összes említés arányában képes csupán felvázolni a társadalom nemzetiségi összetételét. További problémaként említhető, hogy a cigány népesség számáról a népszámlálások többnyire a szakértői becslésnél alacsonyabb értékeket hoznak ki.

Civil szerveződések

Zuglóban több, mint 120 civil szervezet működik, melyek tevékenysége számos területen segíti a kerület lakosságának életét. Az Önkormányzat 2007-ben fogadta el a civil szervezetekkel történő együttműködésre vonatkozó koncepcióját, mely a következő területeket emeli ki: nyugdíjas ellátás, nyugdíjasok klubja; karitatív tevékenységek; ifjúság; sport; szociális ellátás; vállalkozás; környezetvédelem; közbiztonság; kultúra; egészségügy. A dokumentum szabályozza az együttműködések típusát, valamint a szervezetek támogatásának formáját és feltételeit.

Az Önkormányzat kétféle módon működik együtt civil szervezetekkel:

- együttműködési megállapodás vagy ellátási szerződés alapján valamely önkormányzati feladat biztosítása céljából
- szervezeti működés támogatásával, programok támogatásával (pénzbeli, ill. természetbeni)

Együttműködési megállapodás, illetve ellátási szerződés keretében kötelező vagy önként vállalt önkormányzati feladatokat látnak el különböző civil és egyházi szervezetek, amely rugalmasabb és költséghatékonyabb megoldást jelent egyes szolgáltatások ellátására, mintha azokat saját fenntartású intézménnyel biztosítaná az Önkormányzat. A szociális és gyermekvédelmi ellátásban közreműködő szervezetek tevékenysége az I.4.3 fejezetben kerül részletesebb bemutatásra.

Az önkormányzat költségvetésében elkülönítetten szerepel a civil pályázati alap (ez nem tartalmazza azoknak a szervezeteknek a finanszírozását, amelyek együttműködési megállapodás keretében látnak el

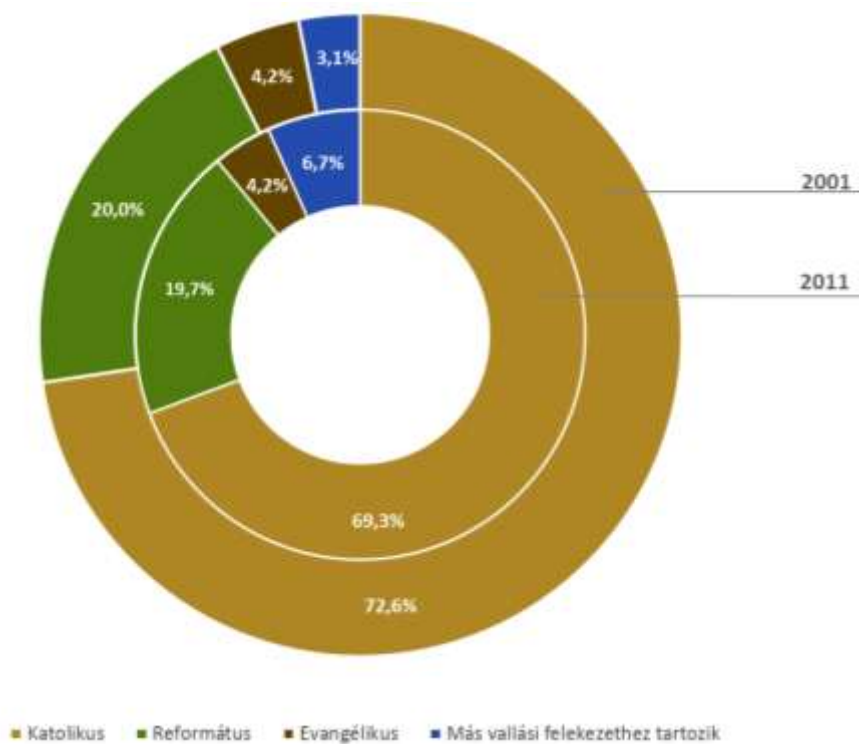
önkormányzati feladatokat), amelyet olyan szervezetek (egyesületek, alapítványok) vehetnek igénybe, amelyek székhelye a kerületben található, illetve helyi szervezetük az önkormányzat közigazgatási területén belül működik. Az Önkormányzat a jövőben tervezi a pályázati lehetőség megnyitását olyan civil szervezetek számára is, melyek székhelye nem Zuglóban van és helyi szervezetük sem működik itt, azonban tevékenységüket a kerületben fejtik ki. A civilek részére rendelkezésre álló éves keret 16.500.000 Ft, melyből egy szervezet legfeljebb 600.000 Ft támogatásra jogosult. Pályázatok kiírására évente egy alkalommal kerül sor, a civil szervezetek mellett külön pályázati alap áll az egyházak, a nemzetiségi önkormányzatok és a sportegyesületek részére. Az évente kiírásra kerülő pályázat mellett egyedi esetekben külön is igényelhető támogatás.

A programok között prioritást élveznek a gyermekek, idősek számára szervezett programok, a fogyatékkal élőket megszólító programok, valamint azok, amelyek a lakosság szélesebb körét célozzák meg. A kerületben működő civil szervezetek neve és elérhetősége megtalálható az Önkormányzat honlapján, azonban a lakosság ezzel együtt nem ismeri eléggé a civil szervezeteket és tevékenységüket. A civil szervezetekkel való kapcsolattartás és együttműködés érdekében civil és nemzetiségi tanácsnokot neveztek ki. 2012 óta a Zuglói Civil Ház segíti a kerületben működő civil szervezetek tevékenységét és együttműködését.

Vallási közösségek

A népesség vallási kötődéséről a népszámlálások (és esetenként közvélemény-kutatások) adhatnak átfogó képet. A 2011. évi népszámlálás elemzéséből kiderül, hogy Zuglói lakosságának csupán 43,6%-a tartotta magát valamely vallási közösséghez, ill. felekezethez tartozónak, ami 20 százalékponttal kevesebb a 2001-es arányhoz képest. A vallási közösséghez, felekezethez nem tartozók aránya már a 2001-es népszámláláskor is magasnak számított (a lakosság 19,4%-a), azóta ez az arány elhanyagolható mértékben csökkent (19,2%, 2011.) A népesség valós vallási hovatartozását az abszolút számok torzítják, ugyanis a két népszámlálás között – az országos trendekkel megegyezően – a XIV. kerületben is megugrott a válaszmegtagadók száma: míg 2001-ben még csupán 20.896 fő (a város akkori lakónépességének arányában ez 16,9%), addig 2011-ben már 43.097 fő volt ezen személyek száma (a lakosság 33,9%-a). Az ezen okokból fellépő torzító hatást csökkentendő, az egyes felekezetekhez tartozók arányainak számításakor a nem válaszolóktól megtisztított lakosságszámot tekintettük teljesnek.

A vallási felekezethez tartozók általánosságban kereszténynek vallották magukat: döntő többségük a katolikus egyház híve (2001-hez képest 3,3 százalékpontos csökkenés után 2011-ben 69,3%), de meghatározó továbbá a református (19,7%) illetve evangélikus egyházhoz (4,2%) tartozók aránya is (26. ábra). Az ezeken kívüli, más felekezethez tartozók aránya 3,1%-ról 6,7%-ra növekedett (köztük találunk ortodox és izraelita vallású lakosokat is, azonban előbbiek 0,4%, utóbbiak ennél valamivel magasabb arányban (1%) képviseltetik magukat).

35. ábra: A népesség vallás és felekezet szerinti megoszlása a kerület egyházi közösségeihez tartozó lakosságának arányában, 2001-2011.

Forrás: KSH

I.4. A TELEPÜLÉS HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA

I.4.1. A KERÜLET NEVELÉSI-OKTATÁSI INTÉZMÉNYRENDSZERE

Óvodai ellátás

Zuglóban az óvodai feladatellátási helyek⁶ száma 2013-ban 45 volt, ami kismértékű növekedést jelent 2001-hez képest.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Óvodai feladatellátási helyek száma (db)	42	41	42	42	42	43	41	41	41	41	43	44	45

1. táblázat: Óvodai feladatellátási helyek száma Zuglóban, 2001-2013

Forrás: KSH

A kerületben jelenleg 24 önkormányzati fenntartású óvoda működik összesen 29 feladatellátási helyen. Az intézmények alapító okiratainak módosításáig összesen 3.590 férőhelyet tartottak számon, amely a számított létszám alapján került megállapításra, azaz figyelembe vette, hogy a szakértői bizottság szakvéleményétől függően a sajátos nevelési igényű gyermekeket két vagy három főként kell számításba venni. Az alapító okiratok 2014-ben módosításra kerültek, így a férőhelyek száma 3.874 főre emelkedett. Az egyes óvodák közötti megoszlásukat az alábbi táblázat mutatja. Sajátos nevelési igényű gyermekeket valamennyi önkormányzati fenntartású óvodában fogadnak, melyről részletesebben az I.4.4 fejezetben lesz szó.

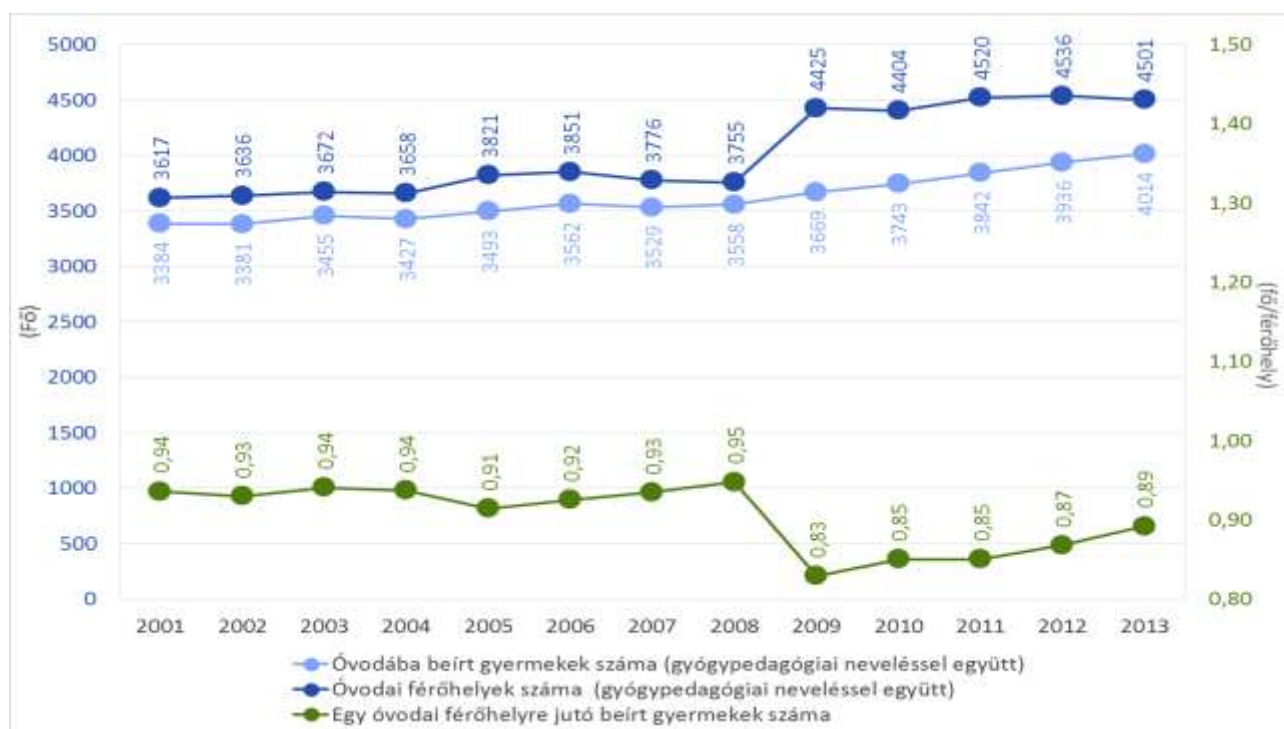
Intézmény neve	Férőhelyek száma	Intézmény neve	Férőhelyek száma
Aprófalva Óvoda (1148 Bánki D. park 12/G.)	94	Napköziotthonos Óvoda (1146 Dózsa Gy. u. 25.)	68
Bóbita Óvoda (1147 Ilosvai u. 118.)	213	Napraforgó Óvoda (1145 Újvidék sétány 2.; Emma u. 18.)	229 (115+114)
Cseperedő Óvoda (1148 Lengyel u. 21.)	149	Napsugár Óvoda (1144 Ond v. sétány 9-11.)	121
Csicsergő Óvoda (1149 Fráter György tér 12.; 1149 Wass Albert tér 1.)	184 (94 + 90)	Narancs Óvoda (1144 Gvadányi u. 40-42.)	160
Herminka Óvoda (1143 Ida u. 6.; 1145 Erzsébet királyné útja 17.)	195 (121+74)	Óperenciás Óvoda (1148 Bolgárkertész u. 12.)	219
Hétszínvirág Óvoda (1141 Egressy út 182.)	201	Örökzöld Óvoda (1142 Ungvár u. 24/A.)	100
Játékszín Óvoda (1144 Típegő u. 3-5.)	143	Pöttöm Park Óvoda (1144 Újváros park 1.)	143
Kerékgyártó Óvoda (1147 Kerékgyártó u. 35-39.)	155	Rózsavár Óvoda (1141 Rózsavölgyi tér 4.)	128
Kincskereső Óvoda (1148 Nagy Lajos király útja 92.; 1145 Szugló u. 75.)	256 (162+94)	Tücsöktanya Óvoda (1147 Ilosvai tér 21.)	130
Mályva Óvoda (1141 Mályva tér 12.)	123	Tündérvirág Óvoda (1144 Kántorné sétány 9.)	185
Meseház Óvoda (1143 Örnagy u. 11.; 1143 Bp., Egressy út 1/F.)	200 (141+59)	Zöld Lurkók Óvoda (1144 Füredi park 6.)	230
Mókavár Óvoda (1142 Róna park 5-7.)	106	Zuglói Tihany Óvoda (1141 Tihany tér 39.)	142

2. táblázat: Önkormányzati fenntartású óvodák férőhelyeinek száma

Forrás: Budapest Főváros XIV. Kerület Zugló Önkormányzata

⁶ KSH definíciója: Az óvoda igazgatási szervezetén belül a székhelyen vagy más telephelyen működő intézményegységek száma, valamint a székhelyen, illetve az azonos telephelyen, de eltérő közoktatási feladatot ellátó intézményegységek száma.

Az önkormányzati fenntartású óvodák mellett a kerületben a Horvát Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Kollégiumban (1144 Kántorné sétány 1-3.; fenntartó: KLIK; férőhelyek száma: 51), a Budapesti Vasutas Sport Club-Zuglói Sportóvodában (1142 Szőnyi út 2.; fenntartó: Budapesti Vasutas Sport Club-Zuglói Közhasznú Egyesület; férőhelyek száma: 28), valamint egyházi, alapítványi és magánóvodákban zajlik ellátás. Együtműködési megállapodás alapján a BVSC-Zuglói Sportóvoda 14 férőhelyet biztosít zuglói gyermekek számára, míg a VI. kerületben található Bolgár Kétnyelvű Nemzetiségi Óvoda 10 férőhelyet. Az alábbi diagram mutatja az óvodai férőhelyek és az óvodába beiratott gyermekek számának alakulását valamennyi, azaz nem csak önkormányzati óvodára vonatkozóan. A gyógypedagógiai ellátást nyújtó intézmények külön pontban kerülnek ismertetésre, mivel nem csak óvodai, hanem általános és középiskolai ellátást is biztosítanak.

36. ábra: Zuglói óvodák kapacitás kihasználtsága, 2001-2013

Forrás: KSH

Jelenleg 3.536 gyermek jár az Önkormányzat által fenntartott óvodákba, akiknek a számított létszáma 3.620 fő.⁷ Kerületi szinten tehát a beíratott gyermekek száma nem éri el a férőhelyek számát, az azonban évek óta problémát jelent, hogy Zuglónak más részein jelentkezik koncentráltabban az óvodai ellátás iránti igény, mint a korábbi évtizedekben. Ahogyan az I.3.1 fejezetben már ismertetésre került, Zuglóban a vándorlási egyenleg pozitív, azaz magasabb a kerületbe beköltözők száma, mint a kerületet elhagyóké, emellett élénkebbé vált a kerületen belüli migráció is. Ebben meghatározó szerepe van a nagy számban épült új társasházaknak és lakóparkoknak, hiszen ezekbe jellemzően fiatal családok költöztek. Ugyanakkor a 70-es, illetve 80-as években épült lakótelepeken, ahol korábban sok kisgyermekes család élt, mára előregedőben van a lakosság.

Az óvodák egyenletesebb leterheltsége érdekében az Önkormányzat legutóbb 2013-ban módosította a körzethatárokat, így azonban egyes körzetekben nehezebben közelíthető meg az óvoda. A 2013-as módosítást a gyermekek körzetek közötti egyenletesebb elosztása mellett a 2013. szeptember 1-től

⁷ Forrás: Budapest Főváros XIV. Kerület Zuglói Önkormányzata, Humánigazgatási Osztály, Köznevelési Csoport

hatályba lépő jogszabályi változások – a csoportlétszámok 25 főben történő maximalizálása⁸ és a csoportszobák méretére vonatkozó előírás –, valamint a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek arányának óvodák közötti kiegyenlítése tette szükségessé. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma a családok átmeneti otthonaiban élő kisgyermek miatt magasabb volt egyes óvodákban, így az Önkormányzat a körzeteket olyan módon alakította át, hogy az átmeneti otthonok külön körzetekhez tartozzanak.

Az elmúlt években történtek kapacitásbővítések (Zöld Lurkók Óvoda: 90 férőhely, Bóbita Óvoda: 50 férőhely, Csicsergő Óvoda: 90 férőhely), de az alábbi óvodák továbbra is leterheltebbek a többi intézményhez képest:⁹

- Napköziotthonos Óvoda
- Herminka Óvoda
- Örökzöld Óvoda
- Rózsavár Óvoda
- Tücsöktanya Óvoda
- Kerékgyártó Óvoda
- Mókavár Óvoda

Az óvodai ellátás iránti igényt befolyásolja, hogy a tanköteles korú gyermekek egy része további egy évig az óvodában maradhat az intézményvezető döntése – illetve az intézményvezető vagy a szülő kérése esetén szakértői bizottság döntése – alapján. A 2012-es Fejlesztési koncepció adatai szerint ez a tanköteles korú gyermekek 20-23%-át érintette, jelenleg 30% körül mozog arányuk, ami a teljes óvodáskorú népesség 10%-a. Az intézmények tapasztalatai szerint a sajátos nevelési igényű gyermekek száma növekedést mutat, így a fentiekben már hivatkozott számított létszám – azaz a sajátos nevelési igényű gyermekek két vagy három főként történő figyelembevétele – szintén hatással van az óvodák kihasználtságára.

A 2011. évi CXC. törvény szerint 2015. szeptember 1-től kötelező lesz a 3. évüket betöltött gyermekek legalább napi 4 órás óvodai ellátása.¹⁰ Az Önkormányzat Anyakönyvi és Népszámlálási Csoportjának adatai szerint a 3-6 éves, zuglói lakóhellyel rendelkező kisgyermek száma jelenleg 3.689 fő. Ha ehhez hozzáadjuk a további egy évig óvodában maradó gyermekek számát – a teljes óvodáskorú népesség 10%-át –, akkor 2015. szeptember 1-től 4.058 kisgyermek óvodai elhelyezése lesz szükséges. Az Önkormányzat tapasztalatai alapján a gyermekek kb. 10%-át nem önkormányzati fenntartású óvodába íratják be, hanem a Zuglóban működő egyéb óvodák valamelyikébe vagy másik kerületben található intézménybe. A magánóvodákban és családi napköziben azonban térítési díj ellenében történik az ellátás, így ez sokak számára nem jelent megoldást.

A Herminka és a Mókavár Óvoda épülete alkalmas lehet a bővítésre, illetve további megoldást jelenthet a Mesevonat Bölcsőde óvodai férőhelyekkel történő kibővítése is, a Kerékgyártó Óvoda kapacitásainak növeléséhez azonban telekvásárlás lenne szükséges. Az egyes óvodáknál jelentkező férőhely-hiány mellett az is problémát jelent, hogy nem minden óvoda épülete és felszereltsége felel meg a jogszabályi előírásnak.

⁸ A 2011. évi CXC. törvény 25.§ (7) bekezdése alapján a fenntartó engedélyével legfeljebb 20%-kal növelhető.

⁹ Forrás: Budapest Főváros XIV. Kerület Zuglói Önkormányzata, Humánigazgatási Osztály, Köznevelési Csoport

¹⁰ A nemzeti köznevelésről szóló CXC. törvény 2015. szeptember 1-től hatályos 8.§ (2) bekezdése: A jegyző – az egyházi és magánfenntartású intézmények esetében a fenntartó – a szülő kérelmére és az óvodavezető, valamint a védőnő egyetértésével, a gyermek jogos érdekét szem előtt tartva, az ötödik életév betöltéséig felmentést adhat a kötelező óvodai nevelésben való részvétel alól, ha a gyermek családi körülményei, képességeinek kibontakoztatása, sajátos helyzete indokolja.

A hiányosságokról az óvodák részletes összesítést készítettek, mely segítséget nyújthat a további fejlesztések megvalósításához.

Általános iskolák

2013. január 1-től az addig önkormányzati fenntartású általános iskolák és középfokú oktatási intézmények a Klebelsberg Intézményfenntartó Központba (KLIK) történő beolvadással az állam fenntartásába kerültek, a kerület csak működtetői feladatokat lát el a Zuglói Intézménygazdálkodási Központon keresztül. A KLIK által fenntartott intézményeken kívül két további helyen, a BZSH Schreiber Sándor Gimnázium és Általános Iskolában, valamint az ELTE Radnóti Miklós Gyakorló Általános Iskola és Gyakorló Gimnáziumban folyik általános iskolai oktatás. A kerületben működő általános iskolai feladatellátási helyek¹¹ száma kis mértékben változott a vizsgált 12 év alatt, összességében eggyel emelkedett. Ezzel párhuzamosan azonban az osztályok száma jelentősen csökkent, követve a tanuló létszám alakulását.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Általános iskolai feladatellátási helyek száma (db)	29	30	30	30	30	30	30	29	29	29	28	28	30
Általános iskolai osztályok száma (db)	491	475	473	469	456	446	430	422	426	423	415	417	432

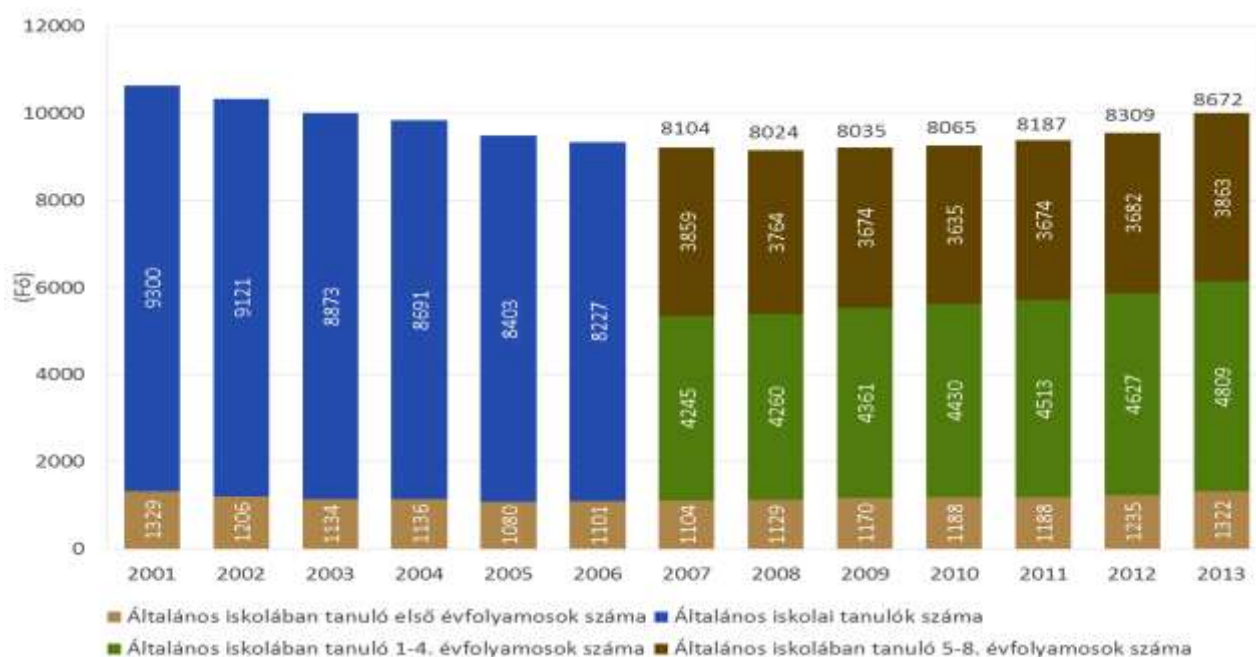
3. táblázat: Általános iskolai feladatellátási helyek száma Zuglóban¹², 2001-2013

Forrás: KSH

Az általános iskolások összlétszáma 2001-től jelentősen csökkent, majd a 2007-es mélypontot (8.104 fő) követően fokozatosan nőtt, elérve a 8.672 főt. A KSH területi adatbázisa 2007 óta tartja nyilván elkülönítve az 1-4. és az 5-8. évfolyamos tanulók létszámát. Az alsó tagozatosok száma stabilan növekedett 4.245 főről 4.809 főre, ezzel ellentétben a felső tagozatosok száma 2007-2010 között folyamatosan csökkent, növekedés először 2011-ben volt tapasztalható. A felső évfolyamok létszámadatait a demográfiai folyamatok mellett befolyásolja a hat- és nyolcosztályos gimnáziumi oktatás is, hiszen az ide átkerülő tanulók az intézményváltást követően a gimnáziumi statisztikákban jelennek meg.

¹¹ KSH definíciója: Az általános iskola igazgatási szervezetén belül a székhelyen vagy más telephelyen működő intézményegységek száma, valamint a székhelyen, illetve az azonos telephelyen, de eltérő közoktatási feladatot ellátó intézményegységek száma.

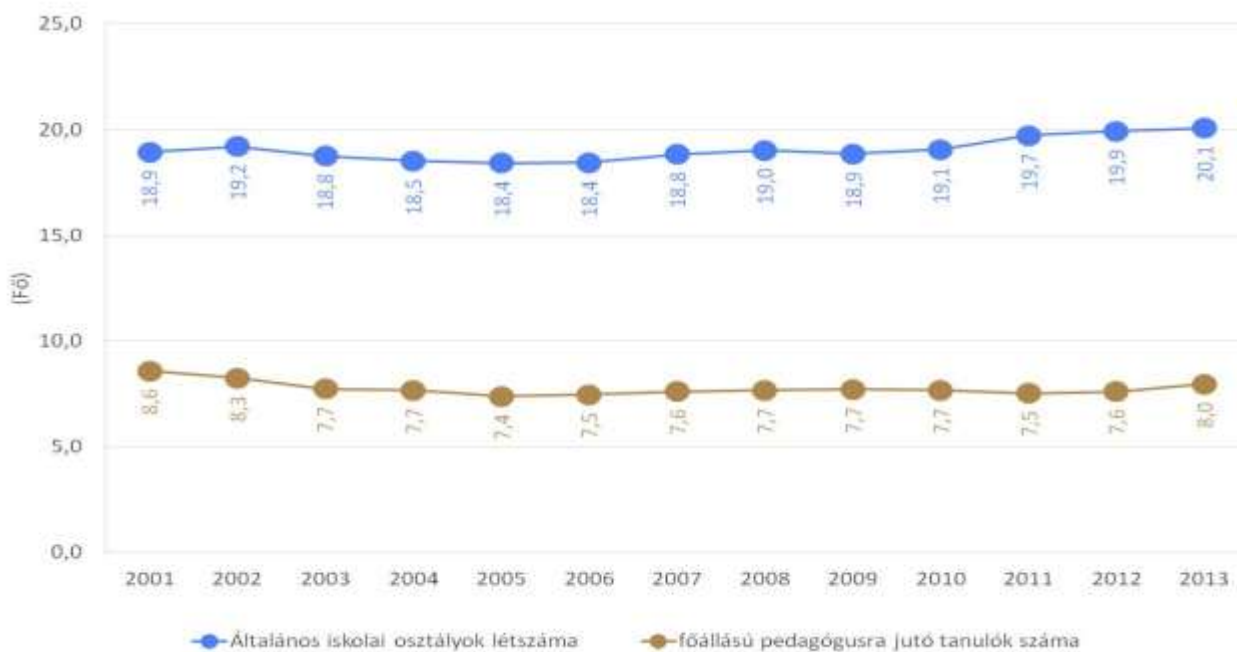
¹² Gyógypedagógiai oktatással együtt

37. ábra: Általános iskolai tanulók száma, 2001-2013

Forrás: KSH

Az általános iskolás korosztály létszámának 2009-től kezdődő lassú emelkedésével javult az intézmények kapacitás-kihasználtsága: 2008-ban 19 tanuló volt az átlagos osztálylétszám, ami 2013-ra 20,1 főre emelkedett. Ugyanebben az időszakban az egy pedagógusra eső tanulók száma összességében szintén magasabb lett, bár először stagnálás, majd kisebb csökkenés történt és csak ezt követően, 2013-ban érte el a 8 tanuló / pedagógus szintet.

38. ábra: Zuglói általános iskolák kapacitás-kihasználtsága, 2001-2013

Forrás: KSH

Ahogy a 37. ábra. mutatja, az általános iskolás korosztályon belül fokozatosan emelkedett az első osztályosok száma. Az általános iskolák kihasználtsága a kerületen belül azonban nagyon eltérő, amiben

szerepet játszik az óvodák kapcsán már ismertetett jelenség, a kerületbe irányuló és a kerületen belüli migráció. Az alábbi táblázat mutatja a KLIK által fenntartott intézmények kihasználtságának alakulását az elmúlt 5 évben.¹³ Öt olyan általános iskola van, amely tartósan alacsony kihasználtsággal működik. Közülük három iskolában – a Németh Imre Általános Iskolában, a Széchenyi István Általános Iskolában és a Csanádi Árpád Általános Iskola, Sportiskola, Középiskola és Pedagógiai Intézetben – az alapító okirat szerinti létszám 70%-át sem éri el a tanulók száma, míg a Heltai Gáspár Általános Iskola esetében még ennél is alacsonyabb volt, az elmúlt négy évben tartósan 50% körül mozgott.¹⁴

	2010	2011	2012	2013	2014
Budapest XIV. Kerületi Álmos Vezér Gimnázium és Ált. Isk.	78%	78%	78%	72%	69%
Budapest XIV. Kerületi Arany János Ált. Isk. és AMI	82%	81%	89%	87%	87%
Budapest XIV. Kerületi Heltai Gáspár Ált. Isk.	52%	49%	48%	53%	49%
Budapest XIV. Kerületi Herman Ottó Ált. Isk.	91%	92%	92%	96%	102%
Budapest XIV. Kerületi Hunyadi János Ált. Isk.	84%	84%	84%	85%	87%
Budapest XIV. Kerületi Jókai Mór Ált. Isk.	73%	75%	75%	82%	87%
Budapest XIV. Kerületi Kaffka Margit Ált. Isk.	77%	83%	88%	93%	95%
Budapest XIV. Kerületi Liszt Ferenc Ált. Isk.	80%	87%	88%	90%	92%
Budapest XIV. Kerületi Móra Ferenc Ált. Isk.	82%	84%	82%	82%	82%
Budapest XIV. Kerületi Munkácsy Mihály Ált. Isk. és AMI	78%	83%	87%	88%	88%
Budapest XIV. Kerületi Németh Imre Ált. Isk.	66%	69%	66%	65%	66%
Budapest XIV. Kerületi Széchenyi István Ált. Isk.	na	61%	53%	56%	61%
Csanádi Árpád Ált. Isk., Sportiskola, Középiskola és Pedagógiai Intézet	82%	73%	67%	65%	61%
Budapest XIV. Kerületi Dr. Mező Ferenc Ált. Isk.	86%	89%	93%	95%	97%
Városligeti Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Ált. Isk.	91%	92%	96%	99%	98%
Zuglói Hajós Alfréd Magyar-Német Két Tanítási Nyelvű Ált. Isk.	77%	78%	82%	85%	87%

4. táblázat: KLIK fenntartásában működő általános iskolák kapacitás-kihasználtsága, 2010-2015

Forrás: Budapest Főváros XIV. Kerület Zuglói Önkormányzata, Humánigazgatási Osztály, Köznevelési Csoport

A tanköteles korú gyermekek körzetek közötti egyenetlen megoszlása miatt egyes intézmények esetén az alacsony diáklétszám okozott problémát, míg máshol férőhelyhiány jelentkezett, ezért az Önkormányzat a körzethatárok módosítását kezdeményezte. Az alábbi táblázatban szerepelnek azok az általános iskolák, ahol az első osztályba lépő gyermekek száma jelentősen meghaladja a férőhelyek számát vagy alacsonyabb annál. Az Önkormányzat ezek esetében kívánja csökkenteni, illetve növelni az intézményekhez tartozó körzetek nagyságát a 2015/2016-os tanévre. A táblázatban felsorolt intézmények közül a Herman Ottó és a Jókai Mór Általános Iskola, valamint a Munkácsy Mihály Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola esetében a 2014/2015 tanévre is módosítani kellett a körzethatárokat a férőhelyhiány miatt.¹⁵

¹³ Októberi létszámadatok; ahol az általános iskolai oktatás mellett más oktatási forma is van, a számok a teljes tanulói létszámot tartalmazzák

¹⁴ Körzettel nem rendelkező, azaz nem kötelező felvételt biztosító iskolák: Csanádi Árpád, Általános Iskola, Sportiskola, Középiskola és Pedagógiai Intézet, Városligeti Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola, Zuglói Hajós Alfréd Magyar-Német Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola

¹⁵ Javaslat a kerületi állami fenntartású köznevelési intézmények felvételi körzetének véleményezésére, Budapest Főváros XIV. Kerület Zuglói Önkormányzat (i.sz: 123-062/2014) 2014. február

	Felvehető tanulók száma törvényi maximális létszám + 10 %-os létszámtúllépés	2014/2015-ös tanévben további 1 év óvodai nevelésben részesítettek száma	A 2015/2016-os tanévben tankötelessé válók száma	Különbség
Bp. XIV. Ker. Arany János Ált. Isk. és AMI	64	33	81	-50
Bp. XIV. Ker. Dr. Mező Ferenc Á. I.	128	22	62	44
Bp. XIV. Ker. Heltai Gáspár Á. I.	96	6	39	51
Bp. XIV. Ker. Herman Ottó Á. I.	96	40	107	-51
Bp. XIV. Ker. Jókai Mór Á. I.	64	27	85	-48
Bp. XIV. Ker. Munkácsy Mihály Ált. Isk. és AMI	64	41	106	-83
Bp. XIV. Ker. Széchenyi István Ált. Isk.	128	67	180	-119

5. táblázat: Férőhelyek száma és a tanköteles korú gyermekek várható száma egyes zuglói általános iskolákban a 2015/2016-os tanévben

Forrás: Javaslat a kerületi állami fenntartású általános iskolák felvételi körzetének véleményezésére, Budapest Főváros XIV. Kerület Zuglói Önkormányzata (i.sz: 123-1000/2014.)

Az oktatási-nevelési intézmények közzethatárainak kialakítását a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet¹⁶ szabályozza. Ennek értelmében Budapest Főváros Kormányhivatala minden év novemberének utolsó napjáig beszerzi a kerületi önkormányzat véleményét, amely tartalmazza a kerületben lakóhellyel, illetve tartózkodási hellyel rendelkező, hátrányos helyzetű általános iskolába járó gyermekek létszámát intézményi és tagintézményi bontásban. A Kormányhivatal ennek figyelembevételével alakítja ki a közzethatárokat, melyről tájékoztatja az Önkormányzatot. Az Önkormányzat Szociális- és Egészségügyi Csoportjának nyilvántartása szerint az adatszolgáltatás időpontjában egyik felvételi körzetben sem haladta meg 1,2%-nál nagyobb mértékben a hátrányos helyzetű tanulók aránya a hátrányos helyzetű általános iskolások egész kerületre vetített arányát. Az EMMI rendelet 15 százalékpontos eltérés elérés esetén írja elő a közzethatárok átalakítását, így ez nem befolyásolta a 2015/2016-os tanévre vonatkozó körzetek kialakítását. A Budapest XIV. Kerületi Széchenyi István Általános Iskola körzetében a jelenlegi adatok szerint 119 fővel magasabb a tanköteles korú gyermekek száma, mint a férőhelyek száma, azonban a beiratkozások idején a körzetes gyermekek száma lecsökken. Ennek oka, hogy az intézményben a többi iskolához képest magasabb a tanulási, beilleszkedési nehézségekkel küzdő tanulók aránya, így a szülők egy része más iskolákba íratja be a gyerekeit.

A 2011. évi CXC. törvény 2012. szeptember 1-től felmenő rendszerben bevezette mindennapos testnevelést. Ennek gyakorlati megvalósítása azonban infrastrukturális hiányosságok miatt az intézmények jelentős részében nehézségekbe ütközik. A KLIK fenntartásában működő általános iskolák közül 13 igényelné tornaszoba vagy tornaterem építését, egy iskolában sportudvar kialakítása, további négy esetében a meglévő sportudvar befedése (műanyag borítással), illetve műfüvesítés lenne szükséges a testnevelés órák megfelelő körülmények között történő lebonyolítása érdekében. A legtöbb iskolában a tornaszobák / tornatermek mellett további helyiségek – többségében fejlesztőszobák, tantermek – kialakítása is indokolt, valamint általánosnak mondható probléma az akadálymentesítés hiánya is. A KLIK által fenntartott egyes intézményeket érintő fejlesztési igényeket az 1. számú mellékletként csatolt 48. táblázat tartalmazza.

¹⁶ 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról

Középiskolai oktatás

A KSH adatai szerint 2013-ban Zuglóban 55 feladatellátási helyen zajlott középiskolai oktatás, mely jelentős növekedést jelent 2001-hez képest. A legnagyobb növekedés a szakközépiskolai feladatellátási helyek számában történt, a gimnáziumi és szakiskolai oktatást biztosító feladatellátási helyek száma kisebb mértékben emelkedett.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Gimnáziumi feladatellátási helyek száma (db)	11	11	11	11	12	12	11	11	10	12	13	14	15
Szakközépiskolai feladatellátási helyek száma (db)	12	15	15	14	15	15	16	17	19	21	22	23	27
Szakiskolai és speciális szakiskolai feladatellátási helyek száma (db)	10	11	9	10	8	11	11	11	10	11	13	13	13

39. ábra: Középiskolai feladatellátási helyek száma Zuglóban,¹⁷ 2001-2013

Forrás: KSH

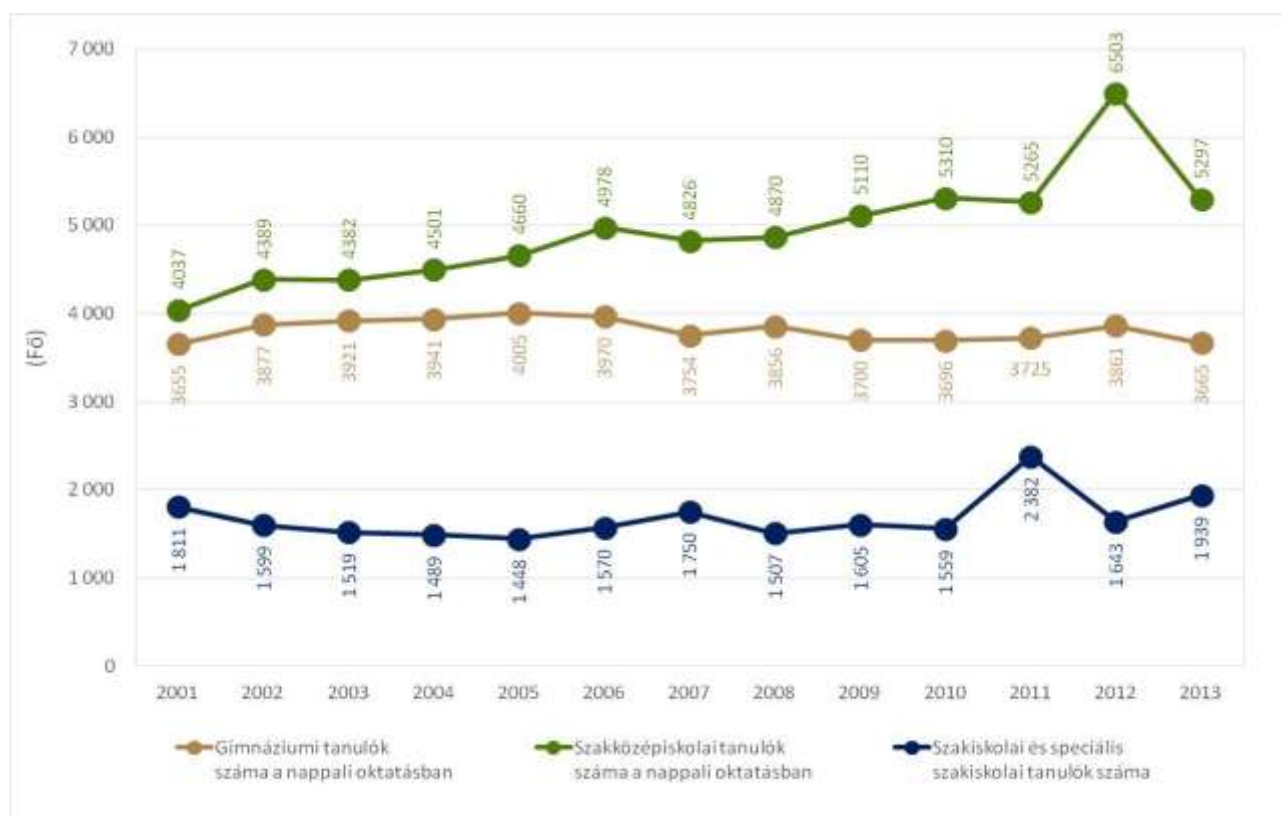
A gimnáziumi, szakközépiskolai és szakiskolai oktatást biztosító intézményeket az alábbi táblázat tartalmazza. Ezek részben a KLIK fenntartásában működnek, de vannak egyházi és egyéb fenntartásban lévő középiskolák is. A gyógypedagógiai oktatást biztosító intézmények a következő pontban kerülnek ismertetésre.

Gimnáziumi oktatás	Szakközépiskolai oktatás	Szakiskolai oktatás
Budapest XIV. Kerületi Álmos Vezér Gimnázium és Általános Iskola	Budapest Táncművészeti Stúdió – Szakközépiskola	Drégelyvár Szakiskola, Szakközépiskola, Esti Gimnázium
Budapest XIV. Kerületi Szent István Gimnázium	Bánfalvy Ági Nemzetközi Színészképző Szakközépiskola	Kaesz Gyula Faipari Szakközépiskola és Szakiskola
Budapest XIV. Kerületi Teleki Blanka Gimnázium	BKF Szakközépiskola	KIVI Baptista Kereskedelmi, Idegenforgalmi és Vendéglátóipari Szakközép- és Szakiskola
Csanádi Árpád Általános Iskola, Sportiskola, Középiskola és Pedagógiai Intézet	Budapest XIV. Kerületi Szent István Zeneművészeti Szakközépiskola és Alapfokú Művészeti Iskola	MAMI Magyar Motorkerékpár Szakközépiskola és Szakiskola
BZSH Scheiber Sándor Gimnázium, és Általános Iskola	Drégelyvár Szakiskola, Szakközépiskola, Esti Gimnázium	Wesselényi Miklós Műszaki Szakközépiskola és Szakiskola
Drégelyvár Szakiskola, Szakközépiskola, Esti Gimnázium	Egressy Gábor Két Tanítási Nyelvű Szakközépiskola	
ELTE Radnóti Miklós Gyakorló Általános Iskola és Gyakorló Gimnázium	Kaesz Gyula Faipari Szakközépiskola és Szakiskola	
Horvát Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Kollégium	Madách Musical Tánc- és Zeneművészeti Alapfokú Művészeti Iskola és Szakközépiskola	
Karrier Suli Gimnázium és Szakképző Iskola	MAMI Magyar Motorkerékpár Szakközépiskola és Szakiskola	
Sylvester János Református Gimnázium, Szakközépiskola és Szakképző Intézmény	Neumann János Számítástechnikai Szakközépiskola	
Magyar Táncművészeti Főiskola Nádasi Ferenc Gimnáziuma	Petrik Lajos Két Tanítási Nyelvű Vegyipari, Környezetvédelmi és Informatikai Szakközépiskola	
	Sylvester János Református Gimnázium, Szakközépiskola és Szakképző Intézmény	
	Út a Harmadik Évezredbe Kemény János Műszaki és Kereskedelmi Szakközépiskola	

¹⁷ Gyógypedagógiai oktatással együtt

Gimnáziumi oktatás	Szakközépiskolai oktatás	Szakiskolai oktatás
	Wesselényi Miklós Műszaki Szakközépiskola és Szakiskola	
	Pesti Barnabás Élelmiszeripari Szakközépiskola – tanműhely	

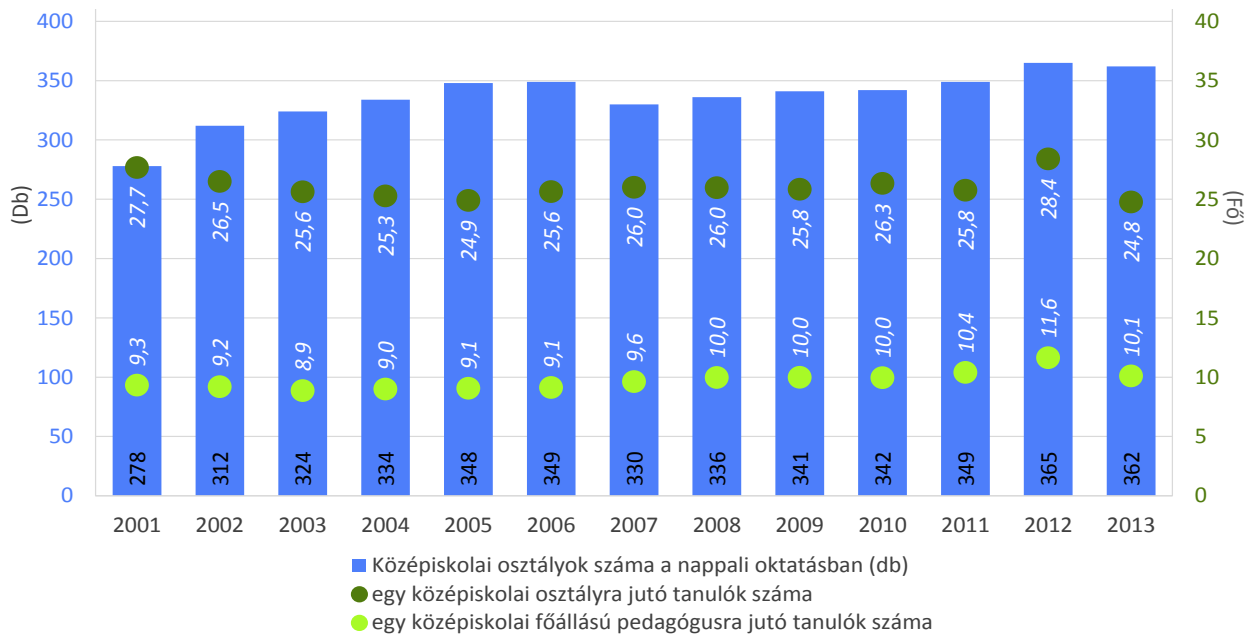
6. táblázat: Gimnáziumi, szakközépiskolai és szakiskolai oktatás intézményei Zuglóban
 Forrás: Budapest Főváros XIV. Kerület Zuglói Önkormányzata, Humánigazgatási Osztály, Köznevelési Csoport

40. ábra: A kerületben működő gimnáziumok, szakközépiskolák és szakiskolák tanulói létszáma, 2001-2013

Forrás: KSH

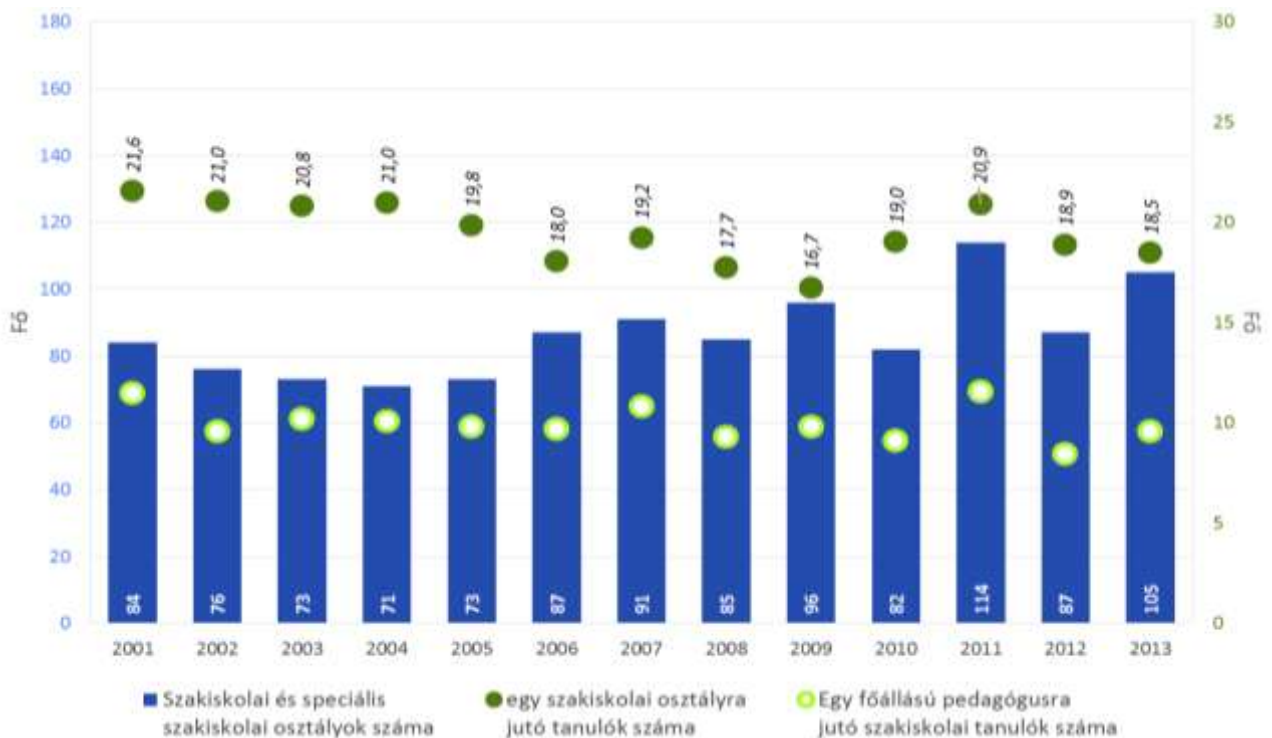
A kerületben működő szakközépiskolák tanulói létszáma a vizsgált időszakban stabilan emelkedett. 2013-ban 31,2%-kal volt magasabb a diákok száma, mint 2001-ben. A szakiskolák esetében a kezdeti visszaesést, majd a 2006 után jelentkező ingadozást követően növekedés történt, aminek eredményeként 2013-ban a szakiskolai képzésben résztvevők száma 7%-kal volt magasabb 2001-hez képest. A kerület gimnáziumaiban tanulók száma 2005-ig folyamatosan emelkedett, ezt követően több éven keresztül csökkent, majd újabb növekedést követően 2013-ban visszatért a 2001. évi szintre.

41. ábra: Zuglói középiskolák kapacitás-kihasználtsága, 2001-2013

Forrás: KSH

A KSH a gimnáziumok és szakközépiskolák kihasználtságára vonatkozó adatokat nem különíti el, így az egy osztályra, illetve egy pedagógusra jutó tanulók száma egységesen jelenik meg. Az osztályok számának 30,2%-os emelkedése a szakközépiskolások számának hasonló mértékű emelkedéséből adódik. Az egy osztályra eső tanulók száma 2012-ben volt a legmagasabb, majd 2013-ban 24,8 főre csökkent. Az egy pedagógusra eső tanulók száma 2005-től fokozatosan emelkedett, 2013-ban egy pedagógusnak 10,1 tanulóval kellett foglalkozni.

42. ábra: Zuglói szakiskolák kapacitás-kihasználtsága, 2001-2013

Forrás: KSH

A szakiskolákban a tanulók számának 2001 utáni visszaesését követte az osztályok számának csökkenése, így az egy osztályra eső tanulói létszám 2004-ig viszonylag egyenletes maradt, 2005-től azonban jelentősen visszaesett és csak 2011-ben közelítette meg a 2001-es szintet, 2013-ban pedig 18,5 fő volt. Az egy pedagógusra jutó tanulók száma a vizsgált időszakban ingadozott, a 2001-es értéket csak egy évben, 2011-ben haladta meg, ezt követően visszaesett, melynek következtében 2013-ban 9,6 fő volt az pedagógusra eső diákok száma.

Sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók nevelése-oktatása

A szakértői bizottságok véleménye alapján a sajátos nevelési igényű gyermekek neveléséről, oktatásáról az alábbi intézmények gondoskodnak:

Intézmény neve	Ellátott feladat
Zugló Benedek Elek Egységes Gyógypedagógiai Intézmény	óvodai nevelés, általános iskolai nevelés-oktatás, gyógypedagógiai/konduktív módszertani feladat (EGYMI)
Hallássérültek Óvodája, Általános Iskolája, Speciális Szakiskolája, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménye és Kollégiuma	óvodai nevelés, általános iskolai nevelés-oktatás, speciális szakiskolai nevelés-oktatás, kollégiumi nevelés-oktatás, gyógypedagógiai/konduktív módszertani feladat (EGYMI)
Vakok Óvodája, Általános Iskolája, Speciális Szakiskolája, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménye, Kollégiuma és Gyermekotthona	óvodai nevelés, általános iskolai nevelés-oktatás, speciális szakiskolai nevelés-oktatás, készségfejlesztő speciális szakiskolai nevelés-oktatás, kollégiumi nevelés-oktatás, gyógypedagógiai/konduktív módszertani feladat (EGYMI), gyermekotthoni feladatok
Mozgásjavító Óvoda, Általános Iskola, Szakközépiskola, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény és Kollégium	óvodai nevelés, általános iskolai nevelés-oktatás, 4 évfolyamos gimnáziumi nevelés-oktatás, szakközépiskolai nevelés-oktatás (közismereti képzés), kollégiumi nevelés-oktatás, gyógypedagógiai/konduktív módszertani feladat (EGYMI)

7. táblázat: Sajátos nevelési igényű gyermekek oktatási-nevelési intézményei Zuglóban

Forrás: Helyi esélyegyenlőségi program 2013-2018; Oktatási Hivatal, KIR

A fenti intézményeken kívül a Budapest XIV. Kerületi Németh Imre Általános Iskolában és a Budapest XIV. Kerületi Móra Ferenc Általános Iskolában logopédiai osztály működik.

Felsőoktatás

A kerületben az alábbi felsőoktatási intézmények működnek:

- Budapesti Gazdasági Főiskola
- Budapesti Kommunikációs és Üzleti Főiskola
- Magyar Táncművészeti Főiskola
- Szent István Egyetem Ybl Miklós Műszaki Főiskolai Kar
- Szent István Egyetem Vállalkozási Akadémia és Továbbképző Intézet
- Evangélikus Hittudományi Egyetem Budapest
- MANTRA Alternatív Természettudományi Szabadegyetem

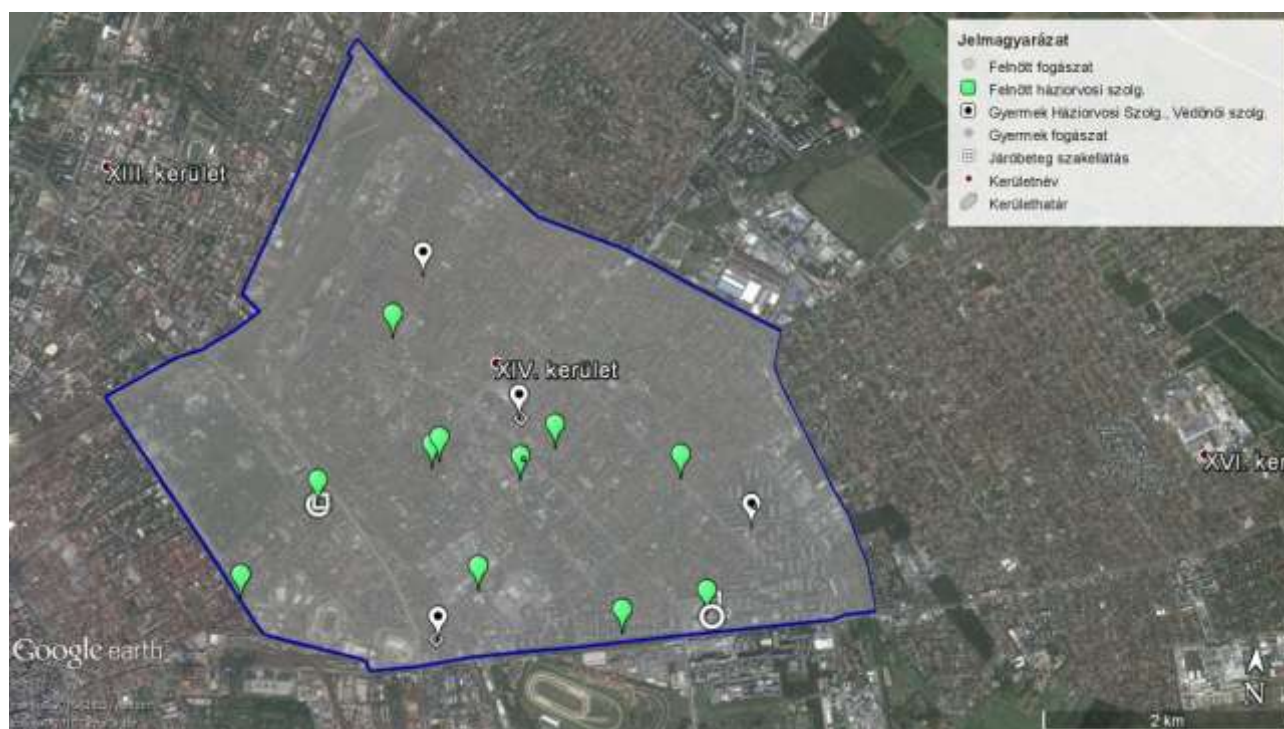
I.4.2. EGÉSZSÉGÜGY

Az Önkormányzat a ZUGLÓI EGÉSZSÉGÜGYI SZOLGÁLATON (ZESZ) keresztül az egészségügyi ALAPELLÁTÁS körében gondoskodik:

- a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról

- a fogorvosi alapellátásról
- az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról
- a védőnői ellátásról
- az iskola-egészségügyi ellátásról¹⁸

A Zuglói szolgáltatástervezési koncepció 2014-es felülvizsgálatának (továbbiakban: Szolgáltatástervezési koncepció) adatai alapján a Zuglói Egészségügyi Szolgálatnál 2014-ben 65 házi orvos és 20 házi gyermekorvos praktizált, házi orvosi rendelőből 11, házi gyermekorvosi rendelőből 4 található a kerületben. Felnőtt és gyermek fogászat két-két helyszínen működik, 17 felnőtt és 8 gyermek fogorvossal. A 24 órás felnőtt ügyeleti ellátás a Hermina úti rendelőben biztosított, a gyermek ügyeleti ellátás pedig a XIII. Révész utca 10-12. alatti rendelőben. A védőnői szolgálatok a gyermek házi orvosi rendelőkkel azonos 4 helyszínen működnek 39 védőnővel. Jogszabály szerint egy védőnő legfeljebb 250 fő ellátásáról gondoskodhat, azonban a kerületben az átlagos ellátotti szám 289 fő. Tizennégy körzetben jelentősen meghaladja az ellátottak száma a 250 főt, kilenc körzetben pedig 300 fő felett van. A ZESZ ezért a megfelelő ellátás biztosítása érdekében tervezi a Ráskay Lea u. 69-73. és a Lócsei u. 24. alatti rendelők védőnői körzetének kibővítését. Az egészségügyi alapellátást nyújtó intézmények elhelyezkedését az alábbi térkép mutatja. A ZESZ tájékoztatása szerint egyes rendelők megközelítése nehezebb, így ezeket kevesebb beteg veszi igénybe, míg más rendelőkben emiatt nagyobb leterheltség alakul ki, de részletes információk nem állnak rendelkezésre a lakosság alapellátás elérhetőségével kapcsolatos elégedettségéről. Ahogyan a térképen látható, Alsórákos Patakon túli terület északi rész, Alsórákos déli rész Patakon túli terület és Zugló-városközponti zóna kerülethatárhoz közelebb eső része kedvezőtlenebb helyzetben van.

43. ábra: Az egészségügyi alapellátás és járóbeteg-szakellátás intézményei Zuglóban

Forrás: ZESZ adatai alapján saját szerkesztésű térkép

Az iskola-egészségügyi ellátásban 5 főállású iskolaorvos és 29 részmunkaidős orvos, valamint 16 védőnő vesz részt. A ZESZ gondoskodik továbbá az otthoni szakápolásról is.

¹⁸ 1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről, 152.§ (1) bekezdés

Ügyeletes gyógyszerár az Örs vezér téri szakrendelő épületében áll rendelkezésre, melynek működését az Önkormányzat támogatja.

A JÁRÓBETEG-SZAKELLÁTÁS a ZESZ Örs vezér téri és Hermina úti szakrendelőiben történik az alábbi táblázatban foglaltak szerint. Emellett mindkét rendelőben üzemel foglalkozás-egészségügyi szolgálat, ez utóbbi térítési díj ellenében. A már meglévő szakrendeléseket a jövőben szájsebészettel kívánják bővíteni, a szükséges dokumentumok már beadásra kerültek az OEP-hez. Tervezik továbbá az Örs vezér téri szakrendelőben allergológiai rendelés kialakítását, valamint ugyanitt sürgősségi ambuláns ellátás létrehozását is, azonban az utóbbi forráshiány miatt rövidtávon előreláthatólag nem valósulhat meg. A gyermek járóbeteg-szakrendelést nem csak Zugló, hanem a VII., a X., a XVI. és a XVII. kerület 0-14 éves lakossága részére is biztosítja a ZESZ, így indokolt lenne, hogy az érintett kerületek hozzájáruljanak a fejlesztési típusú kiadásokhoz. Amennyiben a bevételek nem fedezik a felmerült kiadásokat, az Önkormányzat vizsgálná annak lehetőségét, hogy a működési kiadásokhoz is hozzájárulást fizessenek.

Felnőtt szakrendelések		Gyermek szakrendelések	
Örs vezér tere 23.	Hermina út 7.	Örs vezér tere 23.	Hermina út 7.
Belgyógyászat	Addiktológiai Gondozó és Szakrendelés	Bőrgyógyászat	Pszichiátria
Diabetológia; Gesztációs diabétesz szakrendelés	Bőr- és Nemibeteg Gondozó és Szakrendelés	Fül-, Orr-, Gégészet	
EKG	Kardiológia és Angiológiai Szakrendelés, EKG	Csecsemő- és gyermekgyógyászat	
Fizioterápia	Fizioterápia	Gyógytorna	
Fül-, Orr-, Gégészet	Fül-, Orr-, Gégészet	Kardiológia	
Gyógytorna	Gyógytorna	Laboratórium	
Hypertonia		Orthopédia	
Ideggyógyászat	Ideggyógyászat	Pulmonológia	
Képkalkó Diagnosztika	Képkalkó Diagnosztika	Sebészet	
Laboratórium	Laboratórium	Szemészet	
Nőgyógyászat	Otthoni Szakápolás		
Orthopédia	Pszichiátriai Gondozó		
Proktológia	Proktológia		
Reumatológia, Oszteoporózis	Reumatológia		
Sebészet	Sebészet		
Szemészet	Szemészet		
Urológia	Urológia		

8. táblázat: Felnőtt és gyermek járóbeteg-szakrendelések Zuglóban

Forrás: Zuglói Egészségügyi Szolgálat

Az Önkormányzat fejlesztendő területként jelölte meg a kerületben működő kórházakkal történő jobb együttműködést. A kooperáció javítása érdekében rendszeres kerekasztal-megbeszélésekre kerül sor az Egészségügyi Bizottság és az Uzsoki Utcai Kórház részvételével. Az együttműködés célja a szakrendelések támogatása, az esetleges párhuzamosságok kiszűrése, valamint az informatikai rendszerek összehangolt fejlesztése. Utóbbi kapcsán a kormányzati szinten elindított egészségügyi informatikai integrációba való bekapcsolódás jelentene előrelépést.

Az Önkormányzat képviselő-testülete 2010-ben fogadta el a kerület Egészségfejlesztési tervét, amely célul tűzte ki egy naprakész felmérés elkészítését az ellátást biztosító intézmények infrastruktúrájának állapotáról. A felmérés eredményeit a ZESZ által készített problématerkép összegzi, mely bemutatja, hogy az ingatlanok és az eszközpark – számítástechnikai rendszer, orvosi műszerek, bútorok, egyéb berendezések – tekintetében milyen beavatkozások szükségesek. Ennek alapján a ZESZ ingatlanai az alaptevékenységek ellátására alkalmas állapotban vannak, ugyanakkor az alapellátásnak és a szakellátásnak helyszínt biztosító ingatlanok esetében is számos korszerűsítési munka vált esedékké. A több, mint 100 éves Hermina úti szakrendelő és az 1980-as években épült Örs vezér téri rendelő felújítása azonban nem kezdődhet meg addig, amíg nem születik végleges döntés arról, hogy fennmaradjon-e a jelenlegi két szakrendelő vagy egy új központi szakrendelő épüljön meg. Valamennyi rendelő akadálymentesítése megtörtént a mozgáskorlátozottak részére, azonban a gyengénlátók és más fogyatékosokkal élők számára még nem.

Három kivételével – a 2007-ben átadott Lőcsei u. 24-26., a Pillangó u. 32. és az Öv u. 151/b. alatt található rendelő – szükséges az épületek energetikai és fűtéskorszerűsítése, melyek révén az egyes épületek adottságaitól függően 30-70%-kal lehetne mérsékelni a fűtési költségeket. A problématerkép emellett lehetőségként említi a megújuló energiaforrások – elsősorban napenergia – igénybevételét a melegvíz ellátáshoz. Az egyes rendelő fejlesztési igényeit a 2. számú mellékletként csatolt 49. táblázat foglalja össze.

Az eszközpark szintén elégséges az alapfeladatok ellátásához, de az orvosi műszerek egy része felújításra vagy cserére szorul. Különösen a diagnosztikai eszközök fejlesztésre kíván nagy hangsúlyt fektetni a ZESZ, emellett tervezik a képző diagnosztikai távleletozés feltételeinek kialakítását is. A biztonságos feladatellátás érdekében szükséges lenne az informatikai eszközpark korszerűsítése és a 11 éves informatikai rendszer cseréje, különös tekintettel arra, hogy a rendszer támogatása megszűnt, ami hardver és szoftver-kompatibilitási, valamint adatvédelmi problémákat idézhet elő. A bútorállomány nagy része 20-50 éves, így ezek cseréje is időszerű.

Az infrastrukturális problémák mellett Zuglóban is nehézségeket okoz az országos szinten is jelentkező szakemberhiány, ami elsősorban a Bőrgyógyászatot, a Hermina úti Röntgen és UH Diagnosztikát, a Gyermekek Fül-orr-gégészét, a Gyermekek szemészét, a Csecsemő- és Gyermekegyógyászatot, valamint a Pszichiátriát érinti. Nagyon hosszú várakozási idő tapasztalható a gyermek szemészeti (18 hét) és gyermek ortopédiai (9-12 hét) ellátásban, az angiológiai (12-17 hét) és a kardiológiai (12 hét) szakrendelésen, de 6, ill. 8 hetes várakozással vehető igénybe a felnőtt ortopédiai és a diabetológiai ellátás is.

A kerületben 8 helyszínen működik **KÓRHÁZI ELLÁTÁS**, részben az Állami Egészségügyi Ellátó Központ által fenntartott, részben egyházi fenntartású intézményekben:

- Uzsoki Utcai Kórház (1145 Budapest, Uzsoki u. 29-41.)
- Uzsoki Utcai Kórház Krónikus és Rehabilitációs Intézet (1146 Budapest, Hungária krt.167-169.)
- Uzsoki Utcai Kórház Tüdőszűrőállomás, és Tüdő- ill. Onkológiai gondozó (1145 Budapest, Amerikai út 50.)
- Magyarországi Református Egyház Bethesda Gyermekkórháza (1146 Budapest, Bethesda u. 3.)
- Magyarországi Református Egyház Bethesda Gyermekkórháza, Lorántffy - részleg (1143 Budapest, Ilka u. 57.)
- MÁV Kórház Rehabilitáció és Reumatológia (1145 Budapest, Jávorka u. 9/b-9/c.)
- Országos Klinikai Idegtudományi Intézet (1145 Budapest, Amerikai út 57.)
- Albert Schweitzer MAZSIHISZ Szeretkórház (1145 Budapest, Amerikai út 53-55.)

Prevenációs egészségügyi programok

A 2010-ben készült Egészségfejlesztési terv tartalmazza a leggyakrabban előforduló halálozási okokat és az ezekhez kapcsolódó kerületi, budapesti és közép-magyarországi adatokat. Ezek alapján a Zuglóban élők egészségi állapota kedvezőbbnek mondható, mint a fővárosi és regionális átlag, kivételt a nők körében jelentkező emésztőrendszeri betegségek jelentenek, valamint a külső okok miatti mortalitás, mely a közép-magyarországi átlagnál kis mértékben magasabb.

Az Önkormányzat az Egészségfejlesztési tervben célként határozta meg a lakosság egészséggel és egészségmegőréssel kapcsolatos ismereteinek bővítését, valamint a szűrőprogramokon történő részvételi hajlandóság növelését. Három korcsoportra – 0-18 évesek, 19-65 évesek, 65 év felettiak – bontva összegezte azokat a tevékenységeket, amelyek hozzájárulhatnak a kerületben élők egészségi állapotának megőrzéséhez és javításához.

A betegségmegelőzésben fontos szerepet játszik a 2006-ban indult Uzsoki-modell, amely elsősorban a szív- és érrendszeri betegségek, valamint a légzőszervi betegségek és a cukorbetegség megelőzésére irányuló szűrővizsgálatokra koncentrál. A tevékenységek emellett kibővültek látás- és hallásvizsgálattal, valamint bőrgyógyászati vizsgálatokkal is. A program része az egészséges életmóddal kapcsolatos tájékoztatás és célzott akciók lebonyolítása (pl. a dohányzás ellen). Az Uzsoki-modell programjai különböző önkormányzati rendezvényeken, a kerület óvodáiban és iskoláiban, valamint a Családsegítő Központban valósulnak meg.

A 0-3 éves korosztály részére a kerület már korábban is tervezte egy szűrőprogram indítását (pl. mozgásproblémák azonosítására), ennek kidolgozása folyamatban van. Elsősorban azokra a gyermekekre kívánnak koncentrálni, akik nem részesülnek bölcsődei ellátásban, így nagyobb a veszélye annak, hogy esetükben valamely betegség vagy rendellenesség később kerül felismerésre.

Az 50 év feletti lakosság egészségi állapotának, szükségleteinek megismerése érdekében a ZESZ jelenleg egy felmérést végez, melynek eredményeire építve egészségfejlesztési koncepciót és intézkedési tervet dolgoz ki. Az egészségi állapot felmérése során kiemelt szerepet kap a jódhiány és az ennek következtében jelentkező pajzsmirigybetegségek feltárása, valamint a pajzsmirigybetegségek és a hangulatzavarok közötti kapcsolat vizsgálata. Az vizsgálat emellett kiterjed a célcsoport általános élethelyzetének, problémáinak megismerésére is.

I.4.3. SZOCIÁLIS, VALAMINT GYERMEKJÓLÉTI ÉS GYERMEKVÉDELMI ELLÁTÁS

Az önkormányzatok által kötelezően biztosítandó személyes gondoskodást nyújtó szociális és gyermekjóléti ellátásokat a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény, illetve a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény határozza meg. Ezeket, valamint az önkormányzat által önként vállalt szolgáltatásokat a személyes gondoskodást nyújtó ellátásokról szóló 7/2010. (III.31.) önkormányzati rendelet, továbbá a gyermekvédelmi ellátásokról, és a gyermekek napközbeni ellátását biztosító intézményi étkeztetés térítési díjairól, valamint az egyes intézmények munkahelyi étkeztetésének igénybeviteléről szóló 1/2014. (II.18.) önkormányzati rendelet szabályozza a kerület vonatkozásában.

A szociális szolgáltatásokat biztosító intézményrendszer

Az alábbi táblázat tartalmazza az 1993. évi III. törvényben szabályozott személyes gondoskodást biztosító – kötelező és önként vállalt – szociális szolgáltatásokat.¹⁹ Az Önkormányzat ezek egy részét saját intézményein keresztül látja el, míg más szolgáltatásokat ellátási szerződés alapján biztosít.

Szolgáltatás	Önkormányzati intézmény	Ellátási szerződés alapján	Nem ellátási szerződés keretében egyéb civil / egyházi szervezet
Étkeztetés	Zuglói Szociális Szolgáltató Központ		
Házi segítségnyújtás	Zuglói Szociális Szolgáltató Központ		Evangélikus Pünkösdi Közösség Országos Cigánymisszió Segítő Szolgálat
Családsegítés	Zuglói Családsegítő és Gyermekevédelmi Központ		
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	Zuglói Szociális Szolgáltató Központ		
Közösségi ellátás		Tiszta Jövőért Közhasznú Alapítvány	
Támogató szolgáltatás			Magyarországi Református Egyház; Euro-Régió Szociális Szakmai Közösség Közhasznú Egyesület; Vakok és Gyengénlátók Közép-magyarországi Regionális Egyesülete
Utcai szociális munka		Myrai Vallási Közhasznú Egyesület	
Nappali ellátás (időskorúak)	Zuglói Szociális Szolgáltató Központ		
Nappali ellátás (fogytékkel élők)	Zuglói Szociális Szolgáltató Központ – Patrónus Nappali Otthon		
Nappali ellátás (hajléktalan személyek)		Myrai Vallási Közhasznú Egyesület	
Időskorúak gondozóháza	-	-	-
Éjjeli menedékhely		Magyar Máltai Szeretetszolgálat	Myrai Vallási Közhasznú Egyesület

9. táblázat: Személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokat biztosító intézmények Zuglóban

Forrás: Zuglói Szolgáltatástervezési Koncepció felülvizsgálata, 2014.

Időskorúak nappali ellátása, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás

Nappali ellátás keretében a ZUGLÓI SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÓ KÖZPONT a 18. évüket betöltött, egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek²⁰ számára nyújt lehetőséget napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatok kialakítására, az alapvető higiéniai szükségletek kielégítésére és igény szerint napközbeni étkezésre. Az *időskorúak nappali ellátása* jelenleg öt idősek klubjában biztosított munkanapokon 8-16 óra között:

- Liget Idősek Klubja (férőhelyek száma: 30 fő)
- Eleven Élet Idősek Klubja (férőhelyek száma: 50 fő)
- Ószirozsa Idősek Klubja (férőhelyek száma: 60 fő)

¹⁹ A nem kötelező szolgáltatások dőlt betűvel szerepelnek.

²⁰ 1993. évi III. törvény 65/F.§ (1) a) pontja szerinti nappali ellátás.

- Árnyas Kert Idősek Klubja (férőhelyek száma: 70 fő)
- Harmónia Idősek Klubja (férőhelyek száma: 30 fő)

Az idősek klubjai segítséget nyújtanak az egészségügyi ellátásokhoz való hozzáférésben, hivatalos ügyek intézésében is, valamint szabadidős programokat szerveznek. A Központ rendelkezik kisbusszal, így eseti jelleggel segítséget tud nyújtani abban, hogy a rosszabb egészségi állapotban lévő, mozgásukban korlátozott időskorúak számára is elérhetőek legyenek a szolgáltatások. 2010-ben 214 fő, 2014-ben pedig 284 fő részesült nappali ellátásban, ami már meghaladja a férőhelyek számát. A Füredi úti lakótelepen és környékén élők ellátása nem megoldott, mivel a korábban az Ond vezér sétány 9-11. szám alatt működő idősek klubja helyén bölcsőde került kialakításra. Az egykori Kék Óvoda helyére tervezett többfunkciós közösségi tér adhatna helyet a jövőben egy új idősek klubjának is. A Szolgáltatástervezési Konceptió 2014-ben készült felülvizsgálata a nappali ellátáshoz kapcsolódóan hiányosságként jelöli meg a *demenciával küzdő időskorúak nappali ellátását*. A Zuglói Szociális Szolgáltató Központ becslése szerint egy 20 férőhelyes intézmény kialakítása lenne szükséges.

A Zuglói Szociális Szolgáltató Központ Emília utcai, Bánki Donát parki és Kerékgyártó utcai Gondozási Csoportja *házi segítségnyújtást* biztosít. Ennek célja, hogy a gondozott saját lakókörnyezetében megkapja az alapvető gondozást, ápolást és segítséget az önálló életvitel fenntartásához, a vészhelyzetek megelőzéséhez és elhárításához.²¹ A szolgáltatást igénybevevők száma folyamatosan emelkedik: míg 2010-ben 209 fő részesült ilyen ellátásban, a gondozottak száma jelenleg már 308 fő. Ezt figyelembe véve az önkormányzat 4 fővel növelte a munkatársak számát, melynek eredményeként a létszám megfelel a jogszabályban²² előírt normának. Házi segítségnyújtás keretében az ellátás időtartama a 36/2007. (XII.22.) SzMM rendeletben meghatározott kritériumok alapján napi 1-4 óra lehet, az ellátás időtartamát egy 1-40 pontig terjedő pontrendszer alapján állapítják meg. Az SzMM rendelet 2015. január 17-től hatályos rendelkezései magasabb ponthatárokat állapítanak meg a szolgáltatás igénybevételéhez, így az 1 órás segítségnyújtás a korábbi 11 pont helyett 20 ponttól, míg a 2 órás segítségnyújtás a korábbi 21 helyett 26 ponttól vehető igénybe. Az ellátottak nagyobb része ebbe a csoportba tartozik: a mostani 308 főből 149 fő gondozási szükséglete 1 óra, 115 főé 2 óra, míg 3 órás házi segítségnyújtást 20 fő, 4 órásat 24 fő vesz igénybe. Az új szabályozás nem érinti a hatálybalépést megelőzően megítélt segítségnyújtást, és a hatálybalépést követő időszakban nem került elutasításra egy igénylő sem. Tekintettel azonban az időskorúak lakosságon belüli magas arányára és számuk folyamatos emelkedésére, a megemelt ponthatár miatt a későbbiekben rászorulóknak eshetnek el az ellátástól.

Jelzőrendszeres házi segítségnyújtást a Kerékgyártó utcai Gondozási Csoport biztosít a Zuglói Közbiztonsági Non-profit Kft. közreműködésével. Ennek keretében az egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló, a segélyhívó használatára képes időskorúak, fogyatékos személyek, valamint pszichiátriai betegek részére nyújtanak támogatást az önálló életvitel fenntartásához. A szolgáltatás iránti igényt mutatja, hogy a készülékek száma 2010-ben még csak 40 volt, az idén pedig már 178. A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás 2010 óta nem kötelező önkormányzati feladat, finanszírozása pályázati forrásból történik. Az Önkormányzat tájékoztatása szerint a kerület költségvetésébe betervezésre került további készülékek beszerzésének költsége.

A Zuglói Szociális Szolgáltató Központ *étkeztetést* biztosít azok részére, akik szociális okokból – különösen koruk, egészségi állapotuk, fogyatékoságuk, pszichiátriai betegségük vagy hajléktalanságuk miatt – önmaguk, illetve eltartottjaik részére nem tudnak legalább napi egyszeri meleg étkezéssel gondoskodni. A

²¹ 1993. évi III. törvény 63.§

²² 1/2000. (I.7.) SzCsM rendelet

szociális törvény minimum napi egyszeri étkezés biztosítását írja elő, azonban 2014. január óta a rászorulóknak reggelit és uzsonnát is kapnak. Az étkeztetést igénybevevők száma egy minimális visszaesést leszámítva folyamatosan emelkedett az elmúlt négy évben, 2014-ben 932 fő részesült önkormányzati étkeztetésben. A növekvő tendencia egyrészt a lakosság romló szociális helyzetéből, másrészt az időskorúak lakosságon belüli növekvő arányából adódik.

Az idősek ellátásban hiányosságot jelent, hogy a kerületben nem működik *időskorúak gondozóháza*, mely a szociális törvény alapján kötelező önkormányzati feladat. Az időskorúak gondozóháza ideiglenes – legfeljebb 1 éves²³ – elhelyezést és teljes körű ellátást biztosít azon időskorúak, valamint 18. életévüket betöltött beteg személyek részére, akik betegségük miatt vagy más okból átmenetileg nem képesek önmagukról gondoskodni otthonukban. Az Önkormányzat minimum 15 férőhelyes gondozóházat kíván létrehozni, melynek lehetséges helyszíne a 2012-es Fejlesztési koncepció szerint a Bethesda u. 4. alatti ingatlan, mivel itt már működik egy nyugdíjsház és itt található a Liget Idősek Klubja is. A nyugdíjsház a Fővárosi Önkormányzat tulajdonában van, így a gondozóház kialakítása a kerület és a Fővárosi Önkormányzat együttműködése esetén lenne lehetséges. Az Önkormányzat tájékoztatása szerint ugyanez a helyszín alkalmas lehet a demens időskorúak nappali ellátásának biztosítására is.

Zuglóban a Bethesda utcai nyugdíjsház mellett a Fővárosi Önkormányzat tulajdonában további két *NYUGDÍJSHÁZ* működik az Ond vezér sétány 7. és a Fogarasi út 165. alatt. A Fővárosi Önkormányzat egyes kerületekben üzemeltet idősek otthonát is, de a szociális törvény alapján nem köteles minden kerületben ilyen intézményt működtetni. Zuglóban, valamint a XV. és XVI. kerületben nincs fővárosi önkormányzati fenntartású idősek otthona, így jelentős területek vannak ellátás nélkül.

Programok, együttműködések az időskorúak támogatása érdekében

Zugló vezető partnerként részt vett a Dél-kelet Európai Területi Együttműködési Program támogatásával megvalósuló Silver City projektben, melynek célja az volt, hogy elősegítse az időskorúak társadalmi és gazdasági helyzetének megerősödését, közösségi szerepvállalását és aktivitásuk fenntartását. A projekt eredményeként létrejött egy Időügyi Korközpont, mely az időskorúak által egymás részére biztosított és jelenleg is futó önkéntes programokat koordinálja. A Silver Akadémia a program ideje alatt képzéseket szervezett, melyeket jelenleg a Cserepesház saját forrásból folytat tovább. Szintén a program eredménye volt a Szívességbank és hálózat kialakítása, melynek lényege a kölcsönös segítségnyújtás. Az Információs Pont a Civil Házban működik tovább, az idősek számára fontos programokról, szolgáltatásokról ad tájékoztatást. A program elemeinek további működtetésére az Önkormányzat forrásokat keres. A Silver City projekt akciótervének egyik eleme volt a más kerületekkel és településekkel történő együttműködés kialakítása. Ennek megfelelően az Önkormányzat Újbudával és más budapesti kerületekkel és településekkel együttműködési megállapodást kötött az időseket érintő társadalmi szemlélet javítása, a jó gyakorlatok átadása, valamint az időskorúakkal kapcsolatos helyi és országos jogi szabályozás előmozdítása érdekében.

Fogyatékos személyek nappali ellátása

A 3. évüket betöltött, önkiszolgálásra részben képes vagy önellátásra nem képes, de felügyeletre szoruló fogyatékos, illetve autista személyek nappali ellátását a kerületben a ZUGLÓI SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÓ KÖZPONT

²³ Különös méltányosságot igénylő esetekben az elhelyezést egy alkalommal lehet meghosszabbítani további egy évre az intézmény orvosának szakvéleménye alapján.

PATRÓNUS NAPPALI OTTHONA biztosítja.²⁴ A nappali ellátás mellett az intézmény szociális foglalkoztatási feladatokat, ezen belül munka-rehabilitációs feladatokat is ellát. Az Otthon 45 férőhellyel rendelkezik és általában teljes kihasználtsággal működik, de előfordul, hogy a jelentkezők száma meghaladja a férőhelyekét. 2014-ben 41 fő vette igénybe a szolgáltatásokat. A szociális foglalkoztatáshoz támogatás pályázat útján igényelhető, melyet a Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatalhoz kell benyújtani. A pályázatban vállalt feladatmutatók alapján az EMMI biztosítja az igényelt támogatást.

Családsegítés

A ZUGLÓI CSALÁDSEGÍTŐ ÉS GYERMEKJÓLÉTI KÖZPONT családsegítő szolgáltatási feladatait a szociális törvény határozza meg. Ennek értelmében a Központ szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából az alábbiakban felsorolt tevékenységeket biztosítja.²⁵ Amennyiben a jelzőrendszeri tagok²⁶ részéről értesítés érkezik segítségre szoruló személyekről, családokról, a Központ munkatársai az érintett családoknak személyes tájékoztatást adnak a családsegítés körében rendelkezésre álló szolgáltatásokról.

- szociális, életvezetési és mentálhigiénés tanácsadás; pszichológiai esetkezelés
- az anyagi nehézségekkel küzdők számára a pénzügyi, természetbeni ellátásokhoz, továbbá a szociális szolgáltatásokhoz való hozzájutás megszervezése
- adományszervezés, adományosztás
- családgondozás, így a családban jelentkező működési zavarok, illetve konfliktusok megoldásának elősegítése
- közösségfejlesztő, valamint egyéni és csoportos terápiás programok szervezése
- tanácsadás tartós munkanélküliek, fiatal munkanélküliek, adósságterhekkel és lakhatási problémákkal küzdők, fogyatékosokkal élők, krónikus betegek, szenvedélybetegek, pszichiátriai betegek, kábítószer-problémával küzdők, illetve egyéb szociálisan rászorult személyek és családtagjaik részére
- iskolai és ifjúsági prevenciós programok lebonyolítása
- a családokon belüli kapcsolaterősítést szolgáló közösségépítő, családterápiás, konfliktuskezelő mediációs programok és szolgáltatások, valamint a nehéz élethelyzetben élő családokat segítő szolgáltatások
- a menedékjogi törvényben meghatározott integrációs szerződésbe foglalt társadalmi beilleszkedés elősegítése

A Helyi esélyegyenlőségi program célul tűzte ki egy olyan jelzőrendszer kialakítását, amelynek segítségével a családon belüli erőszak áldozatai segítséget kérhetnek. Ez még nem valósult meg, de a Zuglói Családsegítő és Gyermekjóléti Központ családsegítő részlege kidolgozott egy együttműködési programot a meglévő jelzőrendszer hatékonyabb működése érdekében, a gyermekjóléti részleg pedig 2014-ben képzéseket, esetmegbeszéléseket és szakmai konzultációkat tartott a jelzőrendszer tagjainak. A Központ emellett

²⁴ 1993. évi III. törvény 65/F.§ (1) c) pontja szerinti nappali ellátás.

²⁵ A Központ által biztosított gyermekjóléti szolgáltatások a 8.3.2 fejezetben kerülnek bemutatásra.

²⁶ Az 1993. évi III. törvény 64.§ (2) bekezdése értelmében a jegyző, a járási hivatal, továbbá a szociális, egészségügyi szolgáltató, intézmény, valamint a gyermekjóléti szolgálat, a pártfogói felügyelői és a jogi segítségnyújtói szolgálat jelzi, az egyesületek, az alapítványok, a vallási közösségek és a magánszemélyek jelezhetik a családsegítést nyújtó szolgáltatóknak, intézményeknek, ha segítségre szoruló családról, személyről szereznek tudomást.

együttműködik civil szervezetekkel és az OKIT-tal (Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat). Az „Egy jó szó Zuglóban” projekt szintén tartalmazott az áldozatoknak segítséget nyújtó elemeket.

Az ellátottak számának alakulását az alábbi táblázat mutatja.

	2010	2011	2012	2013	2014
Éves forgalom	13.175	13.200	12.600	9.265	8.252
Összes ellátott száma	4.028	4.605	6.759	3.737	3.649
Adósságkezelési szolgáltatásban résztvevők száma	631	672	892	784	381

44. ábra: A Családsegítő Központ forgalmának adatai, 2010-2014.

Forrás: Budapest Főváros XIV. Kerület Zuglói Önkormányzata, Humánigazgatási Osztály, Szociális és Gyermekvédelmi Csoport

Az Adósságkezelési csoport az 1993. évi III. törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén adósságkezelési szolgáltatást biztosít, mely adósságkezelési tanácsadást és adósságcsökkentési támogatást foglal magában. Az adósságcsökkentési támogatás önkormányzati forrásból vagy a Hálózat Alapítvány támogatásainak felhasználásával történik. A hátralék nagyságának és az igénylő, illetve családjának anyagi helyzetétől függően egyedi esetekben lehetséges mindkét támogatási forrás igénybevétele.

A Központ 2006-tól a szociális törvény 2015. március 1-én hatályba lépő módosításáig az aktív korú nem foglalkoztatottak rendszeres szociális segélyében részesülők számára előírt kötelező együttműködés szerve volt. A jogszabályváltozás következtében azonban ez a segélyezési forma megszűnt,²⁷ a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén a korábban rendszeres szociális segélyben részesülők foglalkoztatást helyettesítő támogatásra váltak jogosulttá, az együttműködés szerve a Munkaügyi Központ lett. Az Álláskeresési Csoporttal most azok kötelesek együttműködni a 7/2015. (II.27.) önkormányzati rendelet alapján, akik minimumjövedelem-juttatásban részesülnek, és ennek összege eléri a 13.000 Ft-ot. A Csoport részt vesz a megváltozott munkaképességű és a pályakezdő munkanélküliek, valamint a pályaválasztási tanácsadást kérők elhelyezkedésének elősegítésében is. Tevékenysége részeként állapotfelmérő tréninget és tanácsadást biztosít, Álláskeresési Klubot működtet, melynek keretében lehetőséget biztosít telefonálásra, számítógép- és internethasználatra, emellett a számítógép-használathoz kapcsolódó tanfolyamokat is szervez. Az Álláskeresési Klub és a számítástechnikai tanfolyam iránt nagy az érdeklődés, de mivel nem áll rendelkezésre elegendő számítógép, az álláskeresők átlagosan 15-20 percig tudják használni a gépeket és a tanfolyamokon is korlátozott számban tudnak részt venni. 2011-ben indult el az Információs Klub, melynek célja a különböző támogatási formákkal kapcsolatos információk átadásán túl a közösségi kapcsolatok megerősítése, az elszigetelődés megelőzése. Az Álláskeresési Csoport 2013-ban Munkaközvetítő Irodát hozott létre, amely a fenti szolgáltatások mellett kifejezetten a zuglói vállalkozások által kínált álláslehetőséget igyekszik feltárni és közvetíteni az álláskeresők felé. Az indulása óta több, mint 60 fő részére sikerült munkalehetőséget találni.

Hajléktalan személyek nappali ellátása, éjjeli menedékhely, utcai szociális munka

A Helyi esélyegyenlőségi program szerint 108 fő hajléktalan él a kerületben, elsősorban Rákospalotya környékén a MÁV területeken és a Rákospatak közelében. A KSH adatai szerint a nappali ellátást igénybe vevők száma a következők szerint alakult:

	2009	2010	2011	2012	2013
Hajléktalanok nappali intézményeinek napi átlagos forgalma	184	184	212	225	225

²⁷ A változásokról részletesebben a 8.3.3 fejezetben lesz szó.

Hajléktalanok nappali intézményeinek befogadóképessége	210	60	200	150	150
--	-----	----	-----	-----	-----

10. táblázat: Hajléktalanok nappali intézményeinek befogadóképessége és átlagos forgalma

Forrás: KSH

A Zuglói területén élő hajléktalan személyek ellátását a *MAGYAR MÁLTAI SZERETETSZOLGÁLAT* és *MYRAI VALLÁSI KÖZHASZNÚ EGYESÜLET* végzi az önkormányzattal kötött ellátási szerződés alapján. *Éjjeli menedékhelyet* a Magyar Máltai Szeretetszolgálat a Vonat Éjjeli Menedékhelyen működtet, mely 110 fő számára nyújt szállást (férfiak vehetik igénybe), valamint étkezési és tisztálkodási lehetőséget. A Myrai Vallási Közhasznú Egyesület az Ilka u. 8 szám alatt biztosít *éjjeli menedékhelyet*, mely 40 fő befogadására alkalmas (férfiak és nők számára igénybevehető). Az Egyesület a Cserei u. 8. szám alatt *nappali melegedőt* üzemeltet, amely 2012 óta meghosszabbított nyitvatartással üzemel minden év november 1-től a következő év április 1-ig. A téli krízisellátáshoz – melyet átlagosan 30-35 fő vesz igénybe –, az önkormányzat az épületben két további lakást bocsátott a szervezet rendelkezésére. A nappali melegedő 150 fő ellátására alkalmas, és a közösségi együttlét mellett lehetőséget ad tisztálkodásra, ruházat tisztítására, hozott ételek melegítésére és elfogyasztására, valamint személyes tárgyak átmeneti megőrzésére, internet- és telefonhasználatra. Az intézmény segíti az ellátottak hozzáférését az egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz, ismeretterjesztő és tájékoztató előadásokat szervez.

A Myrai Vallási Közhasznú Egyesület *utcai szociális munka* keretében gondoskodik a hajléktalan személyek helyzetének figyelemmel kíséréséről, szükség esetén élelmiszerral, ruházattal, takaróval való ellátásáról, egyéb – szociális, egészségügyi – ellátásának kezdeményezéséről.

Az 1993. évi III. törvény értelmében a *hajléktalan személyek átmeneti szállásának* biztosításáról a Fővárosi Önkormányzatnak kell gondoskodnia, azonban a törvény nem írja elő, hogy minden kerületben működtessen ilyen intézményt. Zuglóban jelenleg nem elérhető ez a szolgáltatási forma.

Közösségi ellátás

A *TISZTA JÖVŐÉRT KÖZHASZNÚ ALAPÍTVÁNY* 2013 óta ellátási szerződés alapján *alacsonyküszöbű ellátást* nyújt szenvedélybetegek részére, mely magában foglalja az alábbi szolgáltatásokat:

- orvosi vagy egyéb terápiás kezelésen, szolgáltatásban, szűrővizsgálaton való részvétel ösztönzése és figyelemmel kísérése,
- megkereső programok szervezése az ellátásra szoruló személyek elérése érdekében,
- a szenvedélybetegség okozta egészségügyi és szociális károk mérsékléséhez szükséges egyes ártalomcsökkentő szolgáltatások,
- kríziskezelés az életet veszélyeztető, a testi, szociális, kapcsolati és életvezetési rendszerben kialakult kezelhetetlen helyzetek esetére.

Az Alapítványhoz elsősorban a Zuglói Családsegítő és Gyermekjóléti Központ irányítja az általa gondozott, valamint az utcai és lakótelepi szociális munka segítségével elért fiatalokat és családjukat. A szolgáltatásokat igénybevevők nagy része valamilyen szerfüggőség (51,2%), alkoholprobléma (32,5%), kisebb arányban gyógyszerfüggőség (16,3%) miatt szorul segítségre. Az Alapítvány kifejezetten a fiataloknak kíván támogatást nyújtani a F.A.K.SZ. Klubon (fiatalok alacsonyküszöbű ellátása) keresztül, ahol programokkal, internet-hozzáféréssel és különböző információs szolgáltatásokkal várják őket. 2013-ban 125 fő 18 év alatti, 55 fő 19-24 év közötti fiatal és 93 fő 24 év feletti részesült ellátásban a szolgáltatóhelyen. Lényeges kiemelni, hogy az Alapítvánnyal kapcsolatba kerülők száma ennél jóval magasabb, a régi kliensek száma 2014-ben 431 fő volt, az új klienseké 3.757.

2011-ben alakult újra a Kábítószerügyi Egyeztető Fórum (KEF), amely az Önkormányzat, valamint a segítségnyújtásban érintett kerületi intézmények, civil és egyházi szervezetek részvételével működő egyeztető és tanácsadó fórum. Zugló jelenleg hatályos drogstratégiája 1999-ben készült, így a KEF egyik célja, hogy felmérje az aktuális helyzetet és ennek alapján kidolgozza az új stratégiát.

Támogató szolgáltatás

A támogató szolgáltatás célja a fogyatékos személyek lakókörnyezetben történő ellátása, elsősorban a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítése, valamint életvitelük önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosítása révén. A támogató szolgáltatást nyújtó szervezeteket a 9. számú táblázat tartalmazza.

A gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatásokat biztosító intézményrendszer

Az alábbi táblázat ismerteti az 1997. évi XXXI. törvényben szabályozott személyes gondoskodást nyújtó gyermekvédelmi szolgáltatásokat és az ezeket biztosító intézményeket.

Szolgáltatás	Önkormányzati intézmény	Ellátási szerződés / együttműködési megállapodás alapján	Nem ellátási szerződés keretében egyéb civil / egyházi szervezet
Bölcsőde	Zuglói Egyesített Bölcsődék		
Gyermekjóléti szolgáltatás	Zuglói Gyermekjóléti és Családsegítő Központ		„Gyémánt” Család és Gyermekvédő Közhasznú Szervezet
Gyermekek átmeneti otthona		Bárka Kőbányai Szolgáltató Központ	
Családok átmeneti otthona		Magyar Máltai Szeretetszolgálat; Szociális és Rehabilitációs Alapítvány	Sorsunk és Jövőnk Szeretetszolgálat
Helyettes szülői támogatás		Fehér Kereszt Baráti Kör Kiemelten Közhasznú Egyesület	

11. táblázat: Személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti szolgáltatásokat biztosító intézmények Zuglóban
Forrás: Zuglói Szolgáltatástervezési Koncepció felülvizsgálata, 2014.

A Gyermekjóléti Központ szükség esetén kezdeményezi pedagógiai szakszolgálati feladatok igénybevételét, melyet a KLIK fenntartásában működő *FŐVÁROSI PEDAGÓGIAI SZAKSZOLGÁLAT XIV. KERÜLETI TAGINTÉZMÉNYE* lát el a kerületben.

Bölcsődék

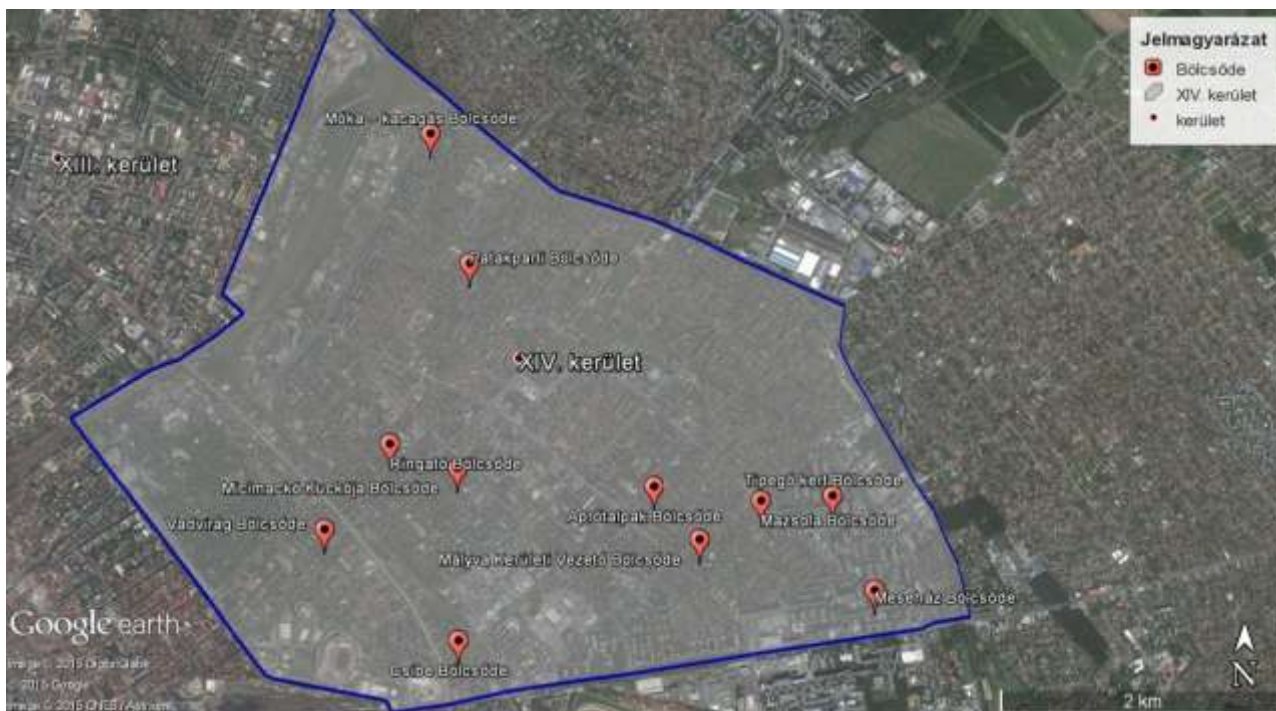
A bölcsőde a családban nevelkedő 3 éven aluli gyermekek részére nyújt napközbeni ellátást. Ha a gyermek a 3. évét betöltötte, de testi vagy szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, a 4. évének betöltését követő augusztus 31-ig nevelhető és gondozható bölcsődében.

A bölcsődei ellátást a *ZUGLÓI EGYESÍTETT BÖLCSŐDÉK* biztosítja 11 telephelyén összesen 945 férőhelyen:

- Mályva Kerületi Vezető Bölcsőde (1141 Budapest, Mályva köz 12.)
- Ringató Bölcsőde (1145 Budapest, Bácskai u. 17/a.)
- Vadvirág Bölcsőde (1146 Budapest, Thököly út 92.)
- Aprótalpak Bölcsőde (1141 Budapest, Jerney u. 32.)
- Micimackó Kuckója Bölcsőde (1149 Budapest, Bölcsőde u. 1.)

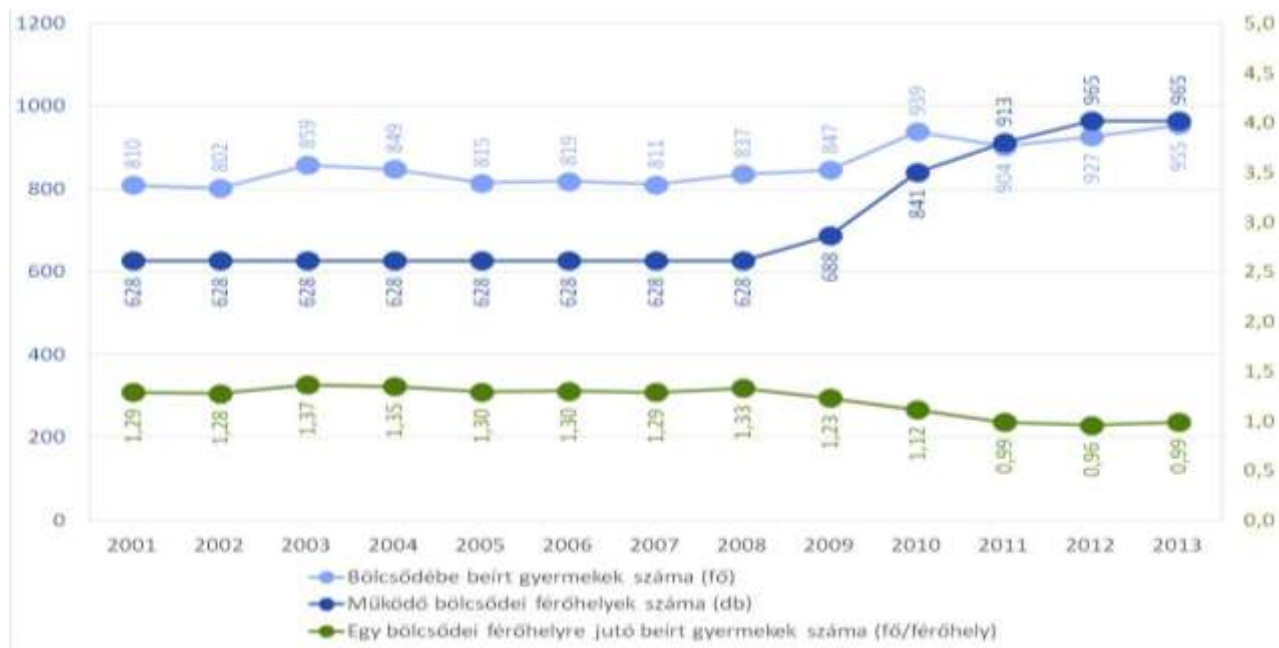
- Csibe Bölcsőde (1143 Budapest, Utász u. 23.)
- Móka – kacagás Bölcsőde (1142 Budapest, Róna park 5-9.)
- Tipegő kert Bölcsőde (1144 Budapest, Tipegő u. 3-5.)
- Meseház Bölcsőde (1144 Budapest, Ond vezér sétány 9-11.)
- Mazsola Bölcsőde (1141 Budapest, Tihany tér 37-39.)
- Patakparti Bölcsőde (1147 Budapest, Ilosvai tér 5-7.)

A bölcsődék elhelyezkedését az alábbi térkép mutatja:

45. ábra: A Zuglói Egyesített Bölcsődék elhelyezkedése

Forrás: Budapest Főváros XIV. Kerület Zuglói Önkormányzata adatai alapján saját szerkesztésű térkép

46. ábra: Zuglói Egyesített bölcsődék kapacitás-kihasználtsága, 2001-2013

Forrás: KSH

Ahogy látható, a bölcsődébe beíratott gyermekek száma 2009-ig jelentősen meghaladta a férőhelyek számát. 2001-2008 között 628 férőhely állt rendelkezésre, bővítés csak 2009-ben történt. Az ezt követő években további férőhelyek kerültek kialakításra, illetve a korábban lezárt csoportok mindegyikét megnyitották. 2011-ben összesen 76 férőhelyet (Aprótalpak bölcsőde – 52 férőhely; Mazsola bölcsőde – 24 férőhely), majd 2012-ben további 52 férőhelyet (Meseház bölcsőde) alakítottak ki. A bővítésekkel párhuzamosan a bölcsődébe beíratott gyermekek száma 2010 után kismértékben csökkent, majd emelkedni kezdett. 2011-től az egy férőhelyre jutó beíratott gyermekek száma nem haladja meg az 1-et.

A KMOP-4.5.2-11 pályázat eredményeként az Erzsébet királyné útja 121. szám alatt egy új bölcsőde létesül 48 férőhellyel (Mesevonat Bölcsőde). Itt időszakos gyermekfelügyeleti helység is kialakításra kerül, ahol a részmunkaidőben dolgozó szülők gyermekeiről, illetve a beszoktatás ideje alatt a munkába visszatérő szülők gyermekeiről gondoskodnak. A bővítések ellenére a kerület egyes részein a rendelkezésre álló kapacitások továbbra sem elegendőek a bölcsődéi ellátás iránti igények kiszolgálására. Három bölcsőde a többi intézményhez képest lényegesen kevesebb férőhellyel rendelkezik. A Ringató Bölcsőde (47 férőhely), a Vadvirág Bölcsőde (42 férőhely), valamint a Csibe Bölcsőde (42 férőhely) régi villaépületekben működik, amelyek bővítése az épületek adottságai miatt nem lehetséges.

Gyermekjóléti szolgáltatások

A ZUGLÓI GYERMEKJÓLÉTI ÉS CSALÁDSEGÍTŐ KÖZPONT gyermekjóléti szolgáltatás keretében ellátandó feladatait a gyermekvédelmi törvény határozza meg. Ezek célja a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetése, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezése. A Gyermekjóléti Központon belül az egyes feladatokat a Gyermekvédelmi Csoport, a Kapcsolatügyeleti és Mediációs Csoport és az Ifjúsági Szociális Munkás Csoport látja el.

A Gyermekvédelmi Csoport segítséget nyújt az egyéb intézmények, szervezetek által kínált szolgáltatások megismeréséhez, eléréséhez, emellett egyéni és csoportos szolgáltatásokat, programokat nyújt a gyermekek, illetve családok igényeinek és szükségleteinek megfelelően.²⁸ Szintén a Gyermekjóléti Csoport feladatkörébe tartozik az intézményi jelzőrendszer működtetése, valamint a kórházi szociális munka és a készenléti szolgálat koordinálása. A Kapcsolatügyeleti és Mediációs Csoport a gyermekvédelmi törvényben meghatározott kapcsolattartási ügyeletet biztosítja és elősegíti a családon belüli kapcsolati problémák, konfliktusok kezelését. Az Ifjúsági Szociális Munkás Csoport az iskolai, valamint az utcai és lakótelepi szociális munkát biztosítja, melynek részeként felvilágosító és prevenciós programokat szerveznek, szükség esetén az ellátórendszer, illetve az adott problémával foglalkozó civil szervezetek felé irányítják a 12-18 év közötti nehéz szociális helyzetű, tanulási, beilleszkedési problémákkal küzdő fiatalokat. Emellett különböző szabadidős programokat, valamint csoportfoglalkozásokat is biztosítanak, pl. korrepetálással, konfliktuskezelési, pszichológiai, ill. egyéb tanácsadással segítik őket.

A 2013. évi gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatok ellátásáról szóló átfogó értékelés²⁹ szerint az intézmény tárgyi feltételei jók, azonban nehézséget okoz az ellátásban, hogy a szakmai létszám a bővítések ellenére még mindig alacsonyabb a jogszabályban előírtnál. Emiatt nem jut elegendő idő a feltáró munkára és a segítő munka is kevésbé hatékony, ugyanakkor folyamatosan emelkedik a Gyermekjóléti Központ szolgáltatásait igénybevevők száma, a kezelt esetek pedig egyre súlyosabbak. A pszichológiai és fejlesztőpedagógiai szolgáltatás időszakosan nem volt megoldott a szakemberek hiánya miatt, de a tanácsadással, mediációval és jogi segítségnyújtással foglalkozó munkatársak is leterheltek.

	2012	2013	2014
Alapellátásban részesülő gyermekek	861	977	1.014
Védelemben vett gyermekek	95	137	148
Utógondozott gyermekek	6	8	11
Szakellátásban élő gyermekek	147	221	202
Összesen	1.109	1.343	1.375

12. táblázat: Ellátásban részesülő és védelemben vett gyermekek száma Zuglóban, 2012-2014

Forrás: Zuglói Gyermekjóléti és Családsegítő Központ

Növekvő tendenciát mutat az anyagi problémákból adódó esetek száma: 2009-ben 153 gyermek került a család anyagi nehézségei miatt a gyermekvédelmi ellátásba, míg 2014-ben már 347-en. 2014-ben az összes kezelt probléma 21,2%-ában játszottak szerepet megélhetési, lakhatási nehézségek. Szintén a vezető okok között vannak a gyermekintézményekbe való beilleszkedési nehézségek (18,3%), a szülők vagy a család életviteléből eredeztethető problémák (13,9%), a családi konfliktusok (13,5%) és a gyermeknevelési problémák (12%). A Gyermekjóléti Központ által kezelt problémák száma tavaly 3554 volt, a különböző problémátípusokat az alábbi táblázat mutatja.

Kezelt problémák	Problémák száma	Ellátott gyermekek száma
Anyagi	752	347
Gyermeknevelési	428	234
Gyermekintézményekbe való beilleszkedési nehézség	650	101
Magatartászavar, teljesítményzavar	222	149
Családi konfliktus	481	195

²⁸ A gyermekjóléti szolgáltatás részeként biztosítandó tevékenységeket a gyermekvédelmi törvény 39-40.§-a határozza meg.

²⁹ Hivatkozási szám: 123-251/2014

Szülők vagy család életvitele	493	149
Szülői elhanyagolás	106	72
Családon belüli bántalmazás	64	56
Fogyatékoság	43	21
Szenvedélybetegségek	315	51
Összesen	3554	1.375

13. táblázat: A gyermekjóléti tevékenység keretében kezelt problématípusok és az érintett gyermekek száma, 2014

Forrás: Zuglói Gyermekjóléti és Családsegítő Központ

A 2013. évre vonatkozó jelentés is kiemeli, hogy a korábbi évekhez képest jelentős mértékben emelkedett azoknak a gyermekeknek, kamaszoknak a száma, akik magatartásukból eredő veszélyeztetettség miatt kerültek a Gyermekjóléti Központ ellátásába. Ennek oka a családon belüli konfliktusok, problémák mellett abban is keresendő, hogy a gyermekintézmények nem minden esetben tudják kezelni a jelentkező nehézségeket és hiányoznak a gyorsan igénybevehető szolgáltatások is. Ahogyan a jelentés fogalmaz, a szociális munka eszközeivel kényszerülnek kezelni olyan problémákat, amelyek pszichológiai, terápiás segítséget igényelnének, emiatt a beavatkozások eredményessége is korlátozott. A 14-18 éves korosztály pszichoterápiás ellátása szinte teljesen hiányzik, illetve nincs elegendő, célzottan a kamaszokat támogató szolgáltatás, amely segíthetne megelőzni a további problémák kialakulását. A tanulási nehézségekkel kapcsolatban szintén azt emeli ki az értékelés, hogy a problémákra sok esetben már csak komolyabb kudarcok után figyelnek fel, így azok a hagyományos eszközökkel nem orvosolhatóak.

A Gyermekjóléti Központnál jelentkező gondozási esetek meghatározó része a jelzőrendszer kezdeményezésére indul: a 2014. évi működésről szóló statisztikai adatszolgáltatás szerint a 745 új gondozási esetből 361-et kezdeményezett valamelyik jelzőrendszeri tag. A jelzőrendszer összetételét a gyermekvédelmi törvény határozza meg,³⁰ de bármely társadalmi szervezet vagy magánszemély is tehet bejelentést. A veszélyeztetett gyermekekről leggyakrabban a Kormányhivaltól és az oktatási-köznevelési rendszer intézményeiből érkeznek jelzések. A Gyermekjóléti Központ rendszeresen szervez esetmegbeszéléseket, esetkonferenciákat, amelyek egy adott ügy megoldásában hatékony segítséget nyújtanak, azonban a jelzőrendszer általános működésével kapcsolatban több probléma is felmerül. Előfordul, hogy a tagok megkésve jeleznek egy-egy problémát, mivel az érintett intézményekben nem minden esetben rendelkeznek a felismeréshez szükséges ismeretekkel és nehézséget okoz a segítő kommunikációval és beavatkozási lehetőségekkel kapcsolatos ismeretek hiánya is. A közoktatási intézményekben már nem kötelező gyermekvédelmi felelős alkalmazása, holott a megfelelő felkészültségű szakemberek a jelzőrendszer fontos szereplői lehetnének.

A kamaszkorúak mellett jelentős növekedés tapasztalható a gyermekjóléti alapellátásba kerülő kisebb gyermekek számában is: a 0-2 évesek esetén több, mint 50%-os, míg a 3-5 éves korosztálynál 44%-os volt az emelkedés. Ezekben az esetekben döntően a szegénység, a lakhatási nehézségek, az egészségügyi veszélyeztetettség, valamint a családon belüli konfliktusok állnak a háttérben.

A 2013. évre vonatkozó értékelés indokoltnak tartja egy átfogó szociális térkép elkészíttetését annak érdekében, hogy az intézmények által kínált szolgáltatások jobban illeszkedjenek az igényekhez.

³⁰ 1997. évi XXXI. törvény 17.§ (1) bekezdése szerint: az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a háziorvos, a házi gyermekorvos; a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók, így különösen a családsegítő szolgálat, a családsegítő központ; a köznevelési intézmények; a rendőrség; az ügyészség; a bíróság; a pártfogó felügyelői szolgálat; az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek; a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása; az egyesületek, az alapítványok és az egyházi jogi személyek; a munkaügyi hatóság; a javítóintézet; a gyermekjogi képviselő

A Családsegítő és Gyermekjóléti Központ igényelné egy programok lebonyolítására alkalmas hely kialakítását az intézmény udvarán, valamint egy mikrobusz beszerzését. Az értékelésben megfogalmazott javaslatok között szerepelt egy adománypont kialakítása is, ez azonban a közeljövőben várhatóan megvalósul, mivel a Magyar Vöröskereszt Budapest Fővárosi Szervezetével együttműködésben egy önkormányzati ingatlanban adománybolt kerül kialakításra. Az adományok gyűjtésén és szétosztásán túlmenően az adománybolt egyéb tevékenységeket is koordinálhat, illetve alkalmas lehet megváltozott munkaképességűek foglalkoztatására is.

Pedagógiai szakszolgálat

A pedagógiai szakszolgálati feladatokat 2013. szeptember 1. óta a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XIV. Kerületi Tagintézménye látja el Zuglóban. Tevékenységének részletesebb bemutatására a 8.4.2 pontban kerül sor.

Gyermekek átmeneti otthona

A gyermekek átmeneti otthona ideiglenes – legfeljebb 12 hónapig tartó (6 hónappal meghosszabbítható) – elhelyezést biztosít olyan gyermekek részére, akik nevelését életvezetési, egészségügyi problémák miatt a család nem tudja megoldani. A zuglói gyermekek részére a szolgáltatást a Kőbányai Önkormányzattal kötött ellátási szerződés alapján a *BÁRKA KŐBÁNYAI SZOLGÁLTATÓ KÖZPONT* biztosítja két férőhellyel.

Családok átmeneti otthona

A *MAGYAR MÁLTAI SZERETETSZOLGÁLAT* által működtetett Szatmár u. 26. szám alatti *családok átmeneti otthonában* 16 lakás (összesen 96 férőhely) áll az otthontalanná vált családok, válsághelyzetben lévő anyák rendelkezésére. A családok átmeneti otthona legfeljebb egy évre biztosít lakhatást és közreműködik a család helyzetének rendezésében, az otthontalanságot előidéző okok megszüntetésében. Ennek érdekében minden családdal gondozási tervet készítenek, a családokkal családgondozó és gyermekgondozó foglalkozik, emellett jogi, pszichológiai és mentálhigiénés segítséget nyújtanak. A családok részére szükség esetén ruhát, élelmiszert, bútorokat biztosítanak, valamint szabadidős programokat szerveznek. Az önálló életbe való visszailleszkedést 4 kiléptető lakással segítik, ahol további legfeljebb fél évig lehet maradni, ezalatt az intézmény utógondozást biztosít. 2013-ban a családok átmeneti otthonában és a kiléptető lakásokban összesen 26 zuglói család – 46 felnőtt és 55 gyermek – elhelyezéséről gondoskodtak.

A *SZOCIÁLIS ÉS REHABILITÁCIÓS ALAPÍTVÁNY* szintén hajléktalanná vált családok elhelyezéséről gondoskodik a Csömörön található *családok átmeneti otthonában*. Az otthonban 16 lakószoba található, amelyekben összesen 58 főt tudnak elhelyezni, emellett játszószooba is rendelkezésre áll. Itt nem kizárólag zuglói családokat fogadnak, de az Önkormányzattal kötött ellátási szerződés alapján a Zuglóból érkező jelentkezőket előnyben részesítik. Az Alapítvány segíti a családok helyzetének stabilizálódását, a jövőbeni lakhatásuk megoldását. Kiléptető programjukhoz 14 lakás áll rendelkezésre, amelyek a zuglói mellett XV. kerületi lakosok számára is elérhetőek. 2013-ban 27 zuglói család – 49 felnőtt és 59 gyermek – vette igénybe az otthon szolgáltatásait.

A fentiekén kívül két további intézmény biztosít elhelyezést a kerületben, de nem kizárólag Zuglóban élőknek: a *BUDAPESTI MÓDSZERTANI SZOCIÁLIS KÖZPONT ÉS INTÉZMÉNYEI CSALÁDOK ÁTMENETI OTTHONA* 18 összkomfortos lakásban legfeljebb 80 fő részére, valamint a *SORSUNK ÉS JÖVŐNK SZERETETSZOLGÁLAT „SEGÍTŐ KÉZ” CSALÁDOK ÁTMENETI OTTHONA*. A BMSZK otthonában 2013-ban két zuglói család élt, a Sorsunk és Jövőnk Szeretetszolgálat átmeneti otthonát 3 család – 4 felnőtt és 9 gyermek – vette igénybe.

Helyettes szülői szolgáltatás

A FEHÉR KERESZT BARÁTI KÖR KIEMELTEN KÖZHASZNÚ EGYESÜLET helyettes szülői szolgáltatást biztosít, melynek keretében átmeneti időre otthont nyújtanak olyan gyermekek számára, akikről szüleik anyagi problémák, betegség vagy egyéb ok miatt nem tudnak gondoskodni. 2013-ban az Egyesület segítségével 9 gyermek elhelyezését biztosították 890 gondozási napon.

Együttműködés egyéb civil és egyházi szervezetekkel

GYÉMÁNT CSALÁD ÉS GYERMEKVÉDŐ KÖZHASZNÚ SZERVEZET: Gyermekjóléti szolgáltatás keretében komplex humán szolgáltató és tanácsadó rendszert működtet, amely foglalkoztatási, lakhatási, életviteli és lelki problémák megoldásában is segítséget nyújt.

GÉZENGÚZ ALAPÍTVÁNY: A szervezet a születés körüli időszakban kialakuló vagy veleszületetten sérült csecsemők és kisgyermekek gyógyítását, rehabilitációját segíti.

KORAI FEJLESZTŐ KÖZPONTOT TÁMOGATÓ ALAPÍTVÁNY: A 0-6 éves korú megkésett, eltérő fejlődésű vagy fejlődési zavar szempontjából veszélyeztetett kisgyermek korai fejlesztését segíti, koraszülött csecsemők, autizmussal élő, súlyosan és halmozottan sérült kisgyermek komplex ellátását biztosítja.

REGNUM MARIANUM PLÉBÁNIA: Változatos szabadidős és kulturális programokat szervez zuglói gyermekek számára.

MAGYAR VÖRÖSKERESZT BUDAPESTI SZERVEZETE: Adományozás megszervezése.

ZUGLÓI IFJÚSÁGI CENTRUM (ZIC): Szabadidős programokkal, tanácsadással, kortárs segítő-képzéssel várja elsősorban a 12-30 év közötti fiatalokat. Jelzőrendszerként is működik, mivel az itt dolgozók közvetlenül értesülhetnek a fiatalokat érintő veszélyekről, problémákról.

Főbb szociális ellátások, támogatások³¹

Az alábbiakban az 1993. évi III. törvény 2015. február 28-ig hatályos rendelkezései alapján biztosított főbb szociális ellátások körét és az igénybevételükre vonatkozó adatokat, valamint a jogszabály-változás eredményeként megváltozott támogatások típusait mutatjuk be.

2015. február 28-ig		2015. március 1-től	
Ellátás megnevezése	Hatáskör	Ellátás megnevezése	Hatáskör
Foglalkoztatást helyettesítő támogatás	Önkormányzat jegyzője	Foglalkoztatást helyettesítő támogatás	BFKH Kerületi Hiv.
Rendszeres szociális segély	Önkormányzat jegyzője	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás	BFKH Kerületi Hiv.
Lakásfenntartási támogatás	Önkormányzat jegyzője	Az 1993. évi III. törvény nem nevesíti	-
Időskorúak járadéka	BFKH Kerületi Hiv.	Időskorúak járadéka	BFKH Kerületi Hiv.
Ápolási díj (Szt. 41.§ (1), 43.§, ill. 43/A.§ (1) bek. szerint)	BFKH Kerületi Hiv.	Ápolási díj (Szt. 41.§ (1), 43.§, ill. 43/A.§ (1) bek. szerint)	BFKH Kerületi Hiv.
Ápolási díj (43/B.§ (1) bek. szerinti méltányossági ápolási díj)	Önkormányzat képviselő-testülete	Az 1993. évi III. törvény nem nevesíti	-

³¹ Jelen alfejezet az 1993. évi III. törvény, valamint a vonatkozó önkormányzati rendeletek alapján juttatható ellátástípusokat foglalja össze, valamint a jelentősebb ellátásokra vonatkozó statisztikai adatok mutatja be, nem célja azonban valamennyi ellátásfajta részletes ismertetése.

Önkormányzati segély	Önkormányzat képviselő-testülete	Települési támogatás	Önkormányzat képviselő-testülete
Adósságkezelési szolgáltatás	Önkormányzat képviselő-testülete	Az 1993. évi III. törvény nem nevesíti	-
Közgyógyellátás (alanyi és normatív)	BFKH Kerületi Hiv.	Közgyógyellátás (alanyi és normatív)	BFKH Kerületi Hiv.
Méltányossági közgyógyellátás	Önkormányzat képviselő-testülete	Az 1993. évi III. törvény nem nevesíti	-
Egészségügyi ellátásra való jogosultság	BFKH Kerületi Hiv.	Egészségügyi ellátásra való jogosultság	BFKH Kerületi Hiv.
Köztemetés	Önkormányzat képviselő-testülete	Köztemetés	Önkormányzat képviselő-testülete

14. táblázat: Az 1993. évi III. törvény által nevesített pénzbeli és természetbeni ellátások módosulása

Forrás: 1993. évi III. törvény

A törvényváltozás eredményeként az aktív korúak ellátása önkormányzati hatáskörből a BFKH Kerületi Hivatal hatáskörébe került. Az aktív korúak ellátásán belül a korábbi rendszeres szociális segély egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásként működik tovább. Lényeges változás, hogy egyes támogatási formák, amelyeket korábban a jogszabályban meghatározott feltételek teljesülése esetén az önkormányzatoknak folyósítani kellett, kikerültek a szociális törvényből. Ide tartozik a lakásfenntartási támogatás, az adósságkezelési szolgáltatás, valamint a méltányossági közgyógyellátás. Utóbbi két ellátás esetében a jogosultság megállapításának és az igénybevételnek a részletszabályait az önkormányzatok rendeletben szabályozták, de a szociális törvény meghatározott bizonyos keretfeltételeket. A március 1-től hatályos törvény az önkormányzatok által biztosítható támogatások kapcsán az alább felsoroltakat lehetőségként sorolja fel, de teljes mértékben az önkormányzatok hatáskörébe utalja, hogy ezeket elérhetővé teszi-e az adott településen, és ha igen, milyen összegben és milyen feltételekkel:

- a lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez
- a 18. életévét betöltött tartósan beteg hozzátartozójának ápolását, gondozását végző személy részére
- gyógyszerkiadások viseléséhez
- a lakhatási kiadásokhoz kapcsolódó hátralékot felhalmozó személyek részére

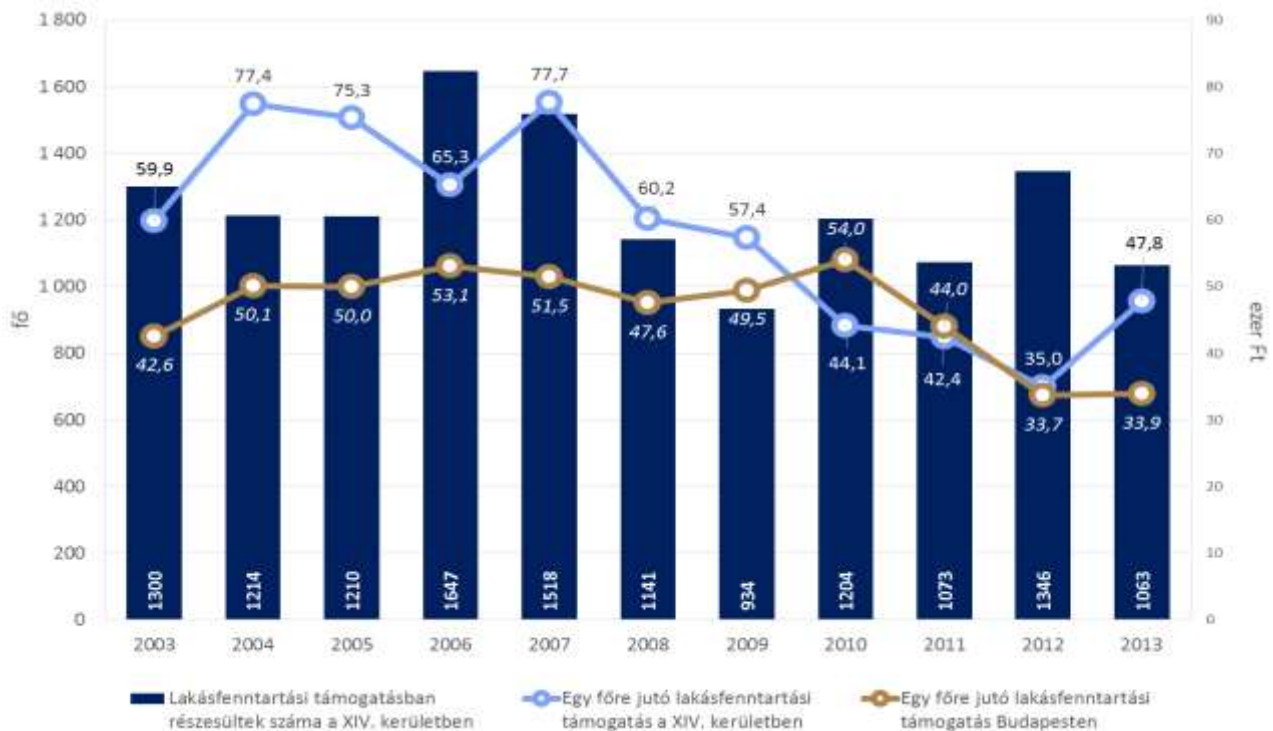
Az egyetlen kötelező elemet a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került és az időszakosan vagy tartósan létfenntartási gondokkal küzdő személyek részére folyósítandó rendkívüli települési támogatás jelenti. A havi rendszerességgel nyújtott települési támogatás havi összege nem haladhatja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegét – mely jelenleg 28 500 Ft –, kivétel ez alól a lakhatási kiadásokhoz kapcsolódó hátralék miatt megítélt támogatás.

Főbb támogatástípusok igénybevétele Zuglóban

A február 28-ig hatályos jogszabály szerinti *LAKÁSFENNTARTÁSI TÁMOGATÁST* a szociálisan rászoruló háztartások igényelhetik a háztartás tagjai által lakott lakás, vagy nem lakás céljára szolgáló helyiség fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásaik viseléséhez. A jogszabály a támogatás igénybevételére két módot biztosított: normatív jelleggel vagy adósságkezelési szolgáltatás részeként volt elérhető. A hozzájárulás fontos szerepet töltött be a szociálisan nehéz helyzetbe került személyek lakhatásának fenntartásában, az otthontalanná válás veszélyének mérséklésében.

A támogatottak száma kisebb csökkenést követően 2006-2007-ben kiugróan magas volt (2006-ban 1.647 fő), majd az ezt követő időszakban összességében csökkent, 2013-ban már csak 1.063 fő részesült lakásfenntartási támogatásban. Az egy főre jutó támogatás összege a vizsgált időszak első felében

lényegesen magasabb volt a budapesti átlagnál, 2009-et követően azonban számottevően visszaesett és 2010-2012 között nem érte el a fővárosi átlagértéket. Ez a tendencia 2013-tól megfordulni látszik, a támogatás átlagösszege 47.800 forintra emelkedett, ami azonban így is elmarad a 2008-as 59.900 forinttól.

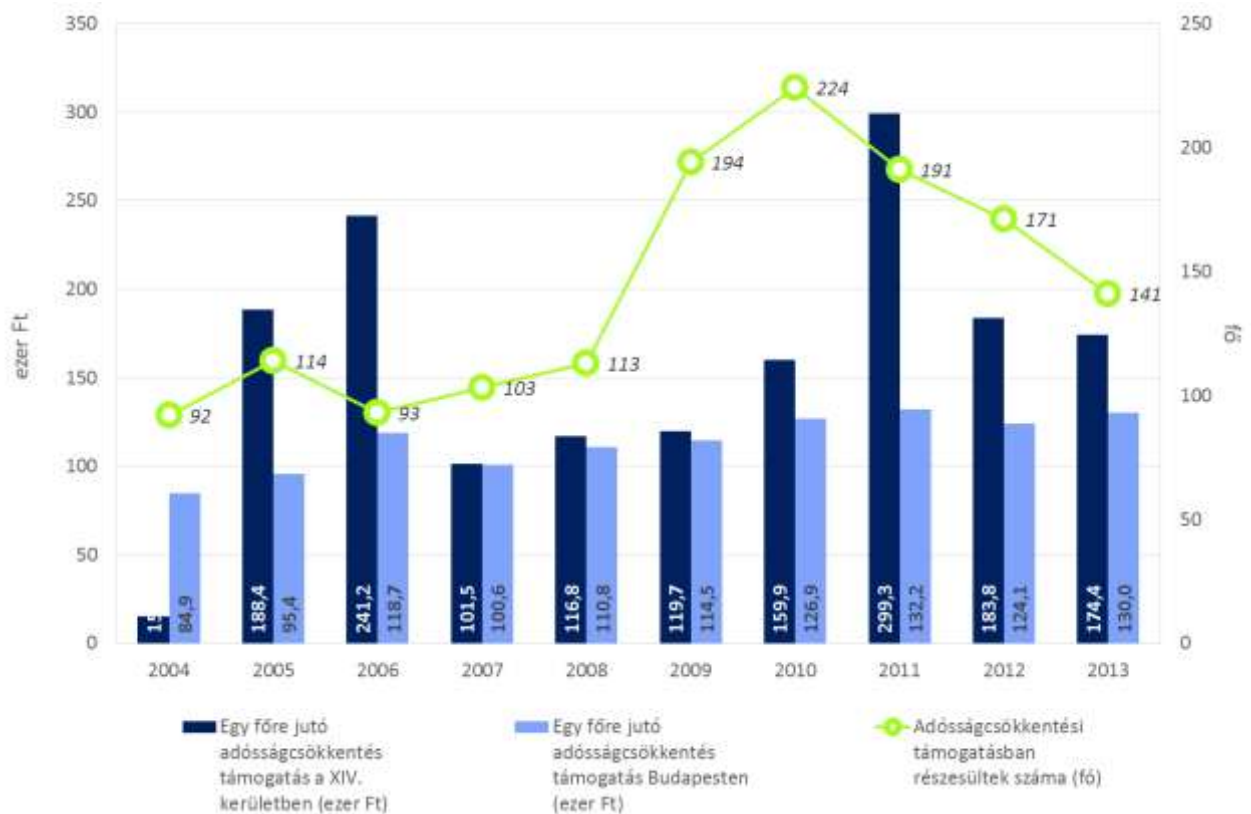

15. táblázat: Lakásfenntartási támogatásban részesülők száma és az egy főre eső támogatás összege, 2003-2013

Forrás: KSH

Az **ADÓSSÁGKEZELÉSI SZOLGÁLTATÁS** a jogszabályban meghatározott feltételek fennállása esetén nyújtott támogatást a közüzemi díjtartozások, valamint egyéb, a szociális törvényben meghatározott adósságtípusok rendezéséhez. Az adósságkezelési szolgáltatás az adósságkezelési tanácsadást és az adósságcsökkentési támogatást foglalta magában.

Az adósságcsökkentési támogatásban részesülők száma 2004-ben 92 volt, majd a gazdasági válság kezdetétől jelentős emelkedés következett be, 2010-ben 224 fővel érte el a legmagasabb értéket. Ezt követően csökkent a támogatottak száma, 2013-ban 141 fő részére ítélték meg adósságcsökkentési támogatást. Az egy főre jutó támogatás a 2007-ben kezdődő jelentős visszaeséssel és a 2011 utáni csökkenéssel együtt is összességében jelentősen emelkedett, 2013-ban 174.400 Ft volt. A fővárosi átlaghoz viszonyítva a kerületi fajlagos támogatási összegek 2004-et kivéve mindvégig magasabbak voltak: egyes években az egy főre eső adósságcsökkentési támogatás több, mint kétszerese volt a budapestinek, de a fővárosi átlag 2013-ban is lényegesen alacsonyabb volt (130.000 Ft/fő, ami 75%-a a kerületi értéknek).

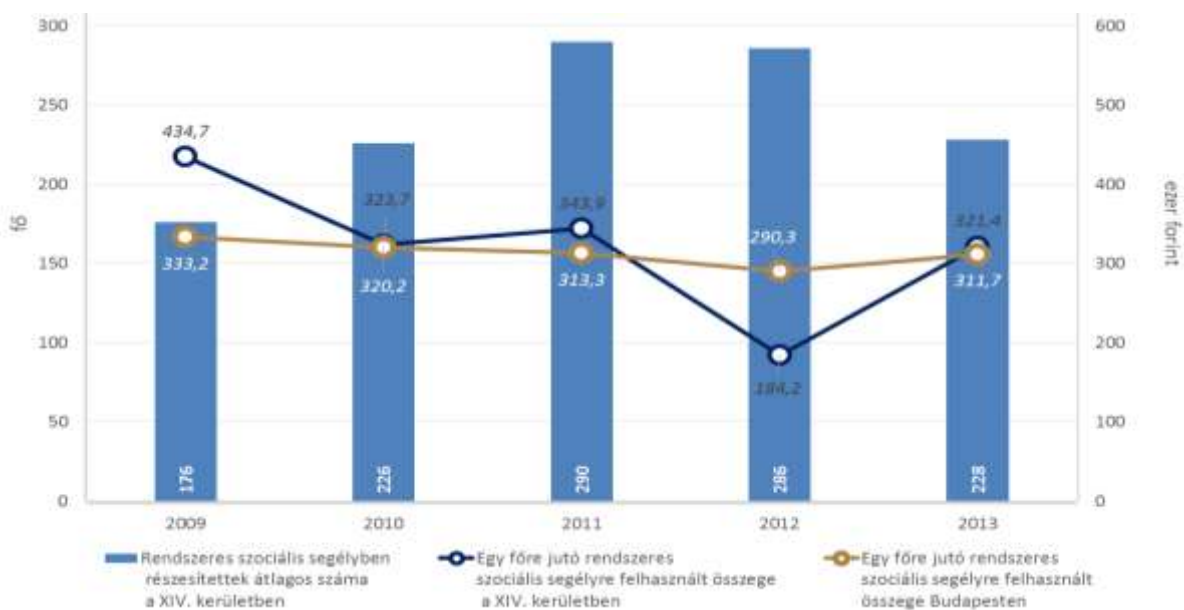

16. táblázat: Adósságsökkentési támogatásban részesülők száma és az egy főre eső támogatás összege, 2003-2013

Forrás: KSH

RENDSZERES SZOCIÁLIS SEGÉLYBEN az az aktív korúak ellátására jogosult személy részesült, akire vonatkozóan fennállt a szociális törvény 2015. február 28-ig hatályos 37.§-ában meghatározott valamely körülmény.

A segélyben részesülők száma a vizsgált időszak első három évében jelentősen növekedett, ezzel párhuzamosan számottevően visszaesett az egy főre eső összeg: a 2009-es 434.700 Ft-ról 2012-re 184.200 Ft-ra csökkent. A budapesti átlagot Zuglóban egy év (2012.) kivételével mindvégig meghaladta az egy főre jutó rendszeres szociális segély mértéke.

47. ábra: Rendszeres szociális segélyben részesülők száma és az egy főre eső segély összege, 2009-2013

Forrás: KSH

FOGLALKOZTATÁST HELYETTESÍTŐ TÁMOGATÁSRA az a személy volt jogosult, akinek az aktív korúak ellátására való jogosultságát megállapították, a törvény 37. §-ában foglaltak (a rendszeres szociális segélyre vonatkozó rendelkezések) szerinti kivétellel. Célja a hátrányos munkaerő-piaci helyzetből, a tartósabb munkanélküliségből fakadó nehézségek enyhítése az aktív korúak és családjuk körében.

2010-ről 2011-re jelentősen megnőtt a foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők száma (586-ról 1.286 főre), majd 30%-kal mérséklődött és 2013-ban is közel azonos szinten maradt. A támogatásban részesültek közül a foglalkoztatottak aránya a vizsgált időszak első három évében folyamatosan emelkedett, majd 2012-től ismét visszaesett. Az egy főre jutó támogatás összességében emelkedett, 2013-ban 273.600 Ft volt.

48. ábra: Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők száma és az egy főre jutó támogatás összege, 2009-2013

Forrás: KSH

Települési támogatások Zuglóban

Az Önkormányzat képviselő-testülete 2015. február 26-án döntött a kerületben biztosított **TELEPÜLÉSI TÁMOGATÁSOK** köréről:³²

- **Minimumjövedelem:** Annak a személynek folyósítható, akinek a háztartásában az egy fogyasztási egységre jutó egyenlő értékű jövedelme nem haladja meg a 26.000 Ft-ot.
- **Rendszeres lakásfenntartási támogatás:** A szociálisan rászoruló háztartások igényelhetik a háztartás tagjai által lakott lakás, vagy lakásként használt nem lakás céljára szolgáló helyiség fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásainak viseléséhez.

³² Budapest Főváros XIV. Kerület Zuglói Önkormányzata Képviselő-testületének 7/2015. (II.27.) önkormányzati rendelete Zuglói szociális és gyermekvédelmi pénzbeli, természetbeni támogatásainak és szociális ellátásainak szabályairól

Jelen pontban csak a települési támogatások típusai kerülnek ismertetésre, a jogosultság és az igénylés részletszabályai nem.

- Adósságkezelési szolgáltatás, amely adósságkezelési tanácsadásból és adósságkezelési támogatásból áll. A hozzájárulás a következő adósságfajták esetén alkalmazható: közüzemi díjtartozás (vezetékes gáz-, áram-, távhőszolgáltatás, víz- és csatornahasználati, valamint személyszállítási díjtartozás, több lakást tartalmazó lakóépületeknél, háztömböknél a központi fűtési díjtartozás), közösköltség-hátralék, valamint az épület- és fűtéskorszerűsítéssel járó külön költség hátraléka, az ingatlan tulajdonosa és haszonélvezője vonatkozásában, lakbérhátralék.
- Eseti szociális segély: a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, valamint időszakosan vagy tartósan létfenntartási gondokkal küzdő, szociálisan rászorult háztartások igényelhetik.
- A gyermekek családban történő gondozásának költségeihez való hozzájárulásként az eseti szociális segély mellett tanévkezdési támogatás állapítható meg.

Közfoglalkoztatás

A KSH meghatározása alapján „a közfoglalkoztatás a munkaviszony egy speciális formája, támogatott „tranzitfoglalkoztatás”, amelynek célja, hogy a közfoglalkoztatott sikeresen vissza-, illetve bekerüljön az elsődleges munkaerőpiacra. A közfoglalkoztatás átmeneti munkalehetőséget biztosít azok számára, akiknek önálló álláskeresése hosszú ideig eredménytelen.” Célcsoportját a munkaügyi kirendeltségen regisztrált álláskeresők – foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülő, illetve álláskeresési vagy szociális ellátásra nem jogosult álláskeresők –, valamint a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól szóló törvény szerinti rehabilitációs ellátásban részesülő személyek jelentik.

Zuglóban 2011-ben 380 fő, 2012-ben 438 fő vett részt közfoglalkoztatásban, az Önkormányzat emellett 2013-ban önálló közmunkaprogramot indított a Zuglói Társasházkezelő és Közterület-fenntartó Kft. közreműködésével. A program célja az volt, hogy foglalkoztatást biztosítson adósságkezelési szolgáltatásban résztvevő, munkával nem rendelkező aktív korúak, köztük azok részére, akik az állami közfoglalkoztatásból kiszorultak. A program február 1-től július 31-ig tartott, 35 főt foglalkoztattak napi 6 órában. A résztvevők a közterületek takarításával foglalkoztak, a program végén 6 fő helyezkedett el a nyílt munkaerőpiacon.

2013. augusztus 1-től a Zuglói Városgazdálkodási Közszolgáltató Zrt. a közfoglalkoztatás szervezője és lebonyolítója. A 2014. április 30-ig tartó időszakban 206 főt alkalmaztak takarítóként a kiemelt közterületek, parkok, játszótérek rendben tartására, 2014 májusától 20 fő – köztük 15 fő takarító – vett részt a programban. A következő foglalkoztatási program 2015 májusától indul 87 fővel.

I.4.4. ESÉLYEGYENLŐSÉG BIZTOSÍTÁSA

A Képviselő-testület 2013 júniusában fogadta el a kerület Helyi esélyegyenlőségi programját (HEP), melynek elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény írja elő. A program tartalmazza a sérülékeny társadalmi csoportok³³ – mélyszegénységben élők és romák, gyermekek, nők, időskorúak és fogyatékkal élők – helyzetének és az ellátásukban közreműködő intézményeknek a bemutatását, valamint az elérni kívánt célokat a 2013-2018 közötti időszakra vonatkozóan. Az I.4.1-I.4.3 fejezet bemutatja a közoktatási-köznevelési, az egészségügyi, valamint a szociális és gyermekjóléti területen működő intézményeket, a KSH és az Önkormányzat statisztikai adatait,

³³ 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról; 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól

így az alábbiakban a lakhatással, a közoktatási-köznevelési esélyegyenlőséggel és az akadálymentesítéssel kapcsolatos aktuális helyzet kerül ismertetésre.

Lakhatás

Zuglóban az elmúlt évtizedekben jelentősen lecsökkent az önkormányzati tulajdonban lévő lakások száma. A kilencvenes években az Önkormányzat még kb. 33.000 lakással rendelkezett, 2015. januárjában már csak 2.634 lakással, melyből jelenleg 2.231 db lakott, 403 db lakás üresen áll. Az Önkormányzat a szükségesnél jóval kevesebbet tud fordítani a bérlakások felújítására és újak építésére, megvásárlására: az elmúlt 15 évben csak 62 lakás épült bérbeadás céljából. Zugló 2004-ben indította el Lakásért-életjáradék elnevezésű programját, melynek keretében az Önkormányzat húsz szerződést kötött meg.

A 2011 márciusában elfogadott Vagyonkezelési koncepcióban részletezett számítások szerint a lakások bérleti díjából származó bevétel nem elegendő az állagmegóvásra, fenntartásra sem. Problémát jelent a kintlévőségek nagysága is: a 2013. december 31-i adatok szerint a lakbérhátralék nagysága 311.413.415 Ft volt.

Az önkormányzati bérlakások alacsony száma mellett további problémát jelent, hogy jelentős az alacsony komfortfokozatú és kis alapterületű ingatlanok aránya. Az alacsony komfortfokozatú lakások körébe tartoznak a félkomfortos és komfort nélküli lakások, valamint a szükséglakások, melyek összes bérlakáson belüli aránya a 2003-as 24%-ról 32%-ra emelkedett. Az önkormányzati bérlakások 66%-a kisméretű: 1.020 db lakás 29 m² alapterületű vagy annál kisebb, 703 db lakás 30-39 m²-es. Az egyszobás lakások aránya a teljes lakásállományon belül 67%. Az összkomfortos lakások száma elsősorban a panellakások értékesítése miatt csökkent. Kedvező változást jelent ugyanakkor, hogy a korábban félkomfortos lakások átalakításának eredményeként a komfortos lakások aránya emelkedett.

Komfortfokozat	2003 (%)	2011 (%)	2015 (%)
Összkomfortos	34	14	15
Komfortos	42	52	53
Félkomfortos	9	10	10
Komfort nélküli	10	20	18
Szükséglakás	5	4	4

17. táblázat: Önkormányzati bérlakások komfortfokozat szerinti megoszlása, 2003-2015.

Forrás: Budapest Főváros XIV. Kerület Zugló Önkormányzata

A bérlakás-állományon belül a lakott és üres lakások száma 2011-hez képest is kedvezőtlenül alakult: a lakott lakások száma 127-tel csökkent, az üres lakásoké 66-tal emelkedett. A jelenleg lakott lakások közül 73 db a jövőben szanálásra kerül, az érintett lakások bérlőinek cserelakást kell felajánlani vagy pénzbeli térítésről gondoskodni. A 2015. januári adatok szerint 403 db üres önkormányzati lakás található a kerületben, azonban ebből mindössze 75 db van hasznosítható állapotban. A fennmaradó lakások közül sok helyezkedik el a kerület leromlott, szegregációval veszélyeztetett részein, így az Önkormányzat nem tudja bérbe adni ezeket. Jelentős azoknak a lakásoknak a száma is, amelyek életvitelszerű lakhatásra alkalmatlan állapotban vannak, 90 üres lakást már szanálásra jelölték ki.

Az önkormányzati lakások 45%-a található vegyes tulajdonú épületekben, ami nehezebbé teszi az épületek felújítását, rehabilitációját. Előnye ugyanakkor, hogy az itt lakók viszonylag integrált, de nem nagy tömbökben élnek, ami segítheti a szegregálódási folyamatok megelőzését. Vannak azonban olyan épületek, ahol valamennyi lakás önkormányzati tulajdonban van. Ilyenek a Cserei u. 3. (106 db), a Nagy Lajos király útja 104. (87 db) és a Várna u. 8. (104 db) alatti ingatlanok. A Cserei utcai épület a KSH adatszolgáltatása

alapján szegregációval veszélyeztetett tömbben helyezkedik el. A Várna utca és a Nagy Lajos király útjának érintett szakasza nem szerepel a KSH által lehatárolt tömbök között, ugyanakkor a 2012-es Fejlesztési koncepció és a Helyi esélyegyenlőségi program mindkettőt kiemelt figyelmet igénylő területként jelöli meg.

A szociális alapon kiadott bérlakások száma csökkent az elmúlt négy évben. A 2011-es Vagyonkezelési koncepció adatai szerint az összes bérlakás több, mint 90%-át tették ki a szociális bérlakások, arányuk 2015 januárjára 52%-ra csökkent (1377 db lakás), ezzel párhuzamosan a költségalapon kiadott lakások aránya az akkori 1% alatti értékről 33%-ra emelkedett. A piaci alapon kiadott lakások aránya nem éri el az 1%-ot, a lakások fennmaradó hányada üres.

A lakások forgási sebessége nagyon alacsony a nyomott bérleti díjak és a határozatlan idejű szerződések miatt, ugyanakkor az igénylők száma tartósan magas. A lakások bérbeadását szabályozó jelenleg hatályos rendelet szerint szociális alapon első alkalommal 3 évre adhatóak bérbe a lakások, a szerződés további 3 évre vagy határozatlan időre hosszabbítható meg.³⁴ Az önkormányzati lakások bérleti díja kizárólag a lakás komfortfokozatától függ. A 2011-es Vagyonkezelési koncepció olyan módon kívánta megváltoztatni a bérleti díjak rendszerét, hogy a díjak a lakás komfortfokozata és elhelyezkedése alapján kerüljenek megállapításra, szociális támogatást pedig a bérlő aktuális helyzetének figyelembevételével lehessen igényelni. Az Önkormányzat a következő években a középosztály lakhatási lehetőségein is javítani kíván, valamint tervezik egy szociális lakásügynökség kialakítását is. A bérlakás-gazdálkodással kapcsolatos elképzeléseket a 2015 májusára elkészülő új ingatlangazdálkodási koncepció tartalmazza majd.

Szegregátumok, szegregációval veszélyeztetett területek

A KSH egy tömböt jelölt meg szegregátumként, itt azonban egy a Fővárosi Önkormányzat által működtetett Nyugdíjasház üzemel, így a terület nem tekinthető valódi szegregátumnak. A KSH kartogramján a Cserei u. – Ilka u. – Egressy út – Stefánia út által lehatárolt tömb szegregációval veszélyeztettként szerepel. További két tömb a mutatói alapján szegregátumnak minősülne, azonban lakosságszámuk nem éri el az 50 főt (a Komáromi út – Szuglói körvasút sor – Tengerszem u. – Csáktornya u. és az Adria sétány – Lengyel u. – Csernyus u. által határolt területek). Ezekon kívül két olyan terület található Zuglóban, amelyek a KSH adatai szerint nem minősülnek szegregációval veszélyeztetettnek, de a helyi tapasztalatok alapján kiemelt figyelmet érdemelnek: Zugló Városközpont térsége (Thököly út – Nagy Lajos király útja – Egressy út – Angol u. – Bosnyák u.), továbbá a Mogyoródi út – Mexikói út – Fogarasi út – Pillangó u. – Tábornok u. – Várna u. által lehatárolt terület. Az érintett kerületrészek jellemzői az Anti-szegregációs program helyzetfeltáró részében kerülnek bemutatásra.

Oktatási-nevelési esélyegyenlőség

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, fiatalok

Az Önkormányzat 2009-ben készítette el Közoktatási esélyegyenlőségi tervét. Ez tartalmazta a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű gyermekek számát óvodánkénti és iskolánkénti bontásban. Az azóta eltelt időszakban több olyan jogszabályi változás történt, ami megnehezíti a kerület számára, hogy nyomkövesse az érintett gyermekek, tanulók helyzetét. Egyrészt az általános iskolák vonatkozásában az Önkormányzat már csak működtetői feladatokat lát el a Zuglói

³⁴ A bérbeadás részletszabályait a Budapest főváros XIV. kerület Zugló Önkormányzata Képviselő-testületének 22/2010. (VI.18.) önkormányzati rendelete a Budapest főváros XIV. kerület Zugló Önkormányzat tulajdonában álló lakások bérletének szabályozásáról tartalmazza.

Intézménygazdálkodási Központon keresztül. Másrészt megváltozott a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet definíciója is, aminek következményeként sok, a körülményei miatt több figyelmet igénylő gyermek kikerülhet az intézmények látóköréből. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet meghatározását korábban a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 121.§ (1) bekezdésének 14. pontja tartalmazta az alábbiak szerint:

1. *Hátrányos helyzetű gyermek, tanuló az, akinek családi körülményei, szociális helyzete miatt rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította; e csoporton belül halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, az a tanuló, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője – a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint – óvodás gyermek esetén a gyermek három éves korában, tanuló esetében a tankötelezettség beállításának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen; halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, az a tanuló is, akit tartós nevelésbe vettek.*

A meghatározást 2013. szeptember 1. óta a 1997. évi XXXI. törvény 67/A.§-a tartalmazza, amelynek értelmében abban az esetben hátrányos helyzetű egy gyermek, ha a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság mellett fennáll a 67/A.§ (1) a) – c) pontjában felsorolt legalább egy körülmény, míg legalább két körülmény fennállása esetén halmozottan hátrányos helyzetű.³⁵

a) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családbafogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,

b) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családbafogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

A 2012-ben készült Fejlesztési koncepció 9.3 fejezetében bemutatott adatokhoz képest jelentősen lecsökkent a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma. A 2011/2012-es tanévben a zuglói önkormányzati fenntartású általános iskolákban 873 hátrányos helyzetű gyermek tanult, 83-an voltak halmozottan hátrányos helyzetűek. A középiskolákban 67 hátrányos helyzetű és 5 halmozottan hátrányos helyzetű diák tanult. Ehhez képest a 2014/2015-ös tanévben az általános iskolákba 10 hátrányos helyzetű és 5 halmozottan hátrányos helyzetű tanuló, a középiskolákba pedig 2 hátrányos helyzetű diák jár. A zuglói

³⁵ Halmozottan hátrányos helyzetű a fentiekben felsoroltakon kívül a 67/A. § (2) bekezdésének b), ill. c) pontja szerint a nevelésbe vett gyermek, valamint az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

óvodákban a hátrányos helyzetű gyermekek száma 10 fő, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeké 4 fő, míg bölcsődébe egy hátrányos helyzetű kisgyermek jár. A kerületben élő hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és fiatalok összlétszáma ennél valamivel magasabb, 35, illetve 10 fő, akiknek egy része nem jelenik meg a kerületi intézményrendszerben.

A Közoktatási esélyegyenlőségi terv egyik megállapítása az volt, hogy a hátrányos helyzetűek számához viszonyítva meglehetősen alacsony a halmozottan hátrányos helyzetűek száma, aminek elsősorban az volt az oka, hogy kevés szülő – az érintettek mindössze 13%-a – nyilatkozott az iskolai végzettségéről. A 2013 szeptemberéről hatályos rendelkezések szerint azonban a hátrányos helyzet nem kerül automatikusan megállapításra a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság esetén, tehát még összehangoltabb együttműködés szükséges a szociális ellátásban érintett szereplők és az oktatási-nevelési intézmények között.

A nehéz szociális helyzetben lévő tanulókat Zuglóban több ösztöndíjprogram segíti, azonban a társadalomfejlesztési munkacsoport megbeszélése során felmerült, hogy szükséges lenne az ösztöndíj-lehetőségek bővítése. A Zuglóiak Egymásért Alapítvány kétféle ösztöndíj-pályázatot működtet: a Zuglói Diákösztöndíj 1993 óta nyújt segítséget a kedvezőtlen szociális helyzetű, kiemelkedő tanulmányi eredményű tanulóknak a középiskola sikeres befejezéséhez és a továbbtanuláshoz (keretösszeg: 3.000.000 Ft), emellett külön program keretében támogatják a művészetekben és a sportban kiemelkedő tehetségű diákokat is (keretösszeg: 5.000.000 Ft). Az ösztöndíjak forrását az Önkormányzat biztosítja költségvetéséből. 2013-ban 26 pályázó részesült Diák Ösztöndíjban összesen 2.600.000 Ft értékben, míg egyéni kérelem alapján 31 diák kapott támogatást.

A kerület részt vesz a Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjrendszerben, amelynek keretében 2014-ben az A típusú ösztöndíjprogramban (hátrányos szociális helyzetű, felsőoktatási intézmény hallgatói) 112 hallgatónak ítélték meg támogatást (10 hónapon keresztül), a B típusú ösztöndíjat (utolsó éves, érettségi előtt álló középiskolások vagy felsőfokú diplomával nem rendelkező, felsőoktatási intézménybe még felvételt nem nyert érettségizettek) 4 főnek ítélték meg, akik háromszor 10 hónapon keresztül részesülnek támogatásban, amennyiben felvételt nyernek felsőoktatási intézménybe. Az ösztöndíjprogram keretösszege 8.500.000 Ft.

Sajátos nevelési igényű, illetve felzárkóztatást, fejlesztést igénylő gyermekek, fiatalok

Jogszabályváltozás miatt a bölcsődék már nem foglalkozhatnak korai fejlesztéssel, a feladatot a Pedagógiai Szakszolgálat látja el, sajátos nevelési igényű gyermekeket ugyanakkor valamennyi bölcsőde fogad. Az integrált formában nevelhető-oktatható sajátos nevelési igényű gyermekeket, tanulókat szintén valamennyi óvoda, valamint általános és középiskola fogadja.

Intézmény neve	SNI tanulók száma	Intézmény neve	SNI tanulók száma
Budapest XIV. Kerületi Álmos Vezér Gimnázium és Általános Iskola	13	Budapest XIV. Kerületi Móra Ferenc Általános Iskola	83
Budapest XIV. Kerületi Arany János Ált. Iskola és AMI	11	Budapest XIV. Kerületi Munkácsy Mihály Ált. Isk. és AMI	4
Csanádi Árpád Általános Iskola, Sportiskola, Középiskola és Pedagógiai Intézet	6	Budapest XIV. Kerületi Németh Imre Általános Iskola	77
Budapest XIV. Kerületi Dr. Mező Ferenc Általános Iskola	27	Budapest XIV. Kerületi Széchenyi István Általános Iskola	24
Dr. Török Béla Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola, Egységes	15	Budapest XIV. Kerületi Szent István	0

Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény és Kollégium		Gimnázium	
Budapest XIV. Kerületi Heltai Gáspár Általános Iskola	32	Szent István Király Zeneművészeti Szakközépiskola és Alapfokú Művészetoktatási Iskola	7
Budapest XIV. Kerületi Herman Ottó Általános Iskola	5	Budapest XIV. Kerületi Teleki Blanka Gimnázium	1
Budapest XIV. Kerületi Hunyadi János Általános Iskola	6	Városligeti Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola	2
Budapest XIV. Kerületi Jókai Mór Általános Iskola	18	Zuglói Benedek Elek EGYMI	106
Budapest XIV. Kerületi Kaffka Margit Ált. Isk.	13	Zuglói Hajós Alfréd Magyar-Német Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola	0
Budapest XIV. Kerületi Liszt Ferenc Általános Iskola	10	Budapest XIV. Kerületi Móra Ferenc Általános Iskola	83

18. táblázat: Sajátos nevelési igényű tanulók száma a KLIK által fenntartott általános és középiskolákban, 2014/2015. tanév

Forrás: KLIK Budapest XIV. Tankerület

Intézmény neve	SNI gyermekek száma	Intézmény neve	SNI gyermekek száma
Aprófalva Óvoda	1	Napköziotthonos Óvoda	0
Bóbita Óvoda	11	Napraforgó Óvoda	4
Cseperedő Óvoda	5	Napsugár Óvoda	17
Csicsergő Óvoda	4	Narancs Óvoda	3
Herminka Óvoda	4	Óperenciás Óvoda	6
Hétszínvirág Óvoda	7	Örökzöld Óvoda	1
Játékszín Óvoda	1	Pöttöm Park Óvoda	2
Kerékgyártó Óvoda	0	Rózsavár Óvoda	2
Kincskereső Óvoda	1	Tücsöktanya Óvoda	0
Mályva Óvoda	2	Tündérvirág Óvoda	4
Meseház Óvoda	6	Zöld Lurkók Óvoda	4
Mókavár Óvoda	1	Zuglói Tihany Óvoda	4

49. ábra: Sajátos nevelési igényű gyermekek száma az önkormányzati fenntartású óvodákban, 2014/2015

Forrás: Budapest Főváros XIV. Kerület Zuglói Önkormányzata, Humánigazgatási Osztály, Köznevelési Csoport

Az Önkormányzat 2011-ben új oktatási koncepciót dolgozott ki és döntött arról, hogy a fenntartásában működő ÓVODÁKBAN minden évben elvégezzék a kis- és középső csoportos gyermekek beszéd- és mozgásszűrését. Ennek célja, hogy a nyelv- és mozgásfejlődési zavarok időben történő felismerésével és kezelésével segítséget nyújtson a fejlődési, tanulási nehézségek leküzdésében. A koncepció része volt az ALSÓ TAGOZATOS ÁLTALÁNOS ISKOLÁSOK olvasás-szövegértés, valamint matematikai készség- és képességszintjének diagnosztikus mérése is. A szűrés módszertanát a Benedek Elek EGYMI és Nevelési Tanácsadó dolgozta ki, amely a program indulását követően felelős volt a szűrések lebonyolításáért is. Az intézmény 2013. január 1-től a KLIK fenntartásába került, majd további jogszabályi változások³⁶

³⁶ 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről; 15/2013. (II.26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről

következtében a pedagógia szakszolgálati feladatok 2013. szeptember 1-vel az EGYMI-től a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XIV. Kerületi Tagintézményéhez kerültek, így a 2013/2014-es tanévben már ők bonyolították le a szűréseket.³⁷ Az erről készült beszámoló szerint a kiscsoportos mozgásszűrés alapján a vizsgált gyermekek 69%-a megfelel az életkori átlagnak, 21%-a kismértékben eltér attól és 10% esetében van szükség intervenciós tevékenységre. A kismértékű eltérést mutató gyermekek fejlesztése az óvodai nevelés keretében lehetséges, melyhez a Zugló Benedek Elek EGYMI szakértői mozgásfejlesztő gyakorlatokat dolgoztak ki. A középső csoportos gyermekek szűrése azonos eredményeket mutatott, mint a kiscsoportosok körében végzett vizsgálat. A kiscsoportos logopédiai szűrés eredménye szerint a gyermekek 89%-ának fejlettsége megfelelő volt, 8%-uknál tartották szükségesnek további vizsgálatok elvégzését, míg 3% esetében fül-orr-gégészeti probléma állt a háttérben.

A beszámoló szerint az eredmények az országos statisztikákhoz hasonló képet mutatnak, azaz átlagosan a gyermekek 15%-a igényel valamilyen jellegű támogatást. A fenti szűrőprogramok lebonyolítása mellett a Pedagógiai Szakszolgálat az elmúlt években átlagosan 400 óvodás korú gyermek komplex diagnosztikai vizsgálatát végezte el, ami álláspontjuk szerint indokolatlanul magasnak számít.³⁸ A komplex vizsgálatok száma csökkenthető lenne széleskörű szűrővizsgálatokkal és az ezekhez kapcsolódó intervenciós programokkal, amelyhez többszintű diagnosztikus modell kialakítását és bevezetését tartanak szükségesnek. Célként fogalmazzák meg, hogy az enyhébb problémák kezelése az óvodákban történjen a Pedagógiai Szakszolgálat szakmai iránymutatásai szerint, annak érdekében, hogy a Pedagógiai Szakszolgálat a komplexebb gondozást igénylő gyermekek ellátására koncentrálhasson. A szükséges személyi feltételek – gyógypedagógusok, pedagógiai asszisztensek – az óvodákban rendelkezésre állnak. Az Önkormányzat tájékoztatása szerint több olyan képzésre került sor, amely segíti az óvónőket a sajátos nevelési igényű gyermekek ellátásában, emellett az elmúlt években elkülönített forrás állt rendelkezésre speciális eszközök beszerzésére is.

Az általános iskolák esetében a 2012/2013 évi méréseket sikerült lebonyolítani. A mérések módszertanának kidolgozása során 75%-ban állapították meg azt a szintet, melynek elérése esetén a tanulók valószínűsíthetően sikerrel tudják elsajátítani a tananyagot. Az eredmények szerint az olvasás-szövegértés területén a feladatok többségét tekintve valamennyi évfolyam elérte, illetve meghaladta a 75%-os szintet, elmaradás néhány feladattípus esetében volt megfigyelhető a 2. és 4. évfolyamon. A matematikai felmérés valamivel kedvezőtlenebb eredményt mutatott: az első két évfolyamon a diákok 90%-a érte el vagy haladta meg a 75%-os szintet, a 3. évfolyamon a tanulók 56%, míg a 4. évfolyamon 77,5%-a. A 2013/2014 évi előkészítő méréseket a fenntartóváltás miatt már nem tudta elvégezni a Benedek Elek EGYMI.

Pedagógiai Szakszolgálat

A pedagógiai szakszolgálati feladatokat érintő jogszabályi és ebből adódó intézményi változások a fentiekben bemutatásra kerültek az óvodai és általános iskolai szűrővizsgálatok kapcsán. A Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XIV. Kerületi Tagintézménye tevékenységét két helyszínen (székhely: Fűrész u. 64-66., telephely: Ond vezér sétány 9-11.), valamint közel 40 közoktatási intézményben végzi. Az általa biztosított különféle diagnosztikai és prevenciós tevékenységek, valamint terápiás eljárások és fejlesztések segítséget nyújtanak a gyermekek és fiatalok részére hátrányaik leküzdéséhez, képességeik

³⁷ A szűrésbe nem kerültek bevonásra a sajátos nevelési igényű, valamint beilleszkedési és tanulási nehézséggel küzdő gyermekek, továbbá azok sem, akik már terápiás ellátásban részesülnek nevelési tanácsadás vagy logopédiai szakfeladat ellátása keretében.

³⁸ Az óvodák további 100 gyermek vizsgálatát igényelték volna, azonban a szülők nem működtek együtt az óvodákkal és a Pedagógiai Szakszolgálattal.

kibontakoztatásához.³⁹ A 2013/2014-es tanévben, valamint a 2014/2015-ös tanév első félévében ellátott feladatokat az alábbi táblázat foglalja össze:

Szakfeladat	Tevékenység	Ellátottak száma (fő), 2013/2014	Ellátottak száma (fő), 2014/2015, első félév
Korai fejlesztés	Komplex fejlesztés	16	18
Fejlesztő nevelés	Komplex fejlesztés	0	1
Tankerületi szakértői bizottság	Komplex pszichológiai, gyógypedagógiai vizsgálat	737	380
Nevelési tanácsadás	Folyamatdiagnosztikai célú pszichológiai, gyógypedagógiai-pedagógiai vizsgálat	349	252
	Pszichés ellátás	166	266
	Pedagógiai fejlesztés	789	1000
Logopédia	Logopédus	903	892
Gyógytestnevelés	Gyógytestnevelő	1052	1040
Konduktív pedagógia	Konduktor	0	1
Iskolapszichológus koordinátor	Pszichológus	0	21
Kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók gondozása	Pszichológus		
Összesen		4012	3915

19. táblázat: Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XIV. Kerületi Tagintézményében ellátott gyermekek, tanulók száma
 Forrás: Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XIV. Kerületi Tagintézménye

Látható, hogy a 2014/2015-ös tanév első félévében ellátottak száma megközelíti a teljes 2013/2014-es tanév ellátotti számát. Évente átlagosan 3.000-3.500 gyermek és fiatal veszi igénybe a szolgáltatásokat, de megközelítőleg 30%-uk nem egy, hanem többféle szolgáltatást igényel, ez magyarázza a magasabb összértékeket. A nagy leterheltség mellett további problémát jelent, hogy a jelenlegi helyszínek nem felelnek meg a jogszabályi előírásoknak, nem teszik lehetővé a szakfeladatok megfelelő ellátását: hiányoznak a korai fejlesztésre, csoportos pszichoterápiára és pedagógiai fejlesztésre alkalmas helyiségek, a pszichiáter státusz nem tölthető be, mivel nem áll rendelkezésre a szükséges helyiség, a felszereltség pedig nem felel meg a 15/2013. (II.26.) EMMI rendelet 9. mellékletében foglaltaknak. Emellett hiányzik az intézményben dolgozó 85 szakember részére egy tanári, közösségi szoba. Egyik épület sem akadálymentes, így a kisgyermeket nevelőknek nehézséget okoz az épületbe való bejutás.

Akadálymentesítés

A 2013-ban készült Helyi esélyegyenlőségi program szerint három önkormányzati tulajdonú középület komplex – az épület egészére kiterjedő fizikai és infokommunikációs – akadálymentesítése valósult meg:

- Zuglói Benedek Elek EGYMI
- Zuglói Családsegítő és Gyermekjóléti Központ

³⁹ A pedagógiai szakszolgálatok feladatait és működésük szabályozását a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény és a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II.26.) EMMI rendelet tartalmazza.

- Hermina Óvoda Ida utcai épülete

Az akadálymentes hozzáférés számos középület esetén nem, illetve csak részlegesen biztosított. A jelenlegi helyzet a 3. számú mellékletként csatolt 50. táblázatban kerül bemutatásra.

1.4.5. KULTÚRA, SZABADIDŐ

A Városligetben és környékén több, fővárosi és országos viszonylatban is jelentős kulturális intézmény található – Szépművészeti Múzeum, Múcsarnok, Vajdahunyad vára és a Magyar Mezőgazdasági Múzeum, Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum –, azonban a kerületben élőknek nincs közvetlenebb kapcsolata ezekkel, mint a máshonnan idelátogatóknak. A Liget Budapest Projekt keretében a Városliget egésze jelentősen átalakul a következő években, azonban a Projekt tervezésébe, előkészítésébe Zuglói nem került bevonásra. A tervek szerint öt új épület jön létre, ide költözik majd az Új Nemzeti Galéria-Ludwig Múzeum, a Néprajzi Múzeum, a Magyar Zene Háza, a Fotó Múzeum Budapest és a Magyar Építészeti Múzeum. Emellett sor kerül a Szépművészeti Múzeum és a Közlekedési Múzeum felújítására is, valamint a Fővárosi Állat- és Növénykert kibővítésére és a Fővárosi Nagycirkusz korszerűsítésére.

A Stadionok közelében helyezkedik el a SYMA Csarnok és a Papp László Budapest Sportaréna, ahol sportrendezvények mellett kulturális, szabadidős programok is megrendezésre kerülnek. A közelben található a Testnevelési és Sportmúzeum, valamint a Magyar Állami Földtani Intézet. A két központi területtől távolabb, Rákosrendezőn működik a Magyar Vasúttörténeti Park, a Columbus utcában pedig az Eötvös Lóránd Emlékgyűjtemény.

Zuglói tulajdonú kulturális és szabadidős intézmények

Kifejezetten kerületi beágyazódású, a zuglói lakosokat kiszolgáló kulturális és szabadidős intézményből nagyon kevés van, elhelyezkedésük egyenetlen. Az önkormányzati tulajdonú Zuglói Cserepes Kulturális Non-profit Kft. az alábbi öt intézményt működteti:

- Cserepesház Zuglói Művelődési Ház – Vezér u. 28/B.
- Cserepesház Zuglói Művelődési Ház Lipták Villa – Hermina út 3.
- Cserepesház Zuglói Művelődési Ház Zuglói Ifjúsági Centrum (ZIC) – Uzsoki u. 57.
- Zuglói Civil Szervezetek Háza – Csertő park 12.
- Liget Galéria – Ajtósi Dürer sor 5.

Valamennyi rendelkezik saját honlappal, melyek arculata egységesen került kialakításra, áttekinthetően, korosztályok szerinti bontásban ismertetik programjukat, tevékenységüket. A Cserepesház Zuglói Művelődési Ház és a Civil Ház a Füredi úti lakótelepen, egymáshoz közel találhatóak, a Lipták Villa és a Zuglói Ifjúsági Centrum Herminamezőn. Az intézmények közül a *CSEREPESHÁZ* a legnagyobb (736m²), működését 1986-ban kezdte meg. Változatos, minden korosztályt megszólító szabadidős-kulturális programokat kínál, emellett állandó klubokat – Smooth Jazz Club, Dokumentumfilm Klub, Nyugdíjas Klub, Baba-Mama Klub – is működtet, nyaranta pedig napközis tábort szerveznek általános iskolásoknak. Látogatói elsősorban a lakótelepről, illetve a környező kertés övezetből érkeznek. A *CIVIL HÁZ* 2012-ben kezdte meg működését és hiánypótló szerepet tölt be azáltal, hogy háttérrel, együttműködési lehetőséget biztosít a kerületben működő civil és nemzetiségi szervezeteknek. Ez a programkínálatban is tükröződik, hiszen a programok egy része civil, illetve nemzetiségi szervezetek kezdeményezésére, munkájára alapulva valósul meg. A 700 m²-es épületben kiállítások megrendezésére is alkalmas tér került kialakításra (Agora), emellett klubszobák és egy multifunkcionális terem (Fórum terem) is rendelkezésre áll. A kulturális és szabadidős programokon és klubokon kívül, szintén a civil részvételből adódóan, számos területen

biztosítanak tanácsadást, tréningeket, tájékoztató rendezvényeket. A *LIPTÁK VILLA* 1990-től Zeg-Zug Gyermekház néven működött, jelenlegi nevét az eredeti tulajdonos, Dr. Lipták Pál mérnök, üzletember, államtitkár és családja után 2012 óta viseli. A felújításra szoruló épület 1924-25-ben épült, a művelődési ház 570 m²-es területen működik. A felnőtt-, gyermek- és családi programok mellett 2013 óta a Lipták Villában működik a Samodai József Zuglói Helytörténeti Műhely, amely kiállításokon és előadásokon keresztül mutatja be Zuglói történetét. A *ZUGLÓI IFJÚSÁGI CENTRUM* a tanfolyamok, szakkörök és egyéb programok mellett 2014 őzétől elindította „Az első kiállításom” sorozatot, mely a kerületben élő vagy tanuló diákoknak biztosít lehetőséget arra, hogy bemutassák a munkáikat. A ZIC komplex szolgáltató intézmény, így a programszervezésen kívül a tanácsadás is fontos szerepet kap: többek között életvezetési, pályaválasztási és önkéntes munkákkal kapcsolatos tanácsadást nyújtanak. A ZIC maga is kínál olyan foglalkozást, melyet önkéntes fiatalok tartanak időskorúak számára. A *LIGET GALÉRIA* kortárs hazai és külföldi, elsősorban közép-európai művészek kiállítóhelye. A képző-, ipar- és fotóművészeti kiállítások mellett vetítéseket, beszélgetéseket, koncerteket és egyéb programokat is szerveznek.

Zuglói kulturális életének fontos szereplője a *SZENT ISTVÁN ZENEHÁZ*, amely a Szent István Király Zeneművészeti Szakközépiskola épületében működik, bázisa egy korszerű stúdióval felszerelt, barokk hangzású orgonával is rendelkező, 330 férőhelyes koncertterem.

Az Önkormányzat 2005-ben döntött az iskolától független, önálló együttes létrehozásáról. A *ZUGLÓI FILHARMÓNIA NON-PROFIT KFT.* az 1954-ben alapított, nagyhírű *SZENT ISTVÁN KIRÁLY SZIMFONIKUS ZENEKAR* és a *SZENT ISTVÁN ORATORIUMKÓRUS* művészeti értékeinek, kiemelkedő zenei nevelési tevékenységének megőrzését, továbbfejlesztését kívánja biztosítani. Az együttesek tagjai döntő részben zuglói lakosok, programjaik valamennyi korosztályt megszólítják, rendkívül népszerűek. A nagyzenekari koncertek helyszíne sokáig a Zeneakadémia volt, jelenleg a Művészetek Palotájában kerülnek megrendezésre. Kisgyermekes családok részére hozták létre 1997-ben a Pastorale elnevezésű komplex zenei ismeretterjesztő rendezvénysorozat, mely az élő zenét társművészetek bevonásával ötvözi. A Zeneház Nagytermében szombat délutánonként Tea-koncerteket rendeznek az időskorúak részére, a koncerteket beszélgetések követik. A tavaszi és őszi Térzene sorozat, mely szabadterén kerül megrendezésre, szintén sok látogatót vonz. A 2011-ben indított Komplex sorozat célja, hogy minden zuglói óvodás, általános és középiskolás évente legalább egy alkalommal kulturális programokon vehessen részt.

A bemutatott intézmények népszerűek, látogatottságuk magas, de a művelődési házak és a Civil Ház közös jellemzője, hogy a befogadó kapacitásuk korlátozott, 60-130 fő körüli, és a Zeneház nagyterme is szűkösnek bizonyul egyes programok esetén. A művelődési házak műszaki állapota nem megfelelő, az épületek felújításra szorulnak, míg a Civil Ház esetén az épület teteje nem került megfelelően kialakításra. Zuglóban nincs olyan kulturális intézmény, ami alkalmas lenne több embert vonzó, nagyobb programok befogadására. Ennek kialakítása már régóta szerepel a kerület tervei között, helyszíneként több lehetőség is felmerült. Az egyik a Bosnyák téren található villamosremíz, melyet azonban a BKV továbbra is eredeti funkciójával kíván használni. Az épület abban az esetben kerülhetne Zuglói tulajdonába, ha az Önkormányzat másik helyszínt tudna felkínálni a villamosok tárolására. A kulturális központ kialakításának másik lehetséges helyszíneként a Columbus u. 1-5. alatti ingatlan merült fel, amely jelenleg a Hevesi Sándor téri Magyar Színház raktárépületeként működik. Az Önkormányzat egy olyan kulturális teret kíván kialakítani, amely egyebek mellett befogadhatná a zuglói kulturális intézmények és az itt élő művészek előadásait, és esetleg inkubációs házként is működne. A Szent István Király Zeneművészeti Szakközépiskola mellett Zuglóban található a Táncművészeti Főiskola is, a kerület emellett számos ismert művész otthona, mindez azonban kevésbé ismert az itt élők körében. A cél az, hogy a kerület kulturális értékei elérhetővé és megismerhetővé váljanak a zuglóiak számára, másrészt részesei legyenek a kerület arculatának. Ehhez járulhat hozzá az a rendezvénysorozat, amely Zuglói 80. születésnapja alkalmából kerül megrendezésre és elsősorban nem a meglévő intézményekre, programokra kíván koncentrálni, hanem újszerű, a zuglóiakat

közvetlenebbül megszólító rendezvényeket megvalósítani. Ennek egyik első lépése volt a Költészet Napján megrendezett Verspiknik, amely a Korong utcában, József Attila egykori lakóhelye közelében került megrendezésre. A kerület kulturális életébe a jövőben jobban be kívánják vonni az itt élő nemzetiségeket is. A jövőbeni tervek között szerepel a Rákosfalva parkban található egykori Kék Óvoda és környezetének közösségi célú hasznosítása is, amelyhez azonban először a tulajdonviszonyok rendezése szükséges. A területet az Önkormányzat az 1990-es végén értékesítette, a tulajdonos azonban nem hasznosította, így állapota jelentősen leromlott. A közelben található a Zuglói Családsegítő és Gyermekjóléti Központ, a Mező Ferenc Általános Iskola és az Álmos Vezér Gimnázium és Általános Iskola. Az Önkormányzat egy többfunkciós közösségi teret kíván kialakítani, ahol helyet kapna egy fedett sportcsarnok és fedett játszótér. Létrehozásra kerülhet egy fiataloknak szóló zenei oktatási intézmény is, mely a debreceni Rocksulihoz hasonló módon működne, azaz kortól vagy zenei képzettségtől függetlenül bárki számára nyitott lenne, de akár professzionális zenészképzés helyszínévé is válhatna. Mivel a korábban a közelben működő Idősek Klubja bezárásra került, a tervek között szerepel egy új idősek klubja kialakítása ugyanezen a helyszínen.

I.4.6. SPORT

Zuglói sportinfrastruktúrája változatos képet mutat. Itt találhatóak olyan fővárosi és országos szinten is jelentős sportlétesítmények, mint a Népstadion és Intézményei, a Papp László Budapest Sportaréna, a Syma Csarnok, valamint a Városligeti Műjégpálya és a Széchenyi Fürdő. Ezek a létesítmények azonban, hasonlóan az I.4.5 fejezetben bemutatott kulturális intézményekhez, nem zuglói kötődésűek, látogatóik a város, illetve az ország egészéből érkeznek, az intézmények nem a kerület tulajdonában vannak.

Az önkormányzatok sporttal kapcsolatos feladatait a 2004. évi I. törvény szabályozza, mely előírja helyi sportfejlesztési koncepció kialakítását, az abban foglaltak megvalósítását, a helyi sportszervezetekkel és sportszövetségekkel történő együttműködést. Az önkormányzat feladata továbbá a tulajdonában lévő sportlétesítmények fenntartása és működtetése, az önkormányzati iskolai testneveléshez és sporttevékenységekhez szükséges feltételek megteremtése, az önkormányzati iskolai sportkörök működéséhez, vagy az ezek feladatait ellátó diáksport-egyesületek feladatainak ellátásához szükséges feltételek biztosítása. Zuglói Önkormányzata rendeletben szabályozza a sporttal kapcsolatos feladatait, céljait,⁴⁰ valamint sportkoncepciót is készített, amely azonban 2007 óta nem került felülvizsgálatra.

A kerületben több, nagy hagyománnyal rendelkező egyesület – BVSC-Zuglói, MTK, Postás SE, Magyar Atlétikai Club (MAC) és a Központi Sportiskola (KSI) – működik, ezek azonban alapvetően a versenysportra koncentrálnak, kevésbé vannak jelen a Zuglóban élők mindennapjaiban. Infrastruktúrájuk önkormányzati tulajdonú, melynek fenntartása és fejlesztése jelentős költséget jelent. Két klub – a BVSC-Zuglói és az MTK – kiemelt sportegyesületek lettek, így működésükhöz állami támogatást kapnak. Középtávon ezen két egyesület, közülük is elsősorban a BVSC-ZUGLÓI létesítményeihez kapcsolódóan valósulnak meg fejlesztések. Az új uszodaépületet 2015 februárjában adták át, a fejlesztések következő szakaszát a régi uszodaépület beltéri felújítása, a kültéri medencék rekonstrukciója és befedése, valamint a beltéri uszodaival való összekötése jelenti. Szintén a BVSC-Zuglói sportpályáját érintő fejlesztés a 2015 áprilisában átadott három műfüves futballpálya. A közeljövőben a labdarúgó centerpálya játéktérének, lelátójának és a kiszolgáló épület felújítása történik meg. Az MTK LANTOS MIHÁLY SPORTKÖZPONTJÁBAN sportcsarnok épül, amely azonban nem a kerület, hanem az egyesület tulajdona lesz. A jelenleg hatályos jogszabályok szerint a társasági adó

⁴⁰ 17/2010. (V.25.) önkormányzati rendelet az önkormányzat testnevelés és sportfeladatairól, a helyi testnevelés és a sporttevékenység támogatásáról

és osztalékadó (TAO) fizetésére köteles vállalkozások az adókötelezettségük 70%-áig támogathatják a látványsportok (futball, vízilabda, kézilabda, kosárlabda, jégkorong) sportszervezeteinek és a sportágak sportszövetségeinek fejlesztési programjait. Az eddigi fejlesztéseket részben az Önkormányzat saját forrásaiból, részben a TAO támogatásokból finanszírozták, és a jövőbeni fejlesztések várhatóan szintén TAO támogatások bevonásával lesznek megvalósíthatóak. Az egyesületek sportlétesítményeknek igénybevételéért a kerület használati díjat fizet.

A fentiek mellett két további nagyobb sportközpont – a *VARGA ZOLTÁN SPORTTELEP* (Kövér Lajos u. 5.) és a *MOGYORÓDI ÚTI SPORTTELEP* (Mogyoródi út 130.) – található a kerületben, melyek bérbe vehetőek lakossági és céges rendezvényekre.

Zugló adottságaiból eredően népszerű a lakosság körében a kerékpározás és a futás, elsősorban a Városliget és a Rákospatak környékén. A sportinfrastruktúra részét alkotja 16 kisebb szabadtéri sportpálya is, melyek elhelyezkedése azonban nem kiegyenlített a kerületen belül és állapotuk is változatos képet mutat. A Közterületi-szabadtéri létesítmények fejlesztési koncepciója a meglévő sportpályák esetében elsősorban a higiéniai feltételek javítását, a burkolat korszerűsítését, kerékpártárolók kiépítését, a közvilágítás javítását, térfelügyelő kamerák elhelyezését, valamint hangcsillapító elemek és védőhálók elhelyezését javasolja.

50. ábra: Sportlétesítmények elhelyezkedése Zuglóban

Forrás: Budapest Főváros XIV. Kerület Zugló Önkormányzatának Közterületi-szabadtéri létesítmények fejlesztési koncepciója (2013) adatai alapján saját szerkesztésű térkép

A kerület lakóinak sportolását segítik az Önkormányzat által biztosított pályázati lehetőségek. Ezeket részben civil szervezetek vehetik igénybe különféle sportrendezvények lebonyolítására, részben pedig tehetséges fiatal sportolók igényelhetnek egyéni támogatást. Az Önkormányzat emellett támogatja a kerületben működő egyesületek szakosztályait is annak érdekében, hogy minél több zuglói fiatal sportoljon rendszeresen.

A kerületben a *ZUGLÓI SPORT- ÉS RENDEZVÉNYSZERVEZŐ NON-PROFIT KFT.* foglalkozik a sporttal kapcsolatos önkormányzati feladatok ellátásával. Ennek keretében gondoskodik a sportpályák működtetéséről, bérbeadásáról, a kerületi sportprogramok szervezéséről, melyek közül a jelentősebbek a Zuglói

Sportfesztivál, a Patakiparti Futás, az általános és a középiskolásoknak szervezett Zuglói Kupa. A Kft. biztosítja a helyszínt a kerületi iskolák testnevelésóráihoz, az iskolai sportnapokhoz, megszervezi a nyári napközis tábort és tájékoztatást nyújt az Önkormányzat által a kerületben élő nyugdíjasok részére biztosított ingyenes úszóbérletekkel kapcsolatban.

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvényben előírt mindennapos testnevelés gyakorlati kivitelezése nehézségeket okoz. A problémát enyhítheti az oktatási intézmények területén és közelében található sportpályák multifunkcionális műanyag borítással történő ellátása, mivel így több sportághoz is használhatóvá válnának, valamint az iskolák sportpályáinak befedése. Az infrastrukturális hiányosságokat részletesebben az 1. sz. mellékletként csatolt 48. táblázat mutatja be. A mindennapos testnevelés keretében megvalósuló úszásoktatást a KLIK finanszírozza, helyszíne a BVSC-Zuglói uszodája. A tervek szerint az úszáshoz szükséges infrastruktúra 2016 folyamán bővül a Budapest Gyógyfürdői és Hévízei Zrt.-hez tartozó PASKÁL FÜRDŐ fejlesztésével, melynek célja, hogy a jelenleg szezonális jelleggel működő strandfürdő egész évben üzemelhessen. A beruházás részeként többek között egy új fürdőépület kerül kialakításra, ahol tanmedence is lesz.

A közösségi sportolási lehetőségek bővítésére a kerület több, viszonylag kisebb költséggel kivitelezhető megoldást tervez. Az egyik ilyen az iskolai létesítmények hétféle megnyitása lehet (futball, kosárlabda, kézilabda, pingpong, tollaslabda), amennyiben biztosíthatóak az ehhez szükséges személyi feltételek (őrzés, elsősegély stb.). A kerületben sok játszótér és kisebb park található, amelyek továbbfejleszthetők felnőttek számára kialakított kültéri sporteszközök telepítésével. A tervek között szerepel – azonban nagyobb ráfordítást igényel – a Mogyoródi úti sportpálya továbbfejlesztése, elsősorban a fiatalokra és a családokra koncentrálva (játszóház, esetleg kalandpark kialakítása). A Rákospatak környezetének rendezése, rekreációs célú hasznosítása szintén növelheti a szabadterei sportolásra alkalmas területek körét.

SWOT

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
Magas színvonalú bölcsődei és óvodai ellátás	A kerület egyes részeiben nem elegendő a bölcsődei és óvodai férőhelyek száma
Önkormányzat által kezdeményezett program a fejlődési és tanulási nehézségek kiszűrésére	Az általános iskolák kihasználtsága egyenetlen: egyes intézményekben 70% alatti, máshol évek óta férőhelyhiány jelentkezik
Kiterjedt közoktatási infrastruktúra	Hiányosságok az időskorúak ellátásában: időskorúak gondozóháza, demens időskorúak nappali ellátása
Kiterjedt, szolgáltatások széles körét nyújtó szociális és gyermekjóléti intézményhálózat	Idősek nappali ellátásában nem elegendő a férőhelyek száma
Népszerű kulturális-szabadidős intézmények	A családsegítő és gyermekjóléti ellátásban a jogszabályban előírtnál alacsonyabb szakmai létszám
Önkormányzati pályázatok a civil, nemzetiségi és egyházi szervezetek tevékenységének támogatására; Civil Ház létrehozása	Kamaszokat segítő, veszélyeztetettségüket csökkentő szolgáltatások hiánya
Ösztöndíjprogramok a rászoruló tanulók számára	Gyermekek, fiatalok pszichoterápiás ellátására – különösen a 14-18 éves korosztály esetén – nincs elegendő kapacitás
Sportinfrastruktúra fejlesztések, úszásoktatás a kerület oktatási intézményeibe járó diákoknak	Szakemberhiány az egészségügyi ellátásban
	Alacsony az önkormányzati bérlakások száma, a lakásállomány állapota kedvezőtlen
	A meglévő kulturális intézmények műszaki állapota nem megfelelő
	A meglévő kulturális intézmények nem elegendőek egy ilyen méretű kerület igényeinek kiszolgálására, nincs megfelelő befogadó kapacitású kulturális központ

A kerület kulturális értékei nem ismertek a lakosság nagy része számára

Nincsenek közösségi terek

Kevés a lakosság számára hozzáférhető, megfelelő állapotú sportpálya; a köznevelési törvényben előírt mindennapos testnevelés feltételei nem mindenhol biztosítottak

Közszolgáltatásokat ellátó intézmények egy részében az akadálymentesítés nem megoldott

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<p>Pozitív bevándorlási egyenleg</p> <p>Leromlott, ill. szegregációval veszélyeztetett területek szórványosan, kisebb tömbökben fordulnak elő</p> <p>Aktív és tevékenységek széles körét ellátó civil és egyházi szervezetek, jó együttműködés az önkormányzat és a szervezetek között</p> <p>Alternatív megoldások alkalmazása az idősellátásban</p> <p>Prevenációs népegészségügyi programok kiszélesítése</p> <p>A Rákos-patak környezetének rekreációs és közösségi célú hasznosítása</p> <p>Kerületi művészeti intézmények integrálása a kulturális életbe, kulturális értékek láthatóbbá tétele</p> <p>A kerületben működő közép- és felsőoktatási intézmények sok fiatal vonzanak a kerületbe</p>	<p>A fővárosi átlaghoz képest magasabb az időskorúak lakosságon belüli aránya, a szociális és egészségügyi ellátórendszer kapacitásainak bővítéséhez szükséges források hiánya</p> <p>A házi segítségnyújtást érintő jogszabályi változás miatt rászorulóak eshetnek el a szolgáltatástól</p> <p>Növekedést mutat a sajátos nevelési igényű gyermekek száma</p> <p>A szociális ellátást érintő jogszabályváltozások többletterhet róhatnak az önkormányzatra</p> <p>Jogszabályváltozások miatt nehezebben kerülnek az ellátórendszer látókörébe a segítségre szoruló gyermekek, fiatalok</p> <p>A jogszabályi és intézményi változások következtében nehezebben érvényesülnek az esélyegyenlőségi törekvések</p> <p>A járóbeteg-szakellátás helyszínével kapcsolatos döntéshozatal (egy központi rendelő vagy a meglévő két helyszín megtartása) elhúzóásával romlik a jelenlegi intézmények állapota</p> <p>Európai uniós források korlátozott rendelkezésre állása</p>

20. táblázat: SWOT
 Forrás: Saját szerkesztés

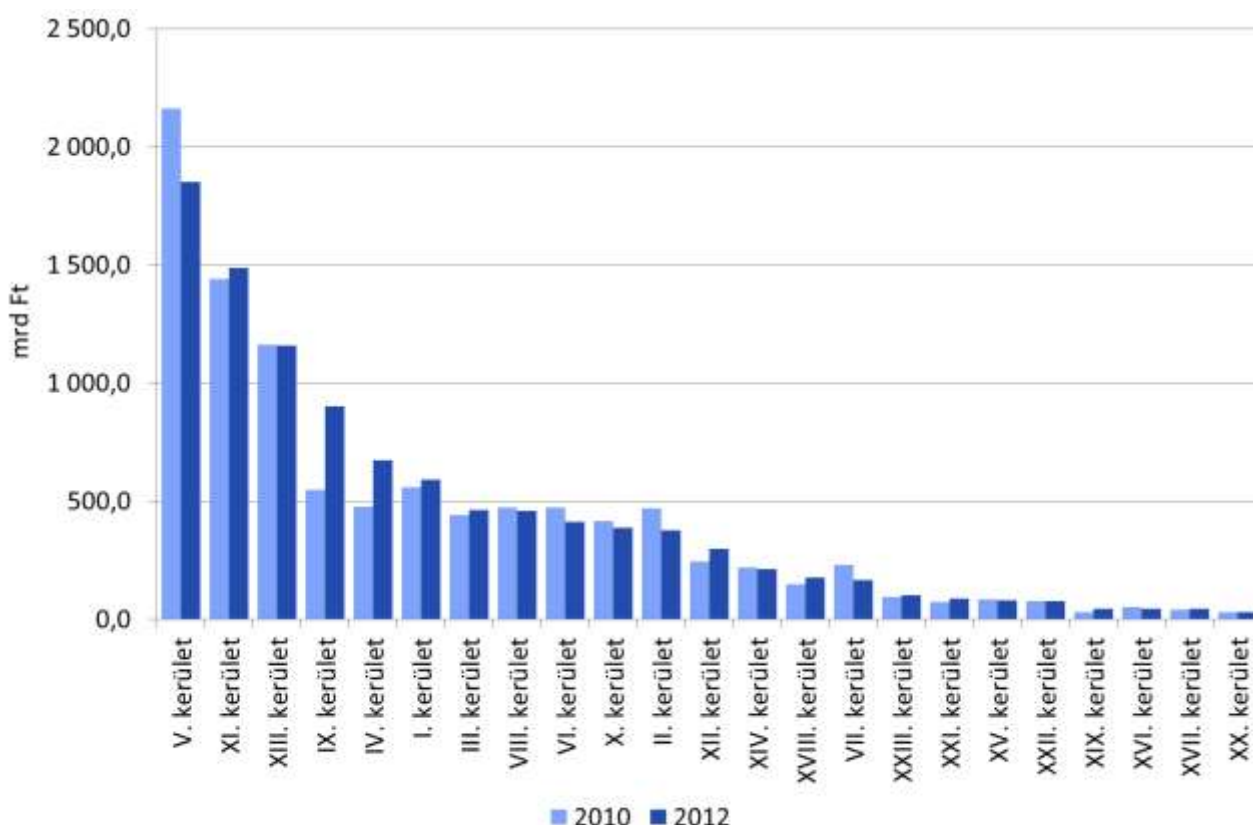
I.5. A KERÜLET GAZDASÁGA

I.5.1. A KERÜLET GAZDASÁGI SÚLYA, SZEREPKÖRE

Budapest Integrált Településfejlesztési Stratégiájának megalapozó munkarésze szerint „Budapest és agglomerációja az ország gazdaságilag legfejlettebb térsége. A 2010-es adatok szerint az ország GDP-jének 38%-a származik Budapestről, az egy főre jutó GDP Budapesten az országos átlag 219%-a, míg az EU27 átlag 140%-a. Továbbá itt koncentrálódik a külföldi érdekeltségű vállalkozások kb. 62%-a, valamint az országban bejegyzett külföldi működő tőke 53%-a.” Továbbá Budapestnek „a teljes, vásárlóerő-paritáson számolt GDP teljesítménye alapján 2008-ban a 23. helyet foglalta el az EU tagállamok között, megelőzve Prágát, Koppenhágát és Amszterdamot, és [...] 2025-ig az átlagos éves GDP növekedés üteme várhatóan a 2,4%-ot fogja elérni”.

A Budapestre vonatkozó adatok alapján tehát egy fejlett, az országos és az EU-átlagot egyaránt meghaladó gazdasági fejlettségi mutatókkal rendelkező város része a XIV. kerület. Kerületi szintű adatok hiányában a kerületi gazdasági súlyára a kerületenkénti bruttó hozzáadott érték alapján lehet következtetni.

A kerületekre bontott bruttó hozzáadott érték megoszlása az egyes kerületek között nagyon nagy szórást mutat: a lista első helyein a kiugró értékeket mutató V., XI. és XII. kerület található, őket követi a 2010 és 2012 között jelentős növekedést elérő IX. és IV. kerület; Zugló a lista 13-ik helyezettje.

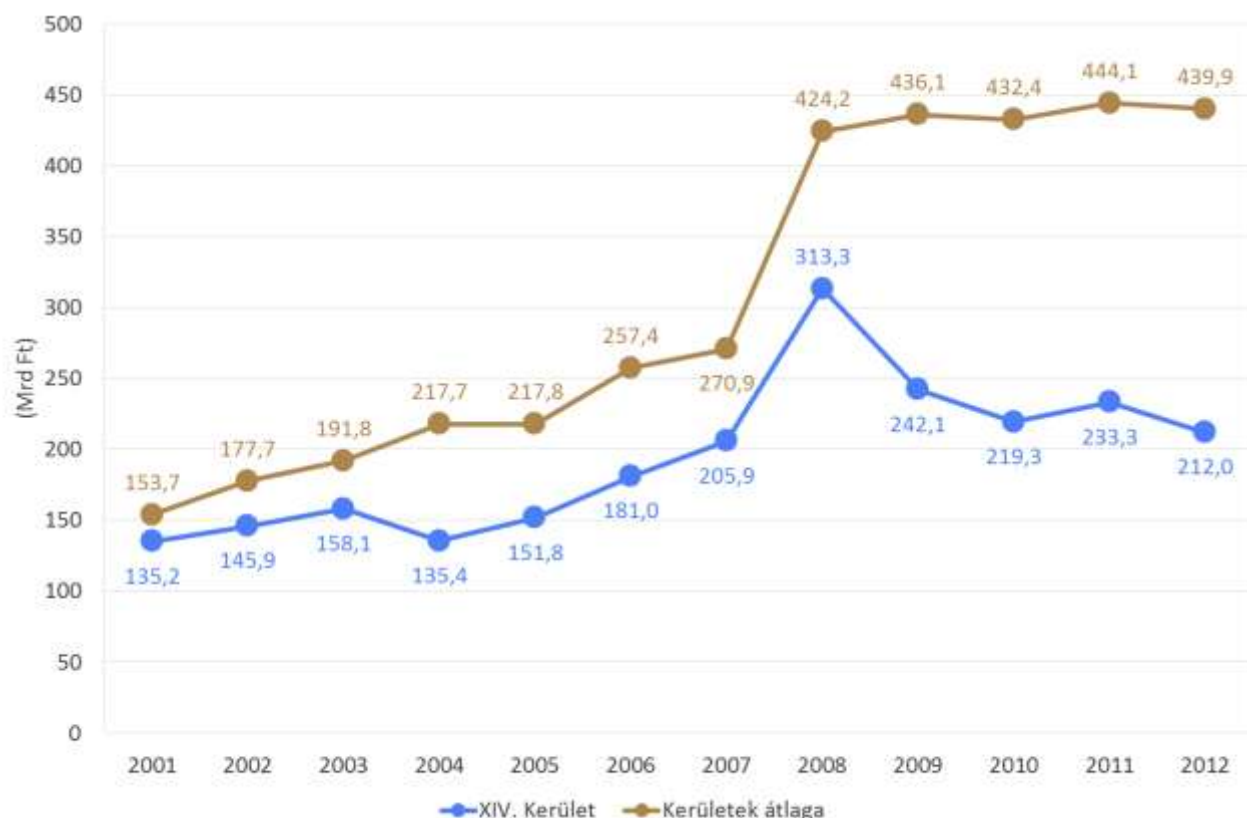
51. ábra: Bruttó hozzáadott érték az egyes budapesti kerületekben, 2010, 2012.

Forrás: KSH

Az ábra alapján feltűnő, hogy a bruttó hozzáadott érték szempontjából a belvárosi, központi elhelyezkedésű kerületek, illetve az autópályákról jól megközelíthető, nagy kiterjedésű, zöldmezős modern iparterületté

fejleszthető területekkel rendelkező külső kerületek teljesítenek kiugróan jól. Ebből a szempontból Zugló - elhelyezkedését és a kerület jellegét figyelembe véve - viszonylag jó értéket ér el.

A bruttó hozzáadott érték alakulását Zuglóban és Budapesten 2001 és 2012 között a 52. ábra mutatja be. A mutató alakulásában jelentős mértékű pozitív ugrás tűnik fel 2008-ban, ám ennek oka nem a gazdaság megugrásában, hanem a 2008-2009-ben bekövetkezett módszertani változásokban kell keresni. Ettől függetlenül megállapítható, hogy a zuglói érték 2001 és 2008 között a budapesti kerületek átlaga alatt volt, 2009 óta pedig a budapesti kerületek átlagának a fele körül alakult.

52. ábra: Bruttó hozzáadott érték alakulása Zuglóban és Budapesten, 2001-2012

Forrás: KSH

1.5.2. A KERÜLET FŐBB GAZDASÁGI ÁGAZATAI, JELLEMZŐI

A kerület főbb gazdasági ágazatainak, jellemzőinek vizsgálatához a bruttó hozzáadott érték vizsgálata nyújthat támpontot, ám ennek elemzése messze túlmutat az Integrált Településfejlesztési Stratégia keretein. Ezért ezen fejezet elemzéséhez célszerű újfent Budapest Integrált Településfejlesztési Stratégiájának megalapozó munkarészére támaszkodni, amely szerint „A budapesti bruttó hozzáadott érték 81%-át a terciér szektor termeli, ezzel a főváros a szektor országos bruttó hozzáadott értékének 45,9%-át teszi ki. Az ipar és építőipar 19,1%-kal részesedik a főváros gazdaságából, ez az országos ipar termelésének 23,3%-a.”

Nemzetgazdasági ágazat	Budapest	Magyarország
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	0,1%	3,5%
Ipar	16,1%	26,5%
Építőipar	3,0%	4,2%
Kereskedelem, szállítás, raktározás, szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás	19,1%	17,5%

Információ, kommunikáció	8,6%	5,3%
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	9,0%	4,7%
Ingatlanügyletek	9,3%	8,9%
Szakmai, tudományos tevékenység	12,8%	8,6%
Közigazgatás, védelem; oktatás; humán-egészségügyi és szociális ellátás	19,0%	17,8%
Művészet és szabad idő; egyéb szolgáltatások	3,1%	2,9%
Összesen	100%	100%

21. táblázat: Bruttó hozzáadott érték gazdasági ágak szerint, 2010

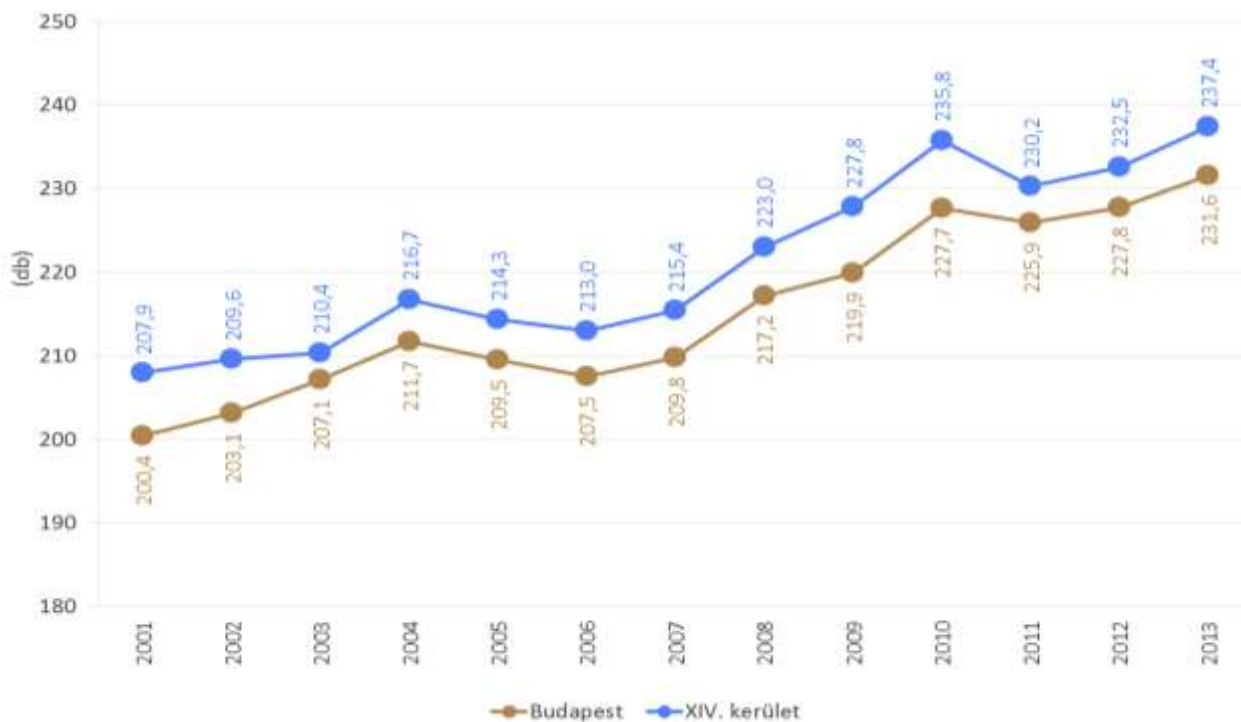
Forrás: KSH

Budapest Integrált Településfejlesztési Stratégiája alapján kijelenthető, hogy a budapesti iparon belül a gépipar, az élelmiszeripar és a vegyipar (különösen a gyógyszeripar), a tercier szektoron belül pedig a pénzügyi és biztosítási tevékenységek, az információ és kommunikáció, valamint a szakmai, tudományos tevékenység szerepe kiemelkedő.

Kerületi szintű adatok hiányában a kerületi gazdasági struktúrára a kerületenkénti bruttó hozzáadott érték (ld. a már bemutatott 52. ábra), illetve a vállalkozások és a foglalkoztatottak számának nemzetgazdasági ágak szerinti arányából lehet következtetni.

A vállalkozások száma

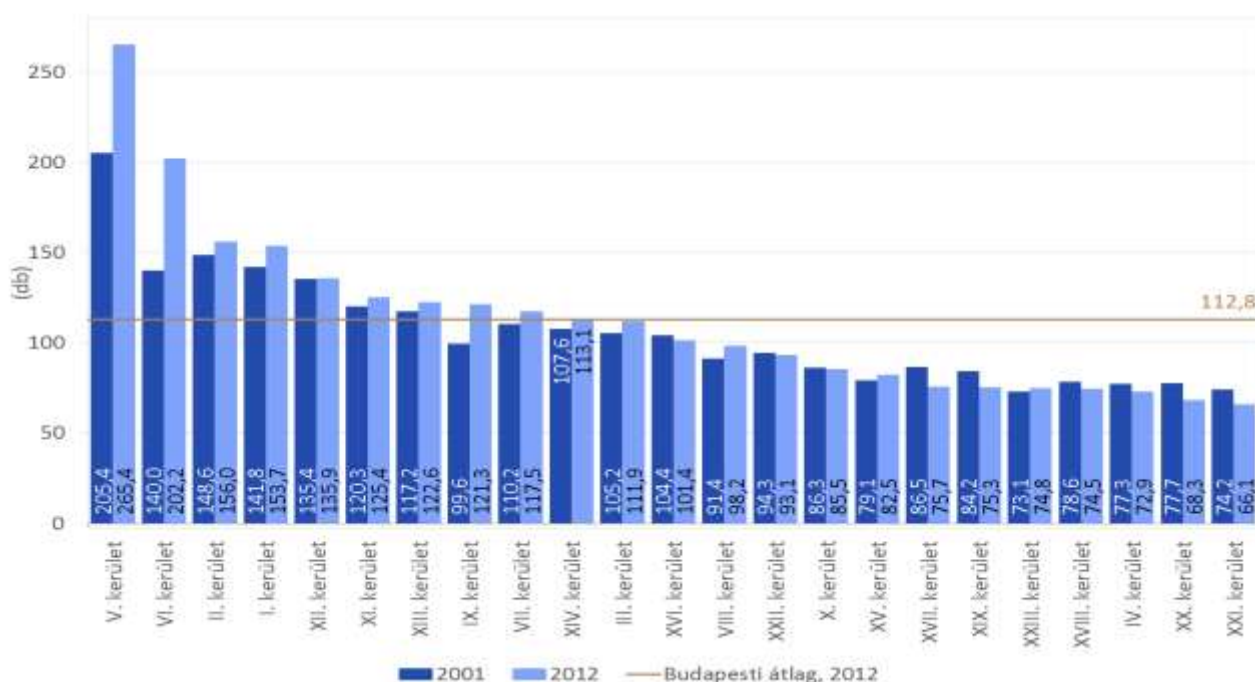
A kerületben regisztrált vállalkozások relatív számának alakulása megfelelt a budapesti átlagnak, bár annál magasabb volt minden évben 2001 és 2013 között.

53. ábra: Az ezer főre jutó regisztrált vállalkozások száma Budapesten és Zuglóban, 2001-2013

Forrás: KSH

A regisztrált vállalkozásoknak mintegy fele működő vállalkozás, de ez megfelel a hazai átlagnak, illetve a budapesti értékek is. (ld. 54. ábra).

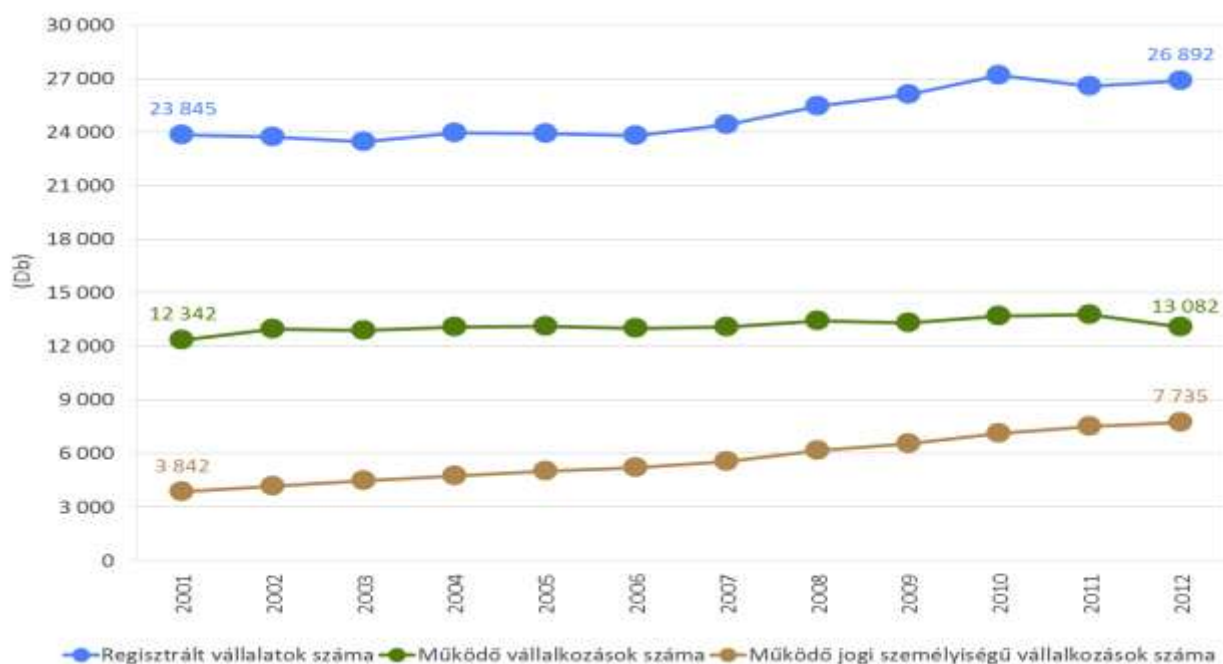

54. ábra: A működő vállalkozások sűrűsége az egyes budapesti kerületekben 2011-ben és 2012-ben

Forrás: KSH

Itt az is látható, hogy ugyan Zuglóban a vállalkozás-sűrűség némileg nőtt, a budapesti kerületek között a tizedik helyen található: egyes kerületekben, mint például az amúgy is magas sűrűséggel rendelkező V. és VI. kerületben, valamint a 2001-ben alacsonyabb sűrűséggel rendelkező IX. kerületben a növekedés sokkal dinamikusabb volt.

A kerületben regisztrált, valamint a működő vállalkozások száma egyaránt emelkedett az elmúlt években; az előbbi 23.845-ről 26.982-re, az utóbbi pedig 12.342-ről 13.082-re. Öröndetes, hogy ezen belül a jogi személyiségű vállalkozások száma megduplázódott.

55. ábra: Regisztrált és működő, valamint ezen belül a jogi személyiségű vállalkozások száma Zuglóban, 2001-2012

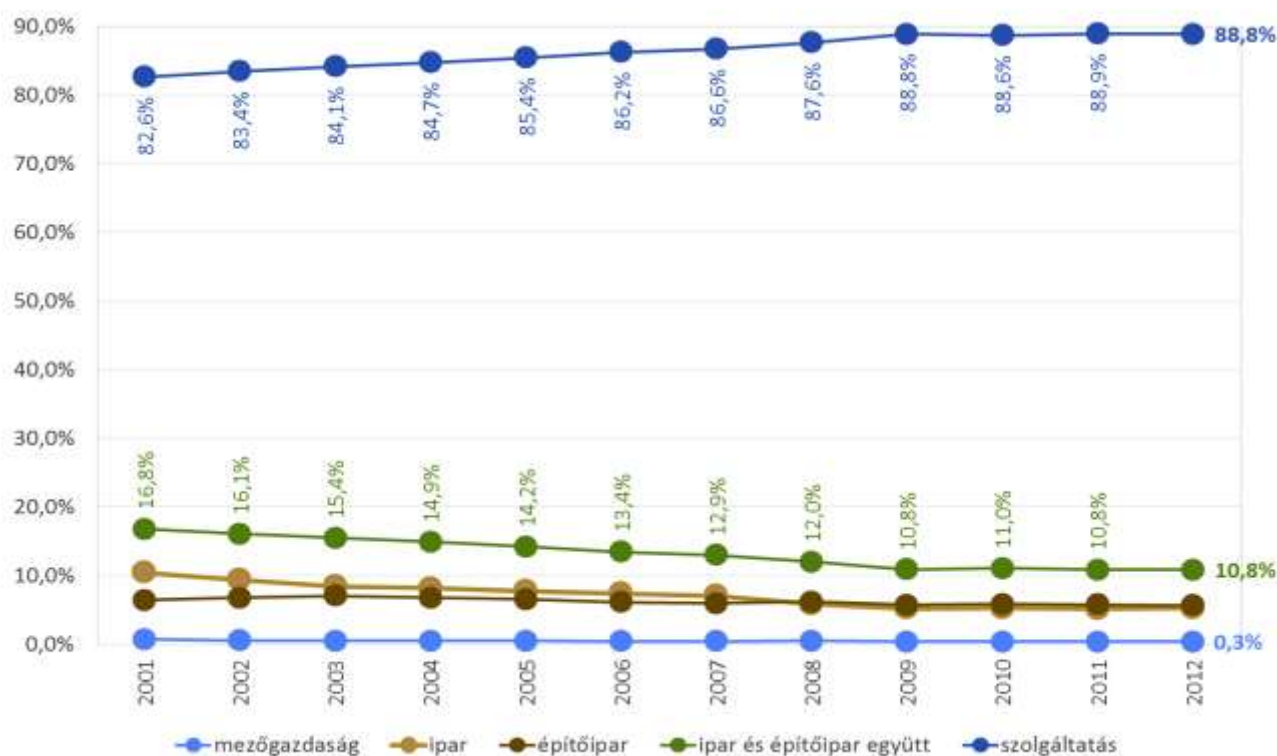
Forrás: KSH

A szolgáltatások terén működő vállalkozások teszik ki a vállalkozások legnagyobb részét, mintegy 88,8%-ot. A vizsgált időszakon belül a szolgáltató vállalkozások aránya több mint 6 százalékponttal növekedett, míg az ipari és építőipari cégeké közel ugyanennyivel csökkent.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
mezőgazdaság	81	68	60	57	58	51	54	57	44	48	44	45
ipar	1281	1212	1089	1065	1009	957	918	778	686	715	701	681
építőipar	787	871	903	880	849	790	773	829	757	793	791	735
ipar és építőipar együtt	2068	2083	1992	1945	1858	1747	1691	1607	1443	1508	1492	1416
szolgáltatás	10193	10824	10856	11074	11198	11222	11324	11768	11831	12139	12256	11621
Összesen	12342	12975	12908	13076	13114	13020	13069	13432	13318	13695	13792	13082

22. táblázat: A működő vállalkozások száma Zuglóban, 2001-2012

Forrás: KSH

56. ábra: A működő vállalkozások megoszlása a főbb nemzetgazdasági ágak szerinti ágak szerint, 2001-2012

Forrás: KSH

Vállalkozási demográfia

A vállalkozások demográfiai mutatói a főváros és Zugló esetében szinte azonosak. A kerületben működő 13 082 vállalkozás közül 7 735 (59,1%) rendelkezik jogi személyiséggel, a társas vállalkozások száma 10 669 db (81,6%); a főváros esetében ezen arányok 58,3%, illetve 80,3%. A foglalkoztatottak létszámát tekintve 1-9 fős létszámú vállalkozások száma 12 334 db (94,3%), 10-19 fős létszámú vállalkozások száma 419 db (3,2%), 20-49 fős létszámú vállalkozás száma 215 db (1,6%), és 50-249 fős létszámú vállalkozás száma 106 db (0,8%). Alig 8 vállalkozás alkalmaz 250-nél több főt. Fentiek alapján – csak a foglalkoztatottakra vonatkozó kritérium alapján – tehát 8 nagyvállalat található a kerületben. A fővároson belüli arányok tulajdonképpen megegyeznek a zuglói arányokkal (legfeljebb 0,1 százalékpontos eltérések mutatkoznak), és ez a különbség csak a 250 fő fölötti foglalkoztatás esetében jelent nagy különbséget: míg Budapesten 301 ilyen vállalkozás található, Zuglóban alig 8.

Működő vállalkozások	Budapest	XIV. kerület
Működő vállalkozások száma	180 093	13 082
Működő jogi személyiségű vállalkozások száma	105 035	7 735
Működő társas vállalkozások száma	144 657	10 669
1-9 fős létszámú működő vállalkozások száma	170 018	12 334
10-19 fős létszámú működő vállalkozások száma	5 535	419
20-49 fős létszámú működő vállalkozások száma	2 788	215
50-249 fős létszámú működő vállalkozások száma	1 451	106

250-499 fős létszámú működő vállalkozások száma	145	4
500 és több fős létszámú működő vállalkozások száma	156	4
Működő jogi személyiségű vállalkozások száma	58,3%	59,1%
Működő társas vállalkozások száma	80,3%	81,6%
1-9 fős létszámú működő vállalkozások száma	94,4%	94,3%
10-19 fős létszámú működő vállalkozások száma	3,1%	3,2%
20-49 fős létszámú működő vállalkozások száma	1,5%	1,6%
50-249 fős létszámú működő vállalkozások száma	0,8%	0,8%
250-499 fős létszámú működő vállalkozások száma	0,1%	0,0%
500 és több fős létszámú működő vállalkozások száma	0,1%	0,0%

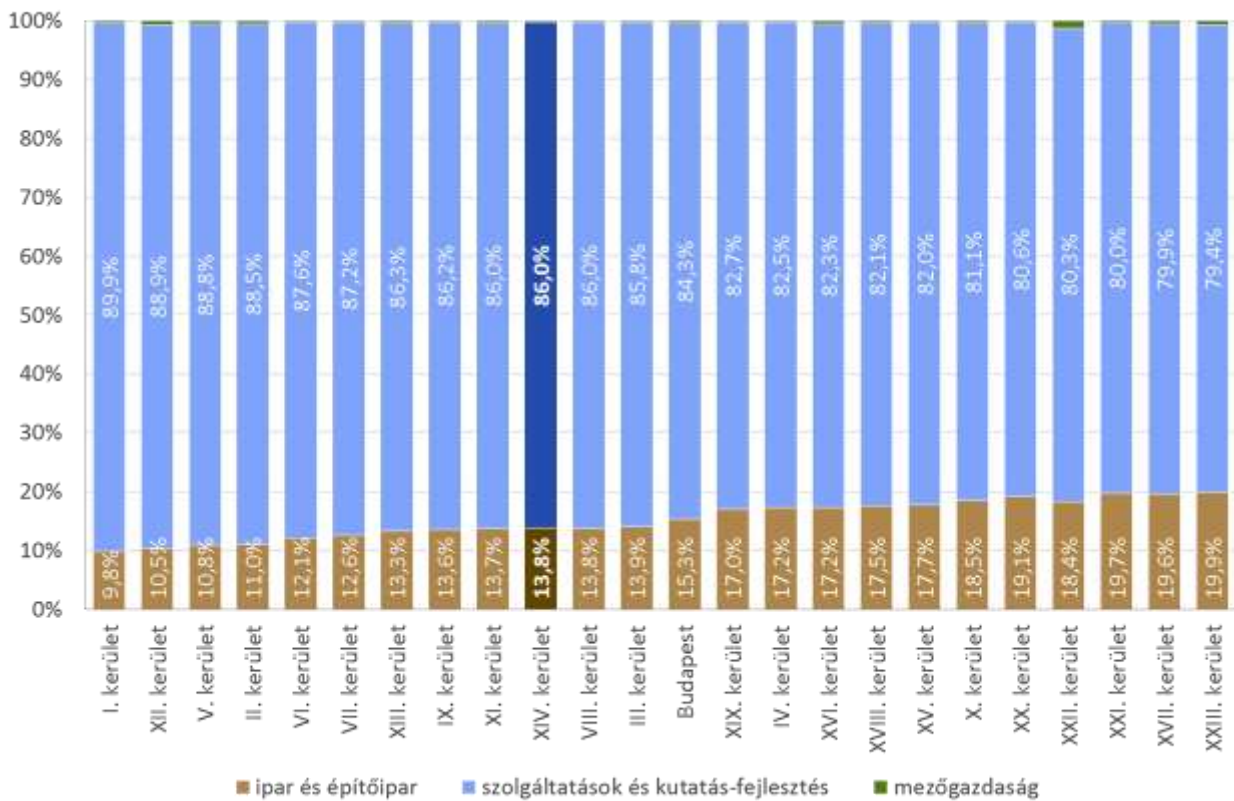
23. táblázat: Működő vállalkozások (vállalkozási demográfia szerint) - GFO'11 (db), 2012

Forrás: KSH

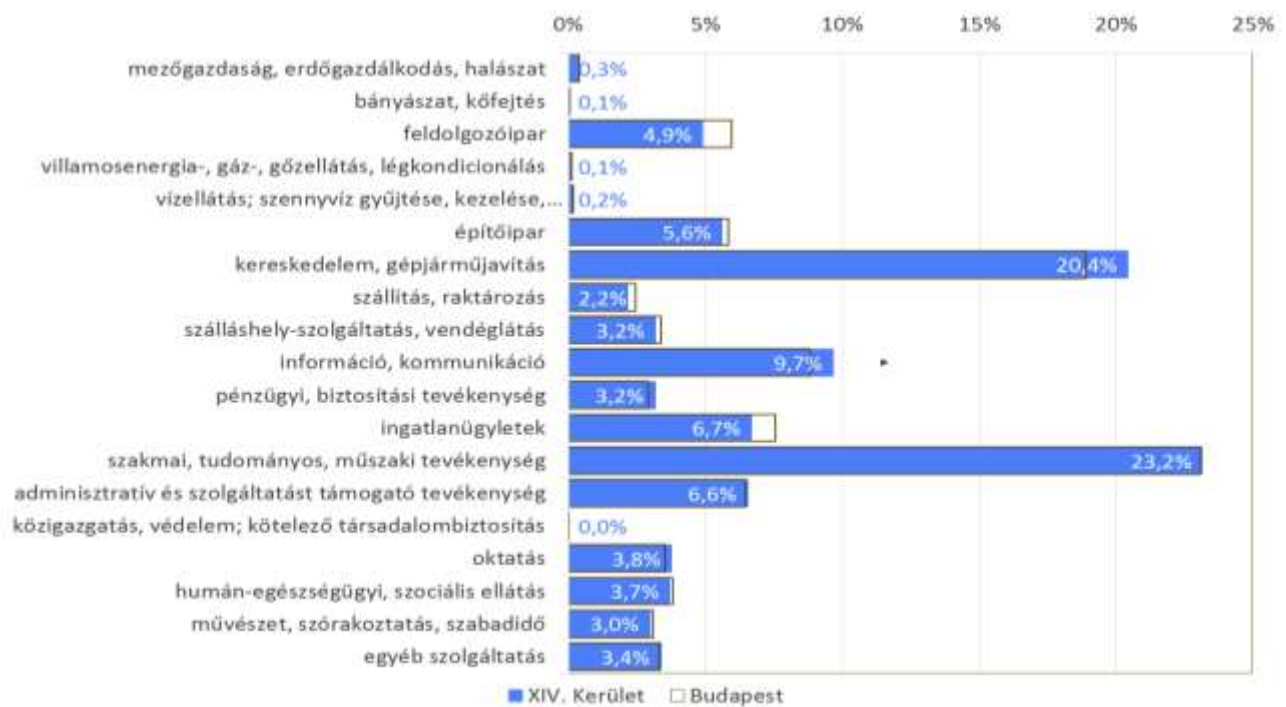
Foglalkoztatottak száma

Az egyes gazdasági ágak súlyát a foglalkoztatottak főbb nemzetgazdasági ágak szerinti megoszlása is mutatja. Zuglóban a foglalkoztatottak 86%-a dolgozik a szolgáltatások terén, az ipari és építőipari foglalkoztatottak aránya alig 13,8%.

Az egyes nemzetgazdasági szektorokon belül kiemelkedő a kereskedelem és gépjárműjavítás, valamint a szakmai, tudományos, műszaki tevékenységek kategóriákba sorolt vállalatok száma: ebben a két nemzetgazdasági ágban tevékenykedik a XIV. kerületi vállalkozások közel 44%-a. Összességében elmondható, hogy a vállalkozások megoszlása megfelel a budapesti átlagnak, bár a feldolgozóipar és az ingatlanügyletek aránya elmarad, a kereskedelem és gépjárműjavítás, valamint az információ és kommunikáció aránya meghaladja azt. A fővárosi átlag főként a magasabb szellemi hozzáadott értékkel jellemezhető gazdasági ágakban (szakmai, tudományos, műszaki tevékenység, ingatlanügyletek, információ és kommunikáció) magasabb, és ebből a szempontból öröndetes, hogy a zuglói átlag nagyrészt megfelel ennek. Ugyanakkor ez azt is jelzi, hogy a kerületnek nincs markáns, szembeszökő sajátossága ezen a téren a fővároshoz képest.

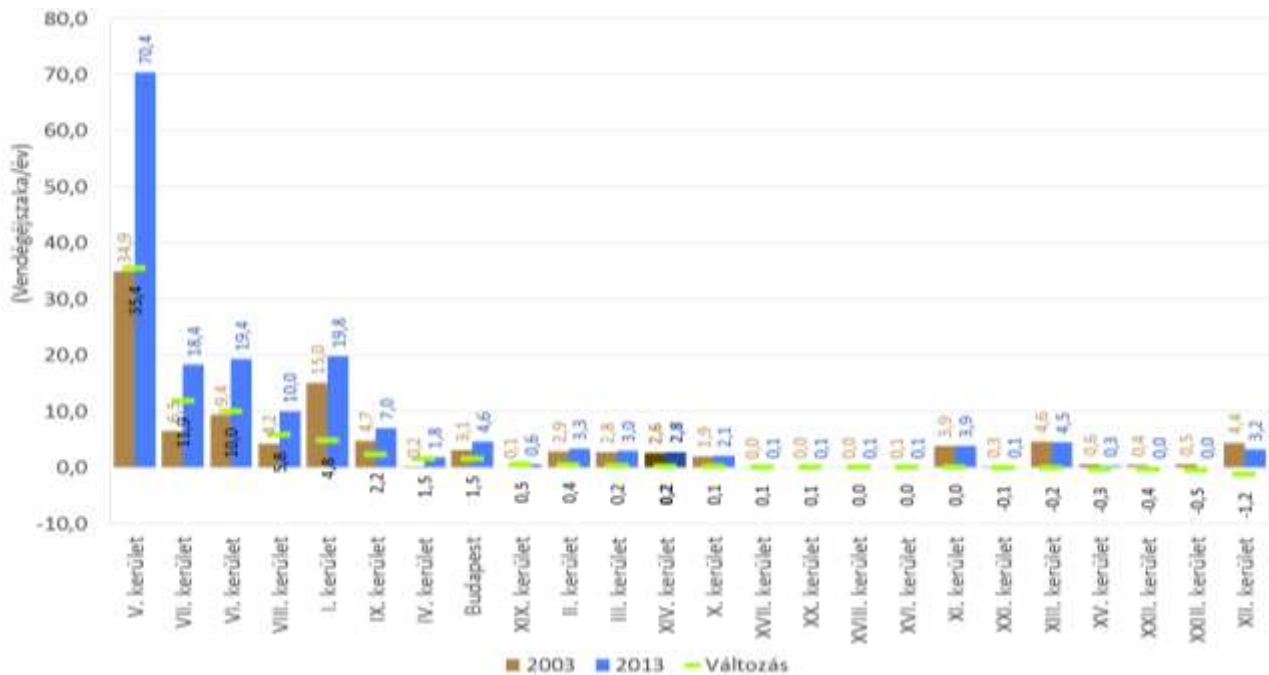
57. ábra: A foglalkoztatottak főbb nemzetgazdasági ágak szerinti megoszlása, 2011
 Forrás: KSH

58. ábra: Működő vállalkozások megoszlása Zuglóban és Budapesten a nemzetgazdasági ágak szerint, 2012
 Forrás: KSH

Idegenforgalom

Budapest Integrált Településfejlesztési Stratégiája alapján Budapest az ország legfontosabb turisztikai célpontja: az országba látogató külföldiek 64%-a Budapestet választotta utazási célpontként, az összes vendég 37%-a érkezett kifejezetten a fővárosba és töltötte ott a vendégéjszakák 33%-át. A turisztikai szektor ráadásul az egyik legdinamikusabban növekvő ágazat, 1995-höz képest a kereskedelmi szálláshelyek forgalma 2012-re közel megduplázódott, a vendégéjszakák száma pedig meghaladta a 7,4 milliót.

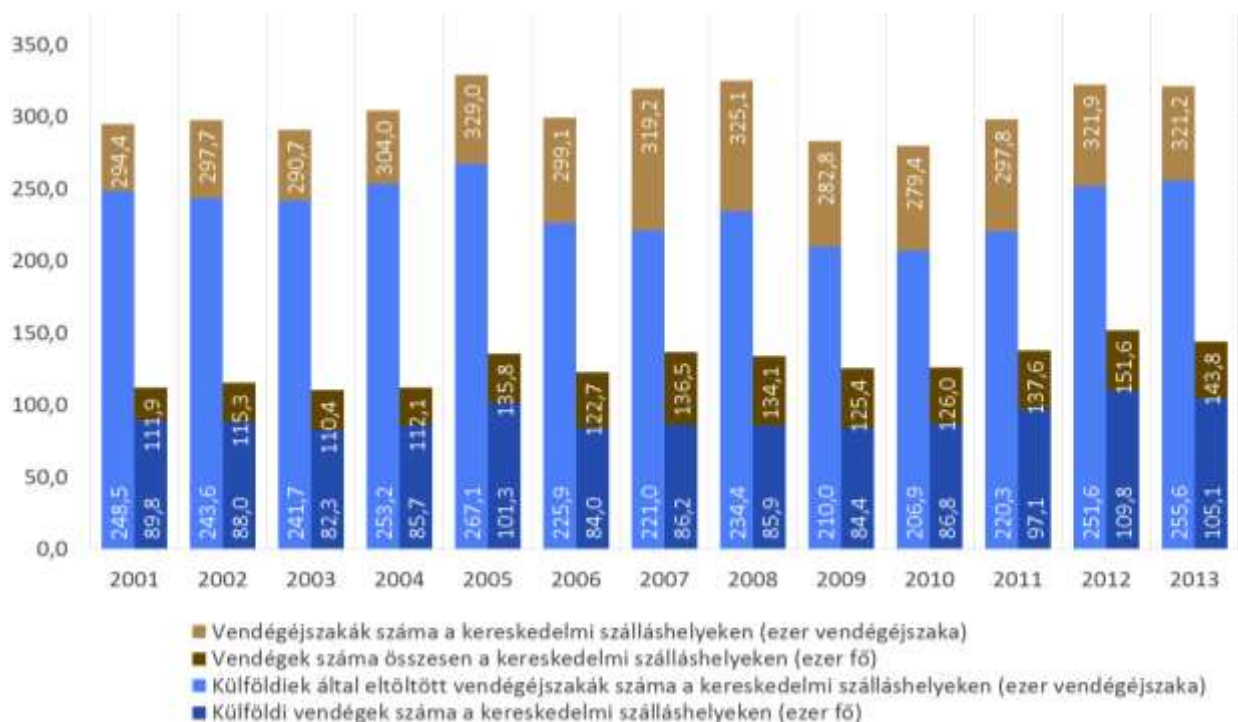

59. ábra: Az egy főre jutó vendégéjszakák száma Budapesten és a kerületekben, 2003, 2013.

Forrás: KSH

A vendégéjszakák számának növekedése sajnos nem minden kerületet érintett egyformán. Budapesten az egy főre jutó vendégéjszakák száma 3,1-ről 4,6-ra nőtt 2003 és 2013 között, de a növekedés egyértelmű nyertese az V. kerület, ahol az egy főre eső 34,9 vendégéjszaka 70,4-re ugrott. Ugyancsak több mint kétszeresére nőtt ez a mutató a VII., VI., VIII. kerületben, az I. kerülettel együtt ezen kerületek mutatója a legmagasabb. Zuglóban 2003-ban 2,6, 2013-ban 2,8 vendégéjszaka jutott.

Az egyes évek értékeit tekintve a zuglói értékek együtt mozogtak a budapesti értékekkel: 2003 óta a változás enyhe mértékben pozitív (egy-egy nagyobb megtorpanás következett be 2006-ban és 2009-ben, valamint enyhébb mértékben 2010-ben és 2013-ban). Feltűnő a belföldi vendégek viszonylag magas aránya: míg Budapesten a vendégéjszakák 90%-át a külföldi vendégek teszik ki, Zuglóban az elmúlt években rendre csak 70-80% között mozgott a külföldi vendégéjszakák száma (lásd: 60. ábra).

60. ábra: Vendégéjszakák és vendégek száma kereskedelmi szálláshelyeken Zuglóban, 2001-2013.

Forrás: KSH

Bár a kerület a fővárosba látogató turisták egyik kedvelt célpontja - a városligeti létesítményeket, a parkot, a Hősök terét és a múzeumokat a több napra a városba érkező turisták a Budai Várat és a belvárost követően rendre meglátogatják - a turizmus megáll a kerület peremén. Zuglóban nincs a Városliget közvetlen vonzáskörzetén kívül található, valódi vonzerővel rendelkező attrakció. Ugyanakkor a turisták alapvető igényeit kiszolgáló szolgáltatások száma is alacsony: sem a Városligetben, sem a körzetében nincs minőségi szálloda és kevés a színvonalas vendéglátóhely is.

Időszak	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Panziók száma (db)	8	9	8	8	7	9	8	12	11	9
Szállodák száma (db)	9	9	8	9	10	10	10	10	10	10

24. táblázat: A kereskedelmi szálláshelyek egységeinek száma, Zuglóban

Forrás: KSH

Az elmúlt évtizedben a szállásadáshoz kapcsolódó vállalati szektor sem növekedett jelentős mértékben: a panziók és a szállodák száma is alig 1-1 darabbal nőtt.

Időszak	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Egyéb (2009-ig magán) szállásadó-helyek külföldi vendégeinek száma (fő)	113	444	479	253	274	77	83	246	217	481
Egyéb (2009-ig magán) szálláshelyek külföldiek által eltöltött vendégéjszakáinak száma (vendégéjszaka)	977	2131	1810	1291	849	959	806	972	1134	1553
Egyéb (2009-ig magán) szálláshelyek vendégeinek száma (fő)	847	1011	986	611	763	531	621	1080	959	1116
Egyéb (2009-ig magán) szálláshelyek vendégéjszakáinak száma (vendégéjszaka)	4245	4296	3662	2320	2971	2638	1747	2495	3186	2668

25. táblázat: Egyéb szálláshelyek főbb mutatói

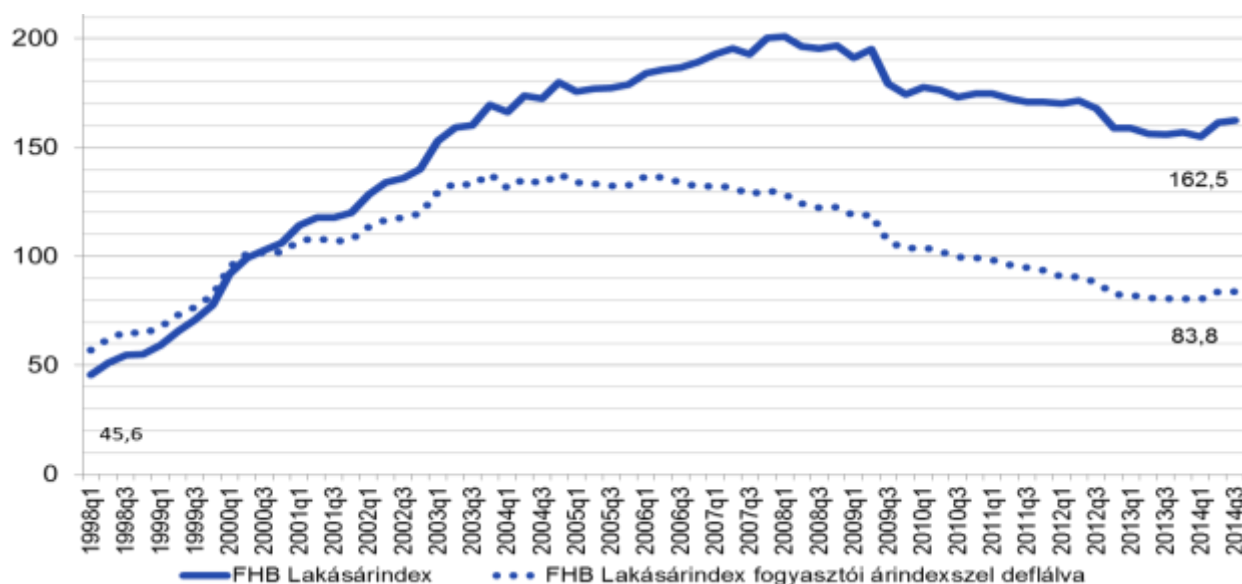
Forrás: KSH

A kereskedelmi szálláshelyek alacsony számát az egyéb szállásadó helyek forgalma sem ellensúlyozza: az ilyen jellegű szállásadó helyek és vendégéjszakák száma jelentős változásokat mutat az egyes évek között, de összességében nem nőtt.

I.5.3. INGATLANPIACI VISZONYOK (KERESLET-KÍNÁLAT)

Lakhatás szempontjából Zugló hagyományosan egy magasra értékelt kerület Budapest pesti oldalán, lévén egy zöld, élhető kerület, ahol az ingatlanok elhelyezkedése nem túlszűfolt, kellően tágas terek állnak a lakosság rendelkezésére. Ugyanakkor a kerület közel helyezkedik el a belvároshoz, autóval és tömegközlekedéssel egyaránt jól megközelíthető elérhető.

A 2008-ban kezdődött gazdasági világválság hatásai az országos és ez által a zuglói lakáspiacon is jelentős mértékben éreztették hatásukat. Komolyabb áresést elsősorban a panellakások, a rosszul megközelíthető vagy nagy forgalmú helyeken lévő lakások, továbbá a régi, erősen leromlott állapotú házban található lakások szenvedtek el.

61. ábra: FHB lakásárindex alakulása, 1998 -2014

Forrás: FHB <http://www.fhbindex.hu/FHB-Index/FHB-Lakasarindex/Index-ertekek-es-diagram>

A Vagyongazdálkodási koncepcióban bemutatott FHB lakásárindex 2011 negyedik negyedévéig vizsgálta a lakásárindexet; a 61. ábra alapján látható, a lakásárindex az elmúlt három évben is csökkent, bár nem olyan mértékben, mint a 2007-2011 közötti időszakban. A 2014 év végi emelkedés az ingatlanpiaci szakemberek szerint fordulópontot jelenthet.

Zuglón a lakások átlagosan 228 ezer Ft/m² áron cseréltek gazdát az FHB adataira építő www.otthonterkep.hu szerint⁴¹. Feltűnő, hogy a szomszédos kerületek közül magasabb átlagárak jellemzőek a XIII., a XVI., és VI. kerületben is, Zugló a VII. kerülettel közel azonos szintet mutat (és alacsonyabbak az átlagárak a IV. , a XV., a X. és VIII. kerületben. A kerületen belül az egyes városrészek átlagos értékesítési árai az alábbiak szerint alakultak.

⁴¹ <http://otthonterkep.hu/?s=elado&o=ertesitesesi&lat=47.518591896336154&lnq=19.11518096923828&z=14> A lekérdezés időpontja 2015. április 8.

Kerületrész	Átlagár (Ft/m ²)
Kiszugló	258
Városliget	244
Törökőr	237
Istvánmező	233
Nagyzugló	233
Alsórákos	232
Herminamező	228
Rákosfalva	181

26. táblázat: Átlagos lakásárak Zuglóban

Forrás: www.otthonterkep.hu

A vagyonkoncepció kiemeli, hogy a lakás elhelyezkedése döntő az adás-vétel szempontjából, jellemző, hogy a vevők Zugló egy adott kerületrész néhány utcájában/tömbjében keresnek lakást, amitől nem hajlandóak eltérni. Jellemző, hogy a lakásállomány döntő többsége magántulajdonban van, és ennek megfelelően az ingatlanfejlesztő által épített lakások is szinte kizárólag eladási céllal készülnek: Zuglóban a Vagyonkoncepció szerint 1996-2011 között mindössze 62 lakás épült kimondottan bérbeadási szándékkal. Ez nagyban csökkenti a lakossági-munkavállalói mobilitást, a lakáshoz köti a lakókat, továbbá óriási terhet ró rájuk a lakásvásárlási céllal felvett hitelek törlesztése.

SWOT

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<p>Zugló egy fejlett, az országos és az EU-átlagot egyaránt meghaladó gazdasági fejlettségi mutatókkal rendelkező nagyváros része.</p> <p>A vállalkozások sűrűsége, nemzetgazdasági ágazatok szerinti megoszlása megfelel a budapesti átlagnak.</p> <p>A vállalatok jellemzően a fejlődő és magasabb hozzáadott értékkel rendelkező munkahelyeket biztosító tercier (szolgáltató) és kvaterner (kutatás-fejlesztés-innováció) szektorban tevékenykednek; fontos szerepet töltenek be a szakmai és műszaki tudományos tevékenységek, a kereskedelem és gépjárműjavítás, valamint az információs, kommunikációs ágazat.</p> <p>Zugló még mindig az egyik legvonzóbb és leginkább zöld karakterű pesti kerület.</p>	<p>A zuglói vállalkozások bruttó hozzáadott értéke alacsony.</p> <p>A kerület nem profitál a budapesti idegenforgalom konjunktúrájából a Városliget közelsége ellenére sem.</p> <p>A kerületben a bérlakások száma és a lakossági mobilitás alacsony.</p>
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<p>Kiváló közlekedési kapcsolatokkal rendelkező, nagyméretű fejlesztésre alkalmas terület: Rákosrendező.</p> <p>Jelentős fejlesztések történnek a kerületben, amelyekből a kerület gazdaságilag profitálhat (Mundo projekt, Múzeum negyed).</p>	<p>A kerületben található állami vagy magántulajdonban lévő területek fejlesztésére a kerületnek korlátozott a ráhatása, és ezek fejlesztéséből a kerület nem tud profitálni.</p> <p>A kormányzati és a fővárosi fejlesztések, valamint a kerületi elképzelések összhangjának biztosítása kérdéses.</p>

FEJLESZTÉSI KIHÍVÁSOK

- A Fővárossal, a kormánnyal és a szomszédos kerületekkel történő intenzívebb együttműködés.
 - Együttműködés és közös fejlesztések megfogalmazása a kerületi vállalkozásokkal.
 - A kerületben megvalósuló jelentős fejlesztéseken alapuló gazdaságfejlesztés (Mundo projekt, Múzeum negyed).
 - Rákospatak revitalizálása, környezetének rendezése, végigjárhatóság biztosítása.
 - Rákosrendező átalakulásának beindítása.
-

I.6. AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA

I.6.1. KÖLTSÉGVETÉS

Az Önkormányzat gazdálkodásának irányait középtávon a település kötelezően megalkotandó gazdasági programja jelöli ki, rövidtávon pedig alapvetően az adott évi költségvetése határozza meg. A megalapozó vizsgálat készítésekor az Önkormányzat nem rendelkezett hatályos gazdasági programmal.

Az önkormányzatok közszolgáltatásait, helyi céljaik megvalósítását a helyi adók beszedése, ill. a forgalomképes vagyontárgyaik értékesítése mellett az Országgyűlés által elfogadott éves, központi költségvetésből juttatott támogatásokból, hozzájárulásokból, valamint a központilag beszedett adók átengedett részéből finanszírozzák. Az Önkormányzat költségvetését a központi szabályozási környezet tehát alapvetően befolyásolja.

Központi szabályozási változások

Az állam és az önkormányzatok közötti feladatmegosztási rendszer átalakításának döntő lépései 2012-ben és 2013-ban lezajlottak: a 2013-ban felállt új rendszerben egyes önkormányzati feladatok állami szintre kerültek. Átalakult továbbá a forrásszabályozás is.

- A normatív alapú elosztás helyett feladatfinanszírozás (Mötv. 117-118. §) lépett életbe.
- Az önkormányzati forrásszerkezet megváltozott:
 - az átengedett bevételek csökkentek (a gépjárműadó 40%-a marad az önkormányzatoknál, a személyi jövedelemadó helyben maradó részének és az illetékbevételek átengedése megszűnt);
 - az átengedett bevételek egy része beépült az állami támogatások forrásai közé (helyben maradó SZJA 3%-a, gépjárműadó 15%-a);
 - az állam által átvett feladatok forrása kikerült az önkormányzati fejezetből.

A települési önkormányzatokat megillető, átengedett bevételek köre változatlan maradt, ezek körét Magyarország 2015. évi központi költségvetéséről szóló 2014. évi C. törvény tartalmazza.

39. §

(1) A települési önkormányzatot illeti meg

a) a gépjárműadóról szóló törvény alapján a belföldi gépjárművek után a települési Önkormányzat által beszedett adó 40%-a és

b) a gépjárműadóhoz kapcsolódó bírságból, pótlékból és végrehajtási költségből származó bevétel 100%-a.

(2) A termőföld bérbeadásából származó jövedelem utáni – a települési Önkormányzat által beszedett – személyi jövedelemadó 100%-a a földterület fekvése szerinti települési önkormányzatot illeti meg.

40. §

(1) A települési önkormányzatot illeti meg

a) a települési Önkormányzat jegyzője által jogerősen kiszabott környezetvédelmi bírság 100%-a,

b) a környezetvédelmi, természetvédelmi felügyelőség által a települési Önkormányzat területén – a veszélyhelyzet kihirdetését megalapozó eseménnyel összefüggésben jogerősen kiszabott környezetvédelmi bírságok kivételével – kiszabott, és abból befolyt környezetvédelmi bírságok összegének 30%-a,

c) a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 252. § (1) bekezdése alapján kiszabott és végrehajtott szabálysértési pénz- és helyszíni bírságból származó, a települési Önkormányzat fizetési számlájára vagy annak valamely alszámlájára érkezett bevétel 100%-a,

d) a közúti közlekedésről szóló törvény felhatalmazása alapján kiadott kormányrendeletben meghatározott jogsértésre (a továbbiakban: közlekedési szabályszegés) tekintettel kiszabott – a bírságot kiszabó szervre tekintet nélkül – közigazgatási bírság behajtásából, illetve végrehajtásából származó bevétel 40%-a, ha a behajtást, illetve a végrehajtást a települési Önkormányzat jegyzője önkormányzati adóhatósági jogkörében eljárva foganatosította és e) a települési Önkormányzat területén a közlekedési szabályszegések után a közterület-felügyelő által kiszabott közigazgatási bírság behajtott összegének 100%-a.

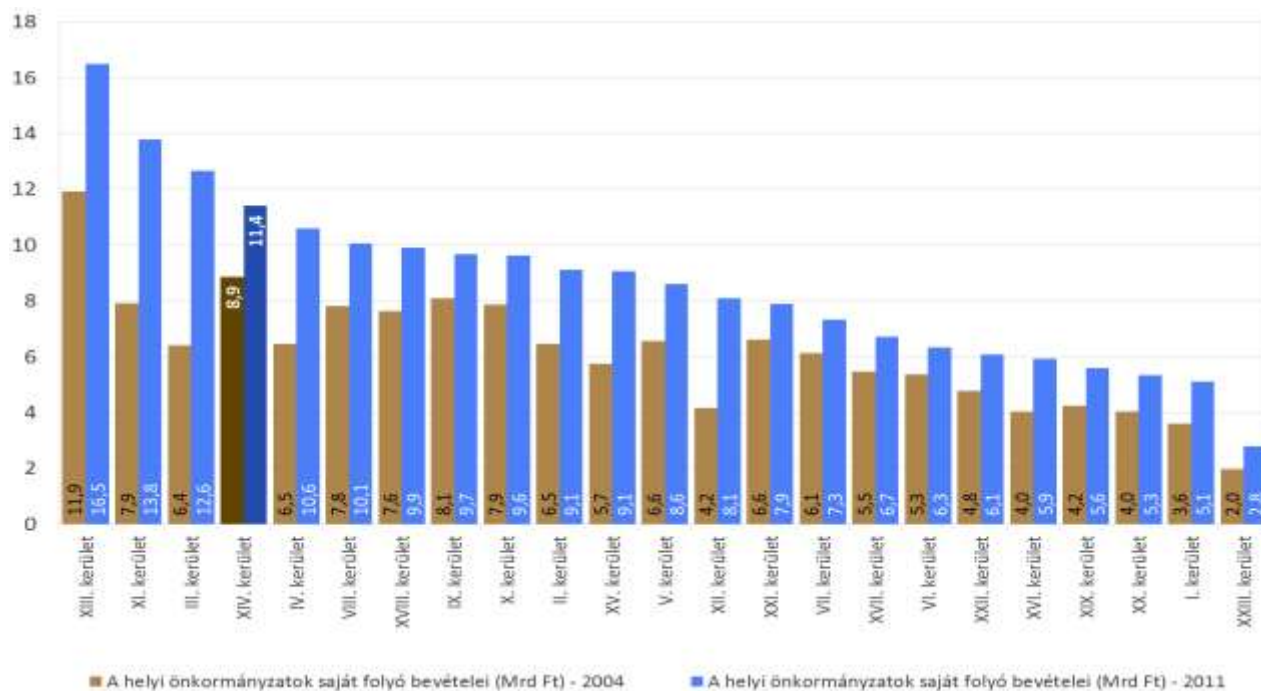
(2) A szabálysértési pénz- és helyszíni bírság, valamint a közigazgatási bírság végrehajtását kérő szerv költségminimum megelőlézésére nem köteles.

A kerület költségvetésének főbb mutatói

Bevételi oldal

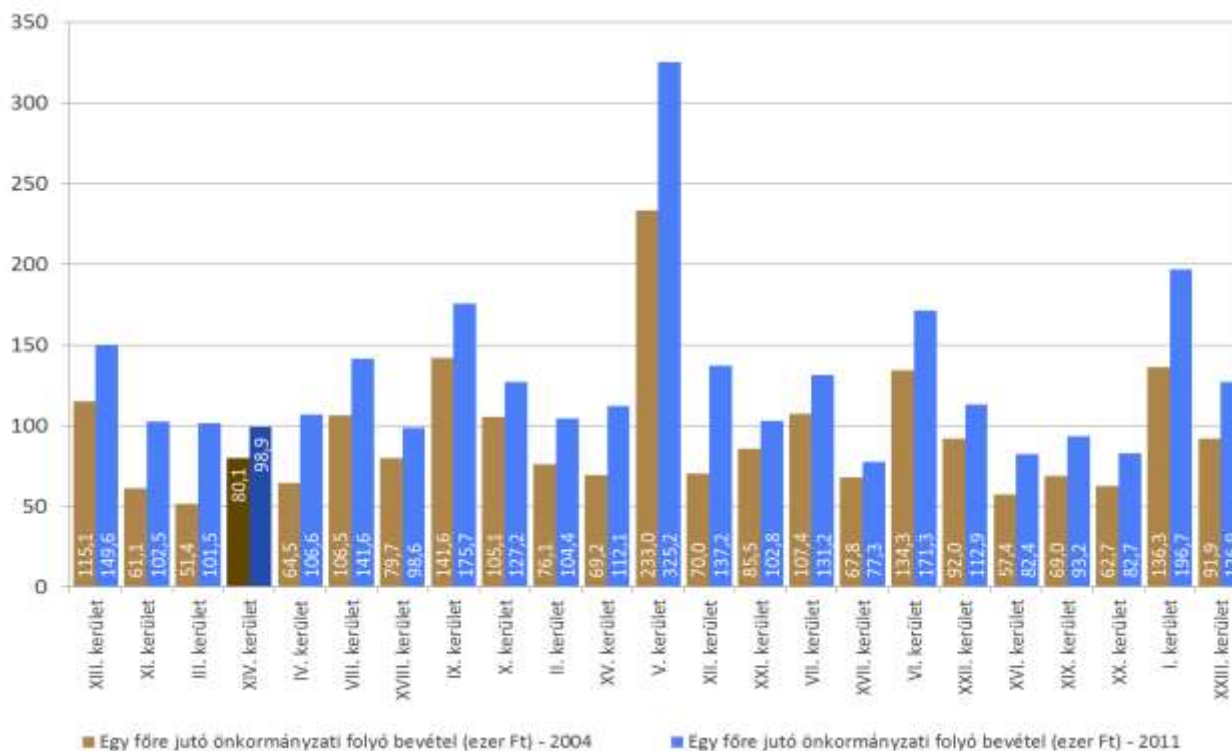
A kerület Budapest egyik legnagyobb költségvetésű kerülete, a saját folyó bevételeket tekintve 2004-ben 8,9 mrd Ft-al a második legnagyobb bevételű, 2011-ben 11,4 mrd Ft-al a negyedik legnagyobb bevételű kerület volt. Ekkor csak a XIII., a XI. és a III. kerület előzte meg Zuglót.

Ugyanezen mutatót egy főre vetítve ellenben merőben más kép tárul elénk, hiszen alig négy olyan kerület van, ahol az egy főre eső saját folyó bevétel alacsonyabb, mint Zuglóban: 2011-ben az egy főre eső saját folyó bevétel nem érte el a 100 ezer Ft-ot (98.900 Ft volt). A kerületek rangsorát itt az V. kerület vezeti, 325 eFt fölötti értékkel, és magasan helyezett még az I., a IX., a VI. és a XIII. kerület (ezek mindegyikében az egy főre eső folyó bevétel több mint 50%-al magasabb, mint Zuglóban).

62. ábra: Helyi önkormányzatok saját folyó bevételei 2004, 2011.

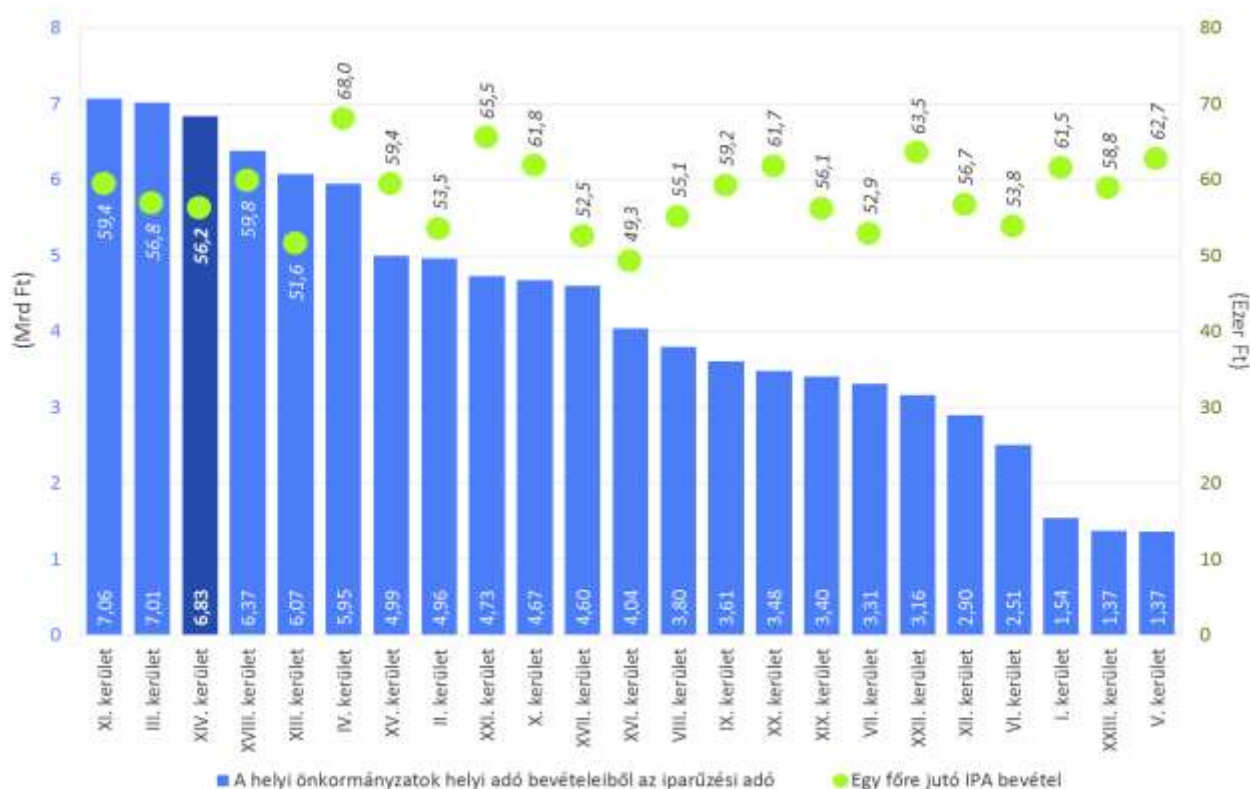
Forrás: KSH

63. ábra: Egy főre jutó önkormányzati folyó bevétel, 2004, 2011

Forrás: KSH

A többi kerülettel összehasonlítva látható, hogy Zugló esetében az iparüzési adó szerepe jelentős: mértéke 6,83 mrd Ft volt 2014-ben, az egy főre eső iparüzési adó bevétel pedig 56,2 eFt.

64. ábra: A kerületek bevételeiből iparűzési adó mennyisége és az egy főre eső értéke, 2011

Forrás: KSH

Bár ez a diagram kedvező képet fest a kerületről, fontos kiemelni, hogy az iparűzési adó a főváros egész közigazgatási területén belül egységes, a beszedett adóból a főváros és kerületei külön forrásmegosztási törvény alapján részesednek. Ennek alapján a fővárosi önkormányzatot és a kerületi önkormányzatokat osztottan megillető bevételekből a fővárosi önkormányzatot 51%, a kerületi önkormányzatokat együttesen 49% részesedés illeti meg, és a forrásmegosztásnak nem az iparűzési adó befizető vállalkozások kerületi megosztása az alapja.

Az iparűzési adóból származó bevételek jelentős szerepét az alábbi táblázat érzékelteti: a helyi iparűzési adó mellett az építményadó és a gépjárműadó szerepe jelentős; az idegenforgalmi adó a saját bevételek alig valamivel több, mint 1%-át teszi ki.

Év	2007	2010	2013
Gépjárműadó	733 375	792 939	308 543
Építményadó	1 036 690	1 253 417	1 921 853
Telekadó	0	0	0
Iparűzési adó	6 605 852	7 011 150	6 740 065
Idegenforgalmi adó	143 674	106 960	104 470
Talajterhelési díj	52	68	396
Pótlék	88 245	81 842	11 730
Bírság	1 931	173	240
Összesen	8 609 819	9 246 549	9 087 297

27. táblázat: Helyi adóbevételek alakulása (ezer Ft), 2007, 2010, 2013

Forrás: Budapest Főváros XIV. Kerület Zugló Önkormányzata

A központi költségvetésből származó önkormányzati bevételek alakulását 2012-2013-ban az alábbi táblázat mutatja be. Látható, hogy a legjelentősebb bevételt jelentő jogcím az óvodapedagógusok és az óvodapedagógusok nevelő munkáját közvetlenül segítők bértámogatása, ezt követi az egyes szociális és gyermekjóléti feladatok támogatása, az ingyenes és kedvezményes gyermekétkeztetés támogatása, valamint az egyes jövedelempótló támogatások kiegészítése.

Jogcímek	2013. év	2014. évi tervezet
A települési Önkormányzatok működésének támogatása	311 661	156 118
Óvodapedagógusok és az óvodapedagógusok nevelő munkáját közvetlenül segítők bértámogatása	1 276 594	1 670 922
Óvodaműködtetési támogatás	193 230	198 091
Ingyenes és kedvezményes gyermekétkeztetés támogatása	373 320	427 964
Egyes jövedelempótló támogatások kiegészítése	356 442	356 442
Hozzájárulás a pénzügyi szociális ellátásokhoz	226 497	114 983
Egyes szociális és gyermekjóléti feladatok támogatása	420 976	440 483
Könyvtári, közművelődési és múzeumi feladatok támogatása	46 172	46 172
A települési önkormányzatok által fenntartott, ill. támogatott előadó-művészeti szervezetek támogatása	40 000	40 000
Központosított működési célú előirányzatok	18 006	18 006
Egyéb működési célú központi támogatás	170 020	170 020
Működési célú támogatásértékű bevétel központi költségvetési szervektől	21 220	21 220
Összesen	3 454 138	3 660 421

28. táblázat: A központi költségvetésből származó önkormányzati bevételek alakulása 2012-2013-ban.

Forrás: Budapest Főváros XIV. Kerület Zugló Önkormányzata

Kiadási oldal

A kerület költségvetésének kiadási oldalának struktúráját az alábbi táblázatok mutatják be.

Megnevezés	Kötelező	Önk. Váll.	Államig. feladat	Összesen
Működési célú kiadások	4 331 432	2 657 227	185 592	7 174 251
Felhalmozási célú kiadások	1 991 628	4 213 886	1 500	6 207 014
Finanszírozási kiadások (felügyeleti szervei támogatás nélkül)		10 400		10 400
VÁROS KIADÁSOK ÖSSZESEN	6 323 060	6 881 513	187 092	13 391 665

29. táblázat: Az Önkormányzat 2014 évi költségvetés kiadási előirányzata, millió forintban

Forrás: Budapest Főváros XIV. Kerület Zugló Önkormányzata

Megnevezés	Kötelező	Önk. váll.	Államig. feladat	Összesen
Működési célú kiadások	1 386 163	217 899	590 267	2 194 329
Felhalmozási célú kiadások	25 171	38 744		63 915
Finanszírozási kiadások (felügyeleti szervei támogatás nélkül)				-
VÁROS KIADÁSOK ÖSSZESEN	1 411 334	256 643	590 267	2 258 244

30. táblázat: A Polgármesteri Hivatal 2014 évi költségvetés kiadási előirányzata, millió forintban

Forrás: Budapest Főváros XIV. Kerület Zugló Önkormányzata

Megnevezés	Kötelező	Önk. váll.	Összesen
------------	----------	------------	----------

Működési célú kiadások	7 976 392	1 543 495	9 519 887
Felhalmozási célú kiadások	43 558	26 516	70 074
Finanszírozási kiadások (felügyeleti szervei támogatás nélkül)			-
VÁROS KIADÁSOK ÖSSZESEN	8 019 950	1 570 011	9 589 961

31. táblázat: A Polgármesteri Hivatal 2014 évi költségvetés kiadási előirányzata, millió forintban

Forrás: Budapest Főváros XIV. Kerület Zuglói Önkormányzata

1.6.2. VAGYONGAZDÁLKODÁS

Budapest Főváros XIV. Kerület Zuglói Önkormányzatának tulajdonában lévő vagyonelemek javarészt ingatlanvagyonból, kisebb részt pedig részesedésekből és értékpapírokból tevődnek össze. Az ingatlan törzsvagyon és egyéb ingatlanvagyon a 2014. évi önkormányzati vagyonkimutatás szerint meghaladja a 95 milliárd Ft értéket. Az állomány három fő csoportba sorolható: forgalomképtelen törzsvagyon, korlátozottan forgalomképes törzsvagyon, forgalomképes vagyon. Az önkormányzat 304/2011. (IV.28.) sz. határozatával fogadta el a Vagyonkezelési Konceptiót.

Forgalomképtelen törzsvagyon

A törzsvagyon a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (Ötv) és a 2011. évi CLXXXIX. törvény szerint az önkormányzati vagyon külön része. A helyi önkormányzatnak a törzsvagyon körébe tartozó vagyontárgyait a többi vagyontárgytól elkülönítve kell nyilvántartania. A törzsvagyon körébe tartoznak azok a forgalomképtelen, vagy korlátozottan forgalomképes vagyontárgyak, amelyek közvetlenül szolgálják a kötelező önkormányzati feladatok ellátását.

A Képviselő-testület 14/2004.(III.29.) sz. rendelete „az Önkormányzat vagyonáról, a vagyontárgyak feletti tulajdonosi jogok gyakorlásáról” alapján a forgalomképtelen törzsvagyon körébe tartoznak:

- a helyi közutak és műtárgyaik – az Ötv. 68/D. §-ában foglalt kivétellel –,
- a közterek és parkok – az Ötv. 68/D. §-ában foglalt kivétellel –,
- az önkormányzati tulajdonba kerülő vizek és közcélú vízi létesítmények,
- a levéltári anyagok,
- továbbá mindaz a vagyoni kör, melyet törvény vagy a Képviselő-testület rendelettel annak nyilvánít.

A forgalomképtelen törzsvagyon alapvető jellemzője, hogy nem elidegeníthető és jelzálogjoggal nem megterhelhető, ez azonban nem jelenti azt, hogy nem is hasznosítható; sőt ésszerű hasznosításuk kifejezetten indokolt, hisz ezzel csökkenthető az üzemeltetésükre fordítandó költségek. Közvetlen bevételt jelent pl. a közterületek bérbeadása hirdetőtáblák elhelyezése céljából.

A vagyonkimutatásból megállapítható, hogy a zuglói önkormányzati tulajdonú közútként nyilvántartott telkek összterülete 3.164.092 m². Ez kiegészül még a főutakhoz kapcsolódó egyes kerületi tulajdonú telkekkel, melyek területe 189.522 m². A fajlagosan magasabb értékű közparkok által elfoglalt térszín az utakhoz képest jóval kisebb (447.521 m²). A forgalomképtelen törzsvagyon-állomány értékét a közutak és parkok telkei mellett a rajtuk található épületek, ill. építmények számított értéke is nagyban növeli. A forgalomképtelen egyéb építmények csoportjába Zuglói esetében kizárólag az Örs vezér terén található pavilonok sorolhatók.

A közparkok és a közterek, közutak tulajdonjoga – a fővárosi és kerületi önkormányzat között – rendezett, de ezzel egy időben az üzemeltetés, fenntartás felelősségi köre a különböző jogszabályok alkalmazása során nem mindig egyértelmű.

Korlátozottan forgalomképes törzsvagyon

A törzsvagyon korlátozottan forgalomképes tárgyairól törvényben meghatározott feltételek szerint rendelkezhet a helyi önkormányzat. Ide tartozik:

- az önkormányzati költségvetési szervek használatában lévő vagyon,
- az intézmények (egészségügyi, szociális, oktatási, művelődési, sport stb.) és egyéb középületek,
- az önkormányzat tulajdonába kerülő műemlék épület,
- az önkormányzat tulajdonába kerülő muzeális emlék,
- az önkormányzat tulajdonába kerülő védett természeti terület,
- mindazon vagyoni kör, melyet törvény vagy a Képviselő-testület rendelettel annak nyilvánít.

A korlátozottan forgalomképes intézmények és középületek telkei és az épületek az önkormányzati vagyon értékének közel egy harmadát képviselik. Az intézmények telkei összesen 482.083 m²-t tesznek ki. A vagyonkimutatásban szerepel három kerületi tulajdonú műemléképület (Erzsébet királyné útja 27., Gizella út 12., Thököly út 46.).

Forgalomképes vagyon

Forgalomképes és egyéb vagyon körébe tartozik mindaz az önkormányzat tulajdonában álló vagyonféleség, amelyik az előzőekben ismertetett törzsvagyon részekhez nem nyert besorolást. Ezek lehetnek lakó és egyéb házas ingatlanok, bérlemények vagy beépítetlen földterületek.

Az önkormányzat tulajdonában álló ingatlanok kezelésével és karbantartásával az 1996-ban alapított Zuglói Vagyonkezelő Zrt. foglalkozik. Ugyanez a társaság felel az önkormányzati fenntartású intézmények karbantartásáért és felújításáért. Mivel az elmúlt években csak kisebb felújítások történtek, ezek többsége korszerűtlen fűtési rendszerrel rendelkező, rosszul szigetelt épületben működik, melyek üzemeltetése az energiaárak inflációt meghaladó mértékű emelkedésével mind nagyobb terhet ró a költségvetésre.

A rezsiköltségek csökkentése érdekében – és a környezettudatosság szem előtt tartásával – egyre sürgetőbbé válik a teljes állomány energetikai korszerűsítése. A fejlesztés az elsők között szerepel Zugló kiemelt projektjeinek sorában, amit az is bizonyít, hogy már megkezdődött a teljes önkormányzati intézményhálózat energetikai auditálása.

Önkormányzati tulajdonú telkek

Az önkormányzat tulajdonában lévő, de a törzsvagyon részét nem képező telkek összértéke a teljes vagyoni érték mintegy 10%-a. Az állomány három csoportba sorolható: a lakó- és egyéb házas ingatlanok telkei, vegyes tulajdonú ingatlanok telkei, valamint a beépítetlen telkek. 2014-ben 101 db beépítetlen telek volt az önkormányzat tulajdonában, ezek összterülete 141.690 m². Nagy részük azonban nagyobb fejlesztésre alkalmatlan, ugyanis ezek többsége nagyon kisméretű telek. Zugló területén a négy legnagyobb, önálló önkormányzati telek a következő:

- 26 479 m²-es ingatlan Bükkszék utcában

- 16.023 m²-es telek a Kacsóh Pongrác út végén, a kerülethatár közelében, az M3 bevezető körvasúti felüljárója mellett – területén egy hátrahagyott utépítési törmelékből álló domb emelkedik;
- 5.755 m²-es telek a Szuglói körvasút soron;
- 3.946 m²-es telek az Öv utcában.

Szám szerint vizsgálva a legtöbb beépítetlen önkormányzati telek az M3 bevezető és Rákosrendező közötti utcákban, valamint a Nagy Lajos király útja – Egressy út – Róna utca – Szugló utca által határolt területen található.

Önkormányzati lakóingatlanok

Zugló Önkormányzata a rendszerváltozást követően még kb. 35.000 db saját tulajdonú ingatlanal rendelkezik, ám napjainkra ez a szám több mint 92%-al csökkent: a 2014. év végi kimutatás szerint 2.634 db az önkormányzati bérlakások száma. Ez döntően az 1993. évi LXXVIII. Törvény (Lakástörvény) hatályba lépésének köszönhető, mely vételi jogot biztosított a lakásbérlők mintegy 95%-ának, és kivételt csak a rehabilitációra kijelölt területeken lévő, vagy műemléki védelem alá eső lakások esetében tett.

Az állomány jelenlegi létszámúra és összetételére zsigorodásához az évtizedes, elhibázott értékesítési stratégia is nagyban hozzájárult, ugyanis a költségvetési egyensúly megtartása érdekében az értékesebb, jó állapotban lévő, magasabb piaci árat képviselő ingatlanok kerültek eladásra, melynek következményeként az önkormányzati lakástömeg általános minősége fokozatosan romlott. Mára jellemzően csak a legrosszabb állapotú, alacsony jövedelmű és társadalmilag hátrányos élethelyzetű lakosság által lakott lakások maradtak önkormányzati tulajdonban, ráadásul térben elaprózottan. Az alacsony színvonalú lakás- és épületállomány fenntartására fordított évenkénti költségvetési összeg nem képes átütő eredményt elérni a gazdaságosabban üzemeltethető ingatlanállomány elérése érdekében.

1.6.2. INGATLANGAZDÁLKODÁS

A 2011-ben készült Vagyonkezelési koncepció adatai alapján a jelenlegi bérlakás-állomány több mint 90%-a szociális alapú bérlakás. Az önkormányzati lakások egyharmad része alacsony komfortfokozatú, mely a kerületi átlag négyszerese.

A lakások 15%-a üres, ezek nagy része azonban szanálás miatt kiürített, revitalizációval érintett vagy felújítandó, helyreállítandó; emellett alig néhány lakás tartozik az azonnal kiutalható kategóriába.

lakás	2011	2011. évi %	2015	2015. évi %
	darab	%	darab	%
lakott	2358	87,50	2231	84,70
üres lakás	337	12,50	403	15,30
összesen	2695	100	2634	100

32. táblázat: Lakott és üres lakások 2011-ben és 2015-ben

Forrás: Budapest Főváros XIV. Kerület Zuglói Önkormányzatának Polgármesteri Hivatala

A bérlakás-állomány alapterülete 101.356,33 m² (2011-ben 112.434,87 m² volt), a 2014. decemberi lakásszám pedig 2636 db. Az üres lakások száma 373 db volt, a 75 db hasznosítható üres lakás a teljes lakásállomány 2,8%-a, a teljes üres lakásállomány 20,1 %-a. A teljes üres lakásállományból (373 db) 88 db képviselő-testületi/bizottsági határozattal szanálásra kijelölt; 86 db komfort nélküli vagy szükséglakás, 38 db lakás bérbeadásra teljességgel alkalmatlan, a többi üres lakás egyéb okból nem volt hasznosítható).

Lakásméret (m ²)	2003	2015	eltérés
------------------------------	------	------	---------

0-29	35	39	4
30-39	28	27	-1
40-49	16	16	0
50-59	9	8	-1
60-79	9	7	-2
80-99	2	2	0
100-	1	1	0
összesen	100	100	

33. táblázat: Bérlakások megoszlása alapterület szerint, 2003, 2015

Forrás: Budapest Főváros XIV. Kerület Zuglói Önkormányzatának Polgármesteri Hivatala

Az állomány 45%-át kitevő, vegyes tulajdonú épületekben található önkormányzati lakások hátránya a korlátozott rehabilitációs lehetőség. Ugyanakkor előnynek tekinthető a szociális bérlakásban élő, leszakadó társadalmi rétegek viszonylag integrált, de nem nagy tömbökben való elhelyezkedése.

A bérlakások felújítására, ill. újak építésére jelenleg csak minimális összeg fordítható, pedig a kerület számára kiemelt jelentőségű volna, hogy megfelelő minőségű, költség- vagy akár piaci alapon bérbe adható bérlakás-állomány álljon rendelkezésre.

Az önkormányzat a szükségesnél jóval kevesebb lakással gazdálkodik: egyre szélesebb az a réteg (pályakezdekők, fiatal házások, az alsó- és középrétegekhez tartozó, már családot alapított két-, háromgyermekes családok), amelynek jövedelmi viszonyai nem teszik lehetővé önálló lakás építését, illetve vásárlását. Ugyanakkor ennek a rétegnek a kerületbe vonzása a lakónépesség fiatalítását megvalósítani szándékozó önkormányzat számára fontos. Összefoglalva, az önkormányzatnál jelentkező lakhatási igények és a felszabaduló lakások száma között nagy a szakadék.

Lakbérek

Szociális alapú lakbérek

A szociális alapú bérleti díj mértékét a 10/2010. (IV.23.) sz. önkormányzati rendelet szabályozza. A szociális alapú lakbérek növekedése 2007-ről 2015-ig (a jelenleg hatályos önkormányzati rendelet alapján) mintegy 10% volt.

Komfort fokozat	2007	2010	2015	Változás
	Ft/m ² /hó	Ft/m ² /hó	Ft/m ² /hó	(%)
I. a) összkomfortos lakás esetében	II. 328	III. 361	IV. 361	V. 10,1%
VI. b) komfortos lakás esetében	VII. 262	VIII. 288	IX. 288	X. 9,9%
XI. c) félkomfortos lakás esetében	XII. 171	XIII. 188	XIV. 188	XV. 9,9%
XVI. d) komfort nélküli lakás esetében	XVII. 132	XVIII. 145	XIX. 145	XX. 9,8%
XXI. e) szükségülakás esetében	XXII. 105	XXIII. 116	XXIV. 116	XXV. 10,5%

34. táblázat: Szociális alapú lakbérek változása, 2007-2015

Forrás: Budapest Főváros XIV. Kerület Zuglói Önkormányzatának Polgármesteri Hivatala

Költség alapú lakbérek

A költség alapú lakások lakbére (komfortfokozat szerint) az alábbiaknak megfelelően változott. A költség alapú lakbérek növekedése a 32/2002. (XII.20.) sz. többször módosított Ör. elfogadásától, majd hatályon

kívül helyezésétől a jelenleg hatályos 8/2010. (III. 31.) Ör. megalkotásáig (komfortfokozat szerint) az alábbiaknak megfelelően változott; 2010 óta mintegy 10,3%-al emelkedett.

Költség alapon csak az összkomfortos és komfortos lakások adhatóak bérbe. Összehasonlításképpen: Zuglóban a piaci alapon bérbe adott lakások havi díja 1.000–1.800 Ft/m² között mozog, ami a panellakás és az új építésű társasházi lakás közötti vertikumot jelenti. Erre az összegre rakódik az átlagosan 160 200 Ft/m²-t kitevő közös költség; ezzel együtt a lakások átlagos piaci bérleti díja kb. 1.400 Ft/m²/hó.

Komfortfokozat	2005	2006	2007	2009	2010	2015
	Ft/m ² /hó	Ft/m ² /hó	Ft/m ² /hó	Ft/m ² /hó	Ft/m ² /hó	Ft/m ² /hó
XXVI. Összkomfortos lakás lakbére	XXVII. 418	XXVIII. 433	XXIX. 460	XXX. 580	XXXI. 580	XXXII. 640
XXXIII. Komfortos lakás lakbére	XXXIV.	XXXV.	XXXVI.	XXXVII.	XXXVIII. 464	XXXIX. 512

35. táblázat: Költségalapú lakberek változása, 2005-2015

Forrás: Budapest Főváros XIV. Kerület Zugló Önkormányzatának Polgármesteri Hivatala

Mindebből jól látható, hogy a szociális bérlakásokat a piaci átlagár töredékéért (8,4-26,2%-áért), de a költségalapú bérlakásokat is a piaci árak kevesebb, mint feléért adja bérbe az önkormányzat. Természetesen azt figyelembe kell venni, hogy a legalacsonyabb árú szociális bérlakások komfort nélküliek, állapotuk erősen leromlott.

Piaci alapú lakberek

A piaci alapú lakberek mértéke a 2010 óta nem változott, összkomfortos lakás esetében 947 Ft/m²/hó.

Lakbér hátralék nagysága

Az alacsony bérleti díjak mellett a kintlévőségek tömege is veszélyezteti a hosszú távú működtetést, bár öröndetes, hogy a 2011 márciusi 415 millió Ft-hoz képest 2013 végére a lakbérhátralék lecsökkent 311 millió Ft-ra. A tartozások behajtásának lehetőségei igen korlátozottak, különösen annak tekintetében, hogy a lakók hajléktalanná válását mindenképp el kell kerülni. A jelentős mértékű lakbérhátralék arra hívja fel a figyelmet, hogy az elkészítendő új ingatlangazdálkodási koncepcióban, mind a lakbérfizetés szigorítása, mind a közüzemi javak illetéktelen vételezése (áramlopás, vízlopás, gázlopás) tekintetében jelentős szigorításra és rendszeres folyamatos szigorú ellenőrzésekre van szükség.

Bérlakások területi elhelyezkedése

Az önkormányzati bérlakások száma 2015-ben 2634 db. Ezek közül 100%-os önkormányzati tulajdonú ingatlanban (110 épületben) 1451 lakás van (a teljes állomány mintegy 55%-a), társas tulajdonban 1183 lakás (45%). Kiemelkedően magas a lakásszám a Cserei u. 3. (106 db), Nagy Lajos király útja 104. (87 db), Várna u.8. (104 db) épületekben; mindhárom ingatlan 100 %-ban önkormányzati tulajdonú.

Fejlesztési lehetőségek

A hagyományos lakótelepi épületek esetében az elmúlt években több esetben a panelprogramban való részvétellel segítette az önkormányzat az ingatlanok felértékelődését, bár a vegyes tulajdonú társasházban található lakásoknál igen nehéz központilag fejlesztő tevékenységet kezdeményezni.

Már a 2009-es IVS helyzetfeltárása is beszámolt arról a folyamatról, mely a 2000-es évek elején kezdődött Zuglóban: mivel viszonylag kicsi a rendelkezésre álló és értékesíthető, üres önkormányzati építési telkek száma, ezért az önkormányzat a műszakilag elavult lakásainak egy részét is értékesíti, sokszor lakottan. Az

ügylet keretében a vállalkozó, ingatlanfejlesztő a telek ellenértékének egy részét lakásban fizeti meg, azaz vállalja, hogy valamennyi bérlővel megállapodik, és a megállapodás alapján pénzbeli térítést fizet a bérlőnek, vagy a bérlő által elfogadott cserelakást az önkormányzat részére megvásárolja (a bérlő továbbra is bérlő marad).

Erre a fejlesztéstípusra számos példa akad: így jött létre a Kövér Lajos u. 45., 47. és 54. sz. épülete, a Szuglói utca vagy a Telepes utca számos új épülete, de itt kell említeni a Cházár András utca – Istvánmezei út – Thököly út határolta tömb (István lakópark) ingatlanfejlesztését is, ahol több szakaszban 90 db önkormányzati lakás bérlője jutott új lakáshoz. További projektek érintették még pl. a Bíbor u. 14., Kövér L. u. 16. és Tábornok u. 29. sz. ingatlanokat.

Az önkormányzati lakásállomány bővítése és az időskorú lakosság életminőségének javítása céljából az országban elsők között indult el Zuglóban 2004-ben a „Lakásért életjáradék” program. Ebben azok az idős emberek vehetnek részt, akik legalább a 65. életévüket betöltötték, a tulajdonukban lévő budapesti ingatlan per-, teher- és igénymentes, továbbá legalább 30 m² alapterülettel rendelkeznek, komfortos vagy összkomfortos, és megfelelő műszaki állapotban van (üzleti szempontú mérlegelést követően 30 m²-nél kisebb lakás is elfogadható). Az életjáradékot házastársak és egyedülállók is igénybe vehetik, a legfőbb kritérium csupán, hogy az adott ingatlan tulajdonosaként legyen bejegyezve a szerződő fél. Az életjáradék nagysága az önkormányzat tulajdonába került lakás szerződés kori forgalmi értékétől, továbbá a járadékos(ok) életkorától függ.

Egyéb nem lakás céljára szolgáló bérlemények

Az önkormányzat nem lakás céljára szolgáló bérleményei jellemzően a Thököly út, Nagy Lajos király útja és az Erzsébet királyné útja mellett találhatóak. Megvizsgálva a jelenleg bérbeadásra kínált, üresen álló, nem lakás céljára szolgáló helyiségeket, megállapítható, hogy azok egy jelentős része, kb. 30%-a – elhelyezkedése vagy fizikai adottságai miatt – bérbeadás útján nem, vagy csak korlátozottan hasznosítható. Ezek legtöbbször ugyanis polgári védelmi helyiség, légópince, garázs vagy társasházban önálló egységként leválasztott, közvetlen utcai bejáratral nem rendelkező, rossz műszaki állapotú helyiség, melyek használatától független költségei így az önkormányzati költségvetést terhelik. Az értékesebb, magas bérleti díjért kiadható helyiségek száma csekély, mert ezek az elmúlt évtizedekben már eladásra kerültek. Jelenleg gyakorlatilag egyetlen olyan helyiség sincsen, amit a bérlőnek ne kellene minimum közepes mértékben felújítani az üzletszerű tevékenység megkezdéséhez.

Alrendeltetés	db
Üzlethelyiség	109
Garázs	5
Iroda	36
Műhely	41
Műterem	4
Polgárvédelmi helyiség	119
Raktár	68
Egyéb helyiség	2
Üzem	2
Összesen	386

36. táblázat: Üres, nem lakás céljára szolgáló helyiségek száma, 2015
 Forrás: Budapest Főváros XIV. Kerület Zuglói Önkormányzatának Polgármesteri Hivatala

A nem lakás céljára szolgáló helyiségek bérbeadását a 18/2005. (V. 2.) számú rendelet szabályozza, melynek értelmében a bérleti díj alapja minden évben a helyi érdekképviseleti szervekkel való tárgyalások eredményeként alakul ki, 2011-ben nettó 2.420 Ft/m². Ezt több korrekciós tényező is befolyásolja (terület szerinti, ill. épületen belüli elhelyezkedés, közműellátottság), a rendszer azonban még így sem kellőképpen differenciált. Az önkormányzat bevételeit nagyban csökkenti, hogy a 820 bérebe adott helyiség bérlője közül 790, azaz 96%-uk valamilyen, kisebb-nagyobb mértékű kedvezményt kap az alapidjéként meghatározott bérleti díjhoz viszonyítva.

Alrendeltetés	db
garázs	18
intézmény	6
iroda	32
kivett ipartelep	2
műhely	28
műterem	4
óvoda	1
pavilon	6
polgárvédelmi helyiség	29
raktár	109
rendelő	2
üzlethelyiség	210
egyéb	20
Összesen:	468

37. táblázat: Bérebe adott, nem lakás céljára szolgáló helyiségek száma, 2015
 Forrás: Budapest Főváros XIV. Kerület Zugló Önkormányzatának Polgármesteri Hivatala

1.6.4. UTAK KEZELÉSE ÉS ÁLLAPOTA

Fővárosi fenntartású utak

Zugló teljes úthálózatának hossza 207 km (1.595.000 m²), ebből a fővárosi tulajdonban levő, valamint a tömegközlekedéssel érintett útszakaszok fenntartója, üzemeltetője az Ötv rendelkezése szerint a Fővárosi Önkormányzat.

A fővárosi tulajdonú/fenntartású utak listája:

- Dózsa György út (szakaszhatár: Vágány utca - Kerepesi út)
- Városligeti körút (szakaszhatár: Kós Károly sétány - Zichy Mihály út)
- Hősök tere
- Kós Károly sétány
- Zichy Mihály út
- Dvorzsák sétány
- Olof Palme sétány
- Hungária körút
- Kerepesi út
- Örs vezér tere (szakaszhatár: Nagy Lajos király útja vonala)

- Fogarasi út
- M3 autópálya bevezető szakasz le- és felhajtó útjai
- M3 autópálya bevezető szakasza
- Kacsóh Pongrác út (szakaszhatár: Mexikói út – Rákos-patak)
- Szőnyi út (szakaszhatár: Mexikói út - Teleki Blanka utca)
- Nagy Lajos király útja
- Thököly út
- Bosnyák tér (szakaszhatár: Csömöri út és Nagy Lajos király útja vonala)
- Csömöri út

Kerületi fenntartású utak állapota és felújítási ütemterve

A fennmaradó, kerületi kezelésben levő út- és járdahálózatról 2005-ben átfogó állapotfelmérés készült, amely adatok felhasználásával minősítési táblázatok készültek a szükséges beruházások és felújítások meghatározása érdekében. Erre épül a Képviselő-testület 1111/2005.(XI.22.) számú határozatával elfogadott „Út, járda- felújítási-fejlesztési koncepció I. ütem”. A munka folytatásaként 2006 nyarára a Hivatal megrendelésére elkészült az önkormányzat kezelésében levő teljes szilárd burkolatú úthálózat teherbíró-képességének felmérése, majd az állapotfelmérés és a teherbíró képesség adatainak felhasználásával a számítógépes útnyilvántartó adatbázis. A vizsgálat alapján a Városüzemeltetési Osztály 6 ütemre javasolta bontani a felújítási munkákat, a felmért műszaki állapotból következő sürgősségi szempontokat figyelembe véve – előresorolva a már tervezetés alatt álló, illetve a korábbi lakossági bejelentések miatti útépitéseket –, de meghagyva a lehetőséget a sorrend változtatására. Ezt az új, elvi ütemezést a Képviselő-testület a 479/2007. (V. 22.) sz. határozatával elfogadta, azzal a kitételrel, hogy a megvalósítandó felújítások határidejéről évente hoznak döntés. Az itt meghatározott sorrend indokolt esetben – például a műszaki állapot drasztikus romlása vagy épp pályázati forrás bevonásának lehetőségével számolva – módosítható. A koncepció ütemezési táblázatai nem minden esetben tartalmazzák a parkterületen belüli utak, a lakótelepeken belüli utak és a földutak adatait.

A 2006-ban készült felmérések alapján elmondható, hogy Zugló közúthálózatának több mint 90%-a valamilyen típusú szilárd burkolattal rendelkezik, a hivatalosan földútként nyilvántartott utak egy része pedig valójában csak papíron (térképen) létezik: ezek a telekszabályozás jövőbeli végrehajtását követően építhetők ki. Jellemzően zúzott kő alapú, burkolt utak a 60-as évek elején kezdtek nagyobb mennyiségben megjelenni a kerületben, majd a lakótelepek építésével egyidejűleg megkezdődött a teljes szerkezetű utak építése is. Ez utóbbiak jelenleg is stratégiai funkcióban lévő megközelítő és belső utak. Mivel ezek komplex felújítására az elmúlt 2 évtizedben – néhány kivételtől eltekintve – nem került sor, állapotuk mára már műszaki szempontból nem kielégítő.

A sokáig stagnáló közműépítések miatt a 80-as évektől kezdődött meg a második fejlődési hullám, az utak azonban a ráfordított költségek csökkentése miatt a kívánatosnál gyengébb szerkezettel épültek meg. A szűkös anyagi források miatt az útjavítások részlegesen voltak vagy elmaradtak. A kerületbe bevezetett M3 autópálya újabb jelentős forgalomemelkedést hozott magával, a csatlakozó menekülő, kikerülő vagy a város különböző átcsatlakozási irányába vezető utak megerősítése azonban nem történt meg (lásd még a 3.1 Közúti közlekedés alfejezetben!).

A helyzetet tovább rontotta a 90-es években újra robbanásszerűen beindult közművesítés, melyet az úthálózatok kerületi szintű fejlesztésével nem lehetett követni, a meglévő utak állapota viszont tovább romlott a nyomvonalas és lokális bontásokkal.

A közutak felújítási ütemterve 2007 óta nem került kibővítésre, így nem szerepel benne az 5 éve még jó állapotú, de mára leromlott utak felújítási igénye. A tervezett beavatkozások megvalósítását a forráshiány mellett a közmű-üzemeltetőkkel folytatott egyeztetések is befolyásolják, ugyanis több esetben ki kell várni a régi vezetékek rekonstrukcióját az útépités, útfelújítás előtt. Számos esetben az is problémát jelent, hogy a főváros nem egyeztet Zuglóval az általa kezelt utak felújításának ütemtervére vonatkozóan, ezzel jelentősen megnehezítve a közös, komplex beavatkozások megvalósítását.

Városüzemeltetés, parkfenntartás

Zugló 2011 márciusában készült gazdasági programjának helyzetértékelésében olvasható, hogy Zugló Önkormányzata tulajdonában és a Polgármesteri Hivatal kezelésében jelenleg 1.700.000 m² nyilvántartott parkterület van, ez budapesti szinten a legnagyobbak közé tartozik. Ebből 1.100.000 m² a lakótelepi parkokban, köztereken lévő pázsit felület, a többi vegyesen burkolat, cserje vagy talajtakaró, 1.100 m² virágfelület, 14.000 fm sövény. Az osztott pályás utak között lévő, a Rákos-patak, illetve a szerviz utak melletti gypsávok területe 190.000 m², a parkokon áthaladó sétányok területe pedig mintegy 200.000 m². A sportpályák mellett, ill. a játszótereken 42 db ivókút, a köztereken 1 db díszkút és 1 db szökőkút működik. A játszótereken 1.270 m²a homokozók, 980 m²az ütéscsillapító homokkal feltöltött medencék területe, továbbá 2.500 m²a kéregzúzalékos burkolat (ez utóbbi a legnehezebben fenntartható és leggazdaságtalanabb a szabványos ütéscsillapító anyagok közül).

A Zugló közútjai mentén élő, kb. 40.000 db utcai sorfa közül 32.000 db gondozása kerületi feladat, a parkokban pedig további kb. 36.000 db fa található. Ezek nyilvántartására 1994-ben elkészült a kerület teljes faállományát tartalmazó, térinformatikai alapokon nyugvó fakataszter, mely a következő információkat tárolja: földrajzi koordináták, fajtanév, dendrológiai érték, törzskörméret, egészségi állapot, lombkorona-átmérő, magasság, életkor. A kataszter részleges felújítására 2008-ban került sor, amit azonban nem követett a 2005-ben készült Kerületi fásítási koncepció felülvizsgálata. Megállapítást nyert ugyanis, hogy a használt fakataszter adatállománya adattartalmi hiányosságokkal rendelkezik, s így fasor-rekonstrukciók tervezéséhez, fásítási tervek összeállításához nem alkalmazható. A tervezés megalapozására is alkalmas szoftver és hardver beszerzésére 2009-ben került sor, majd megtörtént a Kacsóh Pongrác út – Szuglói körvasút sor – Nagy Lajos király útja – Kerékgyártó utca által határolt területen 7.700 db önkormányzati tulajdonú utcai sorfa és parkfa felmérésére. Az új kataszter további feltöltése ezt követően forráshiány miatt nem folytatódott.

A Zöldfelület-fejlesztési koncepció elavult, 2001-ben íródott. A zöldterületek és a hozzájuk tartozó faállomány fenntartásának intenzitása az önkormányzat éves költségvetésében biztosított fedezet nagyságától függ.

A 2013-ban készült Közterületi - Szabadtéri Létesítmények - Fejlesztési Koncepciója szerint Zugló területén (a Városligeten kívül) a 43 db játszótéri helyszínen található játszószerkek száma 288 db. A játszótereken összességében 1.270 m² a homokozók területe, 980 m² az ütéscsillapító homokkal feltöltött medencék területe, és 2.500 m² a kéregzúzalékos burkolat.

Játszóterek

A meglévő játszóterekkel kapcsolatosan több problémát is észlelt a Koncepció: több játszótér nem rendelkezik kerítéssel, mindössze 18 játszótér kerítésének magassága alkalmas az éjszakai zárásra; 43 db játszótér egyikénél sem került kihelyezésre térfigyelő kamera, vannak játszóterek, melyeknél a közvilágítás nem, vagy nem kellő mértékben került kiépítésre. A higiéniai feltételek (mosdók, WC-k) egyetlen köztéri létesítmény esetében sem biztosítottak.

A lehatárolt 12 városrész körzet egy részében működő játszótér nem található (zöldfelületi adottságok hiányában), illetve területi megoszlásuk nem biztosít egyenlő hozzáférési lehetőséget az egyes városrészek lakói számára. A kertvárosi területek gyakorlatilag nélkülözik a létesítményeket: ilyen Alsórákos-belső kertvárosi része, valamint Belső Zugló Stadionok térsége.

Sportpályák

Az Önkormányzat tulajdonában, kezelésében 16 db közterületi sportpálya került kialakításra, melyek között megtalálhatóak a felújított, korszerűbb, és régebbi, rekonstrukciót igénylő sportpályák is. A sportpályák bekerítettek.

A játszóterekhez hasonlóan a sportpályák sem rendelkeznek térfigyelő kamerával, a közvilágítás több esetben nem, vagy korlátozott mértékben biztosított. A higiéniai feltételek nem biztosítottak, több helyen nincs ivókút, valamint WC. A sportpályák burkolata egy kivételével (aszfalt) egészségügyi szempontból nem megfelelő. A sportpályák mellett, és a játszótereken összesen 42 db ivókút működik. A sportpályák kerítéseinek nincsenek előregyártott hangcsillapító elemek, valamint a pályák fölötti, a labdák kirepülésének megakadályozását szolgáló védőháló sem kerültek mindenhol kihelyezésre. A sportpálya helyszínek elhelyezkedés szempontjából a zöldfelületi korlátozott lehetőségek, valamint a beépítettségek eredményeként - nem a legjobbak.

Kutyafuttatók

A kerületben 13 kutyafuttató 15.528 m² nagyságú területen biztosítja a kutyák mozgásigényét; ezen túl egy kutyajátszótér működik az Örs vezér téri parkban a Bolgárkertész utca és Bánki Donát utca közötti, 500 m² nagyságú területen. Pontos nyilvántartás a kutyák számáról, területi elhelyezkedésükről nem áll rendelkezésre, a kerületben található kutyák becsült száma (a kerületi állatorvos és a chippel ellátott kutyák nyilvántartásának figyelembe vételével) 10.000.

A kutyafuttatókkal kapcsolatos problémák, hogy a meglévő kutyafuttatók kerítéssel nem rendelkeznek, hiányzik az ivókút, pad, nincs kézmosó, a közvilágítás több helyen nem felel meg a biztonságos feltételeknek. A kerítés nélküli kutyafuttatók több helyen parkokban, keskeny zöldterületi sávokban, közbiztonsági szempontból nem szerencsés módon, gépjármű forgalommal terhelt közutak között kerültek kijelölésre.

Kerékpártárolók

A Közterületi - Szabadtéri Létesítmények - Fejlesztési Konceptiója hivatkozik a METRÓBER Kft. által készített, majd a Magyar Kerékpárosklub és a BKK ajánlásait figyelembe vevő komplex listára, amely alapul szolgál a közeljövőben a közterületi kerékpártárolók kihelyezésére. Az összeállított anyag összességében 225 kerékpártároló helyszínre tett javaslatot, több ütemű megvalósítással.

1.6.5. GAZDASÁGI PROGRAM

A Megalapozó vizsgálat elkészítésének időpontjában a kerület nem rendelkezett hatályos gazdasági programmal.

1.6.6. TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS

A hivatalon belüli városfejlesztési feladatokat a Városfejlesztési Osztály látja el. Az osztály feladatai:

- a főépítési tevékenységről szóló 190/2009. (IX.15.) Kormányrendeletben nevesített feladatok a vonatkozó jogszabályok alapján;
- a városfejlesztéshez kapcsolódó operatív feladatok: önkormányzati infrastrukturális és építési, valamint környezetvédelmi fejlesztések, döntések előkészítése, fejlesztési stratégiák kidolgozása, jóváhagyott fejlesztési feladatok végrehajtása, területfejlesztési projektek, stratégiák kidolgozása, előkészítése;
- A településképi véleményezési és településképi bejelentési eljárások lefolytatása a vonatkozó jogszabályok alapján;
- Környezetvédelmi feladatok koordinációja (szelektív hulladékgyűjtés, parlagfű);
- Környezetvédelmi programok előkészítése, szervezése;
- A Polgármesteri Hivatal és a lakosságot ellátó (intranetes és internetes) térinformatikai rendszer üzemeltetése (adatfeltöltés, folyamatos karbantartás, oktatás), fejlesztése;
- Adott ingatlanról nem hivatalos helyszínrajz, tájékoztató jellegű tervezési segédlet és légi felvétel árusítása jegyzői utasítás szerint.

A Polgármesteri Kabinetben belül működő Pályázati csoport feladata a hazai és uniós pályázatok készítése, elnyert pályázatok végrehajtásának lebonyolítása, illetve azokban való részvétel.

A kerület kifejezetten városfejlesztési társaságot nem hozott létre, azonban városfejlesztési végrehajtási tevékenységet is ellát a Zuglói Városgazdálkodási Közszolgáltató Zrt.

SWOT

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<p>Zugló Budapest egyik legnagyobb költségvetésű kerülete, a saját folyó bevételeket tekintve 2004-ben 8,9 mrd Ft-al a második legnagyobb bevételű, 2011-ben 11,4 mrd Ft-al a negyedik legnagyobb bevételű kerület volt.</p> <p>Az ingatlan törzsvagyon és egyéb ingatlanvagyon a 2014. évi önkormányzati vagyonkimutatás szerint meghaladja a 95 milliárd Ft értéket.</p> <p>Előnyös, hogy a szociális bérlakásban élő, leszakadó társadalmi rétegek elhelyezése viszonylag integrált, nem nagy tömbökben helyezkednek el.</p>	<p>A kerületnek az egy főre eső saját folyó bevételeit tekintve az egyik legalacsonyabb értéket mutatja Budapesten.</p> <p>Az önkormányzat tulajdonában lévő, de a törzsvagyon részét nem képező telkek összértéke a teljes vagyoni érték mintegy 10%-a, de nagyobb részük alkalmatlan jelentősebb fejlesztésre.</p> <p>Zugló Önkormányzata a rendszerváltozást követően még kb. 35.000 db saját tulajdonú ingatlanl rendelkezik, ám napjainkra ez a szám több mint 92%-al csökkent.</p> <p>A jelenlegi bérlakás-állomány több mint 90%-a szociális alapú bérlakás. Az önkormányzati lakások egyharmad része alacsony komfortfokozatú.</p> <p>Alacsony a bérlakás-állomány: 2636 db.</p> <p>A szociális bérlakásokat a piaci átlagár töredékéért, de a költségalapú bérlakásokat is a piaci árak kevesebb, mint feléért adja bérbe az önkormányzat.</p> <p>Jelentős a kerületi bérlakások esetében a lakbérhátralék.</p>
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<p>Jelentős fejlesztések történnek a kerületben, amelyek a kerület ingatlanvagyonát felértékelhetik (Mundo projekt, Múzeum negyed).</p>	<p>A kerületben található állami vagy magántulajdonban lévő területek fejlesztésére a kerületnek korlátozott a ráhatása, és ezek fejlesztéséből a kerület nem tud profitálni.</p> <p>A kormányzati és a fővárosi fejlesztések, valamint a kerületi elképzelések összhangjának biztosítása kérdéses.</p>

FEJLESZTÉSI KIHÍVÁSOK

- Bérlakásállomány bővítése.
- A kerületben megvalósuló jelentős fejlesztések pozitív externáliáira építve a kerületi közterületek megújítása.

I.7. TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI SZOLGÁLTATÁSOK

I.7.1. JOGSZABÁLYI HÁTTÉR

Az új önkormányzati törvény (2011. évi CLXXXIX. tv.) alapján a helyi közsolgáltatások ellátásának nagy része – az egyre növekvő arányú kormányzati központosító intézkedések mellett is – alapvetően jelenleg is a települési önkormányzatok feladata. Az önkormányzatok feladat- és hatáskörei lehetnek kötelezőek, „feltételesen kötelezőek”, vagy önként vállaltak.

A törvény értelmében a települési önkormányzatok településüzemeltetéssel kapcsolatos feladatai az alábbiak:

- településüzemeltetés (köztemetők kialakítása és fenntartása, a közvilágításról való gondoskodás, kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása, a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása, közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása, gépjárművek parkolásának biztosítása);
- környezet-egészségügy (köztisztaság, települési környezet tisztaságának biztosítása, rovar- és rágcsálóirtás);
- helyi környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás, ivóvízellátás, szennyvízelvezetés, -kezelés, és ártalmatlanítás (csatornaszolgáltatás);
- helyi közösségi közlekedés biztosítása;
- hulladékgazdálkodás;
- távhőszolgáltatás;
- víziközmű-szolgáltatás, amennyiben a víziközmű-szolgáltatásról szóló törvény rendelkezései szerint a helyi önkormányzat ellátásért felelősnek minősül.

A fenti felsorolásban foglaltakon túlmenően a települési önkormányzatok bővíthetik a közszerelési feladataikat ún. önként vállalt feladatként is, ha azok ellátását jogszabály nem utalja más szerv kizárólagos hatáskörébe, továbbá azok nem veszélyeztethetik a törvény által kötelezően előírt önkormányzati feladat- és hatáskörök ellátását, finanszírozása a saját bevételek, vagy az erre a célra biztosított külön források terhére lehetséges.

I.7.2. FŐVÁROSI ÖNKORMÁNYZATI HATÁSKÖRBEN BIZTOSÍTOTT TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI SZOLGÁLTATÁSOK

Víziközmű-szolgáltatás

A kerület vízellátását a Fővárosi Önkormányzat többségi tulajdonában lévő Fővárosi Vízművek Zrt. végzi.

Hulladékgazdálkodás

A kerületben keletkező hulladék elszállítását és kezelését a Fővárosi Önkormányzat cége, a Fővárosi Közterület-fenntartó Zrt. végzi.

Tömegközlekedés

A kerület helyi közlekedését a Budapesti Közlekedési Központ Zrt. (BKK) bonyolítja le.

Távhőellátás

A kerületben a távhőellátás két lakótelep (Füredi utcai lakótelep és Kacsóh Pongrác úti lakótelep) területére korlátozódik, melyet a Budapesti Távhőszolgáltató Zrt. (FŐTÁV) biztosít.

Kéményseprés

Jelenleg a főváros egész területén a FŐKÉTÜSZ Fővárosi Kéményseprőipari Kft. végzi a kéményseprő-ipari közszolgáltatást.

Közvilágítás

A XIV. kerület közvilágítását 2001-től a Budapesti Dísz- és Közvilágítási Kft. (BDK Kft.) végzi.

1.8. A TÁJI ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK VIZSGÁLATA

1.8.1. Természeti adottságok, tájhasználat, tájszerkezet

A kerület legjellegzetesebb táji-morfológiai adottsága a Rákos-patak völgye, amely a Pesti-síkság része. A Pest-síkság arculata látszólag alig tagolt, dél felé nyitott lapály. Felszínének nagy vonásait a Duna alakította ki, ennek köszönhetően figyelhető meg a térség Ny-K-i irányban emelkedő térszínű teraszos tagoltsága. A folyó hajdani tevékenységéről árulkodik a felszín közelében szinte mindenütt fellelhető folyóvízi (homokkavics) üledék.

A kerület tájtypusát tekintve teljes egészében települési (urbánus) táj, ennél fogva az emberi beavatkozás és az épített elemek vannak túlsúlyban. Nagyobb összefüggő beépítetlen szabadterületet egyedül a Városliget alkot.

Jelentős hatással volt Zuglói fejlődésére a mai Városliget területén már az 1700-as évek végén megkezdett erdőszítés és fasorok telepítése a futóhomok megkötése érdekében. A Rákos-patak völgye ligeterdős, helyenként mocsaras, halban – vadban gazdag terület volt. Az I. katonai felmérés (1763-1787) idején készült térképek még a kerület nagy részét beépítetlennek ábrázolja, ekkor még a Rákos-patak mentén mocsaras, vizenyős részek terültek el.

Pest terjeszkedésével a Városliget felől a XIX. században alakult homokszivatagból kultúrterületté Herminamező, Istvánmező és Törökőr területe, illetve erősödtek meg a mai Zuglói területén lévő kis települések. A II. katonai felmérés (1806-1869) térképein már megjelenik a Henrik Nebbien által tervezett Városliget és az azt övező beépítések és a Rákos-patak melletti malmok sora. Az 1800-as évek közepétől kezdődően fokozatosan épültek be a mai lakóterületi részek. A millenniumi ünnepek központja a Városliget volt, amely a mai Zuglói területén a máig megmaradt, karakteres villanegyedek építését indukálta. Az utak szélesek, kettős, négyes fasorokkal pl. Stefánia út. Az az építészeti, városépítészeti karakter orientálta Zuglói zöldfelületi karakterének kialakulását, amelyet az 1917-ben a kerület egészére készített városrendezési terv határozott meg. Szerves része volt a közparkok és utak fásítási terve, mely a jó részét megvalósult közterületi fásítást alapozta meg. A nagyvonalú városrendezési terv csak részleteiben valósult meg, eredménye lett a jelenleg védett fasorok (pl. Álmos vezér útja, Thököly út) egy része Zuglói területén.

1.8.2. Védett, védendő táji, természeti értékek, területek

A Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság adatszolgáltatása szerint a kerület területén egyedüli országos jelentőségű védett természeti terület a Fővárosi Állat- és Növénykert. Helyi jelentőségű védett természeti terület (25/2013. (IV.18.) Főv. Kgy. rend.) nem található a kerületben.

Emellett az Országos ökológiai hálózat övezete a Rákos-patak menti területeket érinti, jellemzően a patak fenntartási sávjában. Típusát tekintve ökológiai folyosóként van feltüntetve az adott szakasz. Ugyanakkor a patak XIV. kerületi szakasza nem tekinthető természetesen, illetve természetközelinek, ezért inkább a potenciális ökológiai kapcsolata jelentős.

SWOT

ERŐSSÉGEK

A Fővárosi Állat- és Növénykert egyedülálló természeti értékei és különlegességei.

GYENGESÉGEK

Rákos-patak mesterséges mederkialakítású, nincs kapcsolata a patakot kísérő vizes élőhelyekkel.

LEHETŐSÉGEK

– A Rákos-patak integrált fejlesztése szerepel a 2014-2020 ciklus fővárosi projektjei között.

VESZÉLYEK

Kisvízfolyások fejlesztésének összehangolása a sok érdekelt jelenléte miatt nem koordinálható sikeresen.

FEJLESZTÉSI KIHÍVÁSOK

- Természetvédelem szempontjainak és gazdasági rekreációs hasznosítás szempontjainak összeegyeztetése a Rákos-patak revitalizációja során.

I.9. ZÖLDFELÜLETI RENDSZER VIZSGÁLATA

A zöldfelületi rendszer a település sajátos felépítésű, biológiai folyamatokkal és ökológiai törvényszerűségekkel jellemezhető alrendszere. A növényzettel borított zöldfelületeken túl biológiailag aktívnak számítanak a vízfelületek is. A településszerkezetet átszövő, tagoló városi szabadterek rendszere foglalja magába a területi és lineáris zöldfelületi elemeket. Ez a hálózat különböző jellegű és funkciójú, változatos zöldfelületi elemekből épül fel. A zöldfelületi elemek tipologizálhatók kiterjedésük, eltérő ökológiai jellemzőik, és rekreációs használatuk alapján.

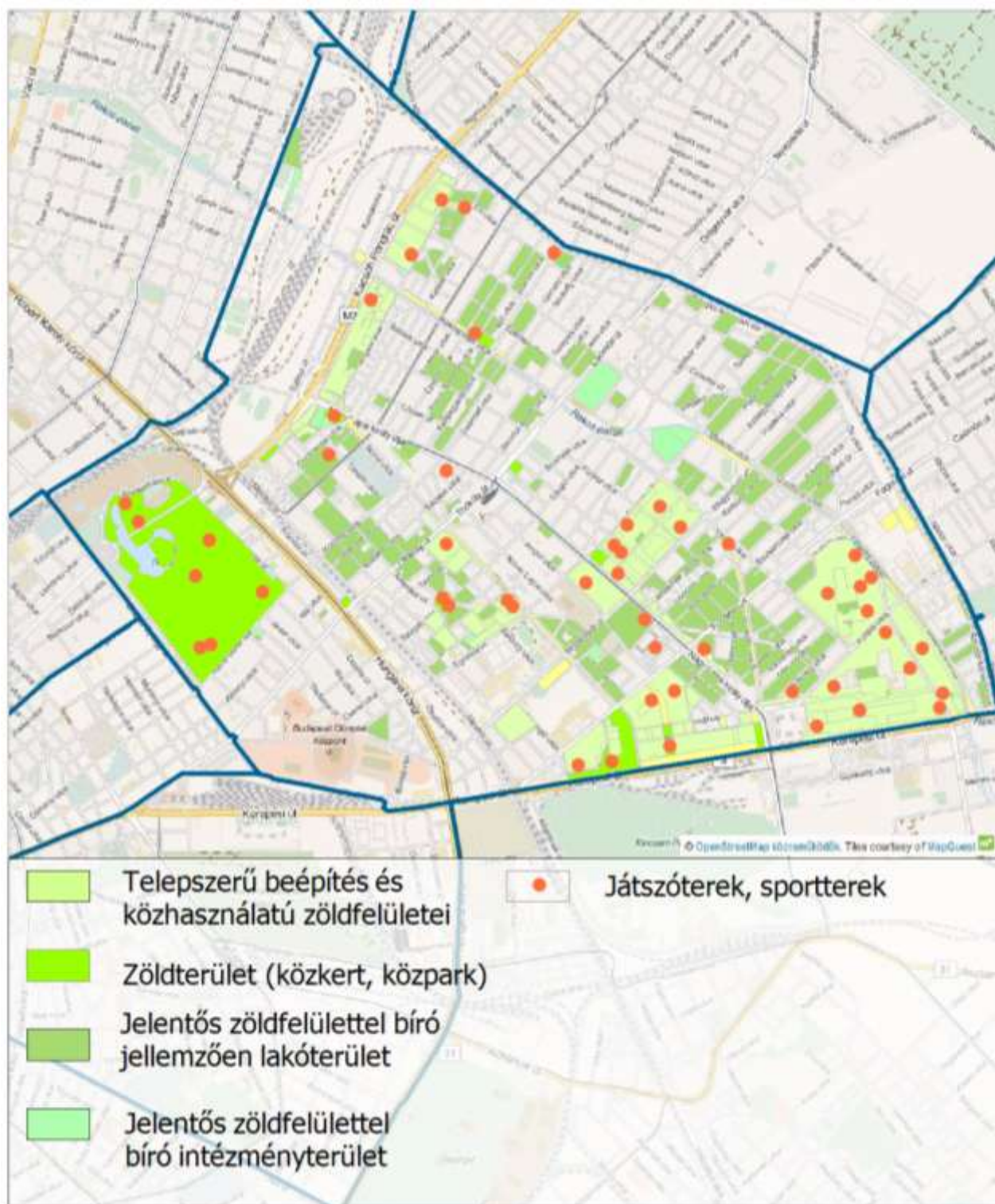
Összvárosi szinten kedvező zöldfelületi aránnyal rendelkezik a kerület, amely ökológiai, településklimatológiai szempontból is nagy fontossággal bír. A zöldfelületek jelentős része közhasználatú, közkert, közpark, lakóterületi közpark (telepszerű beépítés zöldfelületei), városi park. A kerület területének mintegy 6 %-a közpark, városi park vagy egyéb kondicionáló zöldfelület, de ezeken a területeken kívül jelentős közhasználatú zöldfelületekkel rendelkeznek a lakótelepek. A kedvező zöldfelületi ellátottság elsősorban annak köszönhető, hogy a Városliget közel 100 hektáros parkja a kerülethez tartozik.

I.9.1. Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

Rekreációs szempontból a közparkok, közkertek és turisztikai rendeltetésű erdőterületek a meghatározóak, ezek alkotják a zöldhálózatot, amelynek elemei korlátlan közhasználatúak. A közhasználatú zöldfelületek mellett a közhasználat elől elzárt, vagy korlátozott közhasználatú területek zöldfelülete szintén fontos strukturális alkotórész. A fentiekben túlmenően a kerületben található többi zöldfelületi elem főként kondicionáló szerepet tölt be.

A zöldfelületi rendszer legjelentősebb elemei:

- városi park: Városliget,
- zöldfelületi jellegű városüzemeltetésű területek (pl. Paskál fürdő)
- ökológiai szempontból jelentős zöldfelület: Rákospatak.

Zöldfelületi rendszer

A rendszer felépítését tekintve mozaikos és lineáris elrendezésű egyszerre. A Városliget kiterjedt zöldfelülete mellett szigetszerűen jelennek meg kisebb zöldterületek a városi szövetbe szervesen ágyazódva (pl. Újvidék tér, Tisza István tér, Egressy tér), ahol az egyes elemek a kerületben viszonylag területarányosan helyezkednek el. A mozaikos rendszerben megjelennek lineáris zöldfelületi elemek is, mint a Rákospatak

térsege, amely az agglomerációs területekről a városközpont felé benyúló zöld ék része. Ezen kívül a lineáris elemek részei az 1917-ben készült szabályozási terv nyomán kialakult, a derékszögű hálózatot tovább tagoló átlós és íves vonalvezetésű fasorok, illetve zöldsávok. A korábbi terv a kerületet széles, többszörös fasorral ékesített utcákkal tárja fel (Örs vezér útja, Róna utca, Stefánia út stb.).

Városliget

A Városliget Budapest egyik leglátogatottabb városi parkja, amely 200 éves közparkként európai léptékben, de világviszonylatban is jelentős történeti kertnek számít (annak ellenére, hogy történeti kertté még nem nyilvánították). A Városliget szervesen illeszkedik a főváros gyűrűs-szigetes zöldfelületi rendszerébe, annak kiemelt része a városi parkok (Margitsziget – Városliget – Népliget) alkotta zöldterületi gyűrű. Városszerkezeti szempontból a Városliget a belváros határán helyezkedik el, a magas zöldfelület-arányú Zugló városrészhez tartozik. A Városliget központi elhelyezkedésével, meglévő beállt növényállományával fontos szerepet játszik a főváros környezetminőségének javításában, településökológiai viszonyainak szabályozásában. Ezenfelül a mikroklimatikus viszonyokat nagymértékben befolyásolja a Városligeti-tó jelenléte is.

A városi park zöldterületi rendszerben betöltött szerepe nem csak zöldfelületi, hanem funkcionális szempontból is jelentős. A lakosság rekreációs igényeinek kielégítésében döntő fontosságú, de vonzáskörzete jóval kiterjedtebb, mint egy hagyományos városi közparknak. A 2013 őszén készült⁴² és a korábbi, több évszakra, köztük a nyári szünidei időszakokra is kiterjedő parkhasználati felmérések alapján úgy becsülhető, hogy a hétköznapi nyári látogatószám 15 000/nap, a hétvégi pedig 28 000 fő/nap körül lehet (a nyári látogatottság a tavaszi és őszi parkhasználat kétszeresében becsülhető). Mindezek alapján a Városliget éves rekreációs forgalma 4-5 millió fő körül határozható meg. Ez a látogatóforgalom a többi városi park viszonyában is kiemelkedő.

A Városliget a 29732/1 hrsz. alatt nyilvántartott, 982.050 m² alapterületű közpark, melyből 954.948 m² a Fővárosi Önkormányzat tulajdonában van, de a Városliget megújításáról és fejlesztéséről 2013. évi CCXLII. törvény értelmében 29732/1 hrsz.-ú ingatlan vagyongazdálkodója 99 évre a Városliget Ingatlanfejlesztő Zrt., amely a közeljövőben jelentős beépítéseket és átalakításokat tervez a Liget Budapest elnevezésű projekt keretében. Jelenleg tervpályázatok keretében a tervezők kiválasztása történik.

A *városligeti park* övezetére vonatkozóan jelenleg 4,3 % a beépítettség mértéke és 60 % a zöldfelületi arány. A 2014-ben elfogadott Városligeti Építési Szabályzat nyomán a maximális beépítettség mértéke 7 %. A tervezett fejlesztésekkel a már amúgy is túlterhelt Városligetnek várhatóan tovább nő a látogatói terhelése, és közparki funkciója a tervezett múzeumok telepítésével gyengülhet.

Rákospatak

A Rákospatak a 2+5125-8+625 fkm között folyik át a tervezési területen. A patakmeder 3,3 – 5 m mély bevágásban halad, esése 1,8 ‰. Az 50 éves mértékadó gyakoriságú vízhozam 37,3 m³/sec. A közepes vízhozam hasonló jellegű patakok és helyi viszonyok alapján 0,5 m³/s-ra becsülhető. (G.Á.L. Mérnöki Tervező Iroda; Bp.2000.)

Jelenlegi állapotában betonozott meder, mesterséges trapézszelvényű csatorna, szennyezett vízfolyás, burkolt utak, parkolók építése a part menti sávban, a part menti cserje és lombkorona szintű vegetáció hiánya miatt a kívánalomként sokszor már leírt rekreációs ökológiai szerepét nem tölti be.

⁴² Dr. M. Szilágyi Kinga, Dr. Balogh Péter István, Dr. Fekete Albert, Dr. Almási Balázs, Kanczelné Veréb Mária (2013): A Városliget parkhasználati felmérése

A főváros által kezdeményezett egységes revitalizációs munka 10 éve nem jutott előbbre, annak ellenére, hogy a vízjogi létesítési engedélyezési terv már rég elkészült.

Jelentős zöldterület-fejlesztési potenciál Zuglói számára a Rákos-patak, amely haránt irányban teljes Zuglót kb. 6 km hosszon átszeli. A Rákos-patak kerületi szakasza jellemzően lakóterületeket érint, és a patak menti zöldfelületek jól megközelíthetőek, ennél fogva a vízfolyás környezetének rekreációs hasznosításra kitűnően alkalmas. Ugyanakkor maga a kibetonozott patakmeder jelentősebb zöldfelületi értéket jelenleg nem visel, de tekintettel arra, hogy a főváros legbővebb vízhozamú kisvízfolyásáról van szó, ennek lehetősége adott.

A Rákos-patakot két oldalról kísérő 4-6 méteres karbantartási sáv fenntartása (extenzív zöldfelület) nem zuglói hatáskör (Fővárosi Csatornázási Művek üzemelteti).

Zuglói területén a patak lehetőségei messze nincsenek kihasználva zöldfelületi kapcsolódási szempontból, jelenleg az Ilosvai Selymes tér (Alsórákos patakon túli terület, északi rész) és a Rákospatak park (Kacsóh Pongrác úti lakótelep) kapcsolódik intenzíven fenntartott zöldfelülettel a patakhoz. Jelentős fejlesztési lehetőségek állnak rendelkezésre a középső szakaszon, itt a patakhoz kapcsolódó közterület szélessége még a patakmeder komolyabb átalakítását (természetes vonalvezetés, ellaposított rézsű kialakítása stb.) is lehetővé teszi. A Thököly út és a Rákospatak utca sarkán álló autószalonn a Bosnyák utca és a Csömöri út közötti, kiváló fejlesztési potenciállal rendelkező patakszakaszt méltatlan módon zárja le. A Csömöri úttól északra több telek is benyúlik a közterületbe, ezek kisajátítása után jelentősen növelni lehetne a patak menti zöldfelület értékét, újabb sport és játszófelületek csatolására lenne mód. További fejlesztési lehetőség az Egressy út és Mogyoródi út között áll rendelkezésre, itt a szükséges területet a szabályozás biztosítja. Jelentős nagyságú közterületek kapcsolódnak a Rákos-patakhoz a Csertői utca magasságában, itt azonban a trolibusz miatt széles forgalmi sáv választja el a lakóteleptől. A Gvadányi út Kerepesi út – Füredi út közötti szakaszán a patak menti sáv a lakótelepen élők számára a krónikus parkolóihiány megoldását jelenti. A Füredi úti lakótelep és a patak menti zöldfolyosó közötti integráció erősítése a lakótelepi életminőség javításának fontos eleme lehetne.

A Rákos-patak zöld-folyosóként való működésének jelenleg legnagyobb akadálya, hogy a Rákosrendező területén nem biztosított az akadálymentes kapcsolatot. Ennek kiépítése után a zuglóiak a Dunáig kerékpározhatnának a Rákos-patak mentén, zöld környezetben.

Fasor, útmenti zöldsávok

Zuglói legtöbb utcája fásított, a kb. 27 ezer sorfája óriási ökológiai és városképi értéket képvisel. Zuglói jellegének kiemelten fontos elemei a városszerkezeti jelentőségű nyomvonalakat kísérő, többnyire idősebb állománnyal rendelkező fasorok, valamint a jelentős szabályozási szélességgel, közepesen zöldsávval gazdagított utcák (Róna utca, Korong utca, Kerékgyártó utca, Örs vezér útja, Álmos vezér útja).

A teljes kerületre 1994-ben készült fakataszter (az adatbázis 27.199 db sorfát és 12.821 db parkfát tartalmaz), ezért megújítása szükségessé vált. A fővárosi útvonalak faállományának sorsát nagymértékben veszélyezteti a jelentős forgalmi terhelés és az útvonalak sorsának bizonytalansága (Thököly út, Nagy Lajos király útja), hiszen nyilvánvaló, hogy határozott döntés híján a Főváros a meglévő faállományra sem kíván nagyobb forrásokat szánni, a közúti veszélyelhárításon túl.

Az egyéb, alábbiakban felsorolt közterületi létesítmények vizsgálata az önkormányzat által 2013-ban készített KÖZTERÜLETI - SZABADTÉRI LÉTESÍTMÉNYEK - FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA c. dokumentumának helyzetfeltárása alapján készült.

Játszóterek

Zuglói Önkormányzatának tulajdonában 1.700.000 m² nyilvántartott parkfelület található, amelyek jellemzően megfelelő állapotban vannak. Ezek közül (a Városligeten kívül) 43 db helyszínen játszótér is

található, amelyeken összesen 288 db játszószer található. Ugyanakkor a játszóterek területi megoszlása nem egyenletes. A kertvárosi területek gyakorlatilag nélkülözik a létesítményeket. Ilyen ellátatlan terület Alsórákos-belső kertvárosi része, valamint Belső Zuglói Stadionok térsége. Az ott élők a távolabb található játszótéreket tudják igénybe venni. Alsórákos Déli rész – Patakon túli területén egy kisebb játszótér átadása a közelmúltban megtörtént. Közbiztonsági szempontból a meglévő játszótérek közül több játszótér nem rendelkezik kerítéssel, és mindössze 18 játszótér kerítésének magassága alkalmas az éjszakai zárásra. Emellett sok játszótér esetében a közvilágítás sem, vagy nem kellő mértékben került kiépítésre, illetve higiénias feltételek (mosdók, WC-k) sem adottak.

Sportpályák

Az Zuglói Önkormányzat tulajdonában, kezelésében 16 db közterületi sportpálya került kialakításra, melyek között megtalálhatóak a felújított, korszerűbb, és régebbi, rekonstrukciót igénylő sportpályák is. A sportpályák bekerítettek. A kerület egyes városrészeiben nincs sportolásra alkalmas közterületi sportpálya, így az ott élők vagy a távolabbi városrészben rendelkezésre álló, vagy fizetős egyéb sportlétesítményeket tudják igénybe venni. Ellátatlan terület Alsórákos belső körzet, Alsórákos Déli rész- Patakon túli terület, Belső Zuglói - Stadionok térsége, Kerepesi úti lakótelep, és Zuglói Városmegyei Központ. Közbiztonsági szempontból éppúgy, mint a játszótérek esetében a sportpályák nem rendelkeznek térfigyelő kamerával, valamint a közvilágítás több esetben nem, vagy korlátozott mértékben biztosított, a higiénias feltételek (mosdók, WC-k) nem adottak. A sportpályák nagy része aszfaltozott, ami egészségügyi szempontból nem megfelelő.

Kutyafuttatók

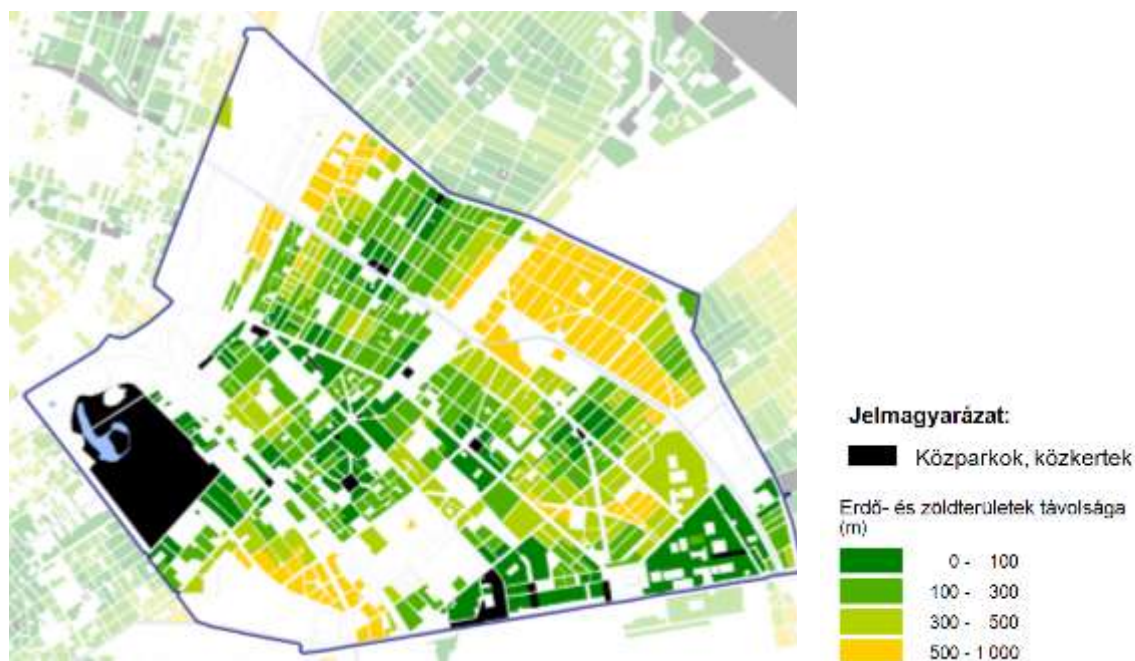
A kulturált ebtenyésztés program keretében a kerületben 13 kutyafuttató, 15.528 m² nagyságú területen biztosítja a kutyák mozgásigényét, mely elviekben azt jelenti, hogy egy kutyára kb. 1,5 m² nagyságú kutyafuttató terület jut. Ezen túl 500 m² kutyajátszóter is található a kerületben. A kerületben (nem pontos nyilvántartás szerint) a nyilvántartott kutyák száma 9903 db (az adatállomány a kerületi állatorvos és a chippel ellátott kutyák nyilvántartásának figyelembe vételével került meghatározásra). A kerítés nélküli kutyafuttatók több helyen parkokban, keskeny zöldterületi sávokban, közbiztonsági szempontból nem szerencsés módon, gépjármű forgalommal terhelt közutak között kerültek kijelölésre.

1.9.2. Zöldfelületi ellátottság értékelése

A zöldfelületi ellátottságot meghatározza egyrészt a közkertek, közparkok és erdőterületek nagysága és térbeli elhelyezkedése, másrészt a településen található zöldfelületek intenzitás értéke.

Közkertek, közparkok

A település zöldterületi ellátottsága a közösség által igénybe vehető zöldfelületek nagyságától (funkcionális kínálatától), illetve ezek térbeli elhelyezkedésétől függ. A közösségi zöldfelületek típusonként eltérő funkcionális és rekreációs szereppel, valamint eltérő vonzókörzettel bírnak. A mozaikosan elhelyezkedő kisebb közkertek a napközbeni rekreációt biztosítják, a komplexebb funkcióval rendelkező parkok (pl. Városliget) az egész napos rekreációban játszanak szerepet. A vonzókörzet mérete, kiterjedése a zöldfelület funkciójától, a környező lakóterületek elhelyezkedésétől, valamint a korlátozó tényezők lététől és elhelyezkedésétől függ. A településszerkezetből fakadóan az egyes városrészek zöldfelületi ellátottságát más-más típusú zöldfelületek biztosítják.

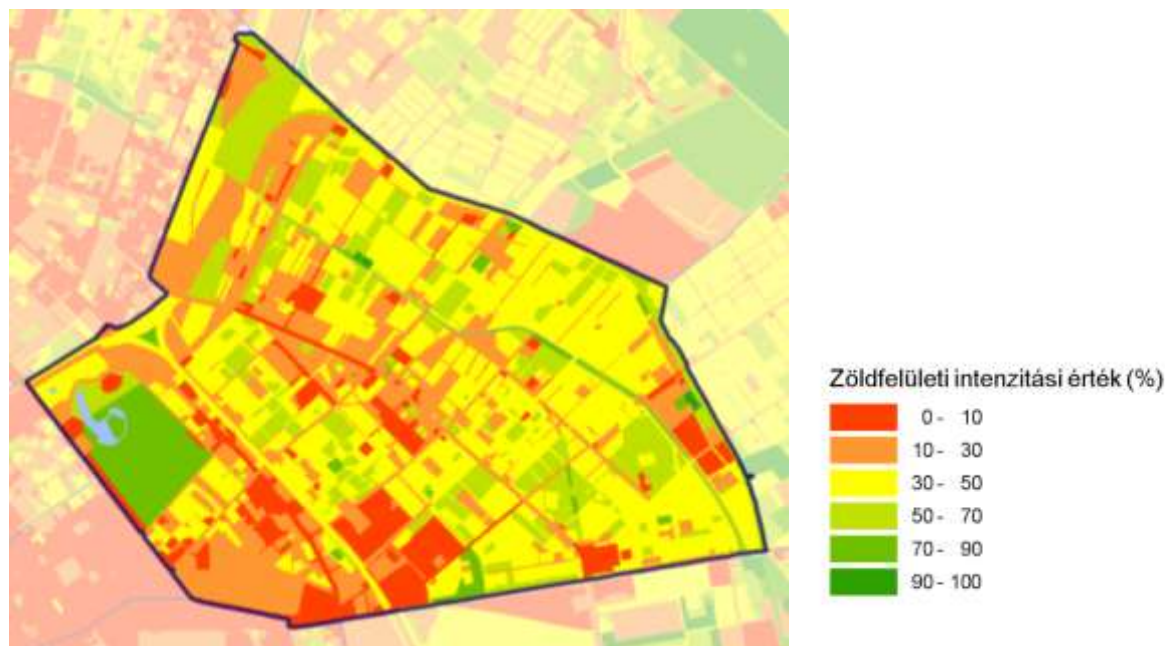
65. ábra: Erdő- és zöldterületek lakóterületektől való távolsága

Zugló közparkokkal viszonylag jól ellátott. Ugyan egy lakosra 8 m² közpark, városi park terület jut, de ez elsősorban a Városliget jelentős parkterületének köszönhető. Ugyanakkor a közhasználatú zöldfelületnek számítanak a lakótelepi zöldfelületek is, amelyekkel együtt már jelentősebb zöldfelületi ellátottság mértéke. Mindamелтт ebben a kerületben is jelentkeznek területi egyenlőtlenségek. Így például a Rákos-pataktól északra fekvő lakóterületek jellemzően kevésbé jól ellátottnak tekinthetőek, a parkok elérési távolsága már meghaladja a minimálisan javasolt 500 méteres távolságot.

Játszóterek szempontjából a kertvárosi területek gyakorlatilag nélkülözik ezen létesítményeket. Ilyen ellátatlan terület Alsórákos-belső kertvárosi része, valamint Belső Zugló Stadionok térsége. A sportpályák tekintetében Alsórákos belső körzet, Alsórákos Déli rész - Patakon túli terület, Belső Zugló - Stadionok térsége, Kerepesi úti lakótelep, és Zugló Városmegközpont az ellátatlan terület.

Zöldfelületi intenzitás

A zöldfelületi intenzitás másik meghatározó indikátora zöldfelületi ellátottságnak, és ezáltal a települések élhetőségének. A zöldfelületek közvetetten, illetve közvetlenül hatással vannak a városklímára, közvetett módon pedig az élővilágra és az emberre is. A Zöldfelület Intenzitás érték (ZFI) a zöldfelület intenzitását jellemző %-érték, mely az adott területre eső zöldfelületek arányát (területi kiterjedés és borítottság minősége is) fejezi ki. Az érték nagysága nem egyezik a zöldfelületek tényleges nagyságával. (Pl. egy zárt lomkorona szint alatt lévő szilárd burkolat nem érzékelhető a felvételeken.)

66. ábra: Zöldfelületi intenzitás érték, 2010.

(Adatforrás: BCE, Tájtervezési és Területfejlesztési Tanszék, Landsat TM5 műholdfelvétel felhasználásával)

Az ábrán kirajzolódnak az alacsony zöldfelületi arányú területek (stadionok környezete) és a magas aktivitás értékű, ökológiai szempontból is értékes területek, mint a Rákos-patak menti kertvárosias lakóterületek, és természetesen a Városliget.

SWOT

ERŐSSÉGEK

Egy főre jutó zöldterületek nagysága magas, a zöldfelületi rendszer gazdag: a közel 90 hektáros Városliget mellett számos közhasználatú zöldfelület van Zuglóban, a lakótelepek környezete jellemzően parkosított.

GYENGESÉGEK

Kevésbé jól ellátott lakóterületek a Rákos-pataktól északra.
Alacsony zöldfelületi intenzitású területek a Törökőr városrész területén.
A Rákos-patak menti területek rekreációs szempontból kihasználatlanok.
A Városliget leromlott állapotú, az átmenő forgalom jelentős zavaró hatással van.

LEHETŐSÉGEK

Alternatív zöldterületek (pl. közösségi kertek) iránti társadalmi igény növekedése.
Szabadtéri rekreációs, sportterületek iránti társadalmi igény.
A Rákos-patak integrált fejlesztése szerepel a 2014-2020 ciklus fővárosi projektjei között.

VESZÉLYEK

Kisvízfolyások fejlesztésének összehangolása a sok érdekelt jelenléte miatt nem koordinálható sikeresen.
A Városligetben az egymást érő nagyrendezvények további pusztulást eredményezhetnek.

FEJLESZTÉSI KIHÍVÁSOK:

- A zöldfelületi, környezetrendezési szempontok hatékonyabb érvényesítése a gazdasági visszaesés ellenére.
- Az újfajta rekreációs igényeknek való megfelelés (pl. nagyrendezvény, illetve fesztivál helyszín).

I.10. AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET VIZSGÁLATA

I.10.1. AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET ÉRTÉKEI

Településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag

Zugló térsége, a Pesttől a Rákos-patakig terjedő Rákos-mező, a középkor folyamán nagyrészt lakatlan terület volt, Kun László korától kezdve hadrakelések és országgyűlések színhelye lett. Az Árpád-korban a mai Zugló területén országút vezetett keresztül, a patak partján elszórtan helyezkedtek el kisebb falvak. A mai Paskál területén fekvő Párdi falu és határát részben a margitszigeti premontreiek birtokolták. Nemes és Nagys falu a tatárjáráskor elnéptelenedett, a területet 1259-ben margitszigeti apácák kapták meg, akik visszatelepítették. A XIV. században a település templomáról a Szentmihály nevet kapta.

A XVIII. században újraéled a török időkben részben elnéptelenedett településhálózat is Pest város K-i határában. Az 1782-1785. évi I. katonai felmérésről kitűnik, hogy a homokos pesti határban, a Terézvárostól ÉK-re elterülő mai Zugló területe még beépítetlen: a térséget csak három, Pestről ÉK-nek kivezető út szeli át, amelyek a Paskál malomtól Ny-ra, a patakon átvezető híd közelében egyesülnek és vezetnek tovább É felé.

Zugló – és a főváros bal parti részének – mai szerkezete szempontjából meghatározó volt a Városliget létrejötte és a XIX. század negyvenes éveiben a mai Nyugati-pályaudvar elődjének letelepítése. A terület beépülése – a vonatkozó térképi adatok szerint – a XIX. század közepétől kezdődött el: a második katonai felmérésről kitűnik, hogy a beépülés a mai Hermina út és Hungária közötti sávban, illetőleg a Terézváros főutcája – a Király utca – folytatásában a Palota felé futó mai Erzsébet királyné két oldalán, vagyis a Hermina mező területén indult el.

67. ábra: Második katonai felmérés (1806-1869)

68. ábra: Harmadik katonai felmérés (1869-1887)

69. ábra: Budapest XIV. 1903

Az 1883. évi katonai felmérésen már két újabb településmag is megjelenik a mai Zuglói területén.

1896-ra, a millenniumi ünnepségekre elkészült a Vörösmarty tér és a Városliget között, az Andrássy út alatt futó földalatti vasút, amely a liget és a városközpont között biztosított gyors kapcsolatot. A Közmunkatanács több, a területet érintő javaslatot tett, melyek ekkor nem vagy csak részben valósultak meg, ilyen volt: a kültelki körút (mai Hungária körút, később megvalósult), kültelki korzóút (a Stefánia út vonalában indulva, részben) a Városliget és a Népliget között.

Az első világháború végéig Zuglói egyes sűrűn beépült területeknek, elsősorban a Kerepesi út és a Könyves Kálmán körút kereszteződés környékének kivételével csak lazán települt be. A Városligettől a Nagy Lajos király útig terjedő tömbökben, a Thököly út és az Erzsébet királyné útja mentén főleg családi házas lakóterület alakult ki. A két világháború között Zuglói kedvelt építési terület lett, de nagy kiterjedésénél fogva így is csak részlegesen épült be. Tervezett főterén, a Bosnyák téren templomot építettek.

A kerület településszerkezetét egy 1917-ben jóváhagyott rendezési terv gyökeresen át kívánta szabni. A terv szerint az utcák– közlekedésben elfoglalt szerepüknek megfelelően – 10 és 40 méter szélesség között változtak volna, mindegyikükben fasorral, a kétsorosról a nyolcsorosig, vonalvezetésük pedig több helyen íves volt.

Az I. világháborút követő gazdasági válság megakasztotta a nagyvonalú terv megvalósulását. A csak szakaszokban megvalósult utcák miatt Zuglói mai térképére tekintve érthetetlennek tűnő elemek jöttek létre, összefüggés nélkül. Az eredeti elképzelés megvalósulását lakótelepek, beépült negyedek teszik mára lehetetlenné.

70. ábra: Zuglói szabályozási terve 1917-ből

A Városliget a két világháború között válik az „árumintavásáro”, később „nemzetközi vásárok” színhelyévé, mely a háború után 1974-ig folytatódik. A környező villanegyed diplomáciai negyed lesz, a Hősök tere pedig állami ünnepek színtere. A Népstadion és kapcsolódó intézmények területét 1940-ben jelölték ki a funkcióra, beépítése fokozatosan történt.

A második világháború után megindult lakásépítési program számára előnyös adottság volt Zuglói széles utakkal, részben közművekkel is feltárt, ritka beépítésű, homokos altalajú, sík területe: Kerepesi úti lakótelep, Nagy Lajos király úti lakótelep, Róna utcai és Fogarasi úti tömbcsoport, Kacsóh Pongrác úti lakótelep, Füredi úti lakótelep (14e lakás).

1970-ben megépült a metró Örs vezér tér és Deák tér közötti vonala, végállomásánál új városközpontot hoztak létre. 1983-ban adták át a Kacsóh Pongrác út mentén kialakított M3-as autópálya városi szakaszát, s ezzel a kerület közvetlen összeköttetésbe került egy országos jelentőségű főúttal.

Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

A régészeti örökség leírása a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény 71. § (1) bekezdése szerinti, a Lechner Lajos Tudásközpont által vezetett közhiteles hatósági nyilvántartásban található

adatokon, az ide vonatkozó szakirodalmon, a Magyar Nemzeti Múzeum Adattárában található leletmentési dokumentációkon alapul.

A XIV. kerületnek a régészet tárgykörébe utalt (1711. előtti) történetére vonatkozóan írásos adattal nem áll rendelkezésre. Az írott források tanúsága alapján a pesti síkságon a középkori Pest városa és a Rákos-patak partja közötti részre a Duna-parti révátkelők kivételével nem lokalizálható település.

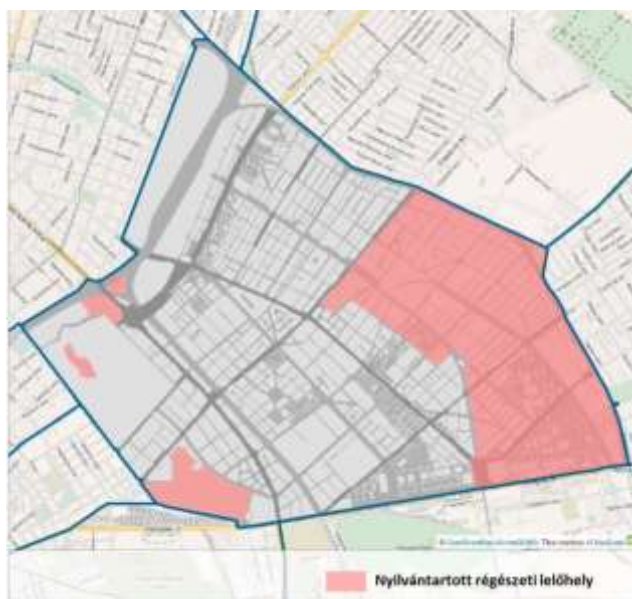
Annak ellenére, hogy oklevelekkel adatolt település a középkorból nem található a területen, a szórványos Árpád-kori és középkori leletek, pontszerűen regisztrált, különböző korszakokba tartozó régészeti emlékek igen nagy felületen, illetve foltokban rajzolódják ki a kerület régészeti érintettségét.

Régészeti védettségek: területi és egyedi

A XIV. kerület területén a régészeti lelőhelyek nagy vonalakban a Rákos-patakot kísérő sávban, illetve a ma már nem létező, de nagyjából a Hungária krt. vonalában futó vízfolyás partján várhatóak.

Különösen a Rákos-patak partját követő homokhátak nyilvántartott lelőhelyeit vizsgálva, megállapítható, hogy egy meglehetősen széles sávban szinte folyamatos a régészeti-történeti érintettség az őskortól a népvándorlás koráig.

A részletes lelőhelyleírást a Melléklet 1.9. fejezete tartalmazza.

71. ábra: Zugló régészeti területei

Forrás: Forster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ nyilvántartása 2014. május

Világörökségi és világörökségi várományos terület

A Duna-partok, a Budai Várnegyed és az Andrassy út Kiemelkedő Egyetemes Értékének Visszamenőleges Meghatározása (2002): Az *Andrassy út* teljes vonalának épületei (köztük az *Operával*), a *millenniumi földalatti* és a *Hősök tere*. A Városligetet a Dózsa György út mentén szegélyezi a Világörökségi helyszín védőövezete.

Műemlék, műemlékegyüttes

A kerület beépülése a XIX. század közepe táján kezdődött el, és a vonatkozó térképek adatai szerint kezdetben, az 1880-as évekig meglehetősen lassan haladt. A műemléki értékek között csak két korai emlék található: az egyik a Hermina út 23/a. alatti, Hild József által tervezett és 1843-1854 között romantikus stílusban felépített Hermina kápolna, a másik pedig az Erzsébet királyné útja 27. alatti, 1850 körül ugyancsak romantikus stílusban felépített lakóház.

A védett épületek késői eklektikus, szecessziós és modern, funkcionalista stílusban épültek fel, legnagyobb számban az utcaképeket igen erősen uraló szecessziós alkotások fordulnak elő.

Műfaj tekintetében a műemlékek igen sokfélék: a szabadonálló beépítésű lakóépületek – villák – mellett templomok, számos iskola (és óvoda), szociális és egészségügyi intézmények, tudományos intézmény, múzeumok, fürdőépület, gyárépület, vidámpark, állatkert, közlekedés-üzemi épület, továbbá sportlétesítmények is előfordulnak az emlékek között.

Az 1750-es évektől fokozatosan fejlesztett, épített Városliget egyszerre nagyterjedésű zöldterület, és a város egyik jelentős és meghatározó településcélpolitikai eleme, olyan meghatározó műemlékekkel, mint a Vajdahunyadvár (Alpár Ignác), a Múcsarnok és Szépművészeti Múzeum (Schickedanz Albert és Herczog Fülöp), a Széchenyi gyógyfürdő (Czigler Győző és Dvorzsák Ede), az Állat- és Növénykert épületei (Kós Károly, Neuschloss Kornél és Zrumeczky Dezső), a Műjépgála korcsolyacsarnoka (Lechner Ödön, átépítés id. Francsek Imre). A többnyire a Városliget környezetében található védett épületek, a Stefánia úti Földtani Intézet (Lechner Ödön), a Lechner hatást mutató Ajtósi Dürer sor mentén emelkedő Teleki Blanka Gimnázium, illetőleg a mellette álló Vakok Intézete (Baumgartner Sándor Herczeg Zsigmond), a Hermina úti Sipeki-Balás villa (Lechner Ödön, Komor Marcell, Jakab Dezső), a Mexikói úti Vakok Intézete (Lajta Béla), az Amerikai úti Országos Idegsebészeti Intézet (Lajta Béla) melyek nemcsak Budapestnek, hanem a XIX. század végi, XX. század eleji magyar építészetnek is jelentős alkotásai. Az épületek tervezői a korszak kiemelkedő építészei.

Az Andrassy út végében, a Városliget előtt kialakított Hősök tere az Andrassy út építészeti méltó befejezése, lezárása, melynek kialakítása Schickedanz Albert nevéhez fűződik.

Zugló területén a volt Vidámpark és az Állatkert épületeit egy-egy egységnek véve 29 db műemlék, és 96 db fővárosi védelem alatt álló objektum található.

A műemlékeknek több mint a háromnegyede a Hungária körút vonalán belül helyezkedik el, csak néhány emlék található a főútvonalról ÉK-re fekvő térségben, az Erzsébet királyné útja, Laky Adolf utca, Thököly út, Mexikói út által határolt területen.

72. ábra: Zugló műemlékei, továbbá fővárosi védett épített környezeti elemei

Forrás: Forster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ 2014. májusi adatai alapján

Műemlékvédelem sajátos tárgyai: a történeti kert, temető és temetkezési emlékhely

A XIV. kerületet nem érintik a műemlékvédelem sajátos tárgyai.

Műemléki terület: történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet

Városliget MJT: A Hősök tere és a Városliget az Andrássy úttal együtt 2002 óta UNESCO világörökségi elismertséggel rendelkezik. A 7/2005.(III.1.) NKÖM rendelet a világörökség helyszíneit műemléki jelentőségű területté nyilvánította.

Nemzeti emlékhely

A nemzeti emlékhelyek listáját a Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság javaslatára állította össze. A nemzeti és történelmi emlékhelyek listáját a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény 2. számú melléklete tartalmazza. Ezek között az alábbiak a budapesti helyszínek:

Kerület	Megnevezés (tájékoztató jelleggel)	Kiemelt nemzeti emlékhely lehatárolása
XIV.	Hősök tere	A tér közutak által körbefogott területe Cím: 1146 Budapest, Hősök tere

Helyi védelem

Fővárosi helyi védelem

Budapest főváros városképe és történelme szempontjából meghatározó építészeti örökség kiemelkedő értékű - műemléki védetség alatt nem álló - elemeinek védelme érdekében Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlése a 37/2013. (V.10.) Főv. Kgy. rendeletében határozza meg a helyi védetséggel kapcsolatos szabályokat. A rendelet új mellékletét a 13/2015. (III.16.) önkormányzati rendelettel fogadták el.

A fővárosi védelem alatt álló épületek nagyobb része, kicsit több mint fele – a Hungária körúton kívül, jobbra az Erzsébet királyné útja – Róna utca – Thököly út – Mexikói út által határolt négyszögben, illetőleg a Bosnyák tér környezetében található, azon a részen, ahol Zugló történeti magjai a XIX. század utolsó évtizedeiben és a XX. század elején kialakultak. A Hungária körúton belüli, vagyis a történeti Pest városához tartozó részre esnek a Stefánia út és a Thököly út két oldalán elhelyezkedő védett épületegyüttesek.

A XIV. kerületben 96 épület és 2 épületegyüttes (Thököly út mindkét oldala, Stefánia út páratlan oldala) áll fővárosi helyi védetség alatt, helyüket a 72. ábra mutatja, részletes táblázat pedig a Melléklet 1.9. fejezetében található.

Kerületi helyi védelem

A kerületben található védett épületek és épületegyüttesek listáját a Budapest Főváros XIV. Kerület Zugló Önkormányzata Képviselő- testületének 48/2011. (XI.23.) önkormányzati rendelete – az építészeti örökség helyi védelméről – tartalmazza. Helyüket a 72. ábra mutatja, részletes táblázat pedig a Melléklet 1.9. fejezetében található.

I.10.2. TERÜLETFELHASZNÁLÁS VIZSGÁLATA

A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata

Zugló településépítéset sajátosságainak kialakulása tulajdonképpen a Városliget XVIII. századi végi kiépítésével kezdődik, környezetében a XIX. század közepe után kezd kiépülni a mai városrész. A Városliget, majd a XX. század elején, az Andrássy út befejezésekként kialakított Hősök tere, illetőleg a Városligetből nyíló Stefánia út és Thököly út, továbbá a térséget L alakban karéjzó villanegyed az egyik legértékesebb történeti térbeli struktúrája Zuglónak.

A második világháború utáni évtizedekben több lakótelep épült (például a Füredi úti, Kerepesi úti, Nagy Lajos király úti, Kacsóh Pongrác úti). A 80-as – 90-es években pedig több nagyvárosias jellegű lakótömb került kialakításra a meglévő szövetbe ékelődve.

Zugló a főváros azon egyik kerülete, mely fő közlekedési utakkal, vasúti pályákkal, vagyis nehezen átjárható közlekedési területekkel van körülzárva. Északon és délen töltésen lévő vasútvonal, keleten a Kerepesi út és a HÉV vonala, nyugaton az M3-as autópálya bevezető szakasza és a Rákosrendező pályaudvar teljes területe határolja. A sugárirányú úthálózata jelentős forgalmat bonyolít le, tekintettel arra, hogy Zugló a főváros központja és az ún. "alvó városrészek", valamint az agglomeráció között helyezkedik el. A tengelyek által közrezárt területek szerkezete önmagukban szinte egységes képet mutatnak, azonban összességében igen heterogén a kerület szerkezete. Budapesten szinte minden előforduló városi szövettípus megtalálható itt, a nagy összefüggő összvárosi érdekű területektől, a zártos, belvárosias beépítésű tömbökön át a laza családi házas övezetekig. A mai kerület külső részein a 20. század elején indult meg a gazdasági területek megjelenése.

Zugló területének kb. negyedét olyan nagy összefüggő, fővárosi, sőt országos érdekű területek melyek jövőjére a kerületnek jelenleg alig van ráhatása. A Városliget és intézményeinek fejlesztése és a Puskás Ferenc Stadion átépítése egyaránt kiemelt kormányzati projekt, míg a Rákosrendező MNV tulajdonú tömbjei, a tulajdonos konkrét fejlesztési elképzelései nélkül állnak.

A fővárosi zónarendszerben Zuglót két, az átmeneti és kis területen a belső zónában helyezkedik el. (Lásd. 1.2.6. fejezet - Budapest főváros településszerkezeti terve (TSZT 2015) pontjánál a térképi lehatárolást.)

A kerület jelenlegi, tényleges területfelhasználása

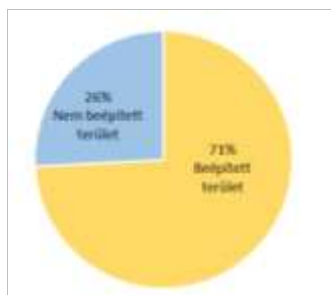
A XIV. kerület jelenlegi, tényleges területfelhasználására összességében a vegyesség jellemző. Zugló területén viszonylag nagy összefüggő, lakóterületi egységek vannak, a mozaikszerűen elhelyezkedő, lakóterülettől idegen területhasználatú tömbök aránya egyre csökkent az elmúlt évtizedben.

A lakóterületeken belül a nagyvárosias telepszerű és a kisvárosias területfelhasználás dominál. A nagyvárosias lakóterületek az egy harmadát, a kisvárosias területek csaknem a felét és a kertvárosias területfelhasználású területek csupán az ötödét foglalják el a lakóterületeknek.

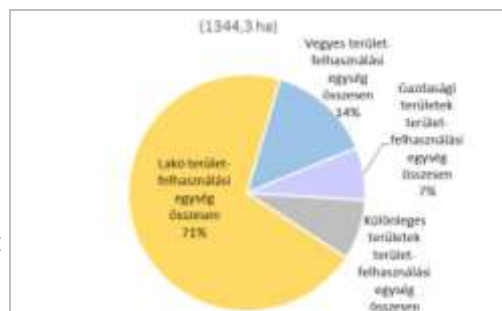
A kerület 14%-a vegyes területfelhasználású, melynek több mint háromnegyede intézményi, főként szabadonálló beépítésű terület, jellemzően a fő közlekedési tengelyek mentén (Thököly út, Hungária körút).

A gazdasági és különleges területfelhasználású, beépített területek nagysága közel azonos a kerület területén.

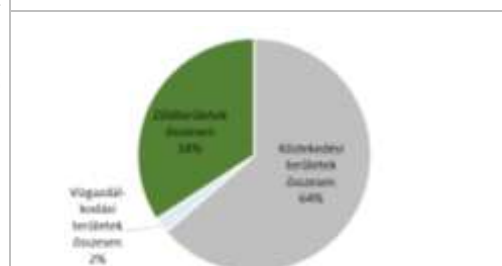
A beépítésre nem szánt OTÉK kategóriáknak megfelelő (ténylegesen beépítetlen) területeken 2/3 – 1/3 arányban a közlekedési és zöldterületek dominánsak.

73. ábra: Beépített és nem beépített területek megoszlása

74. ábra: Beépítésre szánt kategóriáknak megfelelő (beépített) területek megoszlása

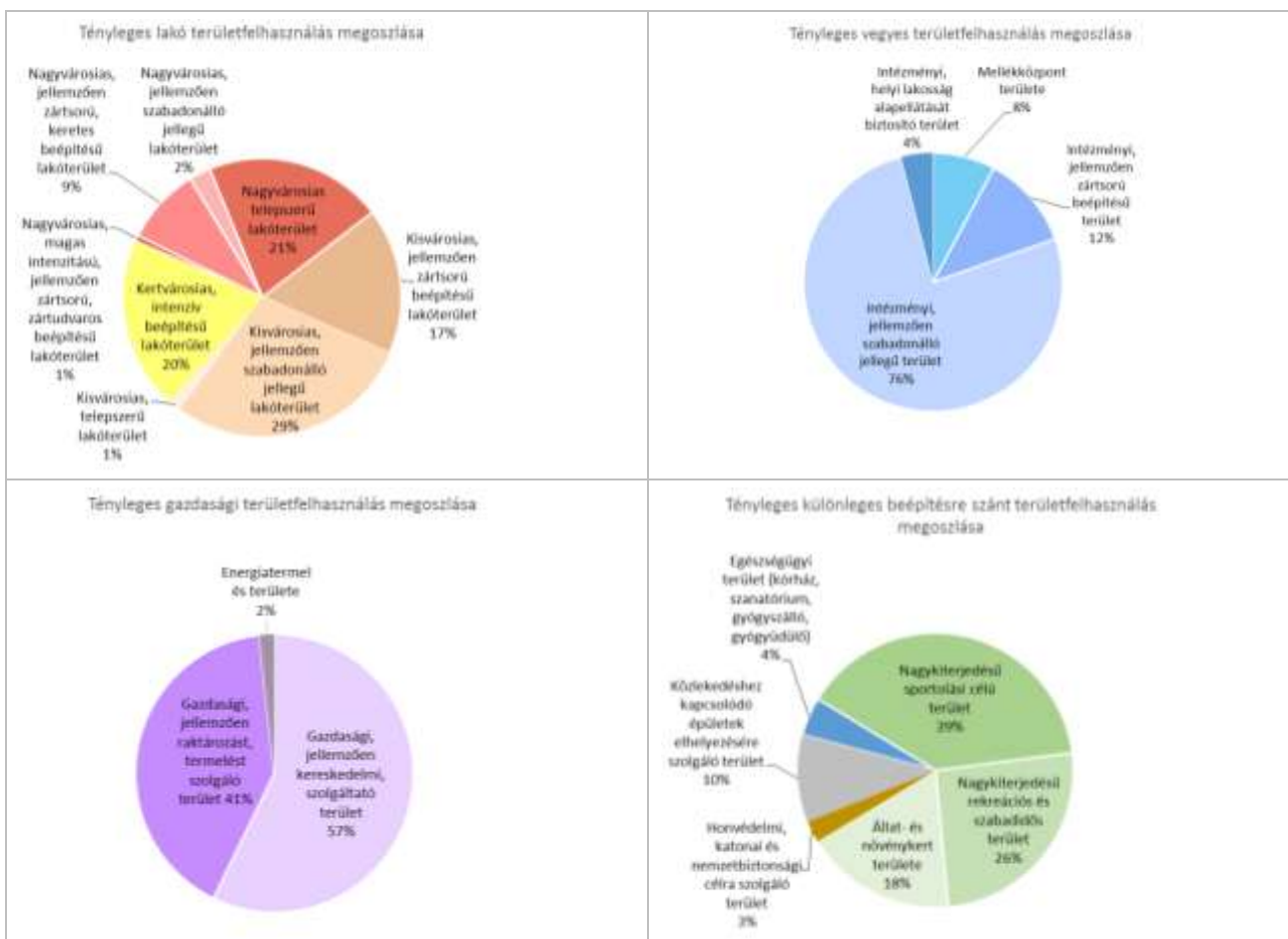

75. ábra : Beépítésre nem szánt kategóriáknak megfelelő beépítetlen területek megoszlása

Az egyes jelenlegi – tényleges – területfelhasználások az alábbi arányokban oszlanak meg Zuglóban

		ha		ha	
Lakó területfelhasználási egység				Közlekedési területek	
Nagyvárosias, magas intenzitású, jellemzően zárt sorú, zártudvaros beépítésű lakóterület	Ln-1	5,92	Közúti közlekedési terület	KÖu	156,68
Nagyvárosias, jellemzően zárt sorú, keretes beépítésű lakóterület	Ln-2	85,04	Kötőpályás közlekedési terület	KÖk	91,99
Nagyvárosias, jellemzően szabadonálló jellegű lakóterület	Ln-3	23,68	Közlekedési területek összesen:		248,66
Nagyvárosias telepszerű lakóterület	Ln-T	196,28	Vízgazdálkodási területek		
Kisvárosias, jellemzően zárt sorú beépítésű lakóterület	Lk-1	161,63	Folyóvizek medre és partja	Vf	8,65
Kisvárosias, jellemzően szabadonálló jellegű lakóterület	Lk-2	269,67	Vízgazdálkodási területek összesen:		8,65
Kisvárosias, telepszerű lakóterület	Lk-T	13,63	Zöldterület		
Kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterület	Lke-1	189,98	Közkert, közpark	Zkp	40,64
Lakó területfelhasználási egység összesen:		945,83	Városi park	Zvp	92,76
Vegyes területfelhasználási egység			Zöldterületek összesen:		133,39
Mellékközpont területe	Vt-M	14,92	Erdőterület		
Intézményi, jellemzően zárt sorú beépítésű terület	Vi-1	22,59	Közjóléti erdő	Ek	0,01
Intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű terület	Vi-2	146,59	Erdőterületek összesen:		0,01
Intézményi, helyi lakosság alapellátását biztosító terület	Vi-3	7,62	Tényleges beépítésre nem szánt területek összesen:		
Vegyes területfelhasználási egység összesen:		191,72	468,21		
Gazdasági területek területfelhasználási egység					
Gazdasági, jellemzően kereskedelmi, szolgáltató terület	Gksz-1	55,48			
Gazdasági, jellemzően raktározást, termelést szolgáló terület	Gksz-2	39,77			
Energiatermelés területe	Gip-E	1,70			

Gazdasági területek területfelhasználási egység összesen:		96,95	
Különleges területek területfelhasználási egység			
Egészségügyi terület (kórház, szanatórium, gyógyszálló, gyógyüdülő)	K-Eü	4,99	
Nagykiterjedésű sportolási célú terület	K-Sp	43,10	
Nagykiterjedésű rekreációs és szabadidős terület	K-Rek	28,07	
Állat- és növénykert területe	K-ÁN	19,55	
Honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület	K-Hon	2,82	
Közlekedéshez kapcsolódó épületek elhelyezésére szolgáló terület	K-Közl	11,27	HASZNÁLATON KÍVÜLI ÜRES TERÜLETEK
Különleges területek területfelhasználási egység összesen:		109,80	Használaton kívüli részben beépített terület 77,5
Tényleges beépítésre szánt területek összesen:		1 344,30	Használaton kívüli területek összesen 77,5

Az összes budapesti kerület közül itt válik el legkevésbé a belső és az átmeneti zóna területhasználata, a belső zóna lakóterületei fokozatos sűrűségcsökkenéssel képeznek átmenetet Zugló kis- és kertvárosias szövetének lakóterületeibe.

A kerületben 13 kerületrész található, tényleges területfelhasználásuk az alábbi:

1. RÁKOSRENDEZŐ:

Rákosrendező-pályaudvar korábban egyike volt a nagy budapesti rendező-pályaudvaroknak. Az 1990-es évek közepén kezdte elveszíteni vasúti funkcióit, és mintegy 15 év alatt az átmenővágányok kivételével teljesen „vasútmentes” területté vált. A tulajdonos, az MNV koncepció hiánya miatt a területen kizárólag alacsony értékű gazdasági funkciók, környezetet terhelő területhasználatok telepedtek meg ideiglenes jelleggel, melyek tovább nehezítik a terület szerkezeti értékéből fakadóan fontos, hosszútávon működőképes városi integrációját.

2. KACSÓH PONGRÁC ÚTI LAKÓTELEP:

Nagyvárosias telepszerű lakóterület a korábbi évtizedek tömeges lakásigényének kielégítését szolgáló intenzív beépítésű, úszótelkes lakótelep. A kerületrész déli oldala a MILLFAV végállomását is magába foglalja.

3. ALSÓRÁKOS PATAKON TÚLI TERÜLET-ÉSZAKI RÉSZ:

Az Erzsébet királyné útja menti kisvárosias, jellemzően szabadonálló beépítésű lakóterületek mellett a területen a kertvárosias intenzív beépítésű lakóterület a jellemző.

4. ALSÓRÁKOS-BELSŐ KERTVÁROS:

A terület egésze kisvárosias, jellemzően zárt sorú beépítésű lakóterület, melybe az Erzsébet királyné útja mellett egy gazdasági terület ékelődik (volt Alumíniumárugyár és környéke).

5. BELSŐ-ZUGLÓ-VÁROSLIGET TÉRSÉGE:

A terület több mint felén a Városliget városi parkja található, szomszédságában az Állat- és Növénykert területével. A Dózsa György út – Hermina út találkozásánál a belső kerületek beépítéséhez illeszkedve nagyvárosias magas intenzitású, jellemzően zárt sorú, zártudvaros beépítésű lakóterület áll. A Hungária körút és a Thököly út mentén intézményi, jellemzően szabadonálló beépítésű terület fekszik, körbeölelve pár tömbnyi kisvárosias, szabadonálló beépítésű lakóterületet.

6. BELSŐ ZUGLÓ HERMINAMEZŐ-TÖRÖKÖR:

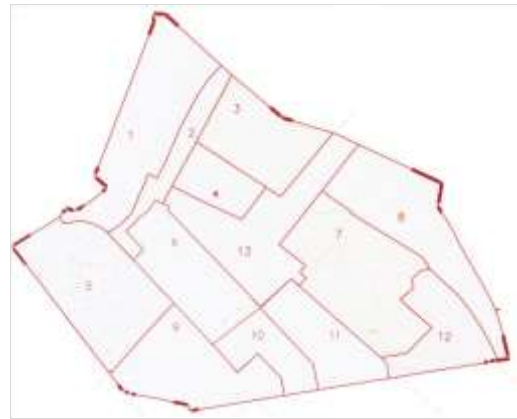
Jellemzően kisvárosias, szabadonálló beépítésű lakóterület, melybe több egészségügyi intézmény (Uzsoki Kórház, Amerikai úti Országos Klinikai Idegtudományi Intézet), az Erzsébet királyné útja mentén egy kisvárosias, telepszerű lakóterület és az Újvidék tér környezetében több nagyvárosias telepszerű lakóterület is beékelődik.

7. ALSÓRÁKOS-DÉLI RÉSZ VEZÉR ÚT TÉRSÉGE:

Jellemzően kisvárosias, szabadonálló, részben zárt sorú beépítésű lakóterület, melybe a Mogyoródi út – Egressy út között egy nagyvárosias telepszerű lakóterület és a Paskál strand tömbje ékelődik. A Paskál strand mellett az elmúlt évtizedben új, nagyvárosias szabadonálló jellegű lakóterület épült, melyek egy része időskorúak otthonaként, apartman lakásokkal funkcionál.

8. ALSÓRÁKOS-DÉLI RÉSZ PATAKON TÚLI TERÜLET:

A terület északnyugati fele egységes arculatot hordozó a kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterület. A középső rész gazdasági terület, ahol a telephelyek között a Füredi utcai Fűtőerőmű is megtalálható.

76. ábra: XIV. kerület kerületrészei

Forrás: Zugló IVS

A Kerepesi út menti, déli része a területnek szintén lakóterület, részben kisvárosias, részben kertvárosias beépítéssel.

9. BELSŐ ZUGLÓ STADIONOK TÉRSÉGE:

Az Istvánmező területének csaknem felét elfoglalja a Puskás Ferenc stadion és intézményeinek nagykiterjedésű sportolási célú területe. Mellette intézményi, szabadonálló beépítésű terület fekszik, múzeummal, felsőoktatási intézménnyel, a Récsei bevásárlóközponttal és lakóépületekkel vegyesen beépítve. A Stefánia út – Thököly út keresztezésében lévő fél tömbnyi kisvárosias, főleg villaépületekkel beépült területen kívül jórészt nagyvárosias, zártos, leginkább keretes beépítésű lakóterület jellemző itt.

A Hungária út – vasúti terület között, bár intézményi területfelhasználási egységbe sorolt a terület, szintén lakóépületek állnak, egy-két irodaházzal és jelentős beépítetlen területekkel.

10. PILLANGÓ PARK:

A Pillangó park *telepszerű lakóterülete* mellett a kerület egyik legnagyobb összefüggő gazdasági, kereskedelmi hasznosítású területe itt helyezkedik el. A Róna utca mentén nagykiterjedésű rekreációs és szabadidős terület a Postás pálya.

11. KEREPESI ÚTI LAKÓTELEP TÉRSÉGE:

A terület igen vegyes képet mutat. A nagyvárosias és kisvárosias telepszerű lakóterületek, a kisvárosias és kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterületek közé ékelődik a Budapesti Gazdasági Főiskola intézményi területe.

12. FÜREDI ÚTI LAKÓTELEP:

Nagyvárosias telepszerű, intenzív beépítésű, úszótelkes lakótelep, mely magába zár egy – egy intézmény magot, ahol a helyi igényeket kiszolgáló iskolák, óvodák szolgáltatóházak találhatóak. A Kerepesi út – Nagy Lajos király útja találkozásánál található Zugló egyik központjának területe, bevásárló központokkal és a kerület nagy részét ellátó Zuglói Egészségügyi Szolgálat épületével.

13. ZUGLÓ-VÁROSKÖZPONTI ZÓNA:

Nagyvárosias, zártos, keretes beépítésű lakóterület jellemző a Nagy Lajos király útjától délre fekvő területén. A kerületközpont, illetve tervezett kerületközpont lineárisan, a Csömöri útra fűződik, a jelenleg igen alulhasznosított, beépítetlen területeivel, a kerülethatárhoz közeledvén egy-két oktatási intézményével. A térségben nagykiterjedésű rekreációs és szabadidős terület a Lantos Mihály Sportközpont területe.

A tényleges és tervi területfelhasználási egységek közti eltérések Zuglóban

A tényleges területfelhasználás a jelenlegi használat módját írja le, ezzel szemben a TSZT 2015-ben meghatározott területfelhasználási kategóriák némileg eltérést mutathatnak. Az eltérések lehetnek egyrészt konfliktusok, amikor a valós területfelhasználás a tervben meghatározottakkal szemben, „illegális” beépítéssel rendelkezik, vagy használati, funkcionális problémát („nem megfelelést”) mutatnak. Másrészt a tervi állapothoz képest még nem beépült, ún. „területi tartalékkal”, területi bővítési lehetőséggel rendelkezik a terület.

Területfelhasználás konfliktusa

A Mogyoródi úti, jelenleg gazdasági, kereskedelmi terület tömbjébe egy igen intenzív, nagyvárosias, szabadonálló beépítésű lakótelek ékelődik, több lakóépületével.

A Hungária körút – vasúti terület közötti intézményi területfelhasználási egység területén, a jelentős környezeti ártalmak ellenére főleg lakóépületek állnak.

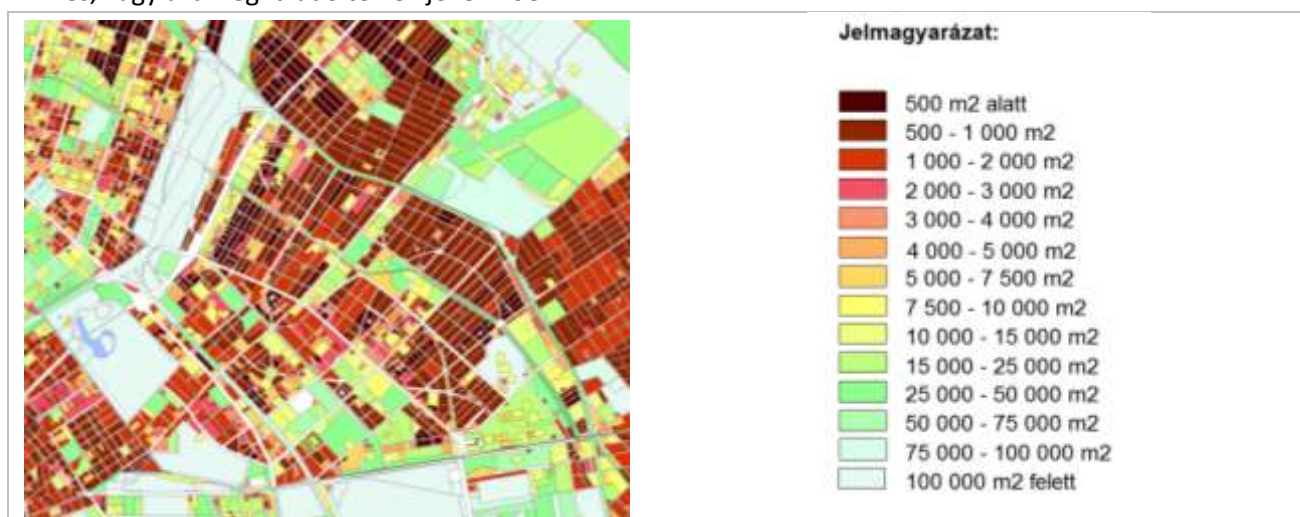
A kerület beépített szövetében elsősorban gazdasági, jellemzően raktározást, termelést szolgáló terület fekszik lakóterületekkel övezve. Sok esetben a gazdasági funkció „minőségi változást” vagy a vegyes területfelhasználás felé történő módosulását irányozza elő a TSZT 2015.

I.10.3. TELEKSTRUKTÚRA

Egy településen belül a telekszerkezet, a telkek morfológiája alapvetően meghatározza annak szerkezetét és egyben a településképet. A történetileg kialakult utcahálózat, a telekosztások akár évszázadokra visszamenőleg is lekövethetők, a múlt lenyomataként szolgálnak. A telekstruktúra, a területi és szélességi-mélységi jellemzők meghatározzák a beépítés jellegét, vizsgálata ezért kulcsfontosságú.

Telekmorfológia és telekméret

Zugló telekstruktúrájában alapvetően három fő típus különíthető el. Legjelentősebb részt a hagyományos városias beépítésre szolgáló, főként lakó- és vegyes funkciójú telkek teszik ki. Ez a telekállomány jellemzően a kerület történetileg kialakult részein, Alsórákos területén, a súlyponti térségét kivéve (Bosnyák tér és Paskál fürdő környéke), Hermina mező–Törökőr területén és a Thököly út mentén jelentkezik. Itt 500-2000 m²-es, vagy azt meghaladó telkek jellemzőek.

77. ábra: Jellemző telekméret területi megoszlása (m²)

Forrás: TSZT 2015 – Alátámasztó munkarésze 168. ábra kivonata

Az Ungvár utca – Kassai út, a Babarózsa utca – Fogarasi út, a Jeszenák János utca – Gödöllői utca között, a Xantus utca, Kerékgyártó utca és az Istvánffy utca mentén hagyományosan az előbbieknél kisebb telekosztás a jellemző, mely mind azok méretében, mind szélességükben nyomon követhető. A telekméret itt jellemzően 500 m² alatti.

A Kerepesi út menti, jellemzően telepszerű beépítések közterületei, illetve a Pillangó Parki városrész gazdasági területei, a Városliget, a Puskás Ferenc Stadion és a Rákosrendező 10.000 m² feletti telekmérettel rendelkező telkei fogják közre Zugló belső lakóterületeit.

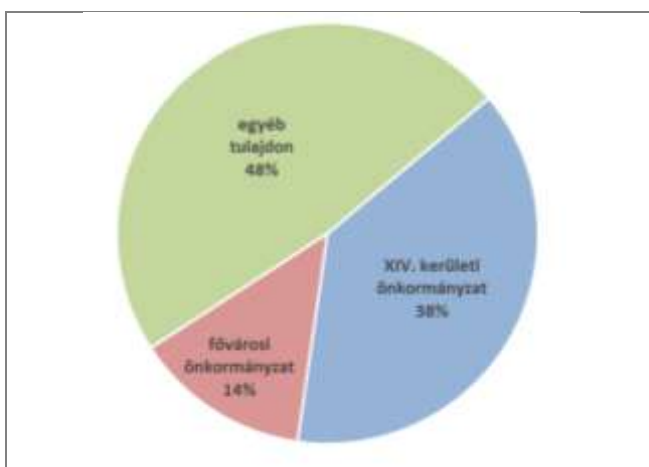
Önkormányzati ingatlanok

Az önkormányzati tulajdonú ingatlanok a két szintű önkormányzati rendszer miatt lehetnek kerületi és fővárosi tulajdonban egyaránt. Zuglóban nagy arányban vannak önkormányzati tulajdonú területek:

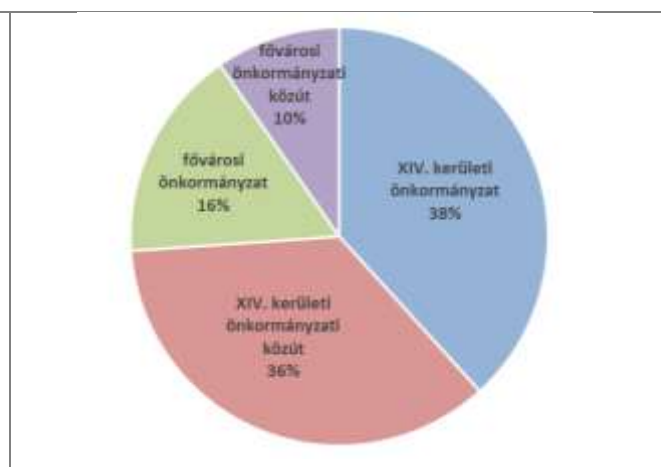
- A fővárosi tulajdonnal érintett telkek a kerület teljes területének 14%-át (~245 ha-t) tesznek ki.

- A kerületi önkormányzati tulajdonnal érintett telkek a kerület teljes területének 38 %-át (~695,9 ha-t) tesznek ki.

A kerület területének több mint felét az önkormányzati tulajdonban lévő telkek teszik ki. A Fővárosi Önkormányzat tulajdonát részben vagy egészben olyan jelentős ingatlanok képezik a kerületben, mint Városliget és a Fővárosi Állat- és Növénykert. Igaz a a Városliget megújításáról és fejlesztéséről szóló 2013. évi CCXLII. törvény alapján a Budapest XIV. kerület 29732/1 helyrajzi számú ingatlanok (a továbbiakban: városligeti ingatlan) az államot, Budapest Főváros Önkormányzatát és Budapest Főváros XIV. Kerület Zugló Önkormányzatát megillető tulajdoni hányada a törvény erejénél fogva mint közfeladat ellátásához szükséges terület ingyenesen, a törvény hatálybalépésétől, azaz 2013.12.24.-től számított 99 éves időtartamra az állam 100%-os tulajdonában álló Városliget Ingatlanfejlesztő Zrt. (a továbbiakban: vagyonkezelő) vagyonkezelésébe kerül.

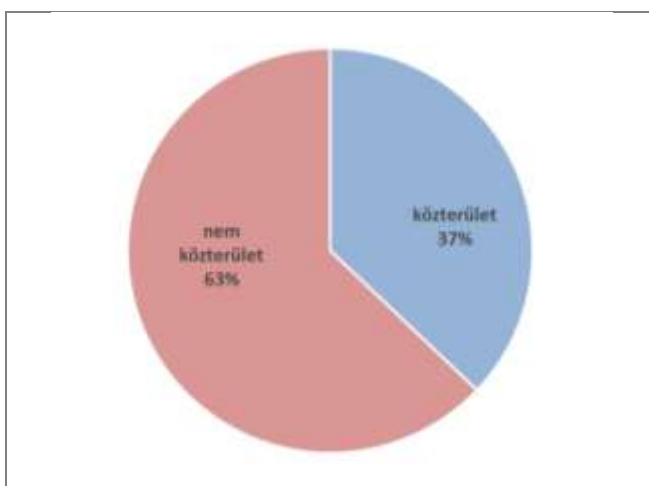

78. ábra: XIV. kerület közigazgatási területén lévő ingatlanok tulajdoni megoszlása

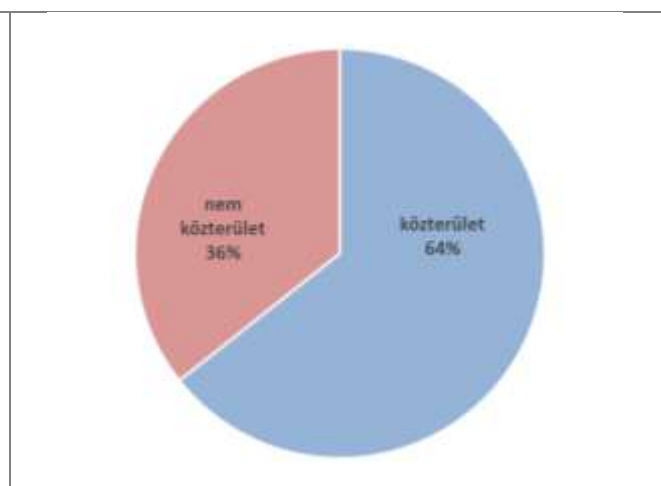

79. ábra: Önkormányzati tulajdonú ingatlanok megoszlása

A Kerületi Önkormányzat vagyonának túlnyomó részét a kerület közlekedési területei teszik ki. Nem közterületi telkekből álló vagyona jelentős számban a kerület egész területén elszórtan megtalálható.

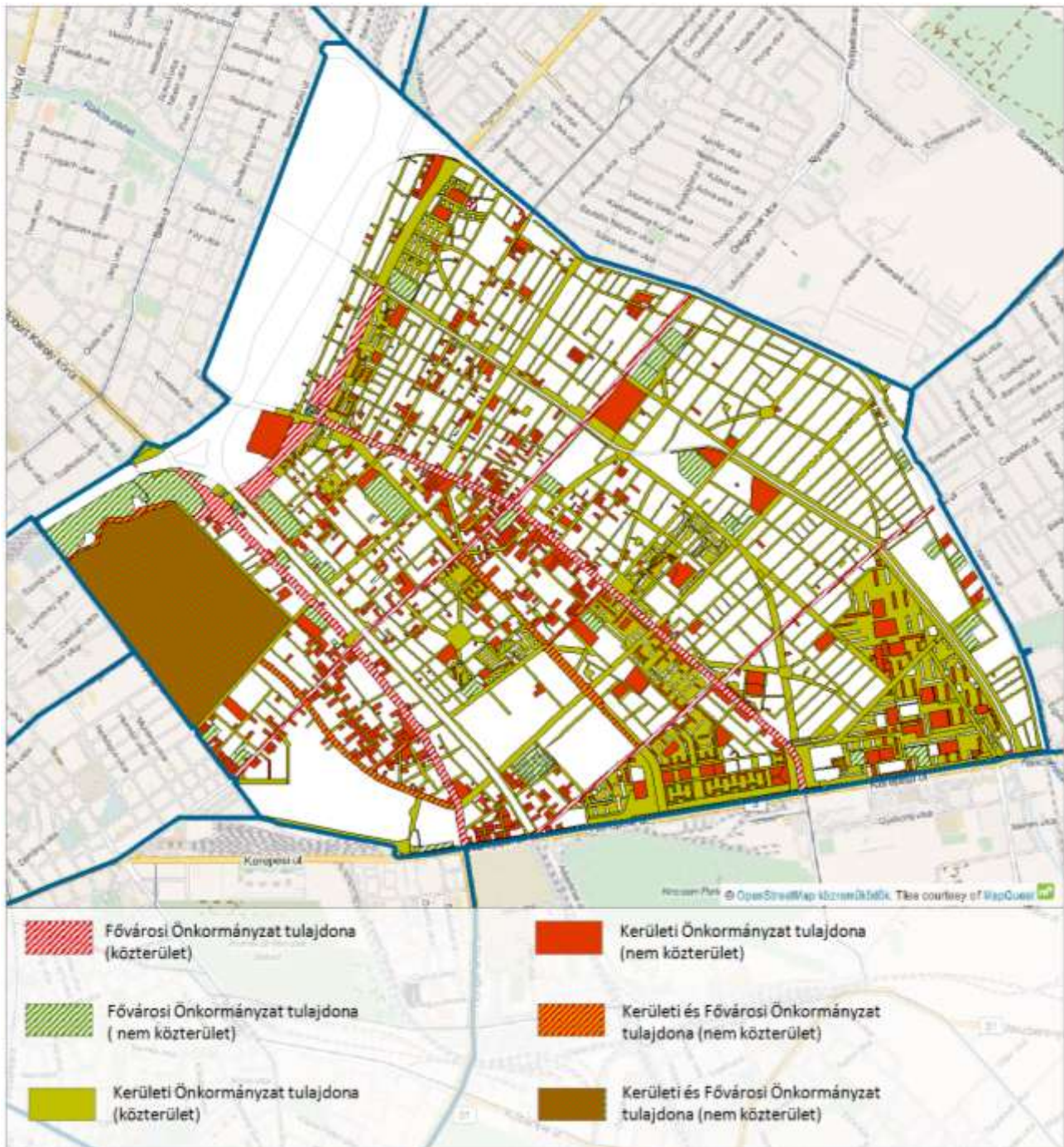

80. ábra: fővárosi önkormányzati tulajdonú ingatlanok megoszlása

81. ábra XIV. kerület közigazgatási területén lévő ingatlanok tulajdoni megoszlása

A XIV. kerület területén az önkormányzati tulajdonú ingatlanok elhelyezkedése az alábbi:

82. ábra: Önkormányzati tulajdonú ingatlanok

I.10.4. AZ ÉPÍTMÉNYEK VIZSGÁLATA

Az építmények vizsgálata folyamán az egyes funkciók, kapacitások, a meghatározó beépítési jellemzők, jellemző magassági viszonyok kerülnek feltárára. Ezek segítségével és a további helyi sajátosságai alapján lehet meghatározni a kerületben jellegzetesen elváló karakterű területeket.

Funkciók, kapacitások

Az épületek általános funkcionális jellemzői

Az épületállomány és a területhasználat összefüggései

A területfelhasználás vizsgálata bemutatja azokat a területeket, ahol funkcionálisan hasonló rendeltetésű épületek – pl. lakóépületek, intézmények (egészségügyi, oktatási) találhatóak, vagy az adott helyszín épületei különböző típusú gazdasági célt szolgálnak (kereskedelem, ipar, raktár). A homogénként jelölt lakó- vagy városközponti területeken mozaikszerűen vagy beékelődve egyéb rendeltetések is megjelennek – pl. a lakosság ellátását szolgáló funkciók –, befolyásolva a városrész működését. A nagyságrend, a fő rendeltetés, a városrész életében betöltött szerep alapján indokolt az ellátást biztosító, vagy a közcélokot szolgáló létesítmények megkülönböztetése, különösen az intézmények körében, annak ellenére, hogy részletes épületenkénti funkcióvizsgálat nem történik. Az intézmények térbeli elhelyezkedése jelzi az egyes területek ellátottságát, sűrűsödésük kijelöli a központibb helyeket, de mutatja azt is, hogyan erősítik a különböző ellátórendszerek egymást. Az önálló intézményeket az ellátás szolgálatába állított épületföldszinti funkciók egészítik ki.

Az eltérő földszinti funkciók egyes városközponti- és egyes lakóterületeken

A városszerkezettel összefüggésben a kerületben meghatározóak azok a fontosabb erővonalak, amelyek mentén az épületek földszinti kialakítása lehetővé teszi a közvetlen közterületi kapcsolatot, így alkalmassá válnak az épületek a különböző ellátó funkciók, kereskedelem, vendéglátás, szolgáltatás, vagy egyéb közfunkciók befogadására. Ezek általában a forgalmasabb útvonalak, közösségi találkozások környékén találhatóak. Különösen jellemzőek a fő szerkezetet alkotó útvonalak mellett (Thököly út, Nagy Lajos király útja és Erzsébet királyné útja egyes szakaszai), de kevésbé jellemző pl. a Hungária körút mentén.

Az intézmények jellemzői

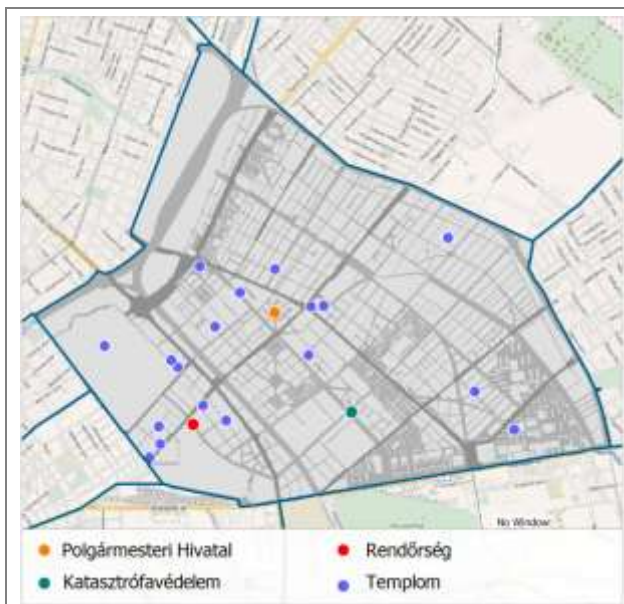
A kerület területén lévő intézmények részben a helyi alapellátását biztosítják, részben fővárosi, de több esetben országos ellátást is szolgálnak. A térképek jól mutatják az egyes ellátó intézmények elhelyezkedését, ami szorosan összefügg azok elérhetőségével, az érintett területek ellátottságával. Az intézmények adatait az **I.10. melléklet** tartalmazza.

Közigazgatás

A kerület legfontosabb közintézményei az önkormányzat és polgármesteri hivatala, a kerületi rendőrkapitányság és a Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság Észak-Pesti Katasztrófavédelmi Kirendeltség XIV. Kerületi Hivatásos Tűzoltóparancsnoksága. A kerületben működik továbbá a Pest Megyei Bíróság és a XIV. és XVI. kerületi Ügyészség. Országos hatáskörű önálló közigazgatási létesítmény nincs, regionális közintézmény az APEH Közép-magyarországi Regionális Igazgatósága.

Egyházi intézmények

A kerületben jelentős számú egyházi létesítmény, templom található, elhelyezkedésük a lakóterületeken belül, jellemzően belső Zugló területén sűrűsödve.

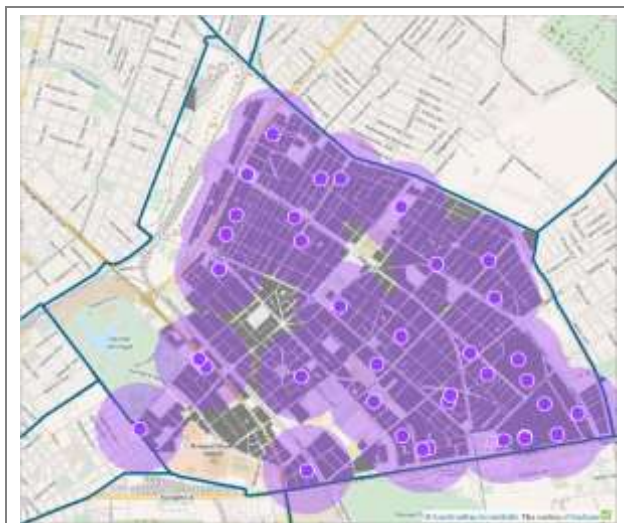
83. ábra: Közigazgatási intézmények és templomok

84. ábra: Közép-, és felsőoktatási intézmények

Nevelési oktatási intézmények

Az óvodai és általános iskolai ellátás Istvánmező területén egyaránt, míg az általános iskolai ellátás terén Alsórákos – déli részének patakon túli területén mutatkozik hiány. Mind az óvodai, mind az általános iskolák 500 méteres körzetben szinte a kerület minden lakóterületét lefedik. A kerületben elszórtan egyetem és több főiskola is működik.

85. ábra: Óvodák elhelyezkedése a lakóterületek (szürke) viszonyában területi lefedettséggel⁴³

86. ábra: Általános iskolák elhelyezkedése a lakóterületek (szürke) viszonyában területi lefedettséggel

Egészségügyi intézmények

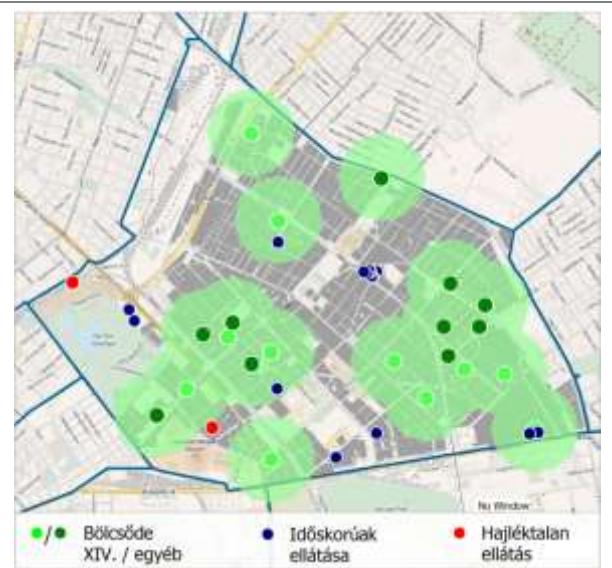
A kerületben öt kórház összesen nyolc helyszínen működik. Az összes kórházi létesítmény a Városliget és a Herminamező – Törökőr térségében helyezkedik el. A Városligetben található a Magyarországi Református Egyház Bethesda Gyermekkorház két intézménye, a MÁV kórház Rehabilitációs és Reumatológiai részlege. A Herminamező – Törökőr városrészben van az Uzsoki Kórház és annak Krónikus és Rehabilitációs

⁴³ A területileg lefedettnek számítanak a létesítménytől 500 méteres körzetben belül fekvő területek.

Belgyógyászata, Ortopéd és Baleseti Sebészete valamint az Amerikai úti kórház együttes az Albert Schweitzer MAZSIHISZ Szeretetkórházzal, az Országos Klinikai Idegtudományi Intézettel és a Fővárosi Önkormányzat Uzsoki utcai Tüdőgondozójával. A kerületben két egymástól távol eső helyszínen működik szakorvosi rendelő intézet: a Városliget dél-keleti szegletében (felnőtt és gyermek), valamint az Örs Vezér téren (felnőtt). A Zuglói Egészségügyi Szolgálat biztosítja az alapellátást és járóbeteg szakellátást a kerület lakossága számára az Örs vezér téren és a Hermina úton.

87. ábra: Egészségügyi intézmények

88. ábra: Bölcsődék elhelyezkedése a lakóterületek (szürke) viszonyában területi lefedettséggel

Szociális intézmények

Önálló intézmény a Zuglói Családsegítő és Gyermejkölési Központ (Budapest Füredi park 6.) és a Zuglói Szociális Szolgáltató Központ (Budapest Erzsébet királyné útja 49.). A gyermekjóléti alapellátás részeként, a Zuglói Egyesített Bölcsődék 11 db telephellyel rendelkezik, a további 10 bölcsőde alapítványokhoz, vállalkozásokhoz köthető. A bölcsődék megoszlása nem egyenletes, Alsórakos közép és északi részén ellátatlan területek mutatkoznak.

A hajléktalan ellátás intézményei kevésbé a kerület alapellátását, mint inkább a főváros pesti kerületeinek ellátását szolgálják.

Kulturális intézmények

Az országos jelentőségű kulturális intézmények szinte kivétel nélkül a Városliget területén található: Szépművészeti Múzeum, Múcsarnok, Vajdahunyad vára – Mezőgazdasági Múzeum, Közlekedési Múzeum. Ezekon kívül a Rákosrendező területén található a Vasúttörténeti Múzeum, valamint a Stadionok térségében elhelyezkedő Testnevelési és Sport Múzeum és az Országos Földtani Intézet. Kisebb gyűjteményekből, vagy kisgalériákból elvéve találunk egyet-egyét három másik városrészben is (Pillangó Park, Kerepesi úti és Kacsóh Pongrác úti lakótelep). Nagyobb jelentőségű művelődési ház a Stefánia úti Tiszti Kaszinó. Sajátságos módon a kisebb művelődési intézmények (klub, könyvtár) többsége is a Városliget térségében található. Kisebb kulturális jellegű intézmény a Füredi úti lakótelepen is működik a Cserepesház, valamint a Kacsóh Pongrác lakótelep és Herminamező határán a Zuglói Ifjúsági Centrum.

Rekreáció, sport

A nagy területű és jelentős sportpályák és intézmények a Stadionok térségében, valamint a Városliget területén (Lantos Sportközpont) és a Rákosrendező térségében (BVSC sporttelep) helyezkednek el. Ezekon

kívül kisebb közterületi sportpályák találhatóak a Füredi úti lakótelepen, a Kacsóh Pongrác úti lakótelepen összesen kettő a kerület belsejében.

89. ábra: Kulturális intézmények

90. ábra: Sport, rekreáció

Turizmus intézményei

Budapest idegenforgalmi látványosságainak, a turisták által „kötelezően” felkeresett helyszíneknek egyik sűrűsödési pontja Zuglóban, a Városliget térségében található. A magas rangú kulturális intézmények (Szépművészeti Múzeum, Múcsarnok), valamint a városligetben elhelyezkedő országosan egyedülálló szabadidős – szórakoztató intézmények (Fővárosi Állatkert, Fővárosi Nagycirkusz, Vajdahunyad vára, Városligeti Műjégpálya) és a páratlan szépségű Széchenyi Gyógyfürdő kiemelkedő vonzerővel bírnak. A turisztikai jelentőségű intézmények nemcsak funkcionális, de többnyire építészeti kvalitásaiknak köszönhetően is méltán szerepelnek a leglátogatottabb fővárosi helyszínek között.

Kereskedelem – szolgáltatás

Az önkormányzatok az általuk működtetett piacok- és vásárcsarnokok fenntartásáért tartoznak felelősséggel, a kereskedelem egyéb létesítményeit a gazdasági szereplők működtetik. A Bosnyák téri vásárcsarnok az egyetlen piac Zuglóban. Két kisebb bevásárlóközpont a kerületben a Récsei center és Sugár áruház, melyek – a kerületi ellátás mellett – budapesti szintű vonzáskörrel is rendelkeznek. A kereskedelmi és szolgáltatási ellátást részben ezek a koncentrált nagylétesítmények, de főképp a városias lakóterületek földszinti üzlethelyiségei biztosítják, jelentősebb szakáruház az IKEA, egy hipermarket, de önálló szupermarketek jelenléte nem jellemzi a kerületet.

Beépítési jellemzők

Jellemző beépítési mérték

A beépítési mérték a beépítés sűrűségének egyik fontos sajátossága. Az épülettel beépített terület és telek területének hányadosából adódó érték jól jellemzi az egyes területeket.

A kerületen belül legnagyobb arányban a 20-45 % közötti beépítettséggel rendelkező tömbök vannak. 45 %-tól magasabb beépítési mérték csupán az Istvánmező területén, a Bosnyák tér környékén, a Dózsa György út menti zárt sorú - zártudvaros beépítésű területeken és az Ungvár utcai kisvárosias zárt sorúan beépített területeken van. 60 % feletti beépítési mértékkel beépített tömb csak pontszerűen jelenik meg az Erzsébet királyné útja mentén egy gazdasági területen, illetve a Hungária körút – Kerepesi út találkozásánál lévő lakótömbben.

A legalacsonyabb 20% alatti beépítési mérték jellemzi a Városligetet, Rákosrendezőt, a Puskás Ferenc Stadion területét és a Csömöri út mentén részben beépítetlen tömböket.

91. ábra: Jellemző beépítési mérték területi megoszlása (%)

Forrás: Budapest 2030 –

Helyzetelemzés- Beépítés mértéke térkép kivonat

A beépítés magassági jellemzői (szintszám, beépítési magasság)

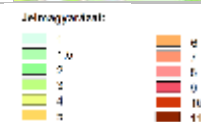
A beépítés magassága meghatározó eleme a városképek, emellett a sűrűség másik meghatározó tényezője. A vizsgálat folyamán a szintszámok alapján hasonló, homogén egybefüggő területi egységek jellemző szintszámai kerülnek bemutatásra.

A kerület arculata szempontjából meghatározó belső Zuglói területe. Itt jellemzően 4-6 szintes épületek találhatók, de ennél alacsonyabb, régi 2-3 szintes épületek is jelen vannak. A belső területeken ugyanakkor a szintszám alapján létrejött beépítés magasságát jelentősen befolyásolja az építési kor, vagyis a korszakoként eltérő szintmagasság.

A Hungária körút mentén a régi 4 szintes épületek mellett az elmúlt időszakban épült 7-8 szintes irodaházak a körúthoz méltó, magasabb térfalat adnak, és bár még nem alakult ki teljesen ez a terület, ezek határozzák meg a városképet.

Alsórákos területén néhány tömbönként váltakoznak a földszintes és három-négyszintes épületek, majd az utóbbi időszakból származó hét, vagy ennél nagyobb szintszámú beépítések is előfordulnak.

A legnagyobb szintszám a Füredi úti, és a Kacsóh Pongrácz úti lakótelepeken található Zuglóban, a 11 szintes panelekkel.

92. ábra: Átlagos szintszámok

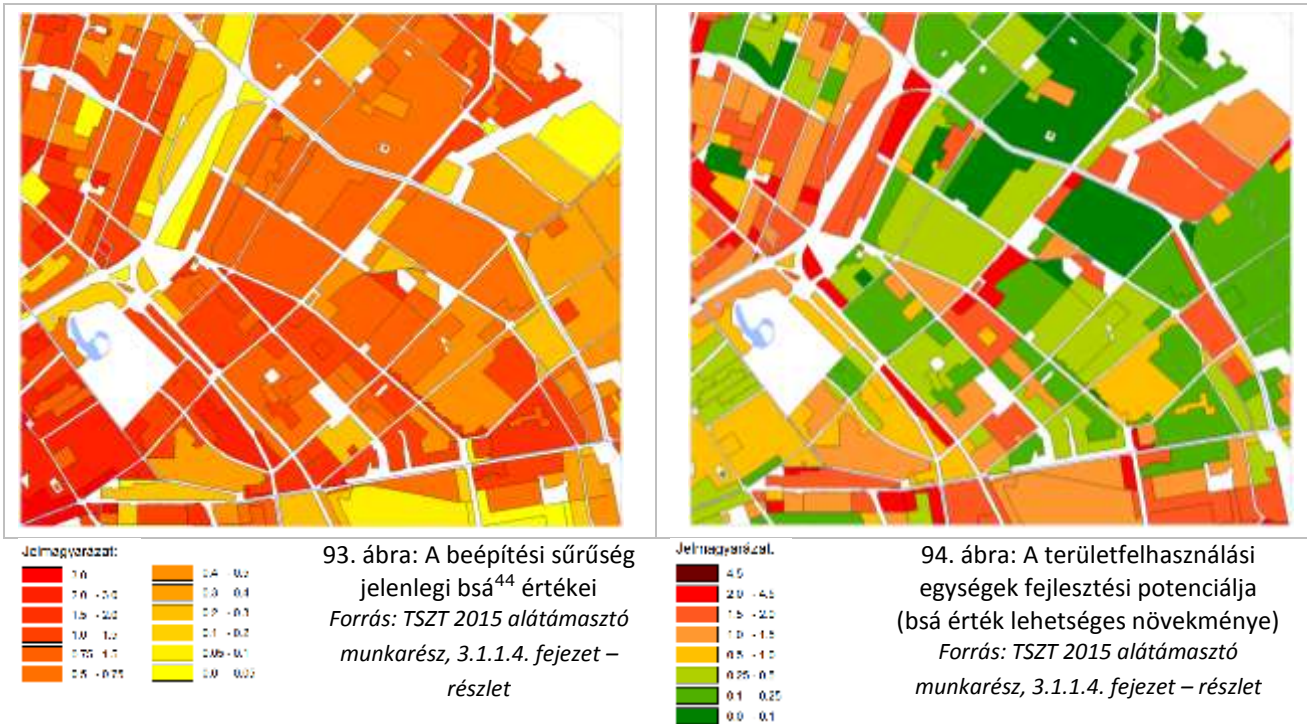
Forrás: Budapest 2030 –

Helyzetelemzés 8. fejezet

Jellemző beépítési sűrűség és területi tartalék (fejlesztési potenciál)

A beépítési sűrűség az épületek szintterületének és a lehatárolás közterületekkel együtt vett alapterületének hányadosa. A tömbméret, közterületi struktúra, annak a területi lehatároláshoz mért

aránya alapvetően befolyásolja a beépítési sűrűség számítását. A beépítési sűrűség érzékeltetéséhez alkalmazott lehatárolások a közterület fő struktúrája (jellemzően fő és gyűjtőúthálózat), valamint az azokon belül funkcionálisan, vagy karakterében jelentősen elváló egységek figyelembevételével kerülnek meghatározásra. A szintterület megállapítása során az építményszintek összegzése a pinceszintet is tartalmazza.

A kerület jelenlegi beépítési sűrűsége (bsá) a lakótelepek és a Belső Zugló területén magasabb (1,5-3,0), mint Alsórákos lakóterületein, ahol a jellemző sűrűség értéke (bsá) 0,75-1,5 közötti, de a kertvárosias területein csupán 0,5 – 0,75 értékek között mozog. Ezen területrészek jelentős belső fejlesztési potenciállal nem rendelkeznek.

Legalacsonyabb sűrűséggel rendelkező területek a jelenlegi gazdasági illetve a volt vasúti területek, de egyben ezen területek rendelkeznek a legjelentősebb belső fejlesztési potenciállal (pl. Rákosrendező). A TSZT 2015 és az FRSZ alapján a laza beépítésű területek sűrűsödésére ad lehetőséget. Ennek oka a a Budapest 2030-ban és a TSZT-ben is lefektetett elvek szerint a barnamezős területek helyzetbehozásának szándéka.

A gazdasági területek mellett jelentős belső fejlesztési potenciállal a Bosnyák tér és környékének mellékközponti és intézményi, valamint a Hungária körút – Ceglédi vasútvonal által közrezárt intézményi területek rendelkeznek (2-4,5).

A kerületben a TSZT-ben kijelölt területfelhasználások, az azokhoz kötött sűrűségi paraméterek összhangban vannak a jelenlegi területhasználattal, és a főbb fejlesztési szándékokkal. A karakterükben kialakult, őrzendő területeken mértéktartó fejlődést biztosít, míg az alulhasznosított területek számára kellő lehetőséget nyújt a fejlődésre.

⁴⁴ A területfelhasználási kategória szerint általánosan elhelyezhető funkciók beépítési sűrűségének értéke

Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok

Jellemző beépítési módozatok

A két gyűrű irányú vasút, a Rákosrendező pályaudvar és Kerepesi út közé szorult terület alapvetően családi házas (kertvárosias) beépítésű volt.

A Városliget – Thököly út mellé még átnyúlt a belvárosias, zártudvaros beépítés, azon túl igényes nagypolgári nyaralók, villák, majd lakóépületek sorakoztak fel, kis- és kertvárosias beépítéssel.

A kertvárosias területen az 1950-es évek közepétől megindult az öt éves tervi időszakokra bontott lakótelepi építkezés. Gazdaságos volt, hiszen a pesti belvároshoz közel esett, a „ritka” beépítésű kertes házak szanálása fajlagosan olcsó volt.

Zugló területén mintegy 25.000 lakás épült telepszerű lakásépítési program keretében. Ezek között vannak hagyományos szerkezetűek (Kerepesi úti, Nagy Lajos király út lakótelep), és paneles épületek (Füredi úti lakótelep). A paneles technológiával megvalósult lakások száma 15.340. A paneles lakások száma a kerület lakásállományának (70.146db/2009) 21,8%-át képviseli.

95. ábra: Zuglói térképe a II. világháború után épült lakótelepek elhelyezkedésével

Forrás: Zuglói Kerületi Városrendezési és Építési Szabályzata / II. Városrendezési fejezet, 2012. április)

Jellegzetes utcakép, térarányok

A kerület településképe és utcaképeinek alapvonásait a zöldbe ágyazottság, a „sugaras-gyűrűs” úthálózat, és az úthálózat közeiben szabályozás eredményeként létrejött, és terekkel tagolt, szabályos szerkezetű utcahálózat, a lakófunkció dominanciája, a laza szövetű – nagyjából szabadonálló – beépítési mód, a területegységenként változó épületmagasság, valamint – fiatal városrészeiről lévén szó – az eklektikus, szecessziós, neobarokk és a modern, funkcionalista építészet stílusjegyei határozzák meg.

A terület egészének jellemző vonása is a zöldbeágyazottság: az utcaépületekben nemcsak az út, vagy utca közepén, és kétoldalt húzódó változó sűrűségű fasorok (Korong utca, Kerékgyártó utca, Mogyoródi út, Füredi utca, Róna utca, Csernyus utca, Álmos vezér útja, Örs vezér útja) jelennek meg, hanem a nyitott és laza beépítés eredményeként a telekbelsőkre is.

Jellegzetes épülettípusok

A Thököly út két oldalán elterülő településrészen nagyvárosias-városias karakterrel rendelkező, fszt, és fszt+5 emelet magasságú épületekből álló, sűrűbben, és részben zárt sorosan beépített villanegyed jött létre.

Hungária körüttől ÉK-re fekvő, lakótelepekkel tagolt, és lazábban beépített térség településképe a földszint és fszt+3 emeletes házakból álló, városias-kisvárosias-kertvárosias karakter jellemzi.

A szerkezetileg és településképileg is elváló városrészeket a Rákóczi útból kiágazó és a Bosnyák térre, illetőleg Rákospalotára vezető, szabadonálló beépítésű épületekkel szegélyezett Thököly út köti össze.

A Stefánia út, Hungária körút, Kerepesi út és Dózsa György út által határolt terület lazább beépítésű, de nagyvárosias terület településképét a „Régi Lóversenyter” területének északnyugati sarkában 1930-ban épült autóbuszgarázs, a Nemzeti Sportcsarnok, az 1949 és 1953 között felépült Népstadion, a közelmúltban emelt Stadion-szálló, a Papp László Sportaréna, a Syma-csarnok, a Sportmúzeum, és a mellette emelt nagyvárosias lakóépületek határozzák meg.

A Hungária körüttől ÉK-re fekvő területen homogénebb település- és utcakép alakult ki: a különböző szintszámú lakótelepek, valamint köztük a kisebb bokrokban fennmaradt földszintes, vagy fszt+1 emelet magasságú házakból álló telepek jellemzők. A Nagy Lajos király útja Ny-i oldalán és a Bolgárkertész utca mentén, továbbá a Gervay utca környezetében, és az Ungvár utca, Nagy Lajos király útja, Rákospatak utca, Erzsébet királyné útja által határolt területen jöttek létre.

A településképet meghatározó magas házak a Kacsóh Pongrác úti lakótelepen, a Zuglói lakótelepen és a Mogyoródi út mellett fekvő lakótelepen kívül az Ajtósi Dürer sor mentén, a Hungária körúton, a Thököly út és Mexikói út sarkán, az Ifjúság útja mentén, Bosnyák téren, és a Mogyoródi út két oldalán pontszerűen helyezkednek el.

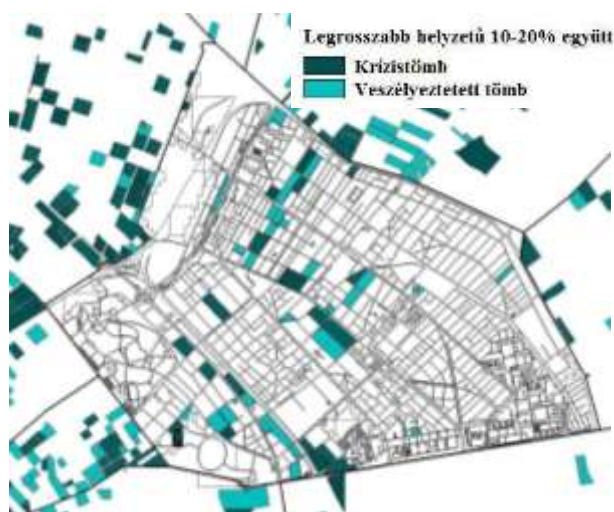
1.10.5. AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET KONFLIKTUSAI, PROBLÉMÁI

A lakóhely rossz fizikai körülményei olyanok, melyeken gyakran csak a városrehabilitációs beavatkozások segíthetnek. Az itt élőkre általában jellemző az alacsony iskolázottság és alacsony foglalkoztatási ráta, a lakhatási költségek megfizetésének mindennapos nehézsége, a rossz egészségi állapot, és az általános elszegényedés. Ilyen területek lehetnek többek között:

- a szegregátumok és a szegregációval veszélyeztetett krízisterületek (mély strukturális és komplex szocio-kulturális problémák következtében spontán rehabilitációs folyamat nem lehetséges);
- az erősen leromlott lakókörnyezetek;
- a környezetükhöz képest erőteljesen leértékelődő lakóterületek, ahol az alacsony státuszú lakók nagyarányú beköltözésével, a leértékelődés tovagyűrűző hatásával számolni lehet;

a rozsdavezetékbe ékelődő és/vagy azok mellett elhelyezkedő lakóterületek.

A fentiek alapján a XIV. kerületben a jellemzően leromló, avult épületállományú, szlömösödött, vagy szlömösödéssé hajlamos területek kimutatására a KSH 2011. évi népszámlálási adatok felhasználásával, a 314/2012 (XI. 8.) Korm. rendelet 10. melléklete szerint elvégezte a kerület szegregáció-szűrését. Az adatok elemzése és értékelése külön fejezetben (II.2. Eltérő jellemzőkkel rendelkező kerületrészek) kerül bemutatásra. A Budapest 2020 dokumentum szintén komplex, de a KSH módszertanától eltérő metodikája szerint a következő szlömösödött területeket mutatta ki Zugló területén: a szlömösödéssel érintett területek koncentrációja a Nagy Lajos király útja mentén Erzsébet királyné útja-Egressy út között, valamint tőle északra az Erzsébet királyné útja, Czobor utca – Öv utca közötti szakaszán jellemző.

96. ábra: A XIV. kerület krízis- és veszélyeztetett tömbjei – 2011

Forrás: Budapest 2020: 148. oldal

Továbbá a kerület déli részén, a Várna utcai tömbökben, a Hungária körút és a Francia út (vasút) közé beszorult területeken figyelhető meg a krízistömbök vagy veszélyeztetett tömbök gyakori előfordulása.

Természetesen ezekben a tömbökben is megtalálhatóak a közepes és egyes esetekben a jó állagú épületek is, azonban számuk kevés.

A fővárosban a rossz helyzetű népességet koncentráló, leromlott épületállományú területei viszonylag szétszórtan helyezkednek el, ám egy-egy kerületben több kisebb terület is van, ahol a leromlott, rossz állapotú, alacsony komfortfokozatú, rossz minőségű (szubstandard, zsúfolt lakások) lakások aránya magas. A XIV. kerületi lakások között kevés substandard van. A lakások jelentős része összkomfortos vagy komfortos, ám 2011-ben a komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya 3,1% volt a kerületben.

Alulhasznosított és barnamezős területek

Barnamezős területeknek nevezzük azon területeket - barnamező-fogalom egységes európai meghatározása CABERNET (Concernet Action on Brownfields and Economic Regeneration Network) szerint -, amelyekről elmondható, hogy hatással volt rájuk saját, valamint a közvetlen környezetük korábbi használata; felhagyottak, vagy alulhasznosítottak; vélt vagy valós környezeti szennyezéssel terheltek; elsősorban fejlett városi térségben találhatóak; újra hasznossá tételük beavatkozást igényel.

Ezek alapján Budapesten a használaton kívüli, illetve alulhasznosított területek jelentős hányada „klasszikus” barnamezős terület (azaz az egykor ipari, közlekedési, vagy katonai funkcióval bíró területek).

97. ábra: Barnamezős területek Zuglóban

Jelen vizsgálatban a használat alapján a következő kategóriák kerültek megkülönböztetésre:

- Használaton kívüli területek jellemzően meglévő épületállománnyal,
- Használaton kívüli területek jellemzően épületállomány nélkül,
- Alulhasznosított területek,
- Fejlesztésre alkalmas vasúti területek.

Az alulhasznosítottság a belső területi tartalék nem megfelelő kihasználását, vagy városszerkezeti nem megfelelő funkciót jelenti. Ezeken a területeken sok esetben nem értékes az épületállomány. Előfordul, hogy az elmúlt években a területen jelentős bontások történtek, de a terület (minőségi) átalakulása – jellemzően a gazdasági válság következtében – nem történt meg, és a visszamaradt, néha értékes épületek sem hasznosítottak megfelelően.

Az alulhasznosított területek mellett számos olyan használaton kívüli terület van, amelyen a korábbi használat megszűnt, az értéktelen épületek vagy elbontásra kerültek, vagy üresen állnak, de számos értékes épület pusztul megfelelő használat hiányában. A használaton kívüli területeken a város számára jelentős

fejlesztési lehetőség kínálkozik beépítésre és szabadterületek fejlesztésére egyaránt. Jelenlegi állapotuk szerint ezen területeken belül megkülönböztetésre kerültek az épületállománnyal rendelkező, illetve üres, épületállománnyal nem rendelkező területek.

A XIV. kerületben az alábbi területek kerültek lehatárolásra (fenti térképen megjelenő területek):

	Alulhasznosított funkció	Egykori hasznosítás módja	Telekcsoport összes területe (m2)	Fejlesztésre alkalmas terület (m2)	Védettség típusa	Védett épület alapterülete (m2)
Holnemvolt park	állatkert	vidámpark	71898	71898	műemlék	
Városligeti delta	használaton kívüli	gazdasági, vasúti terület	244843	69402	-	-
Rákosrendező területe	gazdasági, kereskedelem, szolgáltatás, vasúttörténeti park	vasúti terület	1403872	1003859	-	-
M3-as bevezető szakasza menti területek	lakó, gazdasági, kereskedelem, szolgáltatás	lakó	298056	298056	-	-
Istvánmező	sport	sport	388062	388062	műemlék	
MFAV végállomás	remíz	remíz	45941	45941		
Bosnyák tér és környéke	kereskedelem, szolgáltatás, remíz	kereskedelem, szolgáltatás, sport, remíz	92170	92170	-	-
Paskál fürdő környéke	-	-	89274	89274	-	-
Mogyoródi úti sporttelep	sport	sport	25023	25023	-	-
Szuglói körvasútsor menti területek	gazdasági, kereskedelem, szolgáltatás	gazdasági, kereskedelem, szolgáltatás	108490	108490	-	-
Hungária körút – Ceglédi vasútvonal közti területek	lakó, gazdasági	üres	47552	47552	-	-
Báróczi u. - Mogyoródi – Mexikói út tömbje	gazdasági	gazdasági	184179	184179	-	-
Erzsébet királyné útja – Miskolci utca sarok	gazdasági és, szolgáltató	gazdasági, részben üres	49127	49127	-	-

SWOT

ERŐSSÉGEK

Meglévő építészeti értékek, elsősorban a Városliget környékén és a belső területeken.
Jelentős számú országos és fővárosi kulturális, oktatási, egészségügyi és sport, szabadidős intézmények.
Rendkívül sokarcú kerület, a legkülönbözőbb életstílusoknak megfelelő lakókörnyezeti feltételek biztosítottak.
Budapesti viszonylatban kedvező zöldfelületi intenzitás

GYENGESÉGEK

Kerületközpont hiánya.
A Városháza mint központképző funkció a lehetséges központtal nincs szinergikus téri kapcsolatban.
A kerület hagyományos vásárló utcáin, és a központban a kiskereskedelmi és vendéglátó kínálat, valamint a lakossági szolgáltatások színvonala alacsony.
A vasút és a nagyforgalmú főutak közé szorult területek rendezetlenek.

jellemzi a kerületet: jó minőségű, kedvelt lakóterületek. A Hungária körút menti lakóterületek elértéktelenedése, a funkcióváltás nagyon lassú.
 A Városliget felértékelő hatása a belső területekre. Sok a veszélyeztetett, szlömösödött, degradálódott terület
 A TSZT 2015 többféle területi tartalékot, fejlesztési potenciált ad a kerület (kerületi tervszköz) kezébe.

LEHETŐSÉGEK

Új TSZT tervezett területfelhasználásainak tartalékai.
 Területi potenciál a Rákosrendező területén.
 Az épített örökség tematikus turisztikai kínálatba csatolható.
 Rákosrendező átalakulásának előkészítése összvárosi koncepció mentén megkezdődik, a folyamatot erősíti a közösségi közlekedés (MILFAV) és a közlekedési kapcsolatok (Szegedi úti felüljáró) fejlesztése.

VESZÉLYEK

Az elhúzódó gazdasági válság következtében kialakult helyzetben az önkormányzatnak egyre kevesebb a fejlesztési forrása, ezen belül egyre kevesebb forrást tud szánni a környezetvédelmi, építészeti értékvédelmi beruházásokra.
 A Városliget fejlesztése során a kerületi érdekek nem megfelelően érvényesülnek.
 A Rákosrendező területének átalakulása a vagyonekezelői jogok elhúzódó átalakítása és az érdekellentétek miatt lelassul, megghiúsul.
 EU-s, országos, fővárosi támogatottság hiányában tovább romló, fejleszthető területek.
 A változatos karakterű területegységek jellegét rombolja az ingatlanpiaci és építési divatok gyors térnyerése.

FEJLESZTÉSI KIHÍVÁSOK

- Központ kialakítása.
- Veszélyeztetett, szlömösödött, degradálódott területek csökkentése.
- Alulhasznosított területek kezelése, fejlesztési stratégiája.

I.11. KÖZLEKEDÉS

Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Budapest országos szintű közúti kapcsolatrendszerének két sugárirányú irányú eleme közvetlenül is érinti Zuglót, ezen elemek Kelet-Magyarország elérését biztosítják.

38. táblázat: Országos szintű kapcsolatrendszer közúti elemei

M3 autópálya bevezető szakasz – M3 autópálya,

Kerepesi út – Veres Péter út – Szabadsíki út – 3. sz. főút.

A vasúthálózat elemei közül a Nyugati pályaudvarra befutó vonalak biztosítanak közvetlenül országos hálózati jelentőségű kapcsolatot a kerület számára, Zugló vasúti megállóhelyen és Rákosrendező vasútállomáson keresztül.

39. táblázat: Országos szintű kapcsolatrendszer vasúti elemei

Budapest–Cegléd vasútvonal (100. sz.),

Budapest–Szob vasútvonal (70. sz.),

Budapest–Lajosmizse vasútvonal (142. sz.),

Körvasút.

A csak fővárosi szintű hálózati kapcsolatot nyújtó közúti, illetve közösségi közlekedési elemek szintén érintik Zuglót.

40. táblázat: Fővárosi szintű kapcsolatrendszer közúti elemei

Hungária-gyűrű (Árpád híddal és a Rákóczi híddal),

Nagy Lajos király útja és a csatlakozó útvonala (M3 autópálya bevezető szakasz – M5 autópálya bevezető szakasz között),

Thököly út (Hungária körúttól) – Csömöri út – Nyírpalota út.

41. táblázat: Fővárosi szintű kapcsolatrendszer közösségi közlekedési elemei

M2 metróvonal,

H8 Gödöllői HÉV-H9 Csömöri HÉV.

Közúti közlekedés

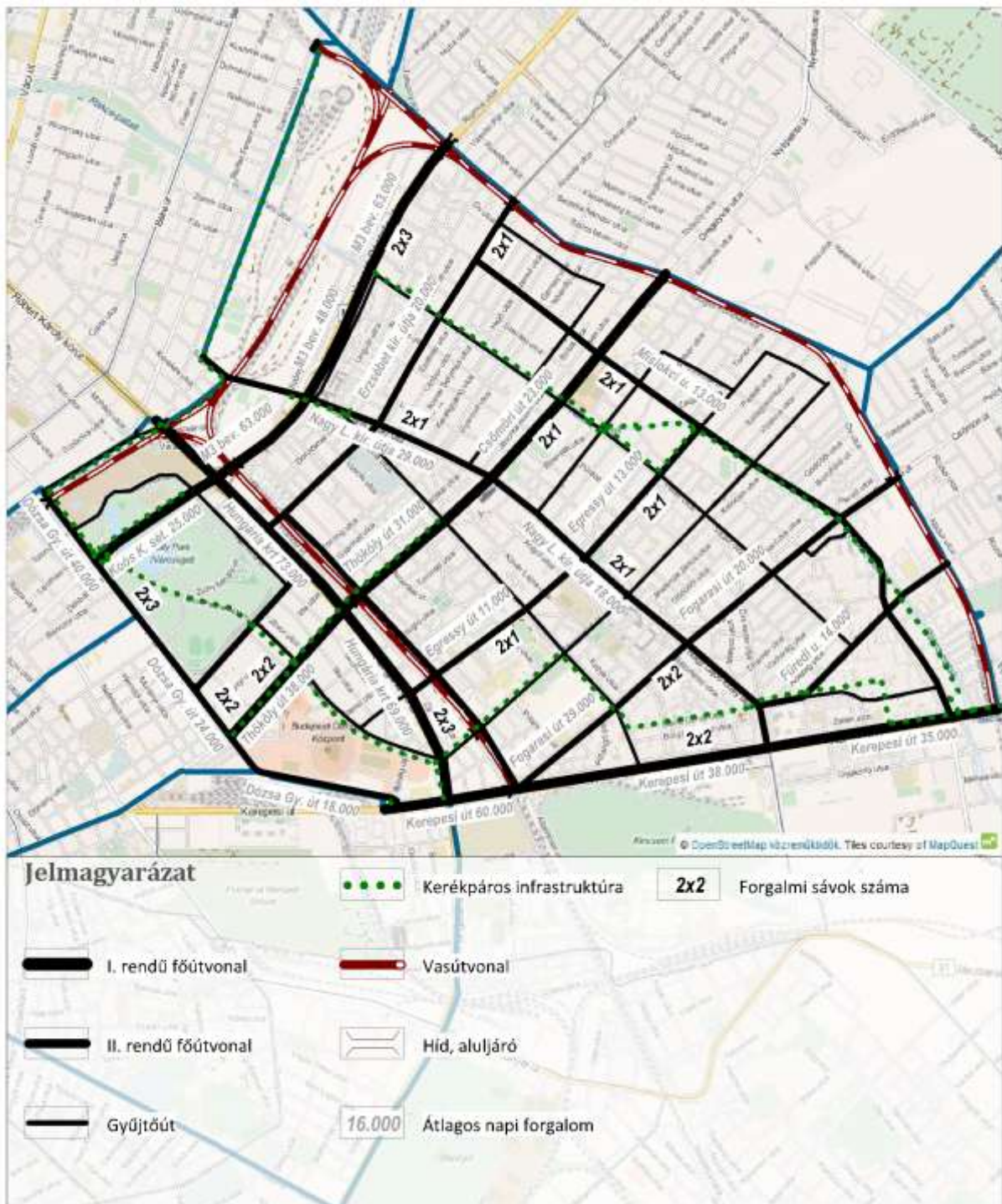
Zugló közúti közlekedésének legjelentősebb elemei az M3 autópálya bevezető szakasza, a Hungária körút és a kerületet érintő Kerepesi út. A közúti közlekedés szerkezetét meghatározzák a kerületet keresztező és érintő vasútvonalak. A közlekedést biztosító közúthálózat mára, nagy mértékben kialakultnak tekinthető, azonban új elemmel történő bővítése, vagy meglévő elemei szélességének növelése továbbra is indokolt. Zugló és a szomszédos fővárosi kerületek között – a 1.10.1. fejezetben szereplő hálózati jelentőségű elemeken túlmenően – további, a II. rendű főúthálózatba és a gyűjtőúthálózatba tartozó közúti elemek biztosítják az összeköttetést. A közúthálózat adottságai folytán Zuglót jelentős közúti átmenő forgalom terheli. A közúthálózati elemek forgalomterhelését (E/nap) és keresztmetszeti kialakítását az 1. ábra mutatja be.

42. táblázat: Az átmenő forgalom meghatározó okai

az agglomeráció felől érkező forgalom,

a Hungária-gyűrű jelentős terhelése,

a szomszédos kerületek átmenő forgalma.

98. ábra: Közúthálózat

Zugló területén – elsősorban a balesetveszély szempontjából meghatározó – szintbeni közúti-vasúti átjáró a körvasútsoron a Mogyoród utcánál, és a Füredi utcánál, a Nyugati pályaudvarra befutó vasútvonalakat

keresztelve a Teleki Blanka utcánál (Nagy Lajos király út–Szegedi út vonala) található. A kerületi tulajdonban lévő közutak hossza 153,3 km, melynek 97,8%-a burkolt.

Az úthálózat jelentős része felújításra, átépítésre szorul. Zugló területén számos korlátozott sebességű övezetek (tempó 30, lakó-pihenő övezet) került kijelölésre.

43. táblázat: Jelentősebb tempó 30, lakó-pihenő övezetek

Thököly út – Hungária körút – Stefánia út, kivéve Egressy út,

Thököly út – Róna utca – Egressy út – Mexikói út,

Fogarasi út – Róna utca – Kerepesi út,

Varsó utca – Bácskai utca – Nagy Lajos király útja – Thököly út,

Thököly út – Nagy Lajos király útja – Róna utca,

Egressy út – Kövér Lajos utca – Mogyoródi út – Róna utca,

Fogarasi út – Nagy Lajos király útja – Kerepesi út – Róna utca, kivéve Bánki Donát utca,

Erzsébet királyné útja – Miskolci utca – Telepes utca – Szuglói körvasút sor – Csömöri út – Nagy Lajos király útja, kivéve Rákospatak utca, Telepes utca,

Egressy út – Gvadányi utca – Kerepesi út – Szentmihályi út – Füredi utca – Nagy Lajos király útja, kivéve Mogyoródi út, Fogarasi út, Vezér utca,

Mogyoródi út – Öv utca – Füredi utca – Gvadányi utca.

A kerületben a Dózsa György úttól a Hungária körútig 7,5 t össztömeg korlátozás van érvényben, ezen területen belül a Városliget védett zöld övezet. A Hungária körúton kívül 12 t össztömeg korlátozás van érvényben, kivéve az M3 autópálya bevezető szakaszát, amely teherforgalmi korlátozás nélkül igénybe vehető. A teherforgalmi korlátozást a Budapest egészét egységes elvrendszer szerint differenciáltan szabályozó 92/2011 (XII.30) Főv. Kgy. rendelet határozza meg. A korlátozás biztosítja az átmenő teherforgalom távoltartását a beépített területektől.

Közösségi közlekedés

Zugló közösségi közlekedéssel való megfelelő ellátottságát a kiterjedt villamos-, trolibusz- és buszhálózat biztosítja a kerülethatáron húzódó M2 metró, és a Gödöllői (H8), Csömöri (H9) HÉV vonalakkal. A vasúti közlekedés Zugló vasúti megállóhelyen érhető el.

Jelentős, a közforgalmú közlekedéshez kapcsolódó átszálló forgalommal rendelkezik több, a kerületben, vagy annak határán elhelyezkedő csomópont is.

44. táblázat: Jelentős átszálló forgalommal rendelkező csomópontok

a MFAV végállomás, a Mexikó útnál (villamos, trolibusz, autóbusz),

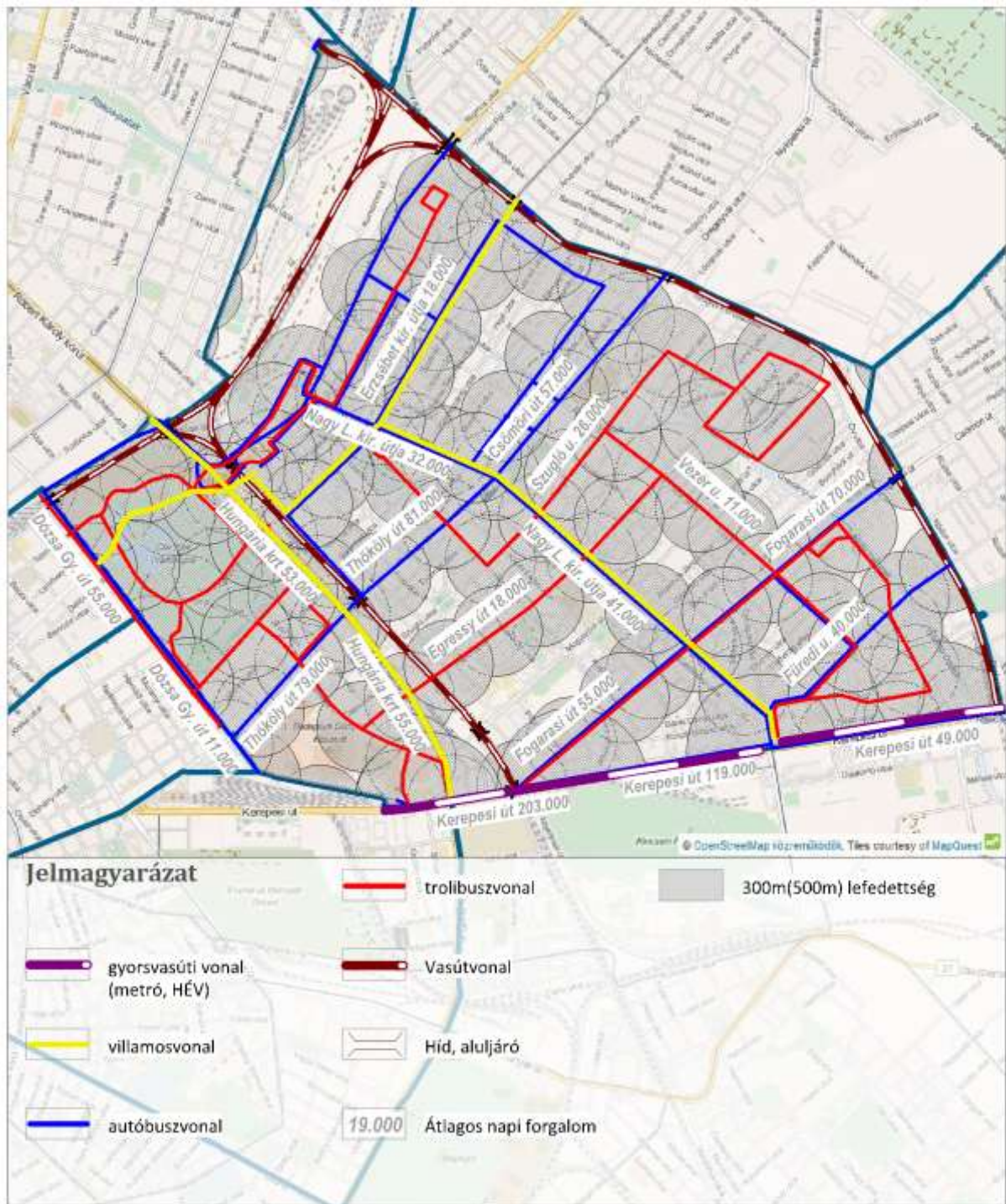
a Bosnyák tér (villamos, autóbusz),

a Kerepesi út–Hungária körút csomópont (metró, villamos, trolibusz, autóbusz),

Örs vezér tere (metró, HÉV, villamos, trolibusz, autóbusz),

a Hősök tere (MFAV, autóbusz, trolibusz).

A közösségi közlekedési hálózatok forgalomterhelését (Utas/nap), és azok megállóí 300 m-es környezetének (metróállomás estében 500 m) lefedettségét a 2. ábra mutatja be.

99. ábra: Községi közlekedési hálózat

Közúti közösségi közlekedés

Zugló közösségi közlekedéssel történő ellátásában részt vállaló trolibuszhálózat elsősorban a szomszédos vagy belvárosi kerületekkel való kapcsolatokat szolgálja. Az autóbusz-hálózat a kerület közösségi közlekedési ellátásán túlmenően kerületközi kapcsolatokat is biztosít.

A kerületben az autóbusz-közlekedéssel érintett útvonalak hossza 34,3 km, amely a fővárosi érték 4,1%-a. A trolibusz-közlekedés esetében ugyanezen értékek 32,2 km, illetve 52,5%.

A kerület három autóbusz-végállomása – a jelenlegi viszonylatok számára – a Puskás Ferenc Stadionnál, az Őrs vezér terénél és a MFAV végállomásánál helyezkedik el.

Autóbusz- és a trolibusz-hálózatok üzemét biztosító garázs a Zugló területén nem található.

Egyes területek, a Mogyoródi út és a Róna utca mellett ellátatlanok.

Kötőtpályás közösségi közlekedés

A városon belüli hálózati kapcsolatot jelentő három metróvonal közül 1, az üzemelő 41 metróállomásból 3 érinti a kerületet. A HÉV vonalak közül a Gödöllői (H8) és a Csömöri (H9) HÉV vonalak érintik a kerületet két megállóval.

A villamoshálózat sugárirányú elemei az Erzsébet királyné úti villamos és a MFAV. A Millenniumi Földalatti Vasút – amely utasszállító képessége folytán nem sorolható a metróhálózatba – kapcsolatot biztosít a belváros és Zugló között. A kontinensen elsőként a felszíni közúti forgalomtól elkülönítve épült vonal sugárirányban érkezik a kerületbe, 2 megállóval.

A Mexikói út – Erzsébet királyné útvonalon közlekedő villamos a szomszédos XV. kerülettel biztosít kötőtpályás kapcsolatot. A villamoshálózat két haránt irányú eleme a Hungária körúton és a Nagy Lajos király útján található.

A Hungária körúti villamos vonal biztosítja az átszálló csomópontok (pl.: Thököly út, Puskás Ferenc Stadion) megközelítésén túlmenően a Pest és Buda jelentős közlekedési csomópontjainak (Flórián tér, Váci út–Róbert Károly körút csomópont, Üllői út–Könyves Kálmán körút csomópont) közvetlen elérését is. A villamos vonal 24 megállójából 6 helyezkedik el a kerületben, vagy legalább érinti azt. A vonal a dél-budai meghosszabbításának építése (a Rákóczi hídon át) folyamatban van.

A 3-as villamos a főváros déli kerületeivel biztosít kapcsolatot a sugárirányú közösségi közlekedési elemek megállóihoz is kapcsolódva.

A kötőtpályás hálózatok üzemét biztosító járműtelep Zugló területén a Mexikó útnál (MFAV végállomás) helyezkedik el.

Kerékpáros és gyalogos közlekedés

Kerékpáros közlekedés

Zuglóban, továbbá a kerületet határoló közterületeken önálló (vagy szerviz úton vezetett) kerékpáros infrastruktúra teljes hossza 22,2 km.

45. táblázat: Önálló kerékpáros infrastruktúrával rendelkező útvonalak

Koós Károly sétány, Olof Palme sétány (Városliget),

Dózsa György útnak az Andrássy út és a Vágány utca közötti szakasza,

Thököly út,

Stefánia út,

Mogyoródi út–Róna utca–Bánki Donát utca–Ond vezér útja által alkotott útvonal,

Rákospatak utca – Gvadányi utca által alkotott útvonal.

A kerület lakóúthálózata a gépjárműforgalom biztonságosan elérhető sebességének figyelembevételével elvileg alkalmas a kerékpározásra.

A főváros belső területein üzemelő MOL Bubi közbringa-rendszer (76 dokkoló állomáson 1.100 kerékpárból álló járműpark) a Városliget és a Dózsa György út VI. és VII. kerülethez közel eső részét fedi le Zuglóban, a kerületben található átadópontra a Városligetben, a Széchenyi Gyógyfürdő közelében helyezkedik el.

Gyalogos közlekedés

Zugló gyalogos közlekedése sokrétű. Meghatározóak a gyalogos közlekedés útvonalai, amelyek nagy jelentőséggel bírnak a közlekedés más módjai szempontjából is. Különösen igaz ez az útvonalak részét képező, az 1.10.3. fejezetben nevesített közforgalmú közlekedési eszközökhöz kapcsolódó jelentős átszálló forgalommal rendelkező terekre vonatkozóan.

46. táblázat: A gyalogos közlekedés meghatározó útvonalai

Városliget,

Stadionok környezete,

Stefánia út,

Thököly út.

Több közterület kizárólagosan a gyalogos forgalmat szolgálja, amelyek összefüggő hálózatot azonban nem képeznek. A gyalogos biztonságot veszélyezteti a jelzőlámpás gyalogátkelőhelyek valamint a gyaloghidak hiánya a Rákospataknál)

A közterületek mellett műtárgyak is segítik a jelentős elválasztó hatást közutak és vasutak gyalogos keresztezését. A gyalogos közlekedést szolgálja a Hungária körút alatti MFAV elérését biztosító aluljáró, valamint a vasútvonalakat keresztező gyalogos aluljárók és gyalogos felüljárók.

Parkolás

Zugló közigazgatási területén P+R rendszerű parkoló a MFAV végállomásához közel - az M3 bevezető felüljárójának két oldalán - a Kacsóh Pongrácz úton a Mexikói út és Columbus utca között, a Szőnyi úton a Mexikói út és az Amerikai út között és a Puskás Ferenc Stadionnál található. Budapest közel 4.000 férőhelyes P+R parkoló kapacitásából 1.100 férőhellyel rendelkezik.

Továbbá részben P+R parkolóként funkcionál a kerület határánál a Dózsa György út melletti, mintegy 1.100 felszíni parkoló férőhely is.

Zugló 124.300 fős lakónépessége 72.556 lakásban él, és 38.794 személygépjárművel rendelkezik. A kerületben 1000 lakosra 315 személygépjármű jut, amely megközelíti Budapest 326-os, és meghaladja Magyarország 301-es átlagértékét.

Zugló teljes közigazgatási területe a fizetős várakozási övezeten kívül helyezkedik el. A várakozás rendjének egységes kialakítását a 30/2010 (VI.4.) Főv. Kgy. rendelet szabályozza.

A kerületben egyidejűleg parkoló járműszám munkanapon mintegy 12.250 jármű, de hétvégén is eléri a 12.000-es járműszámot.

A rendszeresen jelentős P+R jellegű parkolás a kötöttpályás közlekedési vonalak mentén és végállomásainál, átszálló csomópontjainál, valamint a belső kerületek fizető zóna határán jelenik meg. Zuglóban a lakótelepek együttesen 26.048 lakást jelentenek, amely a kerületi lakásállomány 36%-a. A lakótelepek esetében épített parkolók száma jelentősen elmaradt az 1 lakás/1 parkoló ellátottsági szinttől. Lakótelepi parkolóhely hiány jelentkezik a Nezsider parknál és a Füredi utcai lakótelepen.

SWOT

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
Sűrű közösségi közlekedés, de egyes területek ellátatlanok	Jelentős közúti átmenő forgalom
A közterületek lehetővé teszik a kerékpárhálózat fejlesztését a belső utazások lebonyolításához	Lakosság telken belüli parkolási igényeinek megoldatlansága
Közlekedésfejlesztési koncepció	Egyes területek közösségi közlekedéssel ellátatlanok
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
Kerékpáros infrastruktúra fővárosi szintű fejlesztése	Tervezett tehermentesítő hálózatfejlesztések elmaradása
Területileg differenciált parkolás szabályozás bevezetése	Személygépjármű ellátottság további növekedése
Intelligens közlekedési rendszerek alkalmazása	
FUTÁR bővítése az utas tájékoztatás javítására	
Regionális gyorsvasúti megállók (S-Bahn) kiépítése a körvasúton	
Vegyes üzemű autóbuszok üzemeltetése	
A MFAV meghosszabbításánál a területfejlesztési (Rákosrendező pályaudvar rekonstrukciója) szempontokat és a lakótelepi forgalmi igényeket össze kell hangolni.	

FEJLESZTÉSI KIHÍVÁSOK

- A közlekedést – a gyalogos közlekedés kivételével – a kerülethatárokat átszelő hálózatok (közúthálózat, tömegközlekedési hálózat, kerékpárút hálózat) jellemzik, ezért a kerületi közlekedés fejlesztése sok esetben csak több kerület közlekedésének, vagy a fővárosi közlekedési rendszer egészének figyelembe vételével lehetséges.
- A lakossági parkolás végleges rendezését – a belvárosi kerületek esetében egységes koncepciónak megfelelően – a parkolás gazdálkodás és parkolás szabályozás, valamint szükség esetén többlet férőhelyek, a lakótelepek esetében pedig jelentős számú többlet várakozóhelyek biztosításával kell kezelni.
- A lakóterületek úthálózatának forgalomcsillapított kialakítása (tempó 30-as zóna, lakó-pihenő övezet).
- Zugló területén a helyi közlekedési igényeknek megfelelő kerékpáros közlekedés feltételeinek megteremtése, a forgalmas csomópontok és megállóhelyek környezetében a kerékpárok tárolásáról és a kerékpáros szolgáltatás kiterjesztéséről (BUBI) gondoskodni kell.
- Az egyes programelemek a környezet minőségének, valamint az esélyegyenlőség javításának jegyében illeszkednek a stratégiához, amelyek a Zöld Zugló előkép további kibontását és az újabb technológiák (intelligens közlekedési rendszerek) szerinti továbbfejlesztését jelenti.
- A kerületi közúthálózatának bevezető sugárirányú elemeit forgalmi szerepük szerint ún. elosztó „seprűként” is lehet számításba venni, azonban az ilyen átalakítás a harántirányú utak forgalmi terhelésének megváltozásával jár.
- Zugló vasúti hálózata alkalmas a regionális gyorsvasúti rendszer (S-Bahn) kialakítására, amely kialakítását a MÁV-al szorgalmazni indokolt.
- -A Keleti pályaudvar- Újpalota villamosvonal. Az újpalotai lakótelep hatékony kötöttpályás közlekedési kapcsolata régóta hiányzik, annak közlekedését a legújabb fővárosi elképzelések szerint nem metróval, hanem egy korszerű villamossal oldják meg.

I.12. KÖZMŰVESÍTÉS

I.12.1. VÍZI KÖZMŰVEK

Vízgazdálkodás és vízellátás

A kerület vízellátását szolgáló hálózat teljesen kiépített. A vízszolgáltatást több, 300 mm-nél nagyobb átmérőjű eternit, öntöttvas és acél anyagú vezeték biztosítja (11.1 ábra), ezekről kisebb (80–300 mm), a fogyasztók ellátását szolgáló vezetékek csatlakoznak le.

Zugló a pesti alap- és a pesti felső nyomászónához tartozik. A lakótelepeken lévő magas épületek számára megfelelő vízellátást az alapló nem tudja biztosítani. Ezekben a területeken helyi nyomásfokozók épültek ki (Csáktornya park gépház, Füredi úti gépház).

A KSH adatbázisa alapján 2003-ban 265,8 km ivóvízhálózat üzemelt Zuglóban. Az oltóvíz biztosítása az ivóvízhálózatról történik, azonban az elosztóvezetékek mára elavultak, az előírt tűzvíz szabványoknak nem felel meg, így felújításuk szükséges. Nagyobb létesítmények beruházásakor a hálózat bővítésére lehet szükség a tűzvíz biztosítása érdekében.

A kerületben két jelentős gyógyfürdő üzemel, a Széchenyi Gyógyfürdő és a Paskál Strandfürdő. A Széchenyi Gyógyfürdő vízellátását a II. számú kút biztosítja, melynek vize 76 °C-os, és napi 4 500 m³ vizet ad. Ez teszi lehetővé, hogy több budapesti fürdőt is elásson termálvízzel: Dagály Fürdőt (XIII. kerület), Újpesti Uszodát (IV. kerület), Uzsoki Utcai Kórház rehabilitációs intézetét (XIV. kerület). A rendelkezésre álló vízhozam kapacitása még így sem kihasznált teljes mértékben. A Paskál Strandfürdőt, ami Budapest legfiatalabb strandfürdője, a Paskál-kút látja el termálvízzel. Kapacitása és hőfoka lehetővé teszi, hogy az Arany Alkony Paskál Idősothont és a Cordia Thermal Zugló lakóparkot is ellássa gyógyvízzel.

100. ábra: Ivóvíz főnyomó vezetékek

Szennyvízelvezetés

A kerület Róbert Károly körút – Mexikói út – Fogarasi út – Körvasút által határolt területének szennyvize az Angyalföldi szivattyútelep vízgyűjtőjéhez tartozik, és így az Észak-Pesti Szennyvíztisztító Telepre jut. A Városliget és a Stadionok környékének szennyvize a Thököly úti főgyűjtőn a Ferencvárosi szivattyútelepre jut, ahonnan a Budapesti Központi Szennyvíztisztító Telep kerül továbbításra.

A Kerepesi út – Rákos-patak – Fogarasi út – Körvasút által határolt területen elválasztott, a kerület többi részén egyesített rendszerű csatornahálózat üzemel (11.2 ábra). Főgyűjtők a Tengerszem utcában, a Rákos-patak déli és északi oldalán, a Thököly úton, a Kerepesi út – Mexikói úton vannak. A Mexikói úti főgyűjtő tehermentesítésére épült meg a X. ker. Kerepesi út – XIV. ker. Róna utcai főgyűjtő.

A kerületben 2004-ben csak tíz utcában nem volt kiépítve a csatornahálózat, amiből 2005-2006-ban 6 db megépült. A maradék csatorna a Budapest Komplex Integrált Szennyvízelvezetése (BKISZ) projekt keretében 2014 decemberéig épült meg (0,4 km-nyi), így Zugló teljes mértékben csatornázottá vált. Azonban az ingatlanok kb. 5%-a – annak ellenére, hogy a lehetőség adott – nem csatlakozott a csatornahálózatra. A Budapest Központi Szennyvíztisztító Telep kiegészítő beruházásaként (COL3) 2011-2012 során megépült a Róbert K. krt. – Mexikói úti főgyűjtő tehermentesítő csatornája a X. Kerepesi út – XIV. Róna utca vonalán.

Zugló területén 3 szennyvízátelő található, és további 2 a szomszédos kerületben a kerülethatárhoz közel.

101. ábra: Csatorna főgyűjtő hálózat

Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

A kerületben egyesített rendszerű csatornahálózat üzemel, így a csapadékvíz elvezetése megoldott. Azonban a kerület beépítési karaktere az utóbbi időkben jelentősen megváltozott, megnőtt a burkolt felületek aránya, ami megnövekedett elvezetendő csapadékvíz mennyiséget okoz. Az elmúlt években megvalósult hálózati fejlesztések ellenére a befogadók környékén a hálózat túlterhelt (Városliget, Stadionok).

Csapadékvíz elvezetési gondot okozhat a víznyelők és a zöld felületek szikkasztóinak nem megfelelő karbantartása, tisztítása.

A kerületen átfolyó Rákos-patak (11.2 ábra) a korábban már említett Kerepesi út – Rákos-patak – Fogarasi út – Körvasút által határolt terület, valamint a XVI. kerület csapadékvizeinek befogadójaként szolgál. A szennyvízcsatornák nem megfelelő vízzáróságából adódó szivárgások (exfiltráció) miatt a talajvízzel, valamint a tisztítatlanul befolyó csapadékvizekkel szennyezés jut a patakba.

Zugló másik felszíni vízfolyás a Tihanyi árok, mely közüzemi csapadékvíz-csatornaként is funkcionál.

A Városligetben található tó mederszelvénye burkolt. A Széchenyi Gyógyfürdő medencéinek leürítése érvényes vízjogi engedéllyel a tóba történik. A tó vizében megjelenő algák azonban nem a termákvíz miatt, hanem a levegőztetés hiánya, és a kacsák, illetve más madarak etetése miatt a tóba jutó többlet szerves anyag váltotta ki.

A térségben a talajvíz szintje magas, ami a Rákos-patak irányába mozog.

I.12.2. ENERGIAELLÁTÁS, ENERGIAGAZDÁLKODÁS

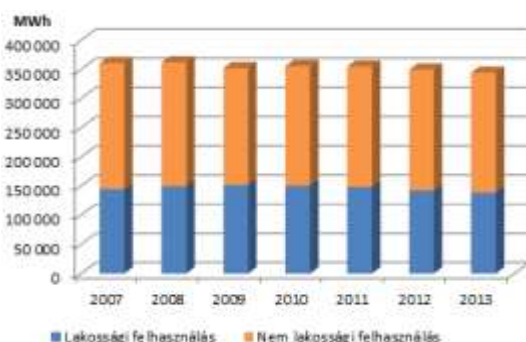
Villamosenergia-ellátás és közvilágítás

A kerületben található a 120/10 kV-os Városliget alállomás, amely a kerületi 10 kV-os hálózat táppontja. Az ellátásban részt vesz ugyanakkor több elektromos alállomás is, a nagyfeszültségű hálózat földkábeles és légvezetékes kivitele is megtalálható a kerületben. A légvezetékként létesült nagyfeszültségű hálózat beépítést korlátozó tényező. Az alállomások táplálják meg a közcélú 10/0,4 kV-os transzformátorokat, amelyek a fogyasztói igényeket elégítik ki.

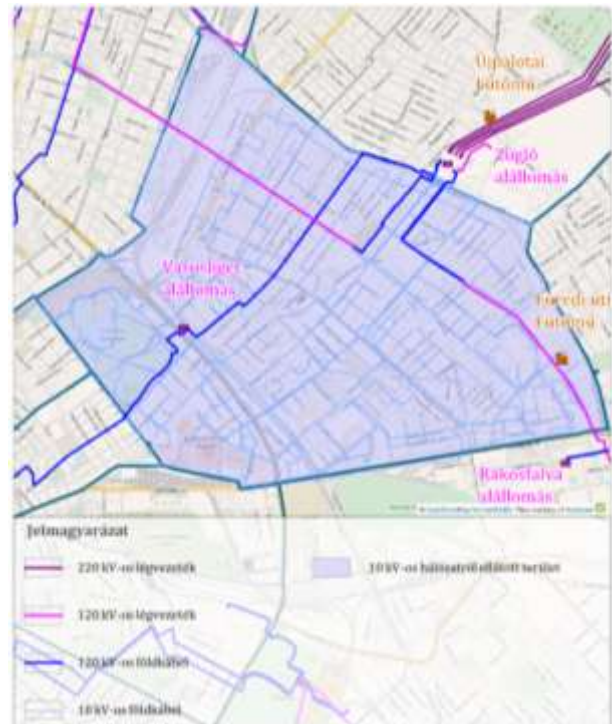
A kerület energiaellátását biztosító alállomások 2012. évi átlagos kiterheltsége, valamint a kiépült hálózatok alapján a kerület villamosenergia-hálózata jelentős tartalékkapacitásokkal bír, a területi lefedettség a jelenlegi igényeknek megfelelő.

A kiefeszültségű hálózat a kerületben jellemzően légvezetékes kialakítású. A KSH adatai alapján 2013. évben a kerületi villamosenergia-fogyasztási helyek száma 81 183 db, a szolgáltatott éves villamosenergia-mennyiség 344,5 GWh nagyságrendű volt. A szolgáltatott mennyiség 40,4%-át háztartási fogyasztók vételezték. A kiefeszültségű elosztóhálózat hossza a kerületben 535 km.

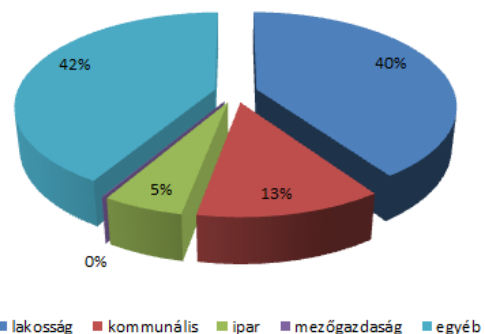
A háztartások részére szolgáltatott villamos energia egy lakosra jutó mennyisége a főváros többi kerületéhez képest átlagosnak mondható, a csökkenő felhasználási mérték a fővárosi tendenciát követi.

103. ábra: Éves villamosenergia-felhasználás megoszlása
(forrás: ELMŰ, 2015)

102. ábra: Villamosenergia-ellátás

104. ábra: Villamosenergia-felhasználás szektoronként 2013. évben
(forrás: ELMŰ, 2015)

Gázellátás

Zugló gázellátására nagyközépnomású gázhálózat létesült. A hálózat táppontja a XV. kerületben lévő Rákospalota és a XVI. kerületben lévő Ikarusz gázátadó állomás, illetve a X. kerületben a Salgótarjáni út és Gyöngyike utca mellett, a volt Kőbányai Gázgyárban lévő nagy/nagyközépnomású gáznyomásszabályzó állomás.

A Hungária körút mentén a FŐGÁZ középnomású hálózata is üzemel, vezetékai a Hungária körúton és a Városligetben található. A rendszer táppontja a volt Kőbányai Gázgyár területén lévő nyomásszabályzó állomás. A körzeti nyomásszabályzókból kiinduló kisnyomású hálózat a kerület nagy részében kiépült.

A KSH 2013. évre vonatkozó adatai alapján a gázfogyasztási helyek száma 65 266 db volt. A lakossági gázfogyasztók 79,3%-a használt gázt fűtésre. Az összes szolgáltatott vezetékes gáz mennyisége 2013. évben 114 411 900 m³ volt. A kerületben a FŐGÁZ gázcsőhálózatának hossza 292,5 km. A 100 lakásra jutó háztartási gázfogyasztók száma az elmúlt években a budapesti átlagnál magasabb volt, tendenciát tekintve a csökkenő fővárosi felhasználást követi.

105. ábra: Gázellátás

Távhőellátás

A kerületben a FŐTÁV Zrt. két kiterjedt, de 106. ábra: Távhőellátás hidraulikailag egymástól független távhőközrete is jelen van. Az északi rész (Kacsóh Pongrác úti lakótelep) távhőhálózatának hőforrása az Újpesti Erőmű, míg a kerület DK-i részének (Zuglói-, a Kerepesi-, és a Fogarasi úti lakótelepek és a Papp László Budapest Sportaréna, valamint a X. kerületben a Kerepesi út és a Gyakorló utca közötti lakótelep) távhőszolgáltatásáról a Füredi úti Fűtőmű gondoskodik. A távfűtésbe bekapcsolt lakások száma 2013. évben 18 329 db volt, amely az elmúlt éveket tekintve állandósultnak látszik. A lakossági távhőellátásra felhasznált hőmennyiség 2013. évben 546 448 GJ volt. A KSH adatai alapján a kerületi lakosság számára szolgáltatott melegvíz mennyisége csökkenő tendenciát mutat, 2013. évben 568 ezer m³ volt.

A Fővárosi Önkormányzat és a FŐTÁV Zrt. távlati tervei között szerepel a független távhőközretek összekapcsolására hivatott kooperációs gerinchálózat kiépítése, amely a kerületet egyrészt abból a szempontból érinti, hogy megvalósulásával a távhőhálózaton lévő megújuló energiaforrás részarány eljut a kerületi fogyasztókhoz, másrészt a távhő versenyképessége javul.

Az energiahatékonysági és klímavédelmi törekvések a távhőhálózat lefedettségének további bővítését teszik indokolttá. A gázhálózatok kiterjedtsége a távhőszolgáltatásra való igényt csökkenti, ugyanakkor a párhuzamos infrastruktúrák üzemeltetése költséges. A környezetbarát és megújuló energiaforrások energiaellátásba történő integrálásnak alapját adó távhő szolgáltatás versenyképességének javítása a hatályos jogi környezetben piacbővítéssel, valamint a független távhőközretek összekapcsolásával mozdítható elő.

Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

A kerületben a FŐTÁV-BGYH konzorcium beruházásában a Széchenyi Fürdő termálvizének hőenergiájának hasznosítása valósul meg, amely a Fővárosi Állat- és Növénykert Elefántházának fűtését alternatív energiával biztosítja. A kapacitások további bővítésével hőellátás területén a megújuló energiaforrások részaránya tovább növelhető. További kedvező lehetőséget a napenergia és a geotermikus energia hasznosítása kínál, valamint biomassza kazánok telepítésével is lehet számolni. Megvalósult beruházásként kiemelhető a Bonyhádi úti 13 lakásos társasházi beruházás, amely a passzív ház minden elemével rendelkezik, és ezen felül geotermikus energia, hőszivattyú, napelem, napkollektor, hővisszanyerő szellőztető rendszer, három rétegű ablakok is beépítésre kerültek. A kerületben a Fogarasi úti Tesco talajszondás hőszivattyús rendszere is a megújuló energiaforrások hasznosításának részarányát növeli.

Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

Az Önkormányzat és a Vagyonkezelő Zrt. között megkötött Megállapodás alapján az intézmények energiaracionalizálási, felújítási feladatainak ellátója a Zuglói Vagyonkezelő Zrt. Az önkormányzati intézmények energia racionalizálása rendszeresen napirenden van. A lakossági energiatakarékosság ösztönzése nem kielégítő.

Zuglóban az épületállomány jelentős hányada műszaki-energetikai szempontból nem felel meg a mai elvárásoknak, kiugróan magas az 1945 előtt épült, felújítatlan épületek fűtési költsége. Problémát jelent azon épületekben a távhőszolgáltatás, amelyek hőhátartása rossz, az egycsöves fűtési rendszereik szabályozhatatlanok.

A kerület lakásállományának 28%-át kitevő, házgyári technológiájú lakások korszerűsítése egyre sürgetőbb. Az önkormányzat által fenntartott épületek jellemzően még a lakásoknál is rosszabb energetikai mutatókkal rendelkeznek. A korábbi energetikai audit alapján megállapítható, hogy legjelentősebb költségmegtakarítást elsősorban az elavult kazánok cseréje jelentheti, ezt követően kerülhet sor a nyílászárók cseréjére, hőszigetelésre, valamint az erre alkalmas helyszíneken napkollektorok, illetve napelemek felszerelésére.

I.12.3. ELEKTRONIKUS HÍRKÖZLÉS

Vezetékes elektronikus hírközlés

A térség a Magyar Telekom Nyrt. (volt MATÁV Rt.) ellátási területéhez tartozik. A kerületi felhasználókat a Zuglói AXE Host és az Erzsébet EWSD Host távbeszélő központ szolgálja ki ún. kültéri nagyelosztós rendszerű, rézkábelrel kiépített hálózaton keresztül. A kiépült hálózat jellemzően földalatti kivitelű, alépitményben, helyenként közvetlenül földbefektetett kábeles rendszerű és valamennyi ingatlan önálló csatlakozással rendelkezik. A nagyobb forgalmú és koncentrált igényű előfizetők közvetlen csatlakozással rendelkeznek. A távközlési hálózat a kerület beépítettségéből adódóan nagyjából védőcsöves alépitményhálózatba húzott kábelekkel került kiépítésre, a családi házas részekben viszont földfeletti (légkábeles) hálózat található.

Vezeték nélküli elektronikus hírközlés

A vezetékes ellátáson kívül a kerületben a mikrohullámú rendszerek mellett a mobil telefonszolgáltatók is létesítettek bázisállomásokat. A kerületben mindhárom mobil szolgáltató hálózata a jelenlegi igényeknek megfelelően kiépült.

Hálózataik fejlesztését a szolgáltatók mind vezetékes, mind vezetékek nélküli elektronikus hírközlési szolgáltatások tekintetében az új igények megjelenésével és új szolgáltatások nyújtásának céljából, saját beruházásban végzik.

SWOT

ERŐSSÉGEK

Ivóvíz- és szennyvízhálózat kiépítése 100%-os.
A hiányzó gyűjtőszakaszok a BKISZ keretében megvalósultak.
Energiaközművek kellőképpen kiépültek.
Elektronikus hírközlési hálózatok széleskörű szolgáltatást nyújtanak.
Kiterjedt távhőhálózat.
Az önkormányzati intézmények épületenergetikai auditja megtörtént.

GYENGESÉGEK

A fogyasztókat ellátó vízvezetékek korosak, elavultak.
A régi beépítésű területeken a csatornahálózat elavult, rekonstrukcióra szorul.
Az egyesített csatornarendszer több szakaszon túlterhelt.
Rákos-patak vízének szennyezettsége az elválasztott rendszerű területekről tisztítatlanul befolyó csapadékvizek miatt.
Minimális mértékű megújuló energiahasznosítás.
Épületállomány jelentős része műszaki-energetikai szempontból nem megfelelő.

LEHETŐSÉGEK

Alternatív energiák térnyerése.
Lakossági érdeklődés az energia- és vízfelhasználás csökkentésére.
Elérhető és megfizethető korszerű energia hatékony technológiák megjelenése, elterjedése.

VESZÉLYEK

Jogsabályi környezet ellehetetleníti a megújuló energiaforrások terjedését.
Megfelelő támogatási rendszer nélkül az energiahatékonysági és klímavédelmi törekvések által generált projektek beruházás gazdaságosság miatt nem indulnak el.

FEJLESZTÉSI KIHÍVÁSOK

- A Paskál-kút többletkapacitásának felhasználása, hőenergiájának hasznosítása a Paskál Strandon, a Mogyoródi úti sportpályán, vagy akár Lantos úti sportközpontban, illetve közeli intézményekben.
- A kerületben egy komolyabb víziközmű-igényű beruházással lehet számolni. A Stadionok tömbjének fejlesztése a vízhálózat bővítését nem, a csatornahálózatét érinti. Azonban ennek fejlesztése az intézmény bővítésétől függetlenül is szükséges.
- Csapadékvíz tisztítása a Rákos-patakba való bevezetés előtt.
- Termásvíz hőjének energetikai hasznosítása.
- Energiahatékonysági korszerűsítések és megújuló energiaforrások alkalmazása önkormányzati intézmények energiafelhasználásának fedezésére.
- Lakossági energiahatékonysági és megújuló beruházások ösztönzése, támogatása és tanácsadás.

Közvilágítási hálózatok korszerűsítése, LED fényforrások alkalmazása, valamint intelligens vezérlések alkalmazása.

I.13. KÖRNYEZETVÉDELEM

I.13.1. TALAJ

A térség talajainak általános helyzete és kondíciója mára tipikus városi jellegeket mutat. Zugló benépesülése során lecsapolásokat és vízrendezést hajtottak végre, amely a talajvíz süllyedéséhez, illetve a talajok általános száradásához vezetett. A térségben eredetinek mondható, bolygatatlan talajfelszín alig található.

A korábbi ipari és szolgáltató telephelyeken keletkezett talajszennyezés kármentesítése nagyrészt megtörtént. A kerületben jelentős talaj- és talajvíz-szennyezettség elsősorban a vasút menti területeket érint (alifás szénhidrogén – olajszennyezés), de ezek egy része felszámolásra került. A Vágány utca mentén eredményes volt a kármentesítés, a célállapot határértékének elérése valamennyi környezeti elemben minden szennyező anyagra megtörtént. Ugyanakkor a Teleki Blanka utcában a kármentesítés eredménytelen: a (D) kármentesítési célállapot határértékének elérése nem minden környezeti elemben, illetve nem minden szennyező anyagra teljesült. További sikeres kármentesítés a Magyar Posta Zrt. járműtelepén az Egressy úton, a volt Universum autójavító telep helyén a lakópark épülésével, továbbá a Miskolci úti egykori autójavító területén, illetve a Telepes 54-56. (Reanal terület felén) és a Füredi u. 74-76. sz. alatti telephelyeken történt. A kármentesítési, illetve tényfeltárási adatokat a mellélet tartalmazza.

A kármentesített területeken kívül az alábbi területeken végeztek részletes tényfeltárást:

- Récsei Center - Cházár András utca 1. (alifás szénhidrogén),
- Zászlós utca 31-33. (Triklór-etilén),
- Róna u. 54-56. (alifás szénhidrogén)

A feltárt és/vagy kármentesített területeken kívül a többi gazdasági tevékenységek területein is potenciális szennyezettséggel lehet számolni, illetve jellemző a talajfelszín roncsolása, pusztulása.

I.13.2. FELSZÍNI ÉS A FELSZÍN ALATTI VIZEK

Zugló területe sem földtanilag, sem geomorfológiailag nem képez jelentős vízgazdálkodási egységet. A kerület területén egyetlen jelentős felszíni vízfolyás található, a Szadán eredő Rákos-patak, mely egyben térségi jelentőségű ökológiai folyosó. Ezen kívül a Tihanyi-árok említhető meg élővízfolyásként, de az árok részben fedett.

A Rákos-patak vízminőségi paraméterei nem felelnek meg a vonatkozó határértékeknek, ami egyrészt a vízfolyás felső szakaszán előforduló illegális szennyvízbevezetések, másrészt a felső szakasz melletti intenzív mezőgazdasági művelésű területektől származtatható diffúz tápanyag szennyeződés miatt jelentkezik. A patak szinte már szennyezetten érkezik a városba. Az oxigénháztartás, valamint a nitrogén- és foszforháztartás jellemzői tekintetében a korábbi évekre jellemző szennyezett és erősen szennyezett vízminőség nem javult. A szennyezett vízminőség patak megfelelő revitalizációját veszélyezteti az eutrofizáció lehetősége következtében.

A Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség a Rákos-patakra vonatkozóan az alábbi vízminőségi adatokkal rendelkezik a 2012-es évre vonatkozóan (péceli mérőponton).

Vízminőségi jellemzők	mértékegység	Vízminőségi adatok éves átlagértéke	Határérték
Klorid	mg/l	178,83	<60
pH (helyszíni mérés)		7,8	6,5-9

pH (labor mérés)		7,83	6,5-9
Ammónia-ammónium-nitrogén	mg/l	3,63	<0,4
Ortofoszfát	µg/l	2266,67	<250
Összes foszfor	µg/l	913,33	<500
Oxigén (oldott)	mg/l	3,82	>6
Biokémiai oxigénigény (BOI5)	mg/l	10,38	<4
Oxigénfogyasztás (KOId)	mg/l	36,67	<30
Oldott oxigén (oxigén telítettségi százalék)	%	32,98	60-130
Nitrit-nitrogén (NO ₂ -N)	mg/l	0,36	<0,06
Nitrát-nitrogén (NO ₃ -N)	mg/l	10,04	<2
Összes nitrogén	µg/l	14373,33	<3000

47. táblázat: Rákos-patak vízminősége, 2012

Forrás: Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség

A kerület talajszerkezetére a Duna által lerakott, nagy vízáteresztő képességű kavicsos üledék a jellemző. A talajvíz viszonylag kis mélységben (0-5 m) fekszik. A talajvíz természetes áramlása a Rákos-patak, illetve a Duna felé gravitál, amelyet a mélyépítési munkák (pincék, mélygarázsok) építkezései jelentősen befolyásolnak, a víz útját elzárják, szűkítik. A talajvízszint változott, emelkedett, már az áttört vízzáró rétegek felett is megjelent a talajvíz. (Kerékgyártó utca környezete). A talajvízmozgás megváltozásának további következménye, hogy korábbi talajszennyezéseket is bemosott a Rákos patakba. Ezért különösen fontos, hogy ne készüljenek 100%-os térszín alatti beépítések összefüggő területeken.

A térség csatornázottsága közel teljes mértékben kiépítettnek tekinthető, így egyedi szennyvízszikkasztók okozta talajvízszennyezéssel egyre kevésbé kell számolni.

A kerület területén természeti értéket képviselnek a melegvízű karsztvízforrások, hideg vízű kutak: Széchenyi gyógyfürdő kútjai termál- és hideg vizet, a Paskál strandfürdő termálkútjai melegvizet szolgáltatnak. E területek védőtávolságán belül minden fejlesztésnél, beavatkozásnál a szakhatóságok felügyelete szükséges.

A felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken lévő települések besorolásáról szóló 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet alapján Zugló érzékeny besorolású.

1.13.3. LEVEGŐTISZTASÁG ÉS VÉDELME

Zugló a 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet alapján a "Budapest és környéke" légszennyezettségi agglomerációba sorolódik.

A vizsgált terület levegőminőségének jellemzése csak tágabb keretek között lehetséges, ugyanis a levegőminőség alakulását öszvárosi és regionális – esetenként határokon átnyúló – tényezők határozzák meg. A levegő tisztasága a különböző emissziók (szennyezőanyag kibocsátások) mellett nagyban függ a mindenkori meteorológiai viszonyoktól is. Általánosságban elmondható, hogy a kerületben (ahogyan az egész fővárosban) a mérési eredmények alapján az esetenként megnövekvő nitrogén-dioxid (NO₂) és a szálló por (PM₁₀) koncentráció jelent levegőminőségi problémát.

Légszennyezettségre vonatkozó mérés és térkép évente készült a kerületi önkormányzat megbízásából 2002-ig, azóta forráshiány miatt nem készül a kerületben átfogó felmérés.

A kerülethez legközelebb elhelyezett automata mérőállomások a XIII. kerületben a Honvéd telepen, a XIV. kerület határától nem messze található. A térség levegőjét az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat a 2013. évi eredmények alapján a nitrogén-dioxid és szálló por (PM₁₀) tekintetében jónak minősítette. A többi

– vizsgált és a miniszter által értékelt – légszennyezőanyag esetében nincs, vagy kisebb jelentőségű a probléma, többnyire teljesülnek a levegőterheltségi szintre vonatkozó határértékek.

A nitrogén-oxidok (NO_x) kibocsátásának gyakorlatilag egyik felét a közlekedés, míg másik felét a helyhez kötött források eredményezik: az ipari kibocsátás részaránya mintegy 25 %, ugyanakkor a lakossági földgázfelhasználás is gyakorlatilag ezzel azonos mértékű nitrogén-oxidokat termel.

A fővárosi szálló por (PM₁₀) szint az őszi-téli időszakban mintegy egy harmada származhat a háztartási eredetű szilárd, leginkább fatüzelésből, míg a közlekedés hozzájárulása mintegy 40 %-ot eredményez

Az elmúlt évtizedekben – az országos és az európai trenddel összhangban – nagymértékben csökkent a korábban jelentős mennyiségben Budapesten kibocsátott ipari eredetű légszennyező anyagok (kén-dioxid, szén-monoxid, nitrogén-oxidok és szilárdanyag részecskék) mennyisége. A korábban terhelést okozó ipari tevékenység fővárosi és kerületi szinten is jelentősen visszaszorult.

A Levegőtisztaság-védelmi Információs Rendszer (LAIR) adatai alapján elmondható, hogy a XIV. kerületben budapesti viszonylatban jelentős helyhez kötött légszennyező forrás csak néhány található.

Jelentősebb helyhez kötött légszennyező források:

- Organic Pharma Laboratories Ltd. (REANAL Gyógyszer- és Finomvegyszergyár Zrt.): Telepes u. 54-56.
- Főtáv Zrt. Füredi Úti Fűtőmű (Füredi u. 53-63.)

A Füredi úti FŐTÁV Zrt. fűtőmű gázmotoros bővítése és korszerűsítése következtében a kibocsátása csökkent.

A kerületben található helyhez kötött légszennyező pontforrásokon kívül a szomszédos kerületek különböző létesítményei (pl. Fővárosi Hulladékhasznosító Mű) is hatással vannak a kerület levegőminőségére. Bár a helyzetfeltárás nem terjed ki ezen elemek vizsgálatára, de környezeti hatásaikkal számolni kell.

Az üzemi légszennyezés mellett meg kell említeni a MÁV területek, valamint a beépítetlen, gondozatlan területek, burkolatlan felületek porterhelését is. A nem megfelelő avar és hulladékégetés további nyílttéri diffúz szennyezést jelent.

Mozgó forrásokat tekintve a gépjárművek szén-monoxid, nitrogén-oxid és szálló por emisszióját kell megemlíteni. A kerület legforgalmasabb útjai az M3 bevezetőszakasz, Kerepesi út és Hungária körút.

I.13.4. ZAJTERHELÉS

A főváros egészségének zajterhelésére vonatkozó legfrissebb adatokat a 2007 őszén elkészült Budapest és vonzáskörzete stratégiai zajtérkép szolgáltatja. (Az újabb stratégiai zajtérképet a Fővárosi Önkormányzatnak a vonatkozó jogszabály szerint 5 év elteltével már el kellett volna készítenie.)

Zugló területén zajvédelmi szempontból a legnagyobb problémát a **KÖZLEKEDÉSI EREDETŰ ZAJTERHELÉS** jelenti. A zajtérkép alapján a kerületet érintő, jelentősnek mondható (75-80 dB) egész napi **KÖZÚTI ZAJTERHELÉSSEL** érintett az M3 autópálya bevezető szakasza, valamint a Erzsébet királyné útja, Hungária körút, Thököly út, Csömöri út, Fogarasi út (Róna utca - Öv utca), Füredi utca (Vezér utca - Nagy Lajos király útja), Kerepesi út (Hungária út - Pongrác utca), Nagy Lajos király útja (Bánki Donát utca - Kacsóh Pongrác utca), Telepes utca.

Az M3 autópálya bevezető szakasza mentén a közelmúltban megépült zajárnyékoló falnak köszönhetően jelentősen csökkent a zajkonfliktus.

A kerületet érintő **VILLAMOSVONALAK** mentén fokozottabb, lakossági panaszokat eredményező zaj- és rezgésterhelés jelentkezik, mely a pálya és a szerelvények elavultsága miatt jelentős. A konfliktus mérséklésére már történtek előrelépések (pl. 1-es villamos pályaszerkezetének felújítása), de érdemi javulást a pályarekonstrukciók mellett a teljes járműcsere hozhat.

A VASÚTI ZAJTERHELÉSBŐL eredő konfliktus hasonlóképpen jelentős a kerületben. A körvasút, továbbá a 2, 70, 71, 100, 142-es vasútvonal környezete a 65-70 dB-es zajszinttartományba esik.

A REPÜLÉSI KÖZLEKEDÉSBŐL eredő zajterhelés is számottevő a térségben, annak ellenére, hogy a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtérre vonatkozó 2012-es stratégiai zajtérkép szerint a kerületben az egész napi és az éjszakai zajterhelés küszöbérték alatt található. Jelenleg csak kb. 10% induló repülő halad el Zuglói felett, de az a Füredi lakótelepet, és az Örs vezér tere környékét érinti.

A 176/1997. (X.11.) Korm. rendelet – a repülőterek környezetében létesítendő zajgátló védőövezetek kijelölésének, hasznosításának és megszüntetésének szabályairól – szerint, korábban a „D” jelű övezetben a mértékadó zajszint nappal 65 dB, éjjel 55 dB. Zajgátló övezet kijelölése nem történt meg, a gyakorlati tapasztalatok alapján még éjjel is mérnek 75 dB értéket. A „D” övezet besorolás is megszűnt. (Nemzeti Közlekedési Hatóság Légügyi Hivatal LR/RK/NS/A/1965/0/2014. sz. határozata)

A repülőtér légiforgalma által kibocsátott zajterhelés a XIV. kerületben telepszerű tömbházas beépítésű lakóterületeket és intézményterületet, illetve a Sztatina utca környékén kisvárosias lakóterületet érint. 55-60 dB zajszint tartományban 20 ezer fő, ezer lakóépület és 19 óvoda vagy iskola érintett a stratégiai zajtérkép szerint. A járatsűrűség, technikai megoldások tekintetében nincs lényegi változás, ugyanakkor mint előrelépés megemlíthető, hogy elindult a Web Alapú Légiforgalmi Elektronikus Tájékoztatási Rendszer (VALTER). A szolgáltatással 15 napra visszamenőleg lekérdezhető a levegőben közlekedő járművek adatai a felhasználó által megadott cím vagy GPS-koordinátákkal meghatározott pozíció egy adott körzetében. Letölthető a <https://walter.hungarocontrol.hu> oldalról.

A stratégiai zajtérkép szerint 2 jelentős ÜZEMI ZAJFORRÁST jelöl:

- FŐTÁV Zrt. Füredi u-i fűtőmű: Füredi út 53-63.
- Organic Pharma Laboratories Ltd. (REANAL Gyógyszer- és Finomvegyszergyár Zrt.): Telepes u. 53.

Zaj szempontjából kisebb jelentőségű üzemek szétszórtnak még működnek a kerületben, általában a lakóterületbe ágyazottan.

A kerület lakosságát érintő EGYÉB ZAJFORRÁSOK tekintetében meg kell említeni az eseti építkezési tevékenységek okozta zajterhelést, valamint a nyári időszakban jellemző szabadtéri, kulturális és sportesemények, illetve a szórakozóhelyek környezetében jelentkező eseti zajproblémákat. Ezek közül kiemelendő a Népstadion és a Városliget, ahol több bejelentés is érkezett már a környező lakosságtól.

I.13.5. HULLADÉKKEZELÉS

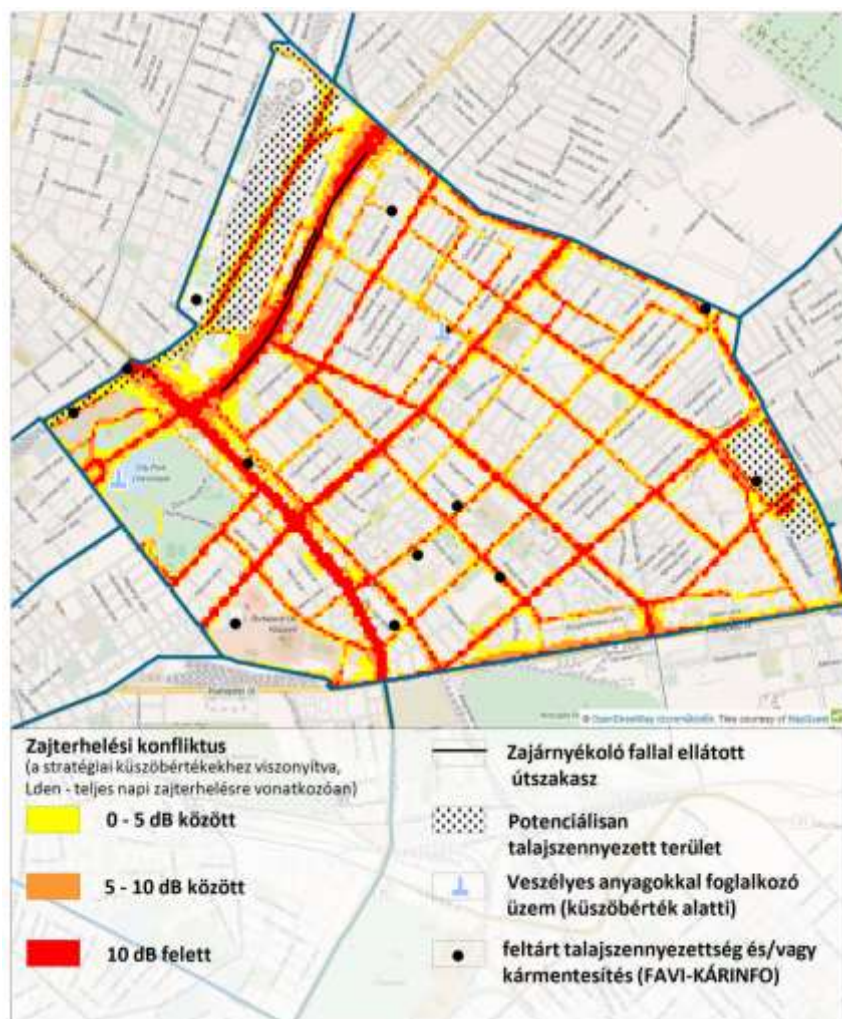
Budapesten a HULLADÉKGAZDÁLKODÁSI KÖZSZOLGÁLTATÁS megszervezése, működtetése alapvetően fővárosi önkormányzati és nem kerületi feladat, így a XIV. kerületben is a Fővárosi Önkormányzat a Fővárosi Közterület-fenntartó Nonprofit Zrt-vel (a továbbiakban FKF) kötött közszolgáltatási szerződés útján biztosítja a hulladékgazdálkodási közszolgáltatást, vagyis a települési hulladék rendszeres gyűjtését, elszállítását és kezelését.

- A hulladékok minél nagyobb arányú újrahasznosítására a szelektív hulladékgyűjtés különböző módozatai teremtenek lehetőséget a kerületben:
- a házhoz menő elkülönített hulladékgyűjtő rendszer (papír, műanyag és fémhulladékok rendszeres gyűjtése) gyakorlatilag az egész főváros területén kiépült;
- a lakossági zöldhulladékok háznál történő begyűjtését a kertvárosias lakóterületeken végzi az FKF;

- a szelektív hulladékgyűjtő szigeteken a papír, műanyag, fém és üveg frakciók elkülönített gyűjtésére van lehetőség, jelenleg 36 db sziget található a kerületben, illetve további 3 szigeten csak az üveg frakció gyűjtése zajlik (FKF, 2015. január);
- hulladékgyűjtő udvar található a kerületben a Füredi út 74. sz. alatt, további közeli hulladékgyűjtő udvarok: Tatai út (XIII. kerület), Zsókvár utca (XV. kerület);
- a közszolgáltatás körébe tartozik évente egy alkalommal az ingyenes lomtalanítás is;
- a lakoságnál keletkező veszélyes hulladékok leadása a közszolgáltató részére a hulladékudvarokon, valamint a lomtalanítás keretében biztosított.

Illegális hulladéklerakás folyamatosan tapasztalható, megszüntetése, egyéb lakossági többlethulladék elszállítása, önkormányzati feladat. Évente közel 13000-14000m³ illegálisan lerakott hulladékot kell elszállítani. Az illegális lerakás különösen veszélyeztetett területe a Rákos-patak, parkok, külterjes zöldfelületek, MÁV terület. Veszélyes hulladék illegális lerakására 1 esetben került sor (2007-2008-ban). A korábbi Phylaxia telep mögött pakura és fáradt olaj hordókat raktak le, melyeket a Palota Környezetvédelmi Kft szakszerűen elszállított és megsemmisített.

A kerületben a legjelentősebb hulladékkezelési/köztisztasági probléma a környezeti kultúra hiányosságaiból fakad: a szelektív gyűjtőszigetek környezetében gyakori az **ILLEGÁLIS HULLADÉKELHELYEZÉS**, amely rendszeres többlet kiadást jelent a közszolgáltató számára. A külső területeken, a közutak, de főleg a vasúti pályatestek mellett felhalmozódó egyre jelentősebb mennyiségű illegális hulladék jelentős konfliktustényező.

107. ábra: Környezeti állapot

SWOT

ERŐSSÉGEK

Környezetszennyező gazdasági funkcióktól jellemzően már mentes a kerület.
A légszennyező anyagok kibocsátása és a mért immissziók zömében csökkenő tendenciát mutatnak.
A kerületben a szelektív hulladékgyűjtés megoldott, a szelektíven gyűjtött hulladékok aránya növekvő tendenciájú.

GYENGESÉGEK

A kerület forgalmasabb útvonalai mentén még mindig jelentős a gépjárműforgalomból eredő zajterhelés, légszennyezés.
A Rákos-patak vízminősége nem éri el a kívánt szintet.
Barnamezős területek mint potenciális szennyezőforrások az egykori ipari zónában.
A szelektív hulladékgyűjtőszigetek környezetében és a vasúti területeken jelentős probléma az illegális hulladékelhelyezés.

LEHETŐSÉGEK

Az EU következő támogatási ciklusában előnyben részesíti a városi környezet minőségének javítását célzó beruházásokat.
A hulladék újrahasznosítási arányának növelését az EU kiemelten támogatja.
A környezettudatosság erősödése, szemléletmódváltás.

VESZÉLYEK

A kooperáció hiánya a várostérségben: vízfolyásrevitalizáció elmaradása, fejletlen közlekedési rendszerek.
A barnamezős területek átalakítása a finanszírozás hiánya és a szomszédos kerületekben rendelkezésre álló zöldmezős területkínálat, illetve a barnamezős területeken működő KKV-k forráshiánya miatt elmarad.
Egy esetleges gázremelkedéssel ismét növekedhet a környezetszennyezőbb szilárd tüzelés aránya.

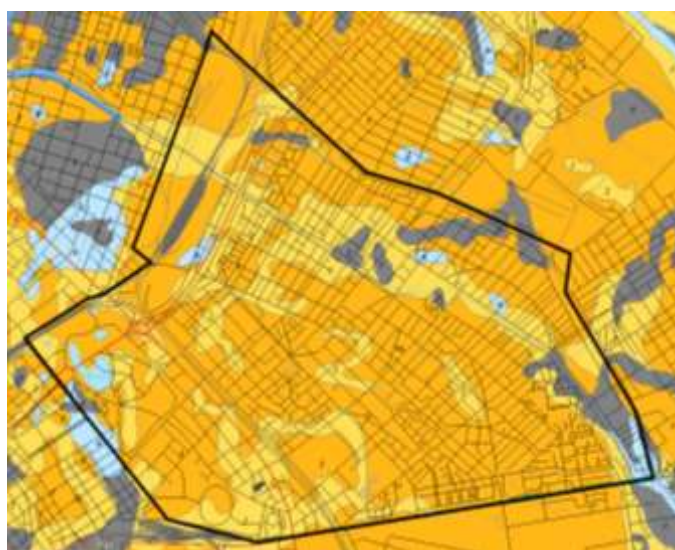
FEJLESZTÉSI KIHÍVÁSOK

- A zaj- és légszennyezés csökkentése komplex, összvárosi szintű stratégiák keretében.
- A környezeti konfliktusok mérséklése a területhasználat optimalizálásával.
- Az Rákos-patak vízminőségének javítása az érintett kerületek és települések összefogásával.
- A barnamezős területek hasznosítását, rendezését és az esetleges szennyezettségek felszámolását ösztönző intézkedések.

I.14. KATASZTRÓFAVÉDELEM, TERÜLETFELHASZNÁLÁST KORLÁTOZÓ, BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK

I.14.1. ÉPÍTÉSFOLDTANI KORLÁTOK

Zugló alábányászott, illetve jelentősebb alápincézett területek nem érintik. A Magyar Állami Földtani Intézet Építésalkalmassági térképe alapján a kerület nagy része beépítésre 4-5 szint felett is alkalmas, a zömében a Rákos-patak mentén található többszintes beépítésre gazdaságtalan területek. A kerületet kedvezőtlen morfológiai adottságú, csúszásveszélyes terület nem érinti.

	Beépítésre 4-5 szint felett is alkalmas
	Beépítésre 4-5 szintig alkalmas
	Többszintes beépítésre gazdaságtalan
	Élővíz hatásterülete, kis teherbírású képződményekből felépült terület magas helyzetű /0-1,5m/ talajvízzel

108. ábra: Építésalkalmassági térkép
(Forrás: MÁFI)

I.14.2. VÍZRAJZI VESZÉLYEZTETETTSÉG

Zugló nem határos a Dunával, így nem árvízveszélyes terület. Mélyfekvésű és belvízveszélyes terület nincs a kerületben.

I.14.3. EGYÉB

Közművek és elektronikus hírközlés korlátozásai

A villamosművek, valamint a termelői, magán- és közvetlen vezetékek biztonsági övezetéről szóló rendelkezéseket, köztük a biztonsági övezet terjedelmét és a biztonsági övezetben végezhető tevékenységeket a 2/2013. (I.22.) NGM rendelet szabályozza.

A földgáz elosztóvezetékek, az egyéb gáz és gáztermék vezetékek, valamint a bányászati létesítmények, célvezetékek és mindezek környezetének védelme, zavartalan üzemeltetése, ellenőrzése, karbantartása, javítása és üzemzavar-elhárítás biztosítására biztonsági szabályzat szerinti méretű biztonsági övezet kerül megállapításra, melynek terjedelmét a bányafelügyelet határozza meg. A biztonsági övezeten belül építési tilalom van.

Magassági korlátozásként van jelen az Antenna Hungária OMK–Gödöllő mikrohullámú összeköttetése, amely a hatályos településszerkezeti terv szerint 30 méter feletti magassági korlátozásként veendő figyelembe.

Tevékenységből adódó korlátozások

Az Országos Katasztrófa-védelmi Főigazgatóság adatai alapján a Zugló területen két küszöbérték alatti, *VESZÉLYES ANYAGOKKAL FOGLALKOZÓ ÜZEM* működik:

- Városligeti Műjégpálya
- Organic Pharma Laboratories Ltd. (REANAL Gyógyszer- és Finomvegyszergyár Zrt.)

SWOT

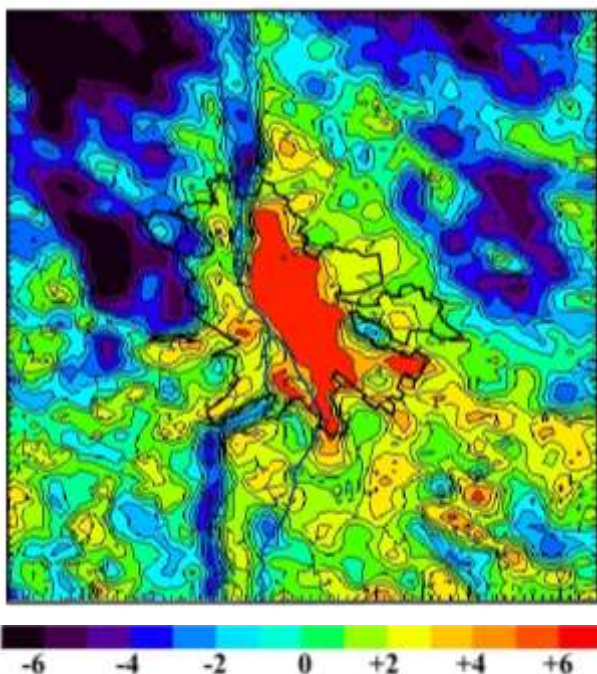
ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
A kerületet alábányászott, árvíz- illetve felszínmozgásveszélyes területek nem érintik. Küszöbérték feletti veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem a kerületet nem érinti.	–
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
–	–

I.14. VÁROSI KLÍMA

A XIV. kerület a főváros mezoklimatikus körzetrendszerében jellemzően a mesterséges alapú, vegyes beépítésű, közepesen szennyezett klímátípusba tartozik.

Éghajlati viszonyainak alakulásában egyértelműen megjelenik a globális klímaváltozás. 1901 és 2013 között, mintegy 112 év alatt, 1 °C-os emelkedés mutatható ki az évi középhőmérsékletének alakulásában (budapesti adatok). Az általános felmelegedés mellett legalább annyira fontos a szélsőséges időjárási események gyakoriságának alakulása (pl. hőszéghullámok sűrűbb előfordulása).

A mezoklimatikus jelenségek közül kiemelendő a jelentős mértékű hősziget-hatás, mivel a sűrűn beépített területek hőmérséklete több fokkal melegebb a jelentősebb zöldfelületekkel rendelkező külső területeken mérhető értéknél. A városi hősziget magja (a városkörnyéki átlaghőmérsékletet tavasszal 3-4 °C-kal, míg nyáron 4-6 °C-kal meghaladó terület) a főváros pesti oldalán íves alakban helyezkedik el lefedve a XIV. kerület jelentős részét is.

A felszínhőmérséklet és a városkörnyéki átlaghőmérséklet különbsége (°C)

109. ábra: Budapest felszínhőmérsékleti anomáliájának átlagos júniusi szerkezete délutáni időszakban 2013-ban (műholdfelvételek alapján)

Forrás: Bartholy-Pongrácz-Baranka (Ökomet Kft.)

SWOT

ERŐSSÉGEK

A Városliget magas zöldfelületi aránya kondicionáló hatással van a kerületre.

GYENGESÉGEK

A Törökőr Mogyoródi út melletti részének alacsony zöldfelületi intenzitása kedvezőtlenül befolyásolja a klimatikus viszonyokat.

A beépítések intenzifikálódásával romlik az átszellőzés, fokozódik a városi hősziget-hatás.

LEHETŐSÉGEK

Növekvő környezettudatosság.

VESZÉLYEK

A globális felmelegedés erősödése.

A szélsőséges időjárási események növekvő gyakorisága.

FEJLESZTÉSI KIHÍVÁSOK

- A környezettudatos szemlélet erősítése és a klímavédelem, a klímaadaptáció gyakorlati szempontjainak hatékonyabb érvényesítése a gazdasági visszaesés ellenére, az EU-s tematikus célok figyelembevételével.

1. sz. melléklet: A KLIK által fenntartott egyes intézményeket érintő fejlesztési igények

Intézmények	Szükséges beruházások					
	Tornaterem hiány	Egyéb helyiség hiány, berendezés hiány	Sportudvar hiánya vagy lefedése	Nyílászárók korszerűsítése	Energetikai beruházások, korszerűsítések	Akadálymentesítés
Budapest XIV. Kerületi Arany János Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola	+1 tornaterem	fejlesztő szoba		nyílászárók cseréje		akadálymentesítés
Budapest XIV. Kerületi Álmos Vezér Gimnázium és Általános Iskola	székhelyen tornaterem bővítés +1 tornaterem építése	1 nagyméretű díszterem		nyílászárók cseréje	fűtéskorszerűsítés	székhelyen akadálymentesítés
Csanádi Árpád Általános Iskola, Sportiskola, Középiskola és Pedagógiai Intézet	+1 tornaterem építése	fejlesztőszoba hiány, tanári szoba bővítése, ügyviteli irodák kialakítása	sportudvar hiánya	ablakok cseréje	energetikai, épületgépészeti, elektromos hálózati korszerűsítés, fűtéskorszerűsítés	akadálymentesítés
Budapest XIV. Kerületi Dr. Mező Ferenc Általános Iskola	+ 3 tornaterem			nyílászárók cseréje	armatúrák cseréje	akadálymentesítés
Dr. Török Béla Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény és Kollégium (Újváros park 1.)	+tornaterem építése					
Budapest XIV. Kerületi Herman Ottó Általános Iskola	+1 tornaterem építése	további tantermek, új ebédlő	udvari terület bővítése, műanyag borítású, sátor borítású sport udvar kialakítása			
Budapest XIV. Kerületi Hunyadi János Általános Iskola	+tornaterem építése				wifi korszerűsítés, tanulói mosdókban meleg víz biztosítása	akadálymentesítés
Budapest XIV. Kerületi Jókai Mór Általános Iskola						akadálymentesítés
Budapest XIV. Kerületi Kaffka Margit Általános						akadálymentesítés

Intézmények	Szükséges beruházások					
	Tornaterem hiány	Egyéb helyiség hiány, berendezés hiány	Sportudvar hiánya vagy lefedése	Nyílászárók korszerűsítése	Energetikai beruházások, korszerűsítések	Akadálymentesítés
Iskola						(jelenleg részleges)
Budapest XIV. Kerületi Liszt Ferenc Általános Iskola	+1 tornaterem építése, egy távolugró gödör	további fejlesztőterem, tanterem	udvar korszerűsítése, sportudvar műanyag borítással való befedése			akadálymentesítés (jelenleg részleges)
Budapest XIV. Kerületi Munkácsy Mihály Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola	+1 tornaterem építése	további tantermek, 3 új művészeti műhely, informatikai infrastruktúra (helyi hálózat, Router, hálózati kapcsolóeszközök stb.				akadálymentesítés
Budapest XIV. Kerületi Móra Ferenc Általános Iskola	a tornaterem oldali ún. koloipit üvegének javítása+1 tornaterem építése	fejlesztőszoba	műfüves pálya befedése	nyílászárók cseréje	armatúrák cseréje, felsős WC felújítása	akadálymentesítés a főbejárat felől az emeletre
Budapest XIV. Kerületi Németh Imre Általános Iskola	+1 tornaterem	további 1 tanterem, 2 fejlesztőterem		nyílászárók cseréje		akadálymentesítés (jelenleg részleges)
Budapest XIV. Kerületi Széchenyi István Általános Iskola						akadálymentesítés
Budapest XIV. Kerületi Szent István Gimnázium	+1 tornaterem		fedett, műanyag borítású udvari pálya kialakítása		a nagy tornaterem és a tetőszerkezet beázásának megszüntetése,	folyosók, ajtók, mosdók akadálymentesítése

Intézmények	Szükséges beruházások					
	Tornaterem hiány	Egyéb helyiség hiány, berendezés hiány	Sportudvar hiánya vagy lefedése	Nyílászárók korszerűsítése	Energetikai beruházások, korszerűsítések	Akadálymentesítés
					fűtési rendszer korszerűsítése	
Szent István Király Zeneművészeti Szakközépiskola és Alapfokú Művészetoktatási Iskola		tervezett emelet-ráépítéssel további gyakorlóterem, próbaterem, könyvtár zeneterem biztosítása	udvari pálya befedése		a korábban beépített balesetveszélyes nyílászárók cseréje	
Budapest XIV. Kerületi Teleki Blanka Gimnázium	+1 tornaszoba	orvosi szoba, újabb mosdók kialakítása, a beázások megszüntetése a 2. emeleten			fűtési rendszer korszerűsítése, az épület egy része életveszélyesnek lett nyilvánítva (attika), a meglévő tornaterem penészesedik	akadálymentesítés
Városligeti Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola						akadálymentesítés
Budapest XIV. Kerületi Heltai Gáspár Általános Iskola					világítás korszerűsítése a 2. emeleti tantermekben	akadálymentesítés
Zuglói Hajós Alfréd Magyar-Német Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola	tornaszoba méretének növelése	további tanterem, nyelvi labor építése, fejlesztőszoba, irattár, könyvtár és olvasószoba kialakítása			külső falak hőszigetelése, hangszigetelés az új szárnyban, mosdóhelyiségek korszerűsítése	akadálymentesítés

48. táblázat: A KLIK által fenntartott egyes intézményeket érintő fejlesztési igények

Forrás: KLIK Budapest XIV. Tankerület

2. sz. melléklet: Az egyes rendelők fejlesztési igényei

	Energetikai felújítás (hőszigetelés, nyílászárócsere)	Fűtés- korszerűsítés	Világítás- korszerűsítés	Belső terek rekonstrukciója (festés, részleges burkolatfelújítás)	Klimatizálás
Torontál u.49. fszt.	X		X	X	X
Torontál u.55. fszt.	X		X	X	X
Erzsébet királyné útja 47.	X	X	X	X	X
Pillangó u. 32/b			X	X	X
Lőcsei u 4/b	X	X	X	X	X
Kerepesi u.78/d		X	X	X	X
Őrs vezér tér 23. pince	X	X	X	X	
Őrs vezér tér 23.	X			X	
Hermína út 7. pince	X				
Hermína út 7.	X		X	X	X
Hermína út 7.	X				
Csertő u 3/b.	X	X	X	X	X
Csertő u. 3/c.	X	X	X	X	X
Tábornok u. 8. fsz.	X	X	X	X	X
Ráskay Lea u.69. fsz.	X	X	X	X	X
Lőcsei u.24. Fogászat					X
Lőcsei u.24. Védőnők					X
Lőcsei u. 24. Gyermekrendelő					X
Öv u. 151/b					X

49. táblázat: Az egyes rendelők fejlesztési igényei

Forrás: Zuglói Egészségügyi Szolgálat

3. sz. melléklet: Intézmények akadálymentesítettsége

Intézmény	Akadálymentesítettség (komplex = fizikai és infokommunikációs akadálymentesítettség a teljes épületre vonatkozóan)		
	TÍPUSA / Neve	Komplex	Részleges
BÖLCSŐDE			
Ringató Bölcsőde		X	
Vadvirág Bölcsőde		X	
Aprótalpak Bölcsőde		X	
Micimackó Bölcsőde		X	
Csibe Bölcsőde			X
Mályva Kerületi Vezető Bölcsőde		X	
Móka-kacagás Bölcsőde		X	
Tipegőkert Bölcsőde		X	
Patakparti Bölcsőde		X	
Meseház Bölcsőde			X
Mazsola Bölcsőde		X	
ÓVODA			
Aprófalva Óvoda			X
Óperenciás Óvoda		X	
Hétszínvirág Óvoda		X	
Narancs Óvoda		X	
Tündérvirág Óvoda		X	
Cseperedő Óvoda		X	
Örökzöld Óvoda			X
Csicsergő Óvoda		X	
Csicsergő Óvoda (Wass A. téri épület)	X		
Napköziotthonos Óvoda			X
Zöld lurkók óvoda	X		
Herminka Óvoda	X		
Herminka Óvoda			X
Tücsöktanya Óvoda		X	
Bóbita Óvoda		X	
Napraforgó Óvoda			X
Napraforgó Óvoda			X
Rózsavár Óvoda		X	
Kincskereső Óvoda		X	
Kincskereső Óvoda			X

Intézmény	Akadálymentesítettség (komplex = fizikai és infokommunikációs akadálymentesítettség a teljes épületre vonatkozóan)			
	TÍPUSA / Neve	Komplex	Részleges	Nincs
Meseház Óvoda				X
Meseház Óvoda				X
Pöttömpark Óvoda				X
Mókavár Óvoda				X
Zuglói Tihany Óvoda				X
Mályva Óvoda				X
Játékszín Óvoda				X
Kerékgyártó óvoda				X
Napsugár Óvoda				X
ÁLTALÁNOS ISKOLA és KÖZÉPISKOLA				
Álmos vezér téri Általános Iskola és Gimnázium		X		
Arany János Ált. Isk. és AMI				X
Hermann Ottó Ált. Iskola		X		
Munkácsy Mihály Ált. Isk. és AMI				X
Hunyadi János Ált. Iskola				X
Németh Imre Ált. Iskola		X		
Kaffka Margit Ált. Iskola		X		
Liszt Ferenc Ált. Iskola		X		
Széchenyi István Ált. Iskola				X
Jókai Mór Általános Iskola				X
Heltai Gáspár Ált. Iskola		X		
Szent István Gimnázium		X		
Benedek Elek EGYMI	X			
Dr. Mező Ferenc Ált. Iskola		X		
Móra Ferenc Ált. Iskola		X		
Hajós Alfréd Általános Iskola				X
Városligeti Általános Iskola				X
Csanádi Árpád Ált. Iskola				X
Teleki Blanka Gimnázium				X
Táncművészeti Szakközépiskola				X
Madách Musical Tánciskola				X
SZOCIÁLIS INTÉZMÉNYEK				
Gondozási Csoport és Árnyas Kert Idős Klub		X		
Harmónia Idősek Klubja				X

Intézmény	Akadálymentesítettség (komplex = fizikai és infokommunikációs akadálymentesítettség a teljes épületre vonatkozóan)			
	TÍPUSA / Neve	Komplex	Részleges	Nincs
Liget Idősek Klubja			X	
Őszirózsa Idősek Klubja			X	
Gondozási Csoport és Eleven Élet Idősek Klubja				X
Zuglói Szociális Szolgáltató Központ				X
Tálatló részleg				X
Patrónus Nappali Otthon			X	
Zuglói Családsegítő és Gyermekek-jóléti Szolgálat	X			
KÖZMŰVELŐDÉSI INTÉZMÉNYEK				
Cserepesház Zuglói Művelődési Ház			X	
Cserepesház Zuglói Művelődési Ház – Lipták Villa				X
Cserepesház Zuglói Művelődési Ház – ZIC				X
Civil Ház			X	
Liget Galéria				X
Szent István Zeneház				X
EGÉSZSÉGÜGYI INTÉZMÉNYEK				
Zuglói Egészségügyi Szolgálat intézményei			X	
ÖNKORMÁNYZATI ÜGYFÉLSZOLGÁLATOK				
			X	
EGYÉB INTÉZMÉNYEK				
Lantos Mihály Sportközpont			X	
Varga Zoltán Sporttelep			X	

50. táblázat: Intézmények akadálymentesítettsége
 Forrás: Budapest Főváros XIV. Kerület Zuglói Önkormányzata